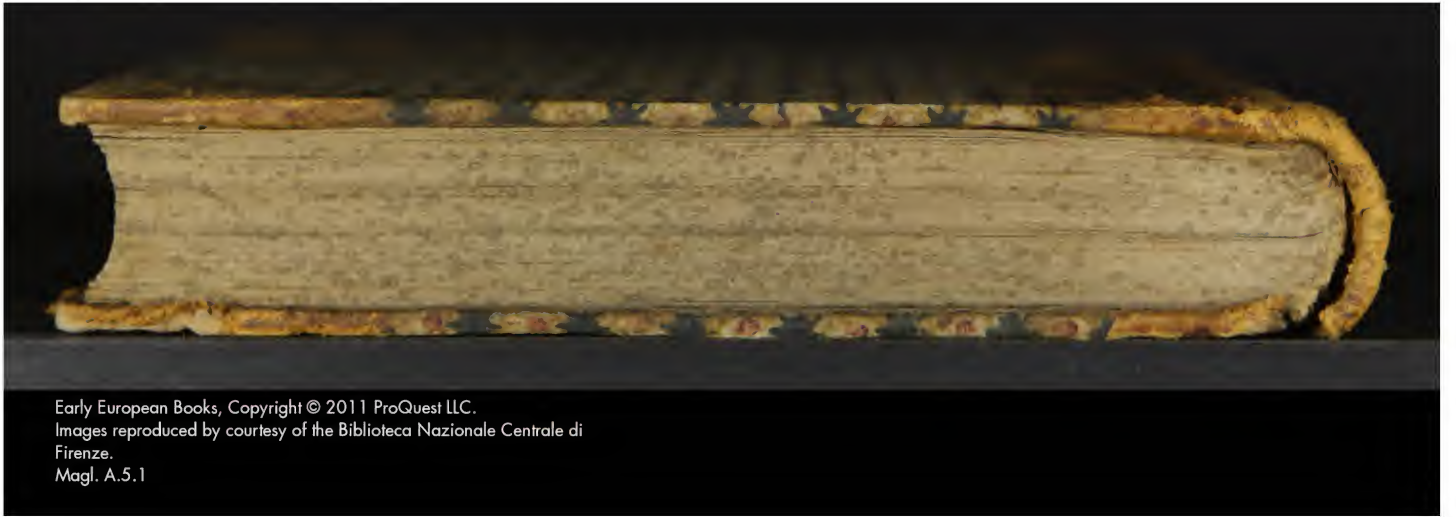

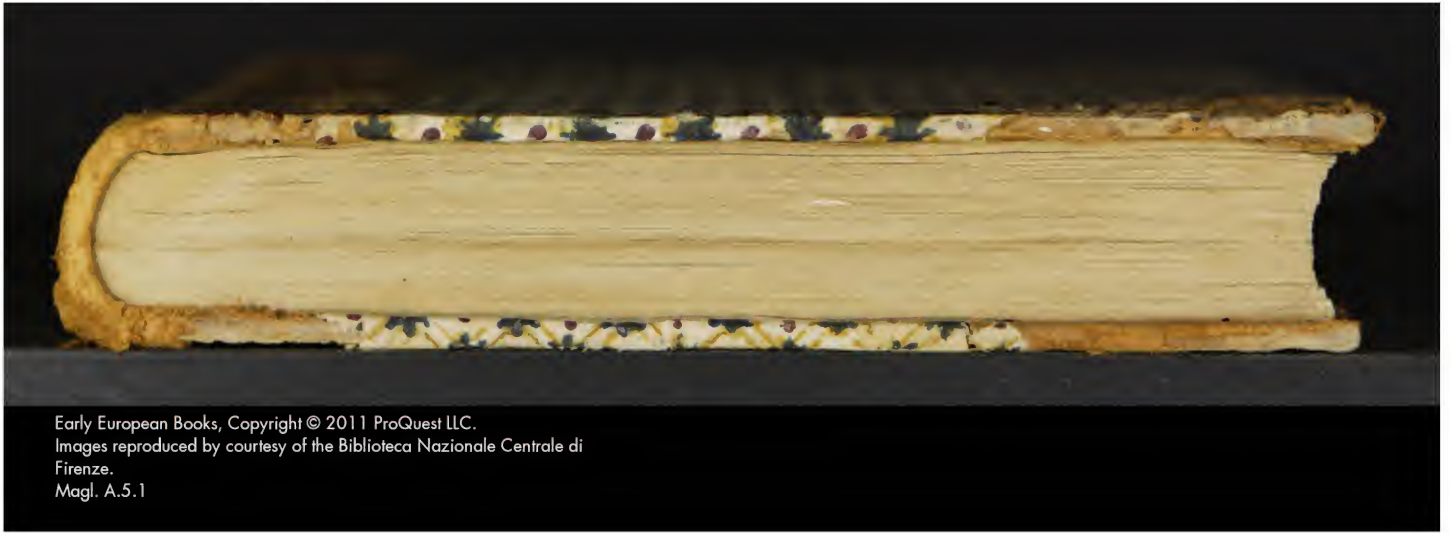
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di
Firenze.
Magl. A.5.1

INCUNABULI

A
5
1

Biblioteca Nazionale
Centrale - Firenze

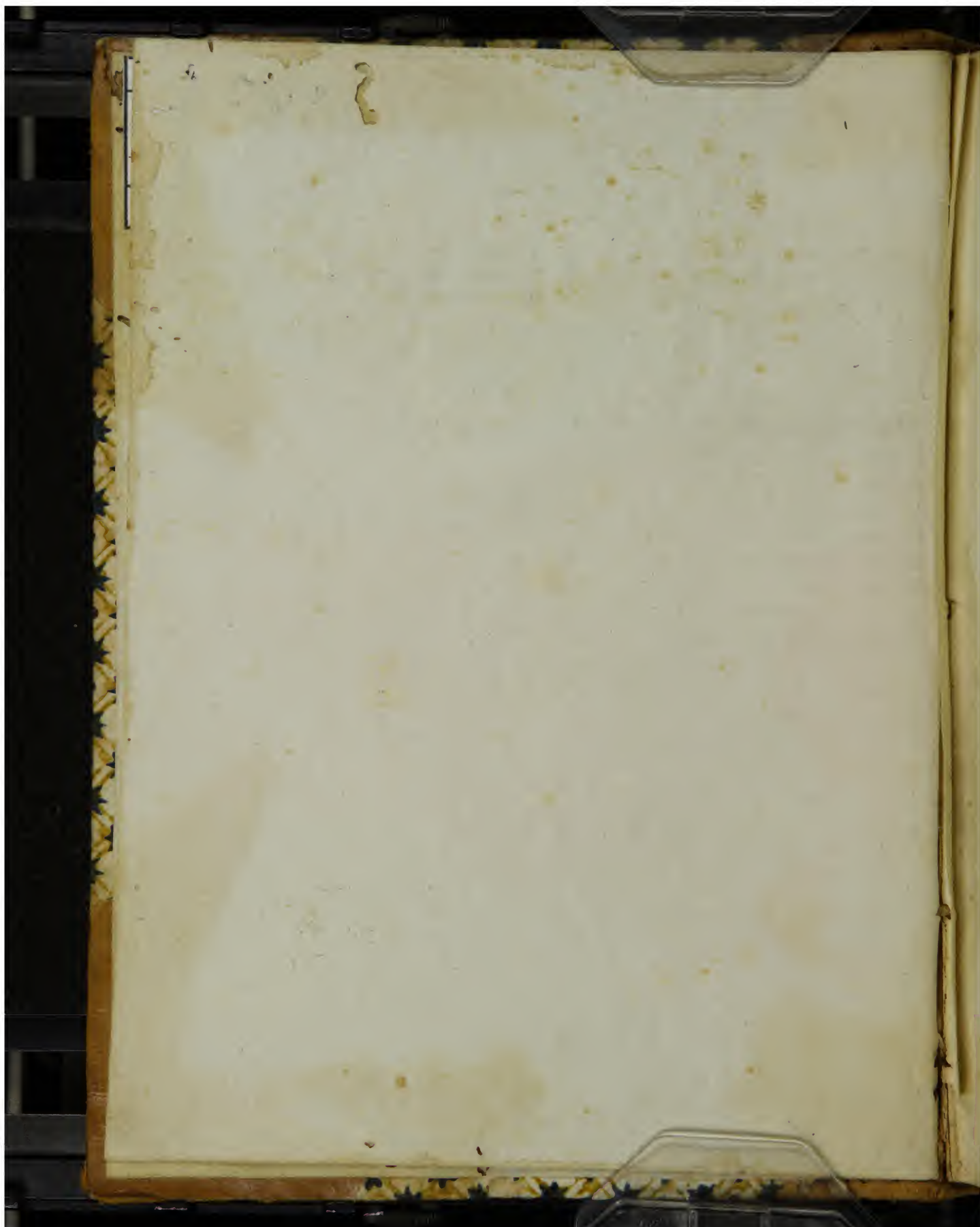
A. 5. 1

ALEXANDER

1485

1485

1485

Cribere clericulis paro doctrinale
nouellis:

Quia textus est planus: nō indiget ex
planatione. Sed tñ pro forma seruāda
in sequētibz sic cōstrue. Ego magister
Alexāder paro scribere doctrinale: idest
librum dantem doctrinam: nouellis cle
riculis. i. iuuenibz scholaribus quasi di
cat: nō pro puectis hoc opus scribitur:

sed pro rudibus.

Pluraq; doctorū sociabo scripta meorū.

Construe. Ego sociabo plura idest multa scripta meorū do
ctorū: idest magistroz. hoc dicit ad arrogātiā euitandam
ut ostēdat q̄ scripturus est prestantium uiroz: & nō propri
is auctoritatibus ualiturum.

Iamq; legent pueri pro nugis maximiani:

Que ueteres sociis nolebant pandere caris.

Idest hec p me scribēda legēt pueri pro nugis. i. loco nugarū
maximiani: q̄ fuit scriptor fabularū: que idest quas res: uete
teres. i. antiqui: nolebāt pandere sociis caris: quia ita caras
habebāt seu tenebant has nugas: ut & carissimis occultarēt
illas. Ideo dicit hūc librū legēt loco illarū nugarū. s. fabularū.

Presens huic operi sit gratia pneumatis almi:

Me iuuēt: & faciat complere quod utile fiat.

More boni catholici spūs sancti gratiā inuocat dicēs. Gratia
almi pneumatis. i. sancti spūs adsit seu p̄sens sit huic operi:
& iuuēt me ad hoc opus: & faciat complere opus quod fiat
utile legentibus.

Si pueri primo nequeunt attendere plene:

Hic tamen attendat: qui doctoris est uice fungens:

Atq; legens pueris laica lingua referabit:

Et pueris etiam pars maxima plana patebit.

Quia superius dixit pueros hunc librum lecturos: & pro illis eundem scribere: ideo tacite respondens questioni sic dicit. Si pueri nouelli nequeant primam uicem attendere seu hunc librum intelligere: attendat ille qui est uice fungens doctoris. i. repetitor uel magister lecturus. Atque pro & legens hunc librum pueris: referabit. i. declarabit eisdem. lingua laica. i. uulgari. postea non erit magna difficultas in libro: quia etiam sicut magistro maxima pars libri patebit plana. i. manifesta. & cara erit pueris. hoc dicit: ne timore difficultatis omittatur liber suus.

Oces in primis: quas per casus uariabis:

Vt leuius potero: te declinare docebo.

In ista parte incipit Auctor dare ordinem libro suo ipsum per capita distiguendo. Et dicit sic: Ego docebo declinare ut leuius potero in primis. i. in primo capitulo uoces: quas uariabis. i. declinabis per casus. Q. d. primum capitulum erit de declinationibus nominum.

Istis confinem retinet heteroclitita sedem.

Construe: heteroclitita nomina retinet sedem confinem. i. locum proximum istis declinationibus supradictis. i. secundum capitulum erit de heteroclititis: ibi: Hec tibi signabis.

Atque gradus triplicis collatio subditur istis.

Construe: Collatio. i. comparatio triplicis gradus. subdit. i. immediate subiungitur istis. s. heteroclititis. i. tertium capitulum erit de comparatiuis: ibi: Hunc gradibus ternis.

Cuique sit articulo que uox socianda notabo.

Ego notabo que uox sit socianda cuique articulo. i. per quos articulos queque uox sit declinanda. i. quartum capitulum erit de generibus nominum: ibi. s. In quantum potero.

Hinc de preteritis petrum sequar atque supinis.

Construe: hinc. i. postea tractando de preteritis atque pro & de sopinis uerborum: sequar petrum Eliam: qui quandam tractatum de simili materia ordinauit. i. quintum capitulum erit de preteritis & supinis: ibi: Vt tibi per metrum. his defectiua suberunt & anormala uerba.

Construe: his predictis. s. preteritis & supinis: suberūt. i. immediate sequitur uerba defectiua. i. anormala: idest sextum capitulum erit de uerbis defectiuis & anormalis: ibi donatum sequere.

Verborum formas exinde notabo quaternas.

Construe: exinde. i. immediate post notabo. i. scribam quaternas formas uerborum: & qualiter uerba quaternis formis distinguantur. i. septimum capitulum erit de quatuor cōfirmis uerbis: ibi: Quattuor in uerbis sunt forme & ce.

Hinc proposse meo uocum regimen referabo.

Construe: Ego referabo hinc. i. post: pro posse meo regimen uocū. i. qualiter uocū alia aliam regit. i. octauum capitulum erit de regimie dictionum: ibi: Hic iubet ordo libri & ce.

Quo iungēda uodo constructio sit: sociabo.

Construe: Ego sociabo predictis quomodo cōstructio sit iungenda: idest facienda. i. Nonum capitulum erit de ordinatiōe dictionū in cōstructione: ibi: Est post predicta & ce.

Post hec pandetur que syllaba quanta locetur.

Construe: post hec pandetur. i. dicetur quanta syllaba locetur idest locari debeat in carmine. hoc est quod decimum capitulum erit de cognitione syllabarum: qualiter produci & breuiari debeant: ibi: Pandere proposui.

Accentus normas ex hinc uariare docebo.

Construe: Ego docebo uariare. i. mutare ex hinc. i. post normas idest regulas accentus siue accentuum. Hoc est quod undecimum capitulum erit de accētibus. ibi. Accentus normas.

Tandem gramaticas pro posse docebo figuras.

Cōstrue: Tandē. i. ultiate docebo grāmaticas figuras. i. figuras grāmaticales p posse. i. iuxta possibilitatem meā. i. duo decimum capitulum erit de figuris grammaticalibus. ibi. Pluribus est membris & cetera.

Quauis hec non sit doctrina satis generalis:

Proderit ipsa tamen plus nugis maximiani.

Construe: hec doctrina pderit plus nugis maximiani fabulo
si nugacis: quanuis nō sit satis generalis. i. multum proluxa
seu uniuersalis: & hic se humiliat.

Post alphabetum minus hec doctrina legetur.

Inde legent maius mea qui documenta sequuntur.

Construe: hec doctrina. i. liber meus legetur post minus al-
phabetū. i. post donatum uel priscianū quē uocat alphabetū
Inde. i. postea illi qui sequuntur mea documenta. i. qui scient
librum meū: legent maius uolumen prisciani. Et hic osten-
dit quo tempore & per quem scholarem legi debeant.

Iste fere totus liber est extractus ab illo.

Quia: supple iste liber fere. i. quasi totus est extractus ab illo
s. prisciano. Et uult dicere. q̄ primo legēdus est donatus iue
Priscianus minor. deinde liber suus: tertio Priscianus maior
quasi dicat q̄ iste liber quasi totus est extractus a prisciano.
Et sic finitur prohemium & ordo libri sui.

Ec̄tis as es a tibi dat declinatio prima:

Atq; per am propria quedam ponuntur hebreā.

Idest prima declinatio seu noīa prime declinationis in
rectis. i. in noīatiuis singularibus faciūt in as: ut andreas: in
es ut anchises: in a ut musa. & patet cōstructus. Atq; pro & q̄
dam ppria noīa hebreā seu iudea ponuntur p am. i. terminant
in am: ut adam & abrahā. Et ita uidetur pria declinatio qua-
tuor habere terminationes: uidelicet as es a & am.

Dans æ diphthongum genitiuis atq; datiuīs.

Dans. s. prima declinatio genitiuis atq; p et datiuīs æ diph-
thongū. Idest q̄ genitiui & datiuī singulares prime declinatio-
nis faciūt in æ diphthongū. ut p̄te & musæ: licet nō p̄ferat
nec scribatur ex toto: ut dicit regula diphthōgōg. Nam sūt q̄
tuor. s. æ & œ au & eu: due quaz scribūt & p̄ferunt ex toto. s.
au: ut audeo eu: ut eunuchus: alie due non ex toto scribūt
neq; proferuntur scilicet æ & œ: ut musæ & fœnum: & hoc
seruatur apud modernos.

Am seruat quartus: tamen an aut en reperimus;

Cum rectus fit in as: uel in es: uel cum dat a grecus.

Rectus in a greci facit an quarto breuiari.

Idest q̄ accusatiuus singularis prime de. generaliter terminat̄ in am: ut poetā & musam. Tamen nos repimus an aut en in accusatiuo p̄e declinationis: cū p̄ quādo rectus. i. noiatiuus fit in es: hoc est terminatur in es & in as: uidelicet cū p̄ quādo rectus. i. noiatiuus dat a. i. terminatur in a. Quasi dicat q̄ accusatiuus singularis p̄e declinationis p̄ter generalem terminationē repitur in an terminari: & hoc est q̄ noiatiuus i as terminatur: ut hic eneam accusatiuo hūc eneam uel enēā. Repitur in en terminari: & hoc q̄ noiatiuus terminat̄ in es: ut hic anchises accusatio hūc anchisem uel anchisen. Repitur etiā i an correptā terminari: & hoc q̄ noiatiu⁹ grecus in a terminatur: ut hec eginā accusatiuo hanc eginā uel eginan. Ideo subiungit dicēs. Rectus. i. noiatiu⁹ nois greci in a terminati facit an breuiari quarto. i. accusatiuo singulari. Ex q̄bus regulis colligitur: q̄ accusatiuus singularis p̄e de. aliq̄n terminatur i am & in an p̄ductā: aliq̄n in em & in en: aliq̄n in am & i an correptam. Sicut patet in exemplis p̄notatis.

Quintus in a dabitur: post es tamen e reperitur.

Idest q̄ uocatiuus p̄e declinationis terminatur in a: ut utō o andrea o anchisa o poeta. Tamen e. i. noiatiu⁹ in e terminat⁹ repitur post es idest post nominatiuum in es terminatum: ut hic anchises. uocatiuo o anchise uel anchisa.

A sextus: tamen es quandoq; per e dare debes.

Idest q̄ ablatiu⁹ fit in a: ut ablatiuo ab hoc audrea. Tu debes q̄nq; .i. aliq̄n dare es. i. nomen p̄e declinationis i es terminatū p̄ e i ablatō. ut hic āchises. ablatō ab hoc āchise uel sa.

Am recti repet es quinto: sextum sociando.

Idest nomina prime declinationis facientia noiatiuum per am: repetūt illū noiatiuum scilicet illā terminationem am in utō: sociando sextum. i. ablatiuum. Quasi dicat q̄ noia terminata in am in nominatiuo faciunt uocatiuum & ablatiuum similes: ut hic Adam. Vocatiuo o Adam. Ablatiuo ab hoc Adam.

Primo plurali decet e quintoq; lotari.

Cōstrue. Decet p declatione in prio plurali. i. ntō. q;
p & qnto. i. utō locari e: ut pluraliter nomiatuio hi
poete. uocatiuo o poete.

Atq; secundus habet arum: nisi sincopa fiat.

Cōstrue: atq; pro & secūdu. i. genitiuus pluralis: habet arū
ut poetaꝝ: nisi figura fiat que uocat sincopa: ut grauigenū
pro grauigenaꝝ. i. domine grecoꝝ. Est aut sincopa quādo
littera uel syllaba de medio dictionis eripitur.

Tertius & sextus habet is tamen excipiemus

Quando mas fit iu us in a femineum sine neutro

Femineis abus sociabitur: ut dominabus.

Sexum discernens istis animas superaddes.

Construe: Tertius & sextus. i. dtūs & ablatiu? pluralis prie
de. habet is: ut dtō his musis ablatiuo ab his musis. Tamen
excipiemus a p̄dicta regula: qñ mas. i. masculinū genus fit ī
us: ut dñs. femininū in a ut dñā. sine neutro. i. q; talia non
habeāt neutrū ut dñs dñe: nō. n. dicimus dñm in neutro ge
nere: in femininis termiatiōibus hoꝝ taliū noīum hec ter
minatio abus sociabit datiuīs & ablatiuīs p̄silibus: ut dñā
bus mulabus. Et hoc est cā differētie masculoꝝ suoꝝ: nō ob
stante q; sint prime de. q; quā hec noīa feminea regulariter
debeāt in ig termiari. Sextū discernēs in talib? noībus. qā
debet eē res aiare: ut dñs dñā. Nā si talia noīa significarent
res inaiatas: nō facerēt dtm & ablatiuū p̄siles in abus sed in
is: ut pugn? pugna. Nec etiā si sexus nō discerneret ut colū
bus colūba. Etiā repit q; femininū recte formetur a masculī
no mutādo us ī a: & p hoc excipitur gall? gallina. Requiritur
etiā q; significatio nō uarietur: & p hoc excipitur lacert? la
certa. Nā lacertus significat lo brazo: lacerta la lacerta. Dein
dicit auctor. Tu supaddēs istis hoc nomē aīas: q; facit aīab?.

Accusatiuis pluralibus as sociabis.

Tu declinator sociabis as accusatiuis pluralibus prime de.
ut accusatiuo has musas.

Verfibus his nota fit declinatio prima.

Construe: Prima declinatio fit nota idest manifesta tibi his
uerfibus fupradictis.

R uel ir ur aut um uel us aut eus pone fecūda.

Construe: pone in fecunda. f. decinatiōe in ntō casu
fingulnri iftas fex termiatōes: uidelicet er ut magifter: ir ut
uir: ur ut fatur: um ut fcānu m: us ut dñs: eus ut thefeus.

I genitiuus erit: fed quando rectus habebit.

Ir aut ur aut eus: genitiuus eum fuperabit.

Idest q̄ gtūs fingularis noīum fecūde determinatur in i pdu-
ctam & quomodocūq; faciat noīatiuus ut maſiſter magiſtri
uir uiri fatur faturi fcānu fcāni dñs dñi theſe⁹ theſei. Sed
eſt ſciendum q̄ gtūs aliquādo fuperat nt̄m quād o noīatiu⁹
terminatur in ir ut uir uiri fatur faturi: i eus ut theſe⁹ theſei:
eius gtūs licet nō uideat crefcere: tñ crefcit: qa theſeus ē dic-
tio biſyllaba & nō triſyllaba: cum ſit diptongata in fine:
theſei uero triſyllaba.

Vm par fiet & us: fed quod fit in er uariamus.

Vm. i. nomē ſcē de. i. um termiatū ut fcānū: & us. i. nomen
ſcē de. i. us ter. ut dñs. fiat par. i. egle in ntō & gtō. Sed nos
uariam⁹ illud qd̄ fit in er. q. d. q̄ illud tale nomē in er. ter.
aliquñ crefcit in gtō: ut puer pueri. Aliquñ nō crefcit: ut magi-
ſter magiſtri. Et hoc declarat iferi⁹ per regulas ſpeciales.

Er s p iūcta fuperabit: & r ſine muta.

Hic. A. ponit duas reglas q̄s: priā eſt talis. Nomē ſcē de. in
er ter. s p pcedēte. ſe iūcta uel cōiūcta fupabit in gtō: ut aſp
aſpi pſper ri. Alia ponit cū dī: & er ſine muta. i. nomē ter. in
r nulla muta littera pcedēte fupabit i gtō: ut puer pueri. Pro
cui⁹ euidētia ſciendū ē: q̄ nūc ſūt nouē. f. b. c. d. f. g. k. p. q. r.

St ſi preſit genitiuus non fuperabit.

Hec ſententia eſt: q̄ gtūs non fuperabit nominatiuum ſi s
t preſit. i. ſi ſit ante er: ut magiſter magiſtri.

Huic norme ſuberit: ternamue ſequeſter habebit.

Dicit. A. q̄ hoc no. ſeq̄ſter ſuberit huic norme. i. regle p̄dicte
f. S. t. ſi p̄ſit & ē q̄ ſuat illā regulā i nō crefcit i gtō & decliat

ntō sequester sequestra sequestrū: gtō sequestri & cetera. Po-
test etiā declarari per tertiam: ut ntō hic sequester hec seq-
stris & hoc sequestre: & idē est q̄ pacificator discordiaz.

Par est cum mute subit er per a dans muliebre.

Sentētia hui⁹ uersus talis est: nomē secūde de. in er termia
tū est par. i. equale in ntō & gtō: cum p qñ ista termiatio er
suberit mute. i. seqtur mutā dans muliebre. i. femininū ge-
nus p a: ut ntō pulcher pulchra pulchrum. Gtō pulchri. & ce.

Hinc tamen excipias que de gero uel fero formas.

Hic auctor ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs. Tu exci-
pias. i. excipe debes: hic idest ab ista regula: illa noīa que tu
formas p̄ deriuationē seu per cōpositionem de gero geris.
uel de fero fers: quia licet talia noīa habeāt mutā ante r.: ta-
mēn habent gtm supantē noīatiū ut dapifer dapiferi armī
ger armigeri. In his enim & silib⁹ littera muta p̄cedit er ui-
delicet .f. uel .g. A. i. femininū in a ut dapifera & armigera
grūs tamen superat i m: ut dapiferi & armigeri.

Crescunt que dant us: sed adulter erit superandus.

Hic ponit una regula p̄ modū exceptionis: que talis est illa
noīa que dant us in gtō: crescūt i habent gtm supantem uel
in syllabis: ut unus unius alter alterius: uel in temporibus
ut alius alius: & hic noīatiū adulter erit supandus a gtō:
licet habeat mutā ante er: & femininū in a: & est adulter ille
qui uadit ad alienum thorum siue ad alienā uxorem. Si r
etiā illa que ponuntur in sequentibus uersibus habet ge-
nitiiū spuerantem nō obstante regula: Par est cum mute.

Celtiber atq; lacer liber focer ac iber atq;.

Prespiteri cum mulcibero memor esse memento.

Celtiber est qdā populus lacer. i. laceratus: liber. i. franchus
focer lo focero: iber populus hispanie: atq; pro & tu memē
to esse memor huius nominis presbyteri cum hoc nomine
mulcibero: quia omnia ista habent genitiū superantem
nominatiū. presbyter dicitur quasi prebens iter. Mulci-
ber dicitur quasi mulcens ibrem: & idē est quod ferrarius.

Dexter format eri: poteris quoq; dicere dextri.

Dicit q̄ hoc nomē dexter aliquādo facit dexteri: & sic habet
gtm̄ superantem: & aliquando facit dextri: & sic non habet
genitiuum superantem.

Cetera cum muta dic esse frequentius equa.

Sententia est talis uidelicet q̄ cetera noīa secunde de. in er
terminata que nō possunt comprehendī in regulis predictis
sunt equalia in nominatiuo & gtō: ut ager agri faber fabri.
Constructus est talis. Tu dic cetera a predictis cum muta .f.
precedente muta esse equa. i. equalia in ntō & gtō.

Vnus & ullus uter & nullus solus & alter

Totus dant in ius genitiuos: addis alius.

Nanq; tenent normam pronominis atq; secundam.

Quia superius dixit: q̄ illa noīa que dant us in gtō crescūt:
ideo specificat id istis uersibus que sūt illa noīa que dāt us.
Et dicit sic. Ista noīa uidelicet unus & ullus uter & nullus so
lus & alter & totus dant genitiuos in ius. Tu etiā adde his p̄
dictis alius quod facit ali⁹. Sed dimissis aliis: q̄a clara sunt:
attende super hoc nomine alius: cuius genitiu⁹ uidetur esse
equalis nominatiuo. Respōde q̄ si nō crescit in syllabis: cre
scit in temporibus: quādo producit in gtō: & in noīatiuo
breuiatur. Deinde dicit Auctor: nanq; .i. certe: ista .f. noīa te
nent secundam normam pronoīs .i. uariantur ad modū se
cundi modi pronoīs. Et si queratur: utrum sint noīa uel p̄
noīa: responde nomina naturam pronoīs sapientia in mo
do declinandi & nō in modo significandi.

Eus dat ei uel eos genitiuo more pelasgi.

Quasi dicat nomen secūde de. in eis terminatum habet du
plicem genitiuū. .f. eos uel ei: ut hic thescus. genitiuo huius
thesci uel thescos: Et hoc more pelasgi. .i. greci.

Cum datur ii bina: iacitur quandoq; suprema:

Dic q̄ cum pro quando bina ii. .i. geminū ii datur in geniti
uo: suprema idest ultima i aliquando iacitur idest abiicitur.
Et hoc fit causa metri: ut in uersu. Quid timeas non est: an
toni scripta legūtur: & ponitur antoni pro antonii.

Tertius o posuit: sextumq; sibi sociauit.

In hoc uersu ponit regulā de dñō & ablatiuo singularib⁹ se-
cūde declinatōis dicēs. Terti⁹. i. datiuus posuit o. i. terminat⁹
in o ut dñō: q; pro & sociavit sibi sextum idest ablatiuum:
hoc est in eadem terminatione: uidelicet in o ut dñō:

Sed dabis i terno: cum feceris ius genitiuo.

Hic ponit exceptionē a regula datiu: & dicit. Sed tu dabis
i terno idest datiuo: cū p quando feceris ius in grō: ut unus
unius uni: alter alterius alteri.

Um retinet quartus: sed neutris prouideamus.

Primum cum quarto quintoq; sono dabis uno.

Hic ponit regulā de accusatiuo dicēs. Quartus. i. accusatiuo
retinet um: ut actō hūc magistrū. Deinde ponit unū notabile
siue unā regulā ualidam i qualibet de. dicēs. Sed prouideam⁹
i. prouidentiam habeamus in neutris. In ipis. n. neutris prouideamus
cuiuscūq; declinationis sint. Nos decet dare primum
idest nt̄m cum quarto. i. cū actō: q; p & qnto. i. ut o uno so-
no. i. sub una terminatione: q̄si dicat q noia neutra habent
nt̄m. accusatiuū. ut̄m similes in omi de. In prima ut hoc pa-
sca accusatiuo hoc pascha. utō o pascha. In secūda: hoc scānū
accusatiuo hoc scānum. utō o scānū. In tertia: hoc thema
actō hoc thema. utō o thema. In quarta: hoc cornu. actō hoc
cornu. utō o cornu. In quita uero nō est exemplū: quia nul-
la noia neutra repiuntur q̄nte declinationis.

On iunges grecis menelaon fit tibi testis.

Tu iunges on grecis noibus in actō singulari: quasi dicat q
noia greca secūde de. p̄ter generalem terminationē possunt
actm̄ in on ter. ut hic menelaus. accusatiuo hunc menelaum
uel menelaō. Et hoc est quod dicit menelaon erit tibi testis

Cum tenet eus rectus: aliquādo fit per a quartus.

Sentētia talis est: q qñ noiatiuus desinit in eus: quartus. i.
actūs fit aliqñ p a: ut hic these⁹ actō hūc theseū uel thesea.

Rectus in er uel iu um similem faciet sibi quintum.

Hic auctor ponit regulam de uocatiuis singularibus secun-
de de. & dicit. Rectus. i. noiatiuus in er terminat⁹ uel in um
facit quintum idest uocatiuum sibi similem: ut hic magister

uocatiuo o magister: & hec dortium: uocatiuo o dortium: &
sic philortium & glicerium que sunt noia greca.

Ex er quandoq; per metathesim reperis re.

Dicit q; ppria noia in er terminata aliquando faciunt uoca-
tium in re ut hic leander: ut o leander uel dre. Et hoc fit p
figuram que dicitur metathesis nihil aliud est: q; trasposito
litterar. Constructus talis est. Tu repis qnq; re in ut o ex er
ideft ex nominatiuo terminato in er: per metathesim ideft
per illa figuram que sic nominatur.

Recti diptongus dabit eu quinto quasi grecus.

Idest nomina terminata in eus diphthongum faciunt eu in
uocatiuo: ut hic theseus. uocatiuo o theseu: quasi grecus. i.
secundum grecam declinationem.

Cum propriu dat ius: tenet i quintus iacens us.

Idest noi ppria terminata in ius in uoca iuo remota us faci-
unt in i ut hic antonius ut o antoni. Et hoc in noibus p-
priis terminatis in ius. Construe sic. Quintus tenet i cu p
quando: propriu. f. nomen dat ius: iacens. i. abiiciens us.

Us mutabis in e: sic formas cetera recte.

Idest cetera noia secunde de. que no possunt contineri sub aliqua
regula predictar: formant uocatiuu a nominatiuo mutando us
in e. ut dñs us in e fit dñe: uicarius us in e fit uicarie.

Quintus habet casus fili deus agne uel agnus.

Et uulgu s pelagus populus fluuiusq; chorusq;.

Dicit. A. q; noia q in lra ponunt: no penitus seruant regulam p di-
cta. q; fili facit o fili & aliquando filie: & tunc fuit regula: deus o
de: agn o agne uel agn: uulg o uulg: pelag o pelagus: po-
pul o popul: fluui o fluui: chor o chor la compagnia. Ordi-
na sic lram: qnt casus. i. ut us h no. fili habet fili de o de

Rimo plurali quinto simnl i sociabis. (in ut o.

Idest nominatiuus secunde de in prio plurali hoc est in nt o
& qnto. i. ut o faciunt i pducta. & hoc intellige in masculino
feminino & communi genere. Et pluraliter nominatiuo hi
domini pluraliter nominatiuo he papyri pluraliter nomina

et uo hi philosophi. In neutro autem genere statim regula dabitur & doctrina. Construe sic: Tu sociabis i primo plurali q; pro & quinto. i. uocatiuo.

Hos casus neutris quartumue decet per a poni.

Sensus est: q; noia secunde declinationis neutri generis in noiatiuo accusatiuo & uocatiuo pluralibus faciunt in a: ut pluraliter noiatiuo hec scamna. accusatiuo hec scamna: uocatiuo o scamna. Textus uero sic ordinatur: Decet idest debetum est hos casus predictos uidelicet nominatiuum accusatiuum & uocatiuum: poni idest terminari per a neutris. idest omnibus nominibus neutri generis.

Excipis ambo duo: tamen hec heteroclitica pono.

Quasi dicat q; hec duo nomina ambo & duo excipinutur a regula predicta: quia deberent facere amba & dua in neutro genere. & non faciunt: tamen heteroclitica sunt: ac de ipso forum declinatione tractabitur in capitulo heteroclitico.

Dic nisi concisis orum fieri genitiuis.

Auctor ponit regulam de genio plurali secunde de. & dicit: q; genitiu⁹ pluralis secunde de. facit orum ut dñog: nisi sint syncopata. i. syncopata. Littera sic ordinatur: Tu dic orum fieri genitiuis pluralibus secunde declinationis: nisi in concisis idest syncopatis: ut deum pro deorum.

Tertius is finit: sextumq; sibi sociauit.

Tertius. i. datiuus pluralis facit in is ut datiuo his dominis q; pro & sociauit sextum. i. ablatiuum sibi: hoc est in eadem terminatione: ut ablatiuo ab his dominis. q. d. q; datiuus & ablatiuus pluralis secunde declinationis faciunt in is.

Os faciet quartus: nisi neutris a damus illis.

Quartus. i. accusatiuus faciet os: ut dominos: nisi in nominibus neutris: que nam faciunt accusatiuum in os: sed nos damus illis scilicet neutris a: ut accusatiuo hec scamna.

O dabit eq; uel a tibi declinatio terna.

Tertia de. dabit. i. habebit has terminatos in tertio casu singulari: uidelicet o ut sermo: eut mare: a ut thema

Et multas alias habet ut patebit inferius.

Ciunges a uel e. d uult i sola preesse.

Inueniuntur etiam terminata in c precedente a ut lac lactis: uel pcedente e ut alec alecis. Et hoc est quod dicit. C iunges a uel e Inueniunt etia terminata in d sola i precedente: ut dauid. nec potest alia uocalis precedere d. ideo dicit. d. uult i sola pesse.

Lcum uocali pacietur qualibet addi.

Inueniuntur quoq terminata in l qualibet uocali pcedente a. ut aial. e ut mel: i ut uigil: o ut sol: u ut consul. Ideo dicit. l. i. ista littera l patietur addi cum qualibet uocali. Et est sciendu q uocales sunt quinque scilicet. a. e. i. o. u.

Nu non iunges: reliquis uocalibus addes.

Inueniuntur etia terminata in n qualibet uocali precedente pter u. Exemplum de a: ut titan. i. sol. e ut nome: de i ut delphin. de o ut demon. Expone igitur sic: Tu no iunges hanc litteram n huic uocali u: sed bene cum reliquis uocalibus. scilicet. a. e. i. o.

Cuilibet r iungis: s insuper omnibus addes.

Inueniuntur etiam terminata in r littera qualibet uocali pcedente: a ut torcular: e ut pater: i ut martyr: o ut soror: u ut murmur. Text⁹ aut sic exponitur: tu iunges r cuilibet uocali. Inueniuntur quoq terminata in s qualibet uocali precedente: a ut pietas: e ut fedes: i ut lis: o ut flos: u ut rus. Et hoc est quod dicit: tu addes s insuper oibus uocalibus.

Bquoq preposita datur omnibus s sociata.

Dicit auctor q ista littera s datur sociata omnibus uocalib⁹ preposita b: ut arabs: & est quidam populus: e ut celebs. i. castus: i ut calibs lo azar: o ut scrobs la fossa: u ut urbs la cita.

Uls ut puls sequitur: sed em s ut hiems reperitur.

Dicit auctor q etiam inueniuntur iste tres terminationes: uls ut puls la polte: & inuenitur hec terminatio ems. ut hiems.

Si preponas: n omnibus addere debes.

Sententia talis est: q si tu preponas hanc litteram n huic littere s: tu debes addere omnibus uocalibus. Exemplum de a ut glans la glanda: de e ut mes: de i ut lins: de o: ut mons: de

u ut quincuns quincuncis & decuns decuncis.

Non u sed reliquis s p preeunte locabis.

Tu locabis hanc litteram s non cum ista uocali u: sed bene cum reliquis precedente p. Exempla patent: a ut daps: e ut adeps idest pinguedo farine uel alterius rei: i ut stips. i. truncus arboris: inde uenit hec stipula: o ut ops.

Non i sed relique preunt r s sociante.

Sensus est q̄ ista uocalis i non preit idest non precedit hanc litteram r s sociante. i. p̄cedunt r s sociante uerbi gratia: a ut ars: e ut iners: o ut mors: u ut tiburs nomen fluii.

Dicimus æs ut præ: aus ut laus iungere debes.

Sensus est q̄ inueniuntur terminata in æs ut præ: Et in aus ut laus fraus.

Ips ut stirps iunges: u solam r sociabis.

Tu iunges predictis terminationibus ips ut stirps: idest p̄genies uel truncus arboris. Tu sociabis u solam & nō aliam uocalem huic littere t ut caput.

X cum uocali patietur qualibet addi.

Sensus est q̄ ista littera x patietur addi: idest poterit iungi cum qualibet uocali. Exemplum de a: ut pax. de e: ut rex. de i ut nix. de o: ut nox. u ut nux lux.

Alx dabit anx arx unx: ut calx lanx arx quoq; cōiūx.

Sensus est q̄ nomina tertie declinationis dabunt in nominatiuo casu singulari has terminationes alx ut calx. i. la calcia anx ut lanx. i. la taffaria: arx ut arx la rocha. unx ut cōiūnx: lo marito e la moglie. Et sic sumunt terminationes tertie de.

Ormat nomen in a genitiuum tis sibi iuncta.

In ista parte Alexander ponit regulā de genitiuo ueniente a nominatiuo terminato in a. Et dicit sic. Nomen terminatum in a format genitiuum hac syllaba tis iuncta sibi: ut hoc thema addita tis fit thematis.

Is faciet ex e: ueluti mare siue cubili.

Hic ponit regulam de genitiuo ueniente a nominatiuo in e:

Et sic exponitur littera. Tu facies is ex e. i. ex noīe termiato
in e. q. d. q̄ nomia in e terminata mutant e in is forman-
do genitiuum singularē: ueluti mare e in is fit maris: siue
cubile e in is fit cubilis: idest lectus.

Onis habes ex o: sed inis do perficit & go

Femineo genere: nemo sociatur homoq;

Ordo uel margo cardo cum turbine uirgo:

Sic & apollo facit: britonis brito: caroq; carnis.

In hac parte Alexāder ponit regulam de genitiuo ueniente
a noiatiuo in o. & dicit sic: Tu habes in gto singulari tertie
declinationis onis penultia pducta ex o. i. ntō terminato in
o: ut fermo sermōis. Deinde ponit excep. dicens: sed do & go ī
feminino genere pficit gtm in inis penultia cor. ut dulcedo
dinis: & caligo inis: nemoq; p & homo sociat predictis: q̄
utrunq; facit gtm in inis penultia correpta. ut nemo inis &
hō inis. Et illa q̄ sequūt in lra sociat p̄dictis: ut ordo ordīs
& margo ginis: & est spaciū q̄ circūcirca litteras uel fluuios
est. Cardo inis est ferrum super quo uoluitur hostiū. Inueni-
tur etiā cardo donis. & est q̄dam herba spinosa. Turbo inis
est turbatio maris uel alius rei: uirgo facit uirginis. & appol-
lo facit appollinis. i. sol. brito facit onis q̄dā popul⁹. Caro
etiā excipit quod facit carnis & nō carōis. Iō dicit caro nis.

Lac lactis ponit: sed alec alecis habebit.

Dicit q̄ hoc nomen lac habebit lactis in genitiuo: & hoc no-
men alec habebit alecis: & est quidā piscis q̄ dicit lo arēgo.

Is post l pone: sed lis mel felq; dedere.

In hac parte auctor ponit regulam de genitiuo ueniente a no-
minatiuo termiato in l. & dicit sic. Tu pone is post l: q̄si dī-
cat q̄ nomina terminata in l faciunt genitiuum addendo is
ut animal addita is fit animalis. Sed mel & fel excipiuntur.
quia suscipiunt lis in genitiuo. ut mel addita lis fit mellis.
sed addita lis fit fellis. Et hoc est quod dicit. sed lis mel felq;
dedere. Et sequitur al alis longam.

Al alis longam dat neutrum: cetera curtam.

Nomen neutrū in al terminatum dat alis longam in gō: ut aīal aīalis penultima pducta. Cetera. s. quē nō sunt neutra: dant alis curtam in genitiuo: ut hannibal hannibalis: & est proprium nomen uiri.

Curtam pone salis: longam dant elis & olis.

Excipitur hoc nomē sal quod quīs sit neutri generis: tamē corripit penultimā. Et ideo dicit. Curtā pone salis. i. penultimam illius genitiui. Inuenit etiā sal masculini generis: & tūc tenet illā regulam cetera curtam. Longā dant elis & olis idest genitiui terminati in elis & in olis dant penultimam longam ut michael michaelis & sol solis.

Ul dat ulis: il ilis: consul pugil tibi testis.

Dicit q̄ nomen terminatū in ul dat ulis in gō: & nomē terminatū in il dat ilis in gō utrobique penultimā corripiedo: consul consulis & pugil pugilis est tibi testis. i. exemplū. Et est cōsul ille q̄ donat cōsiliū: pugil ē ille q̄ pugnat cū alio.

An erit is iuncta: fietq; penultima longa.

In hac pte auctor determinat de gō ueniente a ntō terminato in an: & sic dicit: An erit is iuncta. i. hec terminatio is erit iuncta an. i. notatiuo terminato in an & hoc intellige formādo gōm ut titan addita is fit titanis: penultimam producit. Et ideo dicit: fietq; penultima longa.

E super n dat inis curtam: sed deme lienis.

Hic auctor determinat de gō ueniente a ntō in n pcedente e. & dicit sic: E super n. i. nomē terminatū in n pcedente e dat inis curtā in gō: ut nomen nois. Deinde ponit exceptionē dicens: sed deme. i. excipe a regula pcedenti hoc nomen lienis. Et declinat hic lien lienis: & est quoddā intestinū deberet. n. facere liinis penultima correpta: & facit lienis pe. pro. Excipiuntur similiter illa que ponuntur in literā sequenti.

Renis firenis splenis: sed in dabit inis.

Renis declinat sic: hic ren renis lo regnon: in plali significat le rene. Sirenis aut sic declinat. hic sire firenis ē piscis marin⁹ uel piculum maris. Splenis sic declinat: hic sple nis la smilza.

Sed in dabit inis. Dicit auctor q̄ nomen in in terminatū dabit inis in g̃to penultima p̃ducta: ut delphin delphinis.

On sibi copulat is: sed quedam p̃pria dant tis.

In hac pte auctor determinat de g̃to ueniēte a ntō terminato in on dicēs. On. i. noīatiū? in on terniatus copulat sibi hāc terminationē is formādo g̃tm ut demon demonis. Deinde ponit exceptionē dicēs: sed quedam p̃pria nomina dāt tis: ut demophon phontis proprium nomen.

Quod nomen proprium: quod non ita: sit tibi notum

Id proprium dicēs: quod non notat uniuote res

Plures. nanq; duo sensu non signat in uno.

Quia magister imēdiate fecit mentionē de noīe p̃prio: tūc declarat quid sit p̃priū nomen dicēs: q̄ illud est nomē proprium: quod nō importat plures res uniuoce. i. sub una uocis institutione: & nō significat duo in uno sensu ut Petrus Ordina sic litteram: Illud supple nomē quod est p̃prium sit notū. i. manifestum ita ut seq̃tur. Supple illud quod non est p̃prium imo appellatiuū: sit tibi notum ita: ut seq̃uit. Tu dicēs id esse p̃priū nomen: quod nō notat. i. iportat: plures res uniuoce. i. p̃ unam ipositionem. Nāq; p̃ certe proprium nomen non significat duo in uno sensu. i. significato. q. d. nomē p̃priū nō debet iportare plusq; unā rem p̃ unā ipositionem. Sed si cōponat: quia si cōtingat duos uniuoce baptizari: & ambos gregorius noīari: ly gregori? duo significat in una ipositione. Volūt aliq dicere: q̄ gregorius in alys est p̃priū & in istis appellatiuum. Aly tñ dicūt: q̄ in istis & in alys p̃priū est: licet duos cōtingat uel plures in eodem nomine sīl & semel baptizari uel noīari: nihilomin? attēto baptismatis lauacro illis duobus uel pluribus sigillatim ifuso nomen quod cōmuniter imponitur unicuiq; est proprium: & non appellatiuum: Ideo seq̃uitnr: Non licet.

Non licet uniuoce proprium tibi plura notare.

Non licet. i. nō est debitum p̃priū nomen notare. i. iportare plura tibi: uniuoce. i. sub una uocis institutione: sed bñ eq̃ uoce. i. sub diuerfis ipositionibus.

Appellatiuis uarias res uniuocabis.

Tu uniuocabis. i. sub una uocis institutione uocabis. i. significabis uel iportabis uarias res appellatiuis: hoc est in appellatiuis noibus. quasi dicat: q̄ nomē appellatiuū est illud quod uniuoce plura significat: ut homo. Et sic patet differentia inter proprium & appellatiuum.

Is post ar pone: sed far facit r geminare.

In hac parte auctor determinat de gto ueniēte a noiatiuo terminato in ar: & dicit sic: tu pone is post ar. i. post nomen in ar ter. debes addere is formādo eius grm: ut torcular addita is fit torcularis. Deinde ponit exceptionē dicēs: sed far facit r geminare in gto: ut far gto hui? farris: & hoc ad differentiam faris uerbi quod scribitur per simplex r.

Que primaria sunt: nisi naris: curta manebunt.

Modo uult. A. ostēdere quāta pferri debeat penultima genitiui noiatiui terminati in ar. Et dicit illa q̄ sunt primaria. i. primitiua: manebūt curta in penultia gti: ut nectar ris. i. dulcedo: nisi nar ris nomē fluuii qd̄ lōgat q̄ uis sit primitiuū.

In deriuatiuis neutris producitur aris.

Dicit q̄ penultima genitiui in aris terminati producitur in neutris nominibus deriuatis: hoc est deriuatiue speciei: ut torcular ris: & dicitur a torqueo torques.

Primicialis erit uox: in qua dicitur esse

Primum proposita data significatio scēte.

Quia in pcedenti regula magister fecit mētionē de primitiuis & deriuatis: ideo nūc declarat qd̄ sit uox primitia dicēs uox primitialis. i. primitiua erit illa: in q̄ significatio scēte i. significatōis primū pposita dicit̄ esse data. uerbi grā quia p̄rio impositū fuit ad significandū talē rem: eius significatū a nullo alio dependet: ideo dicit̄ primitiuum.

Est deriuatiua uox que descendit ab illa.

Quasi dicat q̄ illa uox. i. dictio que deriuatur ab illa. s. uoce primitiua: est deriuatiua ut ab hoc noie martinus deriuatur martineus uel martinianus na num possessiuū nomē: ideo

dicatur deriuatiuum: quia descendit ab illo.

Simplicium norma formabis compositiua.

In isto uersu ponitur unum notabile multū utile: quod exponit sic quantū ad litteram. Tu formabis cōpositiua. i. dictiones cōpositas: norma. i. fm normā simpliciu. q. dicat q̄ composita uariantur & formantur fm eorū simplicia: uerbi gratia: pater est dictio simplex: & facit patris i genitiuo: ita eius cōpositum compater faciet cōpatris. Valet etiam in genere. Nā sicut mater est generis feminini: ita cōmater est generis feminini. Valet etiam in prolatione syllabarum. Nam sicut mater pducit primā syllabam. s. ma: ita eius cōpositū. scilicet cōmater producit eandem. Valet etiam in uariatione uerborū. Nam sicut facio facis facit feci i preterito: ita ificio eius cōpositum facit infeci: uerū tamen hoc notabile uarias. patitur exceptiones: que suo loco & tempore distinguuntur

Dictio compositam dicetur habere figuram:

Quam licet in geminas partes distinguere: quarū

Significata gerit uox designanda per ipsam.

Quia magister fecit mentionē de cōpositis & simplicibus: nūc declarat quid sit dictio composita: & que dictiones in ea requiruntur. Dicit igitur sic. illa dictio dicetur habere figuram cōpositam: quā dictionem licet distinguere: hoc est diuidere i geminas partes. Nam oīs dictio composita pōt diuidi i duas partes: quāq̄ ptium uox designāda per illam dictionē compositā gerit. i. importat significata: ut magnanimus: quod cōponitur ex magnus corrupto & animus: utraq̄ enim pars gerit significata illius dictionis composite. Magnanim⁹. n. significat de gaude animo. Magnus. n. significat grande & animus lo aio. aliter enim nō esset dictio cōposita: nisi posset diuidi in duas ptes: ut dictum est. uerbi gratia magister bene pōt diuidi in duas partes. s. magis & ter. bene. n. magis significat piū & ter tre uolte: tamen nō sunt figure cōposite: quia illa significatio nō correspōdet significato illius dictionis composite. s. magister quod significat lo maestro.

Non poteris tale sub simplici scisma notare.

Tu nō poteris notare: idest iuenire tale scisma. i. talem diuī

fionem sub nomine simplici. q. dicat q. noia simplicia nō
possunt diuidi sicut composita.

Et dices epatis: iubaris cum nectare ponis?

Reuertit ad ppositū illi? regle. In deriuatis neutris excipie
do auc. aliq. noia regulā nō obfuatia. dicit itaq. & tu dices e
patis in gto huius nois epar. quod significat lo ficato: & ex
cipitur a regula generali: Is post ar pone deberet. n. facere e
paris & facit epatis. Iubar ris lo splendore uel coma leonis ul
alius aialis: & excipit a regula. In deriuatiuis. nectar. i. dul
cedo etiā excipitur a regula. In deriuatiuis: quia cū sit neu
trum & deriuatū a necto nectis xum corripit gtm uidelicet
nectaris: & idē est q. dulcedo. iō dicit. A. Iubaris cū nectare

Asparis usus habet: & bostaris additur istis. (ponis

Dicit. A. q. ista duo noia bostaris & asparis breuiatur in gto
Ideo dicit usus habet bostaris. aspar est paries facta ex terra
uiscosa uel aliud factū causa sumultatis. Bostar est ppriū no
men & corripit gtm: sed aliq. est locus bou: & tunc pducit
genitium. Vnde uersus. Cum bostar p sepe notatur produ
citur aris. Cum ppriū nomen: tunc breuiatur aris.

Er tibi format eris: cer mobile uertitur in cris.

In hac pte. A. tractat de gto ueniēte a ntō terminato in er di
cens. Er. i. ntūs tertie de. in er terminat? pbet eris in gto pe
multinā cor. ut aer aeris. Deinde ponit aliā regulā p modū ex
ceptiōis dicēs: cer mobile. i. nomen adiectm tertie de. in cer
terminatū uertit. i. mutat in cris i gto: ut acer i cris fit acris.

Ter per tris forma: sunt iupiter & later extra.

Dicit. A. q. noia tertie de. in ter desinētia mutāt ter p tris i
gto ut pater ter p tris fit patris. Iō dicit. Tu forma ter. i. no
men i ter terminatū p tris in gto. Deinde ponit exceptiōem
dicēs. Iupiter & later sint extra. i. excipiantur a regula. quia
iupiter deberet facere iupitris & facit iouis: later deberet fa
cere latris & facit lateris.

Ether & crater: per bris formabitur imber

Et sua composita: uer & crater dabunt eris.

Excipiuntur etiā ether & crater ab illa reglā. Ter p tris forma
deberet facere ethris & cratris & faciūt etheris & crateris. E-
ther. i. aer: crater cupa. Deide dicit p bris formabit imber. i.
hoc nomen imber facit ibris. Et est exceptio ab illa regula:
Et tibi pbet erit. deberet. n. facere iberis & facit ibris. Et sua
cōposita excipiuntur: quia faciūt gtm ī bris ut nouēber bris.
& decēber bris. uer & crater dabit eris. uer excipit ab illa re-
gula. Et tibi pbet eris. deberet. n. corripe penultimā genitiui
& pducit. Similiter & crater quod etiā excipitur ab illa re-
gula. Ter per tris. Deberet. n. facere cratis & facit crateris.

Ir breuiabit i ris: martyr fiet tibi testis.

Dicit q noīa terminata in ir faciunt gtm in iris penultia cor-
repta: ut martyr martyris.

Is post or iunge: cor cordis debet habere.

In hac pte. A. ponit regulā de gto ueniēte a ntō terminato in
or dices. Tu iuge hāc terminationē is post or. i. post nomen
terminatū in or: ut marmor addita is fit marmoris. & color
addita is fit coloris. Sed cor excipit quod facit cordis ī gto:

Mas aut cōmune dabit oris femineumq;

Dicit. A. q noīa terminata in or masculini feminini & cōis
generis producant penultimam genitiui: ut dolor doloris:
soror sororis melior melioris.

Format oris rethor memor arbor neutraq; castor

Et quedam propra uelut hectoris addeq; nestor.

Hic. A. ponit exceptionē a regula p̄dicta subiungēs regulam
de neutris & de hoc noīe castor: & dicit. Format oris rhetor:
idest hoc nomen rhetor corripit penultimā gti: q̄ uis sit ma-
sculini seu cōmunis generis: & est rhetor idē quod rhetoric⁹
Et illa q̄ ponūtur in littera corripit penultimā gti: ut hic &
hec memor h⁹ ris hec arbor h⁹ ris. Et neutra noīa terminata in
or corripit pe. gti: ut marmor marmoris. Et hoc nomen ca-
stor corripit gtm: & est quoddam aīal uel ppriū nomen uiri:
& tūc producit gtm. Et quedam ppria sociātur his p̄dictis:
quia corripunt gtm: ut hector hectoris nestor nestoris.

Vr tibi prebet uris: sed fur subdit tibi furis.

In hac parte Au flor deter. de genitiuo ueniēte a ntō terminato in ur. Et dicit ur. i. nomen terminatū in ur prebet tibi uris i gto penultima correpta: ut murmur murmuris. sed fur subdit tibi furis in gto penultiam pducēdo. iō excipit.

Robur format oris: ebur iecur & femur addis.

Ponit aliā exceptionē & dicit hoc nomen robur p̄bet tibi oris in gto penultima correpta: ut robur roburis p ligno uł pro fortitudine. Tu addis istud nomē ebur quod facit eboris: & est os p̄ciosum: & istud nomen iecur quod facit iecoris lo ficato. Et femur ris la cossa feminina.

Ex as est atis elephas gigasq; dant antis.

In hac parte. A. deter. de gto ueniēte a ntō terminato in as: & dicit q̄ nomia terminata in as faciunt in atis: ut maiestas maiestatis. Sed ponit exceptionem dicens: elephas & gigas dant antis in gto: ut elephas atis: gigas atis lo gigate.

Et diamas adamas: ueterum quoq; propria quedam.

Excipitur quedā propria noia & etiā ista duo noia diamas: & adamas que faciūt gtm in atis: ut diamas atis: & est qdā lapis p̄ciosus: adamas est qdā lapis p̄ciosus durissim⁹: quoq; p̄ etiam quedam ppria nomina ueterum. i. antiquoq; faciūt genitiuum in atis: ut atlas atlatis.

Mas maris: as assis: uas uasis uas uadis istis.

Iungesq; pallas: sic format lampas & arcas.

Hic. A. ampliat exceptōem suā dicens. Tu iūges istis p̄dictis noia que in lra ponūtur uidelicet mas maris. i. masculus: as assis la migdala: uas uasis lo uassello: mas uadis lapmissa siue lo pigno. Et iungis pallas: sic format lapas: & archas. Nā pallas facit palladis in genitiuo: & est dea sapientie: lampas lampadis la lampa: arcas arcadis nomen gentile est.

His similem formam dant patronomica quedam.

Idest quedā patronomica sunt: que ad modum p̄dictorū declinantur. ut ambrosius siadis.

Sic breuis as format: genitiuus os grecus addit.

Quasi. d. q̄ terminata in as breuē faciūt in gto: sicut dictum

est fm grecos aliquādo faciunt gtm in os: ut ambrosias adis
uel ados: hec pallas huius palladis uel dos.

Mas aut commune si fiat in es breuiatam:

E mutans dat itis: miles stipes est tibi testis.

Dicit. A. q noia termiata in es breuiatā faciūt gtm in itis pe
nultima cor. mutādo e in i: ut miles militis. Littera sic ordi
natur. Mas. i. masculinū genus aut cōe. i. cōe genus si fiat in
es breuiatā: mutās e in i dat itis i gto: miles dat tibi testis.

Vt prapes dat etis diphthongus in ante suprema.

Hic. A. pōit exceptionē a reglā p̄dicta dicēs: q diptōg? in añ
suprema. i. nomē terminatū in es breuē diphthongo p̄ceden
te dat etis in gto: nec mutat e in i: ut prapes tis. i. uelox.

Que deriuatur a uerbis: associantur.

In quibus e curta reperitur in ante suprema.

Dicit. A. q noia in es termiata: & deriuata a uerbis: in qbus
e reperitur curta in ante sup̄ma. i. in penultima associantur p̄
dictis: quia faciunt gtm in etis: ut ab hoc uerbo hebeo hebes
deriuatur hic & hec hebes hebetis. i. debilis.

Inquies est curta: tamen etis erit sibi iuncta.

Dicit q hec dictio inqes est curta i noīatiuo: & tñ producit
pe. genitiui: ut hic & hec & hoc inqes genitiuo huius inqetis
idest sine requie. Textus est clarus.

Femineum dat etis curtam: seges est tibi testis.

Dicit Auctor q noia feminini generis i es breuem termiata
faciūt genitiuum in etis curtam: ut seges segetis.

A pede compositum dat edis: sed apes remouebis.

Dicit q cōposita ab hoc noīe pes faciūt gtm in edis pe. cor.
ut bipes bipedis. Sed tu remouebis apes quod facit apis in
genitiuo. Textus est clarus:

Quod prebet sedeo: formabit idis genitiuo.

Dicit q noia q deriuāt a sedeo des: etiā excipiūt a reglā illa

Mas aut cōe: qā faciūt gtm in idis & nō in itis q uis termi
nent in correpta: ut obles dis. i. lo bostazo. Text? est plan?

Es longam mutabis in is: sed deme quietis

Heredis cereris mercedis uel locupletis:

Magnetis iunges: agnetis dicere debes.

In hac parte. A. determinat de genitiuo ueniēte a ntō termi-
nato in es pductam: & dicit. Es longā mutabis in is. i. q̄ no-
mina termiata in es longā mutāt es in is formādo gtm̄ sin-
gularē: ut sedes es in is fit sedis. Deinde ponit exceptōem di-
cens: Sed deme quietis: hec quies quietis: & alia q̄ sequūtur:
uidelicet hic & hec heres gto huius heredis: hec ceres huius
cereris & ē dea bladi: hec merces huius mercedis: la merce uel
lo premio: hic & hec & hoc locuples tis. i. diues: hec magnes
huius magne magnetis est quidā lapis attrahēs ferrum: hec
agnes agnetis proprium nomen mulieris.

Cum preit i formabit etis: paries tibi testis.

Dicit Auctor q̄ noīa termiata in es precedēte i faciunt gtm̄
in etis penultima cor. ut paries parietis.

Is correpta sibi similem faciet genitium.

Hic Auctor ponit regulā de genitiuo ueniēte a ntō termiā-
to in is correptam. Et dicit is cor. i. nomen terminatum in
is correptam faciet genitium sibi similem: ut nōminatiuo
hic panis genitiuo huius panis lo pane.

Cuspidis & lapidis & cassidis excipiantur.

Sanguinis & dices: exanguis & aspidis addes.

Egidis atq; notes: sic & patronomica formes.

Thetidos & theridis dices: paris is dat idisq;.

Sardis inis habet: iaspis idis: sic ibidis ibis.

Ifidis adiunges: indeclinabile semis.

Est pro dimidio pondus semissis habeto.

Et tybris tybridis: tygris: quirisq; quiritis.

Cuspidis. i. lapidis & ce. Hic auctor ponit excep. ab illa regu-
la. Is cor. sibi dicēs. Iste noīa Cuspidis & lapidis & ce. & alia
& alia q̄ sequūt in littera excipiūtur a reglā. q̄a aliter faciunt

gtm q̄ regula p̄cipiat. Et q̄a textus est clar⁹. ueniam⁹ ergo ad
expōnem uocabuloꝝ. Nō hec cuspis dis la ponta: hec lapis
dis la petra: hic s̄guis nis lo s̄gue: hic & hec ex̄guis & hoc
gue. i. sine sangue. & cōponit ex ex & sangui: & facit ex̄guis
& nō exanguis. Ex quo patet q̄ nō excipit ab illa regula. Is
correpta sibi: sed ab illa. Simpliciu norma. Hec asp̄is dis no
men serpētis. Egis scutū palladis. Et patronomica in is ter
minata s̄l̄r faciūt gtm ut priamis dis. Thetis dat os in gtō.
ut hec thetis h⁹ thetidos. i. aq̄ uel mater achillis. paris dat pa
ris uel paridis in gtō p̄priū nomē. Sardis facit inis. i. lapis p̄
ciosus. Iaspis dis est lapis p̄ualens. Ibis facit ibis uel ibi dis:
& est ciconia. Ifidis nomen dee. Semis p̄ dimidio ē indecli
nabile. sed semis p̄ pōdere medie libre habebit semissis i gtō
Tybris nomē fluuii facit tybridis in gtō: pōt etiā facere ty
bris: & sic nō excipitur. Sed tigris facit tigris: & nō excipitur
aliqui facit tigridis: & est aial. Quiris q̄ritis eques romanus.

Quod dedit er dat eris: uomis puluisq; cinisq;.

Dicit q̄ nomen in er & in is terminarum facit genitiu m in
eris penultima cor. ut uomer uel uomis: genitiuo huius uome
ris la uomera seu maza. hic puluer uel puluis huius pulueris
la poluere. hic ciner uel cinis hui⁹ cineris la cinere.

Is itis producta dabit: tamen excipiantur.

Glis glis glissis: glis glitis non cadit extra.

In hac parte Auctor determinat de gtō ueniente a noīatiuo
terminato in is p̄ductā. Et dicit. Is produc. i. nomen termi
natū in is p̄ductā dabit itis rn gtō penultima pro. ut lis litis
la lite seu cōtentione. Deinde ponit exceptionem dicens. Ta
men excipiūtur glis gliris pro animali: & glis sis pro terra
tenace. sed glis tis p̄ herba q̄ alio noīe lappa dicit: nō cadit
extra regulā. i. non excipit. Pōt obiici de hoc noīe uis: quia
non seruat regulam & non excipitur. Dicant us q̄ uis est no
men heteroclitum: Ideo de ip̄o tractabitur in capitulo de
heteroclitis. Et sequitur oris formabit os.

Ois formabit os pro mare: de me nepotis.

In hac parte. A. ponit regulā de g^{to} ueniente a n^o terminato in os: & dicit. Os p^o mare. i. nomen terminatū in os masculini generis facit oris in g^{to} penultia pducendo: ut ros roris. Deinde ponit exceptionem dicens. Deme. i. excipe hoc nomen: nepotis: & est nepos filius fratris: & aliquā est luxuriosus.

Cetera dant oris: sed de potis o breuiabis.

Dicit q^o cetera noia in os terminata. i. que nō sūt generis masculini: faciunt g^m in oris pe. producta ut dos dotis. Deinde ponit exceptionē dicens: sed breuiabis hec noia que sūt deriuata ab hoc noie pos potis quod idē est quod potens: ut compos tis & impos impotis pe. correpta.

Sed bouis & gloris demantur oris & ossis

Custodisq; simul: herois sociabitur istis.

Dicit. A. q^o ista noia excipiātur: uidelicet bos bouis quod debet facere botis & gloris: & est mulier fratris. Inuenit etiā glos glossis p quodā ligno de nocte relucēte & glos gloris p quodam flore. unde uersus. Discite quid sit glos lignum uel femina uel flos: Glos glossis lignū: glos ris femina fratris. Et oris ossis demātur. i. hoc nomen os oris la bocha os ossisosso. Sed alii exponūt sic: Genitiui terminati in oris & in ossis: de qbus nō est facta mētio: demātur. i. excipiant: ut os ossis os oris & glos glossis. Etiā excipiūtur illa que patent in textu: uidelicet custodis genitiu^o de hic & hec custos loquardiano: & herois genitiuus de heros idest domina: & minos quod facit minois proprium nomen uri:

Vs curtam dat oris neutro: sed eris damus illis.

Que dant lus nus dus: sed oris prebet tibi fenus

Et facinus pignus: intercus utis tibi prebet

Adde penus penoris: quod terne est siue secunde.

In hac parte Auditor determinat de g^{to} ueniente a n^o terminato in us curtā. Et dicit us. i. nomē tertie de. in us terminatū dat oris curtā in g^{to}: & hoc itellige in neutro genere: ut hoc corpus huius corporis. Deinde ponit exceptionem dicens. Sed nos damus eris illis noibus que dant terminationes in

fra scriptas uidelicet lus: ut uellus uelleris nus ut uulnus uul
neris dus ut pōdus pōderis. Sed ab illa regula excipiūtur fe
nus quod facit fenoris. i. la usura: & facinus noris. i. peccatū
& pignus pignoris. i. filius. Inuenit pignus pignoris lo peg
no: & tūc nō excipitur. Intercus p̄bet tibi utis in gto pe. cor
repta. ut ntō hic & hec & hoc intercus utis: est morbus inter
cutē & carnem. Tu adde his p̄dictis penus quod aliquando
est tertie de. & facit penoris in genitiuo: & aliquādo est se
cunde & facit peni: & est se. generis: in tertia uero neurri.

Dat pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format
Dicit q̄ hoc nomen pecus dupliciter uariatur: aliquando est
generis feminini & facit pecudis la pecora: & aliquādo neu
tri & facit pecus pecoris la bestia.

Hec formas in eris: que sunt confinia uerbis:

In quibus e curta reperitur in anre suprema.

Dicit Auctor q̄ noia in us termiata uenietia a uerbis habēt
bus e curta i pe. syllaba faciunt gtm in eris pe. correpta ut ul
cus ulceris la piaga uel aliud malū quod nascitur ppter nimi
um labore: & deriuatur ab ulcero ras. quod idē est quod uul
nero ras. Et secundū hoc tēpus deberet facere temperis & de
riuatur a tempero ras uel a tempeo pes. tamen facit tempo
ris: ut Auctor iferius declarat.

Neutrum declina quod comparat: ut duo prim.

Dicit Auctor q̄ nomen quod cōparat. i. quod est cōparatū
neutrū in us terminatū declinatur in nto quēadmodū duo
genera: uidelicet cōmune genus cōparatiui. Nā sicut melior
facit melioris: ita melius facit melioris.

Dant aceris leporis acus lepus: addito tempus.

Dicit q̄ ista nomina acus & lepus dant in eoz genitiuis ace
ris & leporis. hec acus aceris: est instrumentum ad purgandū
frumentum: uel est polus ferri. Inuēitur etiam hec acus acus
acui pro instrumento suendi. Hic lepus est quoddam aial.

Tu addito etiam tempus: quod facit temporis.

Vs producta dabit utis: sed deme paludis.

Et que dant tellus incus demenda notabis.

In hac parte. A. determinat de g^{to} ueniente a ntō termiato i
us pducta: & dicit us pducta. i. nomen termiatum in us pro.
dabit utis in g^{to} penultia pro. ut salus salutis. Deinde ponit
excep. dicens. Sed deme paludis: quod declinat hec palus h²
paludis. Et tu etiā notabis illa noia demēda. i. excipienda:
ut tellus & incus dant genitiuos telluris & incudis: tellus. i.
la terra. icus est istrumētum sup quo faber malliat ferrū.

Formabunt uis monasyllaba. grus gruis & sus suis.

Hic. A. ponit aliā exceptōem dicens: q^o monasyllaba. i. uni
us syllabe in us termiata formabūt uis in g^{to} penul. pro. ut
thus thuris & mus muris. Deinde ponit exceptionē suam di
cens. Grus dat gruis in genitiuo: & significat nomen auis: &
sus dat suis: & idem est quod porcus uel porca.

Es eris dabitur: præs prædis: laus quæ laudis.

Fraus fraudis dicas: sed emaus non flectere curas.

In hac parte. A. ostēdit qualiter noia terminata inæ s dip
thongata faciant in g^{to}: & dicit. Es eris dabitur in g^{to} huius
nominis es quod significat lo ramo species metalli uel signi
ficat diuitias. prædis dabitur in g^{to} huius nois præ: quod
idē est quod diues. Laudis dabitur in g^{to} huius nois laus: &
fraudis in g^{to} huius nois fraus. i. lo ingāno. Sed tu non de
bes flectere: i. declinare emaus nomen castrī. q. d. q^o hoc no
men emaus est indeclinabile.

Si preit s b uel m uel p: facies genitiuum

Interponens i: tamen e si b preit aut p.

E mutatur in i: si non monasyllaba fiant.

In hac pte. A. determinat de g^{to} ueniente a ntō tel. in s prece
dente b uel m uel p: & dicit. Si ista littera b uel m uel p preit
idest precedit s i ntō singulari: tu facies gtm ex tali noiatiuo
interponēdo hanc litteram i. uidelicet inter cōsonantes pre
dictas & s. uerbi gratia hoc nomen arabs termiatur in s pre
cedente b: ponatur i inter b & s fit arabis in genitiuo. Et est
arabs quidam populus. hoc nomen hiems terminatur in s

precedente m ponatur i inter m & s & fiet hiemis in gtō hoc
nomē inops terminatur in s pcedēte p: ponatur i facit inopis
in gtō. Deinde ponit exceptionē dicēs. tñ si illa littera e preit
hanc litterā b uel p. e mutatur in i in gtō: ut celebs bis. i. ca-
stris: & princeps principis nomē dignitatis. Et hoc dico si ta-
lia nomē nō fiant. i. nō sint monasyllaba: quia nō mutarent
e in i: sed retinent e in genitiuo sicut in ntō: ut plebs bis. i.
multitudo gentium uel populus.

Aucupis excipitur: ex auceps quod reperitur.

Auctor dicit qd hoc nomen aucupis excipitur a regula predi-
cta siue ab illa exceptionē: tñ e si b. & ce. quia p illā exceptōm
deberemus mutare e in i: & dicere auceps aucipis: & dicim⁹
aucupis: & est auceps ille qui capit aues.

Ls aut ns aut rs s remouebis.

Tis iunges: frondis glandis lendisq; remotis.

In hac parte. A. determinat de gtō uenire a ntō terminato in
s pcedēte l n & r dicens: Tu remouebis hanc litterā s a ntō ter-
minato in ls aut ns aut rs: & postea iunges ti s formando ge-
nitium singularem. uerbi gratia ls ut puls remota s & ad-
dita tis fit pultis: us ut mons remota s: & addita tis fit mō-
tis rs: ut ars remota s & addita tis fit artis & sic de aliis.

De inde ponit exceptionem dicens. Remotis. i. exceptis
nominibus in littera positis: uidelicet frondis quod declia-
tur hec frons la foglia: iuenitur etiam hec frons tis la fronte
& hoc nō excipitur. Lendis quod declinatur lens dis la len-
dena: iuenitur etiam lens tis la lentigia & hoc nō excipitur
glandis quod declinatur hec glans dis la glanda.

Que cor uel pendo cōponit eis sociando:

Iste uersus continuatur cum predictis hoc modo. Dictum est
qd ista nomina frons glans & lens faciunt genitium in dis.
Continua modo sic sociando eis predictis illa nomina que
cor uel pendo componit. quia ista nomina faciunt geniti-
uum in dis: ut uecors uecordis idest stultus: & etiam libri-
pens libripendis: idest pondus libre.

Semper iens cum prole sua formabit euntis:

Auctor ponit exceptionē ab illa regula ls aut ns dicens: q̄ hoc p̄ticipiū iens cū prole sua. i. cum suis deriuatiuis formabit euntis: ut rediens redeuntis deberet enim facere ientis: & redientis: ideo excipitur.

Ambio lege caret: uncisq; q̄ uncia format.

Hic. A. ponit exceptionē ab exceptōe p̄dicta dicens: hoc uerbo ambio caret lege. i. regula quia sicut iens facit eūtis ī ḡtō ita & ambiēs ab eo deriuatū deberet facere ambeuntis & facit ambientis. Et cā est quia in hoc uerbo ambio ambis e mutatur in i: quod nō fit in aliis cōpositis ab eo is: in q̄bus e nō mutat: ut redeo redis. Et attēde q̄ Auctor posuit uerbū p̄ p̄ticipio: cū dixit: ambio lege caret. Forte hoc fecit cā metri: uel ut denotaret irregularitatē nō modo in p̄ticipio sed etiā in uerbo: q̄ p̄ & hoc nomē q̄ncuns quod deriuat ab uncia caret lege: quia deberet facere quicuntis & facit q̄ncuncis in ḡtō. Et est q̄ncuns res ponderis quinq; unciax: & hoc itelligas in oībus similibus: ut septuns cis &c.

Vt tibi format itis: sic per caput esse probabis.

In hac pte. A. determinat de ḡtō ueniēte a ntō termiato ī t dicens: ut. i. nomen ter. in ut format tibi itis in ḡtō pc. correpta: ut caput capitis.

A uerbis in go ueniens x gis tibi format.

In ista pte. A. determinat de ḡtō ueniēte a ntō termiato ī x: & dicit x. i. nomen termiatū in x ueniēs a uerbis in go termiatis format tibi gis in ḡtō. i. mutat x in gis formādo ḡtm: ut ab hoc uerbo rego regis descēdit hoc nomē rex & x in gis fit regis. Et sic sequitur. Cōiungis n &c.

Coniugis n remouet: cū rectus n sibi seruet.

Hic Auctor ponit exceptionē dicens. Iste ḡtūs cōiugis remouet n idest abiicit: cum pro quāuis rectus idest noiatius suus: uidelicet coniunx seruat sibi n. q. d. q̄ deberet facere coniungis in genitiuo. & facit coniugis forte ad differentiā huius uerbi coniungo gis. a quo deriuatur coniunx cōiugis.

Cis iungunt alia: tamen x prius inde remota.

Dicit auctor q̄ alia noīa ī x termīata: uidelicet q̄ nō ueniūt
a uerbis tetmiatis ī go iungūt cis post noiatiūū remota pri^o
x formādo gtm: ut pax remota x & addita cis fit pacis: & fe
lix remota x & addita cis fit felicitas.

E super x: nisi sint monasyllaba compositumue:

Ex ipsis e per i mutant: que uult breuiari.

Hic. A. ponit aliā regulā dicēs. E sup x. i. noīa habētia e āte
x in ntō singulari mutāt e p i breuem in gtō: ut cortex cis la
scorza. Et hoc est uerū in noībus pluriū syllabaz. Et iō dicit
A. nisi sint monasyllaba. i. unius syllabe tm: quia illa non
mutant e in i in genitiuo: imo retinent e: ut rex regis: & ni
si sint composita ab ipīs monasyllabis: ut exlex exlegis.

Lodice demes: ueruecis dicere debes.

Auctor excipit hec duo noīa: uidelicet lodex lodice la scha
uina quod deberet corripere pe. genitiui & pducit: etiā uer
uex quod facit ueruecis pe. pro. & est ueruecis aial quod dici
tur lo montone.

Si max fiat in ix dat icis: mastix dabit icis.

Eenix fenice bombix bombice habebit.

Dicit. A. q̄ si mas. i. si nomen masculini generis fiat in ix in
noiatiuo dat icis in gtō pe. cor. ut calix calice. Deinde ponit
excep. dicēs. Mastix dabit icis pe. p. i. lo mastice. Fenix etiā
dabit icis penultima producta: ut fenix fenice nomen auis
hic bombix bombice nomen uermis.

Cetera que dant x: producant in ante suprema.

Dicit. A. q̄ cetera noīa in x terminata de quibus nō est facta
mentio ab illa parte citra. E super x: producantur in ante nu
prema: ut pax pacis: & nux nucis.

Sed gregis atq; truce facis picis & nucis inde

Ex cipis: atq; ducis truce falice filicisq;.

Dicit. A. q̄ noīa in littera posita excipiuntur ab illa regula.

Cetera q̄ dāt x: q̄a cor. pe. gtī: ut grex gregis & est mltitudo
aialium: trux cis. i. crudelis: far cis la faxella: nux cis la noce:
pix picis la pice dux ducis lo duce: crux crucis la croce: falix

salicis lo salice: filix cis lo filice.

Nec g nec c tenent que dant in ixnox atq; supellex.

Dic senis & noctis: spingis uel dictio spingos.

Dicit. A. q̄ ista noīa nix nox & supellex nec c retinent nec g
ī gto. Nā senex facit senis in gto: nox noctis: de supellex sta
tim dabit doctria. spinx facit spigis uel gos: & ē mostrū ma.

Crementum duplex debes formare supellex.

Dicit q̄ nomen supellex crescit supra noīatium duabus syl
labis: ut supellex supellectilis. i. bona mobilia in domo.

Que das a capite. uelut anceps iunge bicepsq;.

Dicit q̄ composita ab hoc noīe caput tis: crescunt supra n t
in duabus syllabis sicut supellex: ut anceps pitis. i. strabucca
uel dubiofo: & biceps pitis. i. res habēs duo capita.

Ac iter optat eris: sed non ut regula querit.

Dicit q̄ hoc nomen iter p̄bet eris in gto: ut gto hui⁹ itineris
sed nō ut regula q̄rit: quia fm regulam datam facit tris: & sic
pater q̄ habet duplex crementū supra nt̄m. Nota tñ: q̄ iue
nitur hic iter nomen auis. unde uersus. Carpe uiator iter:
sed in arbore cōcinit iter.

Per predicta tibi patet excessus genitiui.

Epilogando dicit. A. q̄ per p̄dictas regulas pater quomodo
gt̄s habet excessum supra nt̄m textus est clarus.

Is genitiuus habet: sed tertius i tibi prebet.

Hic. A. ponit regulā generalem gt̄i singularis tertie de. Geni
tius singularis tertie de. habet hanc terminationem is: quō
cūq; facit nt̄m. Sed tertius i Hic Auctor ponit regulā de dt̄o
dicens. Sed tertius. i. datiuus prebet tibi hanc terminationē
1. ut hic pater gto huius patris dt̄o huic patri.

Cum dedit es grecus: sit sepe per i genitiuus.

Auctor dicit q̄ quādo noīatius grecus terminatur in es: ge
nitiuus sepe terminatur in i: ut hic achilles hui⁹ achilli.

Em retinet quartus: sed in im quandoq; locamus

Maguderim turrim burim peluingq; securim

Vim sitim restim pupim tussimq; charybdim.
His quedam propria sociamus: paucaq; greca:
Vt tybrim tigrim tripolim syrtimuel eclipsim:
Iris & hypocrisis sociantur & erinnys.

Em retinet quartus & ce'. In hac parte auctor determinat de accusatiuo singulari tertie declinationis. Et primo in generali dicens. Em retinet quartus. Expone sic. Quartus. i. accusatiuus singularis tertie declinationis retinet em: ut patrem. Et hoc intellige in quolibet genere preterq; in neutro. De ipso cum faciet mentionem uel cum fecit in secunda declinatione. Ibi: sed neutris prouideamus. De inde determinat de accusatiuo in speciali dicens. Sed in im quandoq; locamus idest q; accusatiuus aliquando terminatur in im. Et hoc intellige duobus modis: uidelicet in im tantum: & in im: & in em. Subsequenter ponitur exemplaris doctrina uidelicet i nominibus sequentibus i littera: ut noiatiuo hec maguderis. accusatiuo hanc maguderim lo torso del collo. Hec turre. accusatiuo hanc turrim la turre: potest etiam facere turrem. Hec peluis accusatiuo hanc peluim la conca. Hec tussis accusatiuo hanc tussim la tosse. Hec securis accusatiuo hanc securim la segu. Hec uis accusatiuo hanc uim la forza. Hec buris accusatiuo hanc burim la coda de lo aratro. Hec restis accusatiuo hanc restem uel restim la corda. Hec puppis accusatiuo hanc puppem uel puppim la popa de la naue. Hec sitis accusatiuo hanc sitim la sete. Hec charybdis accusatiuo hanc charybdim periculum maris. Nos etiam iugimus his predictis quedam propria nomina & pauca greca: ut hec tybris accusatiuo hanc tybrim nomen fluuii. Hec tigris accusatiuo hanc tigrim nomen animalis. Hec tripolis accusatiuo hanc tripolim nomen ciuitatis. Hec syrtis accusatiuo hanc syrtim periculum maris. Hec eclipsis accusatiuo hanc eclipsim est obscuritas lune uel solis. Hic iris accusatiuo hanc irim est arcus in celo. Hec hypocrisis accusatiuo hanc hypocrasim uicium est: & erinnis sociabitur eis predictis. Hec erinys accusatiuo hanc erinnym furia infernalis.

Em dat & im turris restis puppisq; securis.

His additur navis: & funis additur istis.

In hac parte. A. specificat illa noia que faciunt actum in em & in im. Et sunt illa que ponuntur in littera: quorum exceptio habita est in precedenti glosa. ipsis additur navis quod facit accusatiuo nauem uel nauim. Sic funis terminatio accusatiui geminatur. i. duplicatur in istis duobus nominibus predictis quia terminatur in em & in im.

Quin etiam multa per a ponuntur quasi greca.

Dicit. A. quod etiam multa noia per a faciunt accusatiuum quasi greca idest secundum grecam declinationem: uthic Hector accusatiuo hunc hectorem uel hectora.

Neutra notare decet: sic nullum regula fallit.

Dicit quod nos decet notare neutra nomina tertie declinationis. quia non faciunt actum nec in em nec in im: sed ut predictum est in secunda de. ibi. Sed neutris prouideamus & ce. quod d. quod noia neutra habent actum similem nominatiuo: ut nunc hoc tempus: accusatiuo hoc tempus. Et sic notando regula nullum fallit.

Par recto quintus: sed sepe tamen facit usus

Ad morem greci: ceu thebai pallaq; colchi.

Dicit. A. quod quintus. i. uocatiuus tertie declinationis. est par. i. similis recto idest nunc suo: ut hic pater uocatiuo o pater. Deinde ponit exceptionem dicens. Sed sepe tamen facit usus ad morem greci: ceu prout thebai mulier illius ciuitatis. palla est uocatiuus de palas. i. dea sapientie. colchi est utus de colchos. i. mulier illius loci. Et est sciendum quod isti uocatiui formantur a nunc remota s: ut palas remota s fit palla.

Es greci longe simul es subiungitur eq;.

Idest nomen grecum terminatum in es & in e longam facit uocatiuum in es: ut ulyxes uocatiuo o ulyxes uel ulyxe.

Sextus in i uel in e: quandoq; tamen dat utrumq;.

In hac parte. A. dicitur de ablatiui singulari tertie declinationis. & dicitur sic. Sextus. i. ablatiuus tertie declinationis terminatur in i & in e: ut hoc animal ablatiui ab hoc animali hic pater ablatiui ab hoc patre

tamen quandoq; dat utrunq; q. d. q. aliquādo terminatur in
i & in e: ut hic & hec & hoc felix. ablatiuo ab hoc & ab hac &
ab hoc felice uel felici.

I dat nomen in e: quedam retrahi decet inde

Gausape presepe preneſte ſoraſteq; cepe.

In hac pte Auctor determinat unamquāq; determinatio-
nem p̄dictāq; dicens. Nomen in e terminatum dat in ablatō
i ut hoc mare ablatiuo ab hoc mari. Sed ponit exceptōnem
dicens. Quedam retrahi decet inde. i. ab iſta regula. uidelicet
gausape la touaglia. preneſte nomen ciuitatis: presepe la gre
pia. cepe la repola. ſoraſte nomen ciuitatis: que omnia exci-
piuntur quā faciūt ablatiuū in e & nō in i.

Cum preit r aut is: per e ſi neutrale ſequatur.

Ablatiuus in i: debet tantumodo poni.

Dicit q. quādo ntūs terminatur in er uel in is & ſequatur neu-
trū per e ablatiuus facit in i tantū: ut hic alacer hec alacris &
hoc alacre. Ablatiuus facit ab hoc & ab hac & ab hoc cri: hic
& hec oīs & hoc oīs: ablatiuo ab hoc & ab hac & ab hoc om-
ni. & ſic de ſimilibus aliis.

Quod fit in al uel in ar normam ſeruabit eandem

Alongam teneas: dat e far: par e uel i ponas.

Dicit Auctor quod fit in al uel i ar ut animal & torcular: ita
faciunt in ablatiuo ut in p̄dicta regula cōtinetur: dum ta-
men illud tale nomen pro pe. genitiui ut aīal animalis ab
latiuo ab hoc animali: hoc torcular torcularis. ablatiuo ab
hoc torculari. Conſtrue ſic. Tu formas. i. declines in ablatio
ſingulari illud nomen quod fit in al uel in ar i deſt ſic ut dic-
tum eſt in regula p̄cedenti. hoc dico dum teneas a longam i
gtō illius noīs terminati in al uel in ar. Dat e far i deſt hoc no-
men far dat e in ablatiuo: ut farre. Par e uel i ponas. q. d. q.
hoc nomen par facit pare uel pari in ablatiuo. Et hoc intelli-
ge quādo eſt adiectiuum. Nā quando eſt ſubſtantiuum facit
pari tm̄. Et ſic patet quomō facit ablatiuū in e & in i tantū.
dicatur q. eſt doctria & nō exceptio id quod dicitur de far &
de par q. regula eſt data de habentibus naturaliter a longam

in genitiuo: & ista nō habēt. Nam pducit a in genitiuo gēmi
nōg i: par uero nō pducit: imo corripit.

Cnm lare sal demas.

Hec littera est superflua: quia exceptio debet fieri in dictio
nibus compositis sub regula. Regula datur de habentibus a
longā in genitiuo: & in istis a breuiatur. Si aut queratur p
quā regulā faciunt ablatiuū in e. Respōdeatur per illā inferi
us positam. Inuenies alia per e & ce.

Quod fit in as longam gentile per e uel i ponas.

Dicit auctor q nomen gentile terminatum in as longā facit
ablatiuum in e uel in i. ut hic & hec rauēnas & hoc te. ablati
uo ab hoc & ab hac & ab hoc rauēnate uel rauēnati.

Consona si preit is dupla: sextus i uel e finit.

Dicit q noia in is termiata habentia duas consonātes ante
is in eadem syllaba faciūt ablatiuū in e & in i: ut ignis ablati
uo ab hoc igne uel igni.

Testis cum peste per e fit iuncta sibi ueste.

Hic ponit excep. a regula pcedente dicens q hoc nomen te
stis cū hoc noie peste fit per e. i. termiatur in e in ablatiuo: li
cet habeat duas cōsonātes ante is in eadem syllaba: ut hic te
stis ablatiuo ab hoc teste: hec pestis ablatio ab hac peste. Eti
am uestis facit ueste in ablatiuo. Et hoc est q dicit iuncta si
bi ueste. Hic sequitur quatuor imber habet.

Quatuor imber habet: quibus i tantūmodo pbet.

Dicit q imber habet quatuor cōposita: que faciunt ablatiuū
in i tm: & sunt ista. s. septēber october nouember decēber:
q faciūt i eorū ablatiuus i eptēbri octobri nouēbri & decēbri

I dant tres menses: solam dant e sospes & hospes:

Dicit q tres mēses dant in ablatiuo i uidelicet aprilis quin
tilis & sextilis. Aprilis habet significatū de se clarum. Quin
tilis idem est q mensis iulii. Sextilis idem est q mensis au
gusti. Deinde dicit q hoc nomen sospes & hospes dant e so
lam in ablatiuo: ut hic & hec hospes ablatiuo ab hoc & ab
hac hospite idest ille qui suscipit alium i domo: uel qui sus
cipitur ab alio. hic & hec sospes facit sospite in ablatiuo.

Quidem pro certo reputant e uel i dare sexto.
Cuncta trium generum: sed degener & uber e tantū.
Ipsa tamen reperimus in i: sed nō nisi raro.

Hic Auctor ponit unā regulam nō assertiuam sed narratiuā
Et dicit: q̄ quidam magistri reputāt pro certo cūcta uocabu-
la trium generū. i. generis omnis dare i sexto idest ablatiuo
i uel e: ut hic & hec & hoc felix ablatio ab hoc & ab hac & ab
hoc felice uel felici. hic & hec & hoc legēs ablatiuo ab hoc &
ab hac legēte uel legēti. Sed degener & uber licet sint generis
ois. tñ faciunt ablatiuū in e tantū: ut hic & hec degener abla-
tiuo ab hoc & ab hac degener e. i. rusticus uel ignobilis:
Hic & hec & hoc uber. ablatiuo ab hoc & ab hac. & ab hoc
ubere. i. isudas. Tamen nos reperimus illa noīa scilicet uber
& degener in ablatiuo casu in i terminata: sed nō nisi raro: ut
in Lucano. Sed me degeneri strauisset facta sub hoste.

Ponunt alterutrum: si fiat mobile fixum.

Hec potest dici exceptio ab illa regula. Quidam pro certo.
Alii dicunt q̄ est regula de p se quomodocūq; sit: sentētia ē
q̄ si aliquid mobile. i. adiectiuū fiat fixū. i. substantiuū: ma-
gistri ponūt alterutrū scilicet ablatm. i. modo i modo e: sed
nō quod habetur in regulis predictis. Alii dicunt q̄ ad pla-
citum formant ablatiuum.

Sed propriū tale si sit: tantūmodo uult e.

Inuenies alia per e sepius esse locata.

Sensus est q̄ si tale nomē quale p̄misimus ppriū sit facit ab-
latiuū in e tm: ut hic Iuuenalis ablatiuo ab hoc iuuenale.

Quod dedit im quarto casu: solet i dare sexto:

Dicit q̄ illud nomen quod dedit im quarto casui idest accu-
satiuo: solet dare i sexto. i. ablatiuo: ut hec ruffis accusatiuo
hanc ruffim ablatiuo ab hac ruffi.

Cum quartus sit in im uel in em dabit i uel e sextus.

Sensus est q̄ accusatiuo q̄ terminatur in em & in im ablatiuo
facit in i & in e: ut hec turris actō hac turre uel turri: ablatiuo
ab hac turre uel turri. Sed credo q̄ hec littera nō sit auctoris.

Primus pluralis dabit es: & ei sociabis.

Quartū cū quinto: sed a debes ponere neutro.

In hac pre. A. deter. de tertia declinatione quantum ad numerū plurale: & dicit primus plalis. i. ntūs pluralis tertie de. dabit es. ut pluraliter ntō hi patres. Et sociabis ei quartū cū quinto: qā etiā accusatiuos & utōs faciūt in es: ut actō hos patres utō o patres. Et hoc est uerū in masculino feminino: & cōmuni genere. In neutro uero nō: quia in neutris noīb^o ntūs accusatiuus & utūs in a terminatur: ut pluraliter ntō hec pecora. actō hec pecora uocatiuo o pecora. Et hoc est quod dicit. Sed a debet ponere neutro.

Si sexto dabitur i sola: uel i simul eque:

Fit neutrum per ia: quod comparat inde retracta

Ludrica uel uetera dices: amplustraq; iunges:

Quia in pcedenti regula dictū est: q noīa neutri generis faciunt ntū actm & uocatiuū siles in a. Ideo. A. uult in hoc specialiter declarare dicens. Si sola i dabitur sexto. i. ablatiui uel si i & e dabitur ablatiui: tunc neutrū genus fit per ia in ntō actō & uocatiui pluralibus. ut hoc mare ablatiui ab hoc mari pluraliter ntō hec maria actō hec maria uocatiui o maria. Nomiatiui hic & hec & hoc felix ablatiui ab hoc & ab hac: & ab hoc felice uel felici. Et pluraliter nominatiui hi & he felices & hec felicia. accusatiui hos & has felices & hec felicia utō o felices & o felicia. Deinde ponit exceptionē dicēs quod comparat inde retracta. i. excipe a regula illud nomen quod comparat: quia licet faciat ablatiuum in i & in e: tamen non facit in ia sed in a: ut fortiora & nō fortiora. Tu dices etiā ludicra in ntō actō & uocatiui pluralibus huius noīs ludicris i deſt delectabilis: ut hic & hec ludicris & hoc ludicre licet faciat ablatiuum in i uetera etiam dicitur in plurali huius nominis uetus ueteris quod idem est quod antiquus. licet faciat in ablatiui uetere uel ueteri. Et tu iungis etiam predictis hoc nomen amplustra. quod declinatur hoc amplustre amplustri. ablatiui ab hoc amplustri. Et pluraliter nominatiui hec amplustra i deſt temon nautis.

Cum dedit e solam sextus: solam dat a rectus.

Dicit q̄ quando datiuus terniatur in e tantum: ut tēpore: ea
sus predicti faciūt in a & nō in ia: ut tempora. & hoc intelli-
ge de neutris tantum.

Vm uel ium pone genitiuo: uel dat utrunq̄.

In hac parte Auſtor deter de genitiuo plurali tertie de. dicēs
tu pone in genitiuo plurali tertie de. um ut parum: uel ium :
ut sedes sedium: uel dat utrūq̄ simul: ut legentum uel legen-
tium quādoq̄ aut faciunt in um: quādoq̄ in ium quādoq̄
in ium & in um: ut patebit inferius.

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo

Et prebens e uel i: quod comparat hinc uolo demi.

Artificum iunge memorum ueterum uigilumq̄

Atq̄ sacerdotum custodum uel locupletum.

Dicit. A. q̄ si ablatiuus singularis facit in i tantū & in e & in
i: genitiuus pluralis faciet in um: ut aīal aīalium & felice uel
felici feliciū. Deinde ponit exceptionē dicens. Ego uolo illud
nomē quod comparat demi. i. excipi hinc idest ab ista regu-
la: quia licet faciat ablatiuū in e & in i: tamen facit gtm plu-
ralem in um & nō in ium: ut fortiorū. Excipiūtur etiā illa q̄
sequūtur in littera uidelicet artifex artificū & est magister ali-
cuius artis memor memorū est ille qui recordat. uetus uete-
rum uigil uigilū. sacerdos sacerdotū. i. p̄sbyter. custos custo-
dum & est ille q̄ custodit. locuples locupletū idest diues.

C per ium fit & l: fraus & laus um tibi prebet.

Dicit q̄ nomen terminatū in c uel in l facit gtm pluralē i iū.
ut alec aleciū & mel melliū: si esset de usu. Deinde dicit q̄ fraus
& laus faciūt in um: ut fraus fraudū laus laudum.

Non crescēs per ium facit is aut es genitiuum.

Dicit Auſtor q̄ nomen terminatum in es uel in is non cref-
cens in genitiuo singulari: facit ium in genitiuo plurali: ut
sedes sedium & colles collium.

Vm dat apīs uolucris cinis panis iuuenisq̄.

Et soboles heresis cum fruge uel indole uates.

Auctor ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs q̄ noīa in littera posita licet terminetur in is uel ī es: & nō crescāt in genitiuo singulari tñ nō faciūt in ḡtō plurali in ium sed ī um: ut hec apīs in ḡtō facit apum lapa: hec uolucris ḡtō hax: uolucrum. i. auīs. panīs panū: canīs canū: iuueīs iuuenū: soboles sobolum. i. p̄genies. heresis heresum uicium contra fidem: fruges facit frugū idest fructus. īdoles facit īdolum. i. aspectus uel p̄genies. hic uates. i. poeta uel p̄pheta uel diuinator solet etiam declinari in cōmuni genere: ut hic & hec uates.

Ons per ium formas: si iunges r̄ p̄eunte:

Confors atq; cohors demantur que faciunt um.

Dicit q̄ nomen terminatū in ons facit ḡt̄m plurālē in ium: ut mons montiū. Tu iūgis etiā s. i. nomen terminatum in s̄ precedente: ut pars partium.

Simplex compositi normam quandoq; tenebit.

Sic cor opesq; probant: si componatur utrunq;

Ista littera fm̄ aliquos per yp̄alagium seu p̄ cōtrariū exponit̄. Et isti dicūt simplex tenebit aliquādo normā cōpositi. i. cōpositum tenebit aliquādo normā simplicis. Sed hec expositio mihi nō seruit: quia hoc est dictū supra ibi. f. simpliciū norma &c. Sed alii exponūt litterā ut sonat: dicēs q̄ simplex nomen tenebit quandoq; normā cōpositi. Nā sicut cōcors facit cōcordium in genitiuo plurali. ita cor facit cordiū. Et sicut inops facit inopum: ita ops facit opum.

Sepe per um uel ium facit ans aut ens genitiuum.

Dicit. A. q̄ noīa terminata in ans & in ens sepe faciūt ḡt̄m plurālē in um nel in ium: ut amās amantum uel amantium: legens legentium uel legentum.

Glans dat ium: gens dens mens sociabitur istis.

Auctor ponit exceptionē a regula p̄dicta dicens. Noīa in littera posita licet terminetur in ans uel in ens: tamen faciunt genitiuum pluralem in um tantum: ut glans glandium dens dentium gens gentium mentium.

Vrbs plebs seps stirps per ium calx arx simul, & lan x

Dicit q̄ noīa in littera posita faciūt g̃m̃ pluralē in ium tan-
tū: ut calx cium lo calzo: plebs plebiū multitudo gentium:
puls tiū le polte: seps piū la sepe de lorto. stirps piū. i. p̃gēs
calx cis ciū la calcia. arx arcis arcīū la rocha. lax ciū la casaria.

Dempta carne per um facies a uel o fociando

Il uel ul nq; simul: r solam iungimus irq;

Cor demas or & ur: ponas: as addere debes.

In hac pte. A. ponit unam regulā q̄ talis est. Noīa ter. declia-
tionis termiata in a uel in o faciūt g̃m̃ pluralē in um: ut the-
ma tum & sermo num: dempta. i. excepta hac dīctōe carne q̄
facit carniū sociado cū predictis termiata in il uel i ul q̄ fa-
ciunt in um ut consul consulum: & uigil uigilū: & in n litte-
ra ut nomen nominū & delphin num. Nos iūginus cū pre-
dictis termiata in r solā: ut pater patrū. Et dicit solam: ut ex-
cludat illa que habent r cum alia terminatione in ntō casu
singulari: qm̃ ipsa nō continētur sub hac regula: ut siluester
stris & stre. iūginus etiā cum predictis termiata in ir ut mar-
tyr: martyrū. Tu Pone etiā cū predictis termiata in or: ut so-
ror sororū: & termiata in ur ut murmur murmurū: Sed tu de-
mas. i. excipias hoc nomen cor. quod facit cordium. Tu de-
bes addere p̃dictis termiata in as: ut pietas pietatum.

Que monasyllaba sunt adimes: uelut e modo mas as

Hic auctor ponit exceptionē ab illa particula as addere de-
bes dicens. Tu adimes. i. excipies illa noīa: que sunt mona-
syllaba in as termiata: quia talia faciūt genitiuum pluralem
in ium: ut mas mariū idest masculus & as assium.

Si crescant is & es dant um: monasyllaba demes.

Dicit Auctor q̄ nomina terminata in is & in es habentia ge-
nitium crescentem supra nominarium faciūt genitiuum
pluralem in um: ut miles militum lapis lapidum. Sed deme
monasyllaba que faciunt in ium: ut lis litium.

Plus dat ium: sed pes dabit um pluralia sola

Que dant es fiūt per ium: sed deme penatū.

Dicit Auctor q̄ hoc nomē plus dat ium ut pluriū: sed hoc no-
men pes dat um ut pedum. pluralia sola. i. tm pluraliter de-
clinata que dāt es in ntō: faciūt gtm pluralē i ium: ut n̄ anes
manum idest anime infernales. Sed deme penates quod fa-
cit penatum. i. amici uel parentes itimi

Preter os um faciūt os & us: sed s preeunte

B uel p pponis & t: monosyllaba demas.

Dicit q̄ noia termiata in os & in us faciūt gtm pluralē in tum
ut flos floꝝ & corpus corporū: p̄ter os ossis quod facit ossiū
Sic etiā faciunt termiata in es precedente b uel p: ut arabs a-
rabum & princeps principū. Et t. i. termiata in t sic faciūt: ut
caput capitum. Monosyllaba demas: Hec est exceptio ab illa
particula: Sed s preeunte b uel p. q. d. q̄ monosyllaba faciūt
in ium: ut plebs plebium.

Supradicta notes: sed ium per cetera formes.

Dicit Auctor q̄ tu notes supradicta. i. noia que possunt cōti-
neri in supradictis regulis. Sed tu formes p̄ formare debes
ium per cetera noia que prebent e uel i sexto. i. ablatino sin-
gulari ut felice felici felicium. Si uero contineantur in regu-
lis: faciunt genitiuum sicut in eis continetur.

Que prebent e uel i sexto: facit um sibi subdi

Quod datur a capio: sic municipum tibi formo.

Dicit Auctor q̄ illud nomen quod datur idest deriuat a ca-
pio p̄is. per cōpositionē: facit hanc terminationē um sibi sub-
di in gto plurali: ut municeps municipū. Et hoc est quod au-
ctor dicit: Sic municipum tibi formo. Componitur. n. mu-
niceps ex munus & capio capis: & dicitur municeps quasi mu-
nas capies. & sic de aliis compositis a capio: ut menceps mē-
cipium & est mente captus:

Cūq; caput dabit eps: formabit ium uelut anceps.

Dicit. A. q̄ hoc nomē caput si dabit eps in cōpositiōe forma-
bit iū in gto plali: uelut anceps: quod cōpōit ex an & caput
& facit ancipitū in gto plali: & idē est qd̄ dubi⁹. Tñ est scien-
dum q̄ hi genitiui plerumq; syncopantur: ut ancipitum & bi-
cipitum idest duorum capitem.

X fixum dabit um: uisi nix nox atq; suppellex.

Sensus est qd noia substantiua i x terminata faciunt gtm plarera i um: ut lex legum rex regum: nisi nix quod facit niuium nox noctium suppellex suppellectilium.

Vm supplex complex: sed ium faciet sibi simplex.

Quasi dicat qd noia substantiua in x ter. faciunt gtm pluralem in um: ut lex legum. Visus est excludere adiectiua: & ideo dat doctrinam de istis adiectiuis supplex & complex dicens: qd faciunt in um: ut supplex supplicum & complex coplicum. i. princeps mali: & hoc nomen simplex facit simplicium idest purus uel indiuiduus uel fatuus. Sequitur: More metri demit.

More metri demit his usus sepe: uel addit

I proceres iacit: uq; boues: u suscipit ales.

Dicit qd usus gramaticor: sepe demit. i. aufert uel addit aliquid his. s. genitiuis pluralibus more. i. fm morem uel consuetudinem metri. Et hoc per exempla declarat dicens: hoc nomen proceres iacit. i. per illam regulam pluralia sola. deberemus. n. dicere bouum & dicimus bou. Sed hoc nomen ales suscipit u in genitio plurali. cum deberemus dicere alitum & dicimus alitum. & idem qd auis.

Tertius est in ibus: & ei sextum sociamus.

In hac parte Auctor expedit tertiam declinationem tradens regulam de datiuo & ablatiuo pluralibus. Et dicit tertius. i. datiuus est in ibus per. cor. & ei sociabis: sextum. i. ablatiuum. q. d. qd datus & ablatiuus plurales tertie declinationis faciunt in ibus ut datiuo his patribus ablatiuo ab his patribus.

Dicemus boum seu bobus duplice casu.

Auctor dicit qd dicimus boum seu bobus duplice casu. uidelicet i genitio bouum & in datiuo & ablatiuo bobus & non bouibus. Et sic patet qd bobus excipit a regula predicta. s. tertius est i ibus & c.

Varta dat us recto dabit u sed non nisi neutro.

In hac parte. A. determinat de quarta declinatione dicens

Quarta declatio dat us recto. i. neutro: ut neutro hic uisus & man. Et dabit u: sed non nisi neutro generi: ut hoc cornu.

V non mutabis: donec plurale tenebis.

Dicit q̄ si nomen quarte declinationis in u terminatur: tu nō
uariabis hanc terminationē u: donec tenebis plurālē nume
rū: hoc est dū eris ī numero pl̄ali: ut hoc cornu huius cornu
huic cornu hoc cornu o cornu ab hoc cornu. In plurali bene
uariatur: ut inferius patebit.

Vs genitiuus habet: & tertius ui tibi prebet.

Dicit Auctor: q̄ genitiuus singularis nōiatiui terminati in
us habebit us productam: ut hic uisus huius uisus. Sed terti
us idest datiuus prebet tibi ui. ut uisui.

Vm quarto dabitur: quintus recto similatur.

Dicit Auctor q̄ hec terminatio um dabitur quarto. i. accusa
tiuō: ut uisum & manum: Quītus. i. uocatiuus similatur. i.
similis est recto. i. ntō: ut hic uisus uocatio o uisus.

V retinet sextus: sed flecte domum sapienter.

Dicit Auctor q̄ sextus. i. ablatiuus tenet u: ut ablatiuo ab hoc
uisu. Sed flecte. i. declina sapienter hoc nomen domum: q̄
partim est secūde declinationis: & partim quarte: ut patebit ī
heteroditis: ibi: Tota domus quarte: mī mo rum &c.

Rimo plurali dabis us binos sociando.

In hac pte. A. determinat de quarta de quātum ad nu
merū plurālē. Et dicit. Tu dabis hanc terminationē us
primo. i. ntō plurali: ut pluraliter ntō hi uisus: sociando bi
nos casus: uidelicet accusatiuum: & uocatiuum: qui etiam fa
ciunt in us: ut accusatiuo hos uisus: uocatiuo o uisus.

Neutra notare decet: genitiuus uum tibi prebet.

Dicit q̄ neutra nomina sunt notanda: quia non faciunt in
us. sed in a: ut cornua. Deinde dicit q̄ genitiuus faciet in uum
ut uisuum manuum cornuum.

Datq; datiuus ibus sextusq;: sed excipiemus:

Ante bus u seruant ficus tribus arcus acusq;

Artus cum ueribus portus partusq; lacusq;.

Et specus & quercus.

In hac pte Auctor deter. de datiuo & ablatiuo pluralibus quar

te declinatiōis dicēs datiuus q; pro & sextus .i. ablatiu? dant
ibus penultima correpta: ut datiuo his uisibus ablatiuo ab
his uisibus. Sed excipimus .i. exceptionē faciemus: ut infra
uidelicet q; noīa in littera posita seruāt u ante bus .i. faciūt
dīm & ablatiuū plurales in ubus & nō in ibus: ut ficus ficub?
tribus tribubus .i. pgenies arcus arcubus. artus artubus .i. qd'
libet membrū. uerū uerubus idest hasta rosti acuta. part? par
tubus lo parto. specus specubus la spelunca: etiam potest esse
secūde & tertie declatiōis. ut quercus quedam arbor & pōt
esse secūde de. Cetera uero noīa quarte de. faciūt in ibus.

S rectus quinte dat semper: & est muliebre.

In hac pte Auctor dāterniat de quita de. dicēs. Rectus
idest ntūs singularis quinte de. dabit semper es. ut res
& spes. & est muliebre idest generis feminini.

Mente diem memori uolo compositumq; teneri.

Dicit. A. q; hoc nomen dies & eius cōpositum debet teneri
memori mēte idest in mēte: quia nō sūt generis feminini. i.
mo dies est generis incerti: & compositum eius meridies est
generis masculini.

Ei dicetis genitiuis atq; datiuis.

Hic Auctor determinat de genitiuo & datiuo singularibus:
quinte declinatiōis & dicit: uos dicetis. i. dabitis: ei. i. hanc
terminationem ei genitiuis: & datiuis singularibus quinte
declinatiōis ut hec res huius rei huic rei.

Em quarto: quinto demus es: decet e dare sexto.

In hoc uersu dicit q; accusatiuus singularis quīte declinatōis.
facit in em: ut actō hanc rem: utō o res: ablatiuo in e: ut abla
tiuo ab hac re. Textus est planus.

Rimo plurali demus es: qui uult sibi subdi

Quartū cum quinto: tribuens erum genitiuo.

In hac pte. A. determinat de quita declinatiōe quantū ad nu
merū pluralem: & dicit primus pluralis. i. noīatiuus pluralis
dabit es: ut pluraliter noīatiuo hī dies: qui uult sibi subdi q; r
tum. i. accusatiuum cū quinto. i. utō. q. d. q; etiā actūs & utus
faciūt i es. Ponit regulā de gto dicēs: tu tribues erū ut diez.

Tertius & sextus semper formantur in ebus.

In parte. A. ponit regulā de dtō & ablatiuo pluralibus q̄nte
declinatiōis dicēs. Tertius & sextus idest datiuus & ablatiu⁹
formantur in ebus: ut dtō his rebus ablatiuo ab his rebus.

Defunt plurali genitiui siue datiuī.

Et sexti quinte: nisi res speciesq; diesq;.

Progenies & maneries dic materiesq;.

Dicit. A. q̄ noīa q̄nte de. carent genitiuis & datiuīs & abla-
tiuīs pluralibus: p̄ter ista uidelicet res rerū rebus: spēs spēs
speciebus progenies progeniez progeniebus: materies ma-
teriez materiebus: maneries maneriez maneriebus.

Ectos compone: simul flectūtur utringq;.

Dicit q̄ si duo recti cōponantur: utringq; uariantur: ut
ntō hec respublica Gtō huius reipublice.

Non sic alterutrū declines nec leopardum.

Auctor ponit exceptionē a regula predicta dicēs. Tu nō de-
clines sic: ut diximus: hoc nomē alteruter tra trum: quia de-
beret facere alteriusutrius in gtō: & facit alterutrū? nec etiā le-
opardum: quia deberet facere leonisparidi in genitiuo: & fa-
cit leopardi. Sequitur Obliquo rectum.

Obliquo rectū componens: iūges in unum:

Ex sola parte recti decet hanc uariari.

Dicit q̄ si rectus componatur cum obliquo: solūmodo rect⁹
uariatur: & non obliquus. ut nominatiuo hic magister mi-
litum genitiuo huius magistrimilitum.

Si componatur obliqui nō uariant̃.

Dicit Auctor q̄ si duo obliqui componantur: neuter eorū
uariatur: ut huiusmodi illiusmodi.

Atronomica dat tibi declinatio prima

Que dant maribus: sed in es rectū faciemus.

In hac pte Auctor determinat de declinatione patronomicorū
masculinorū dicēs q̄ priā declinatio dat. i. declinādo demonstrat

patronomica: que dantur maribus. i. que masculina sunt. q. d.
q. patronomica masculina sunt generis masculini: & acce-
mus rectum. i. nominatiuum in es: ut hic priamides.

Am quartus casus aut em: gerit e uel a quintus.

Auctor dicit q. accusatiuus casus facit in am aut in em: ut pri-
amidem uel dam. uocatiuus facit in e uel in a: ut uocatiuo o
priamide uel priamida.

Ablatiuus in a uel in e: nec cetera muta.

Dicit q. ablatiuus facit in a uel i e: ut ab hoc priamide uel da-
nec debes mutare cetera. i. ceteros casus: de quibus nihil dictum
est: quia ipsi casus declinantur secundum primam declinationem: ut ge-
nitiuo huius priamide dicto huic priamide. Et pluraliter nomen
hi priamides genitiuo horum priamidum. dicto his priamidibus.
accusatiuo hos priamides. uocatio o priamides. ablatiuo ab
his priamidibus. Sequitur Tertia feminea.

Tercia feminea tibi patronomica format.

Is recto prebens: genitiuus erit sibi crescens.

Isque uel os faciet: quartus em uel a tibi prebet.

In hac parte Auctor determinat de declinatione patronomico-
rum femininorum dicens. Tertia declinatio format tibi patro-
nomica feminina prebens ubi hanc terminationem is recto idest
nominatiuo casu singulari. q. d. q. patronomica feminina sunt
tertie declinationis & faciunt nominatiuum in is. Deinde ponit
regulam genitiui dicens: genitiuus erit sibi crescens. i. superabit
nomen: & facies is uel os hec priamis genitio huius priamidibus uel
priamidibus. i. filia uel neptis priami. Quartus. i. accusatiuus
prebet tibi em uel a ut actio hanc priamidem uel da.

Quintus i seruabit: sed rectum non superabit.

Dicit q. uocatiuus seruabit hanc terminationem: i. ut uocatiuo
o priami ultia correpta. Sed talis uocatiuus non superabit
nominatiuum: imo erit sibi equalis.

E solam sextos tener: esque uel as reperimus.

Plurali quarto: nil plus preter metra muto.

E solam sextus tener. i. ablatiuus terminatur in e sola: ut ab

latiuo ab hac priamide. q. p & nos reperimus es uel as quar-
to. i. accusatō plurali: ut actō hos priamides uel priamidas.
nil plus muto supple de tertia de. in patronomicis femini-
nis: preter metra hoc est pter illud quod aliquādo causa uel
necessitate metri cōuenit permutari.

Interdum per ias hec patronomica formes.

Dicit q interdum hec patronomica feminina terminātur i
as in noiatiuo casu: ut pelias ambrosias.

As breuis in recto dat adis uel ados genitiuo.

Modo Auctor docet declinari predicta patronomica in ias
terminata & alia similia dicens: As breuis in recto. i. nomen
terminatum in as breuē in ntō dabit adis uel ados in gtō:
penultima correpta ut hec ambrosias gtō hui? ambrosiadis
uel dos. i. filia uel neptis ambrosii.

Em uel a dat quartus: in e fit tantūmodo sextus.

Dicit q accusatiuus facit in em uel in a ut actō hāc ambrosia
dē uel da. Sextus. i. ablatiuus facit in e: ut ablatiuo ab hac
ambrosiade. Sequitur dans reliquos terna.

Dans reliquos terna: nil mutat in his nisi metra.

Dicit Auctor q reliqui casus uariantur ad modum tertie de.
& nil mutatur in his nisi metra: nil de tertia declinatione:
nisi necessitate metri postulante.

More dices greci tamen s quinto remoueri

Dicit q aliquando s remouetur in utō more greci. i. fm mō
rem grecorum: ut pelias remota s fit pelia: & ambrosias re-
mota s fit ambrosia &c.

Ne plerisq; damus: quibus e normam sociamus.

Dicit q aliquādo nos damus hāc ter. ne plerisq; idest multis
uel aliquibus noibus: ut a cristine ppria uel a propriis noi-
bus deriuata: qbus nos sociamus e. i. regulā noium termina-
torum in e. ut libye: q. d. q ipsa declinatur. sicut illā q termi-
natur in e. de quibus imediate regula tradetur.

Cum dedit e grecus: recto: tenet es genitiuus.

Monstratur hic qualiter uariari debeāt noia greca i e termi-

nata. Et dicit. Cū grecus dedit hanc terminationē e recto idest
ntō: tūc genitiuus tenet es. ut ntō hec phebe grō hui? phebes
Em dat & en quartus: reliquos recto sociamus.

Quartus. i. accusatiu? noīs greci in e termiati dat em uel en
ut actō hanc phebe uel ben. Reliquos. f. casus nos sociamus
idest filēs faciemus. recto. i. ntō: ut datiuo huic phebe uocati
uo o phebe. ablatiuo ab hoc phebe.

Cum greci rectus tenet os: par est genitiuus.

Vel dat oi grecus: melos meloi tibi testis.

In hac parte. A. deter. de declinatione patronomicorū termi-
natorū in os grecorū dicēs. Quādo rectus. i. ntūs noīs greci
tenet os: tūc genitiuus est par suo ntō. i. filis. uel grecus idest
grūs dat hanc terminationē oi: delos. i. hoc nomen delos gre-
cum sit tibi testis: ut nominatiuo hec delos genitiuo huius
delos uel deloi nomen insule.

Quartus on: os quintus: o tertius atq; supremus.

Quartus. i. accusatiuus noīs greci in os termiati facit on: ut
accusatiuo hanc delon. Quintus. i. uocatiu? in os. ut utō o de-
los. Tertius. i. dtūs atq; supremus. i. ablatiuus facit o. ut dtō
huic delo ablatō ab hac delo. unde poeta. Maternā agnosce
re delon. Sequitur sepe dat is rectus.

Sepe dat is rectus: dat ios uel eos genitiuo.

Dicit Auctor q̄ noīatiuus grecus sepe finit in is: ut hec the-
tis mater achillis: & tūc genitiuus dat ios ul' eos: ut genitiuo
hui? thetios uel theteos.

Im quartus dabit: i quintus: neuter superabit.

Dicit Auctor q̄ quartus. i. accusatiuus noīs predicti dat im:
ut accusatiuo hanc thetim. Quintus idest uocatiuus dat i: ut
uocatiuo o theti. Sed neuter scilicet nec accusatiuus nec uo-
catus superabit rectum idest noīatiuum.

Fit quintus recto par: declinante latino.

Dicit q̄ qntus. i. utūs nominis greci in is terminati fiet par
idest similis recto. i. nominatiuo: declinante latino. i. fm la-
tinam declinationē: ut hec thetis uocatiuo o thetis.

Dat genesis quintum simile sibi dat genetium.

Is uel os tenet in quartus: reliqui dabunt i.

In hac parte auctor determinat de nomine genesis quod est quidam liber biblie. Et dicit sic: hoc nomen genesis dat quintum idest uocatiuum sibi similem: ut utroque o genesis. Et dat grammaticam in is uel in os ut huius genesis uel geneseos. Quartus. idest accusatiuus tenet in. ut accusatiuus hanc genesis in. Reliqui casus uidelicet datiuus & ablatiuus dabitur i: ut datiuo huic genesis uocatiuo o genesis ablatiuo ab hoc genesis.

Dicit moyses moysi: reliquos terne sociabis.

In hac parte Auctor ponit regulam de hoc nomine moyses: quod est proprium nomen uiri. Et dicit moyses dat moysi in genitio. Et tu sociabis reliquos casus terne. idest. tertie de. hoc est in aliis casibus declinatur ad modum tertie de. ut hic moyses genitio huius moysi datio huic moysi. accusatiuus hunc moysen utroque o moyses ablatiuo ab hoc moyse.

Dat iesus um quarto: reliquis u semper habeto.

Hic Auctor dat doctrinam de hoc nomine iesus. Et dicit quod hoc nomen iesus: quod interpretatur saluator: dat hanc terminationem um quarto. idest. accusatiuus. Reliquis u semper habeto. idest. quod in reliquis casibus in u semper terminatur. quod patet declinando: ut hic iesus. genitio huius iesu datio huic iesu actio hunc iesum. uocatiuus o iesu ablatiuo ab hoc iesu.

St declinandi pronomina norma quaterna.

In hac parte. A. determinat quatuor formas. de pronomina dicens quod norma declinandi pronomia est quaterna. idest. quadruplex. idest. prima secunda tertia & quarta.

Estque mei uel mis in prima tuique sui.

Dicit Auctor quod tria sunt pronomia in prima norma sine primo modo uidelicet mei mis mihi: tui uel tibi: sui sibi.

Recto persone non seruit regula prime.

Dicit Auctor quod hec regula. scilicet recte declinationis non seruit recto idest nomini prime persone quasi dicat huic pronomini ego: cui obliqui non recte formantur ab ipso nomini. deberemus. non dicere:

ego egonis. & dicimus ego mei uel mī.

Debet ius facere genitiuum norma secunde.

Debes formare per eam pronomina quinq.

Dicit q̄ pronomia secunde norme seu secundi modi faciūt. genitiuum in ius: ut ille illius. Preterea dicit q̄ tu debes formare p̄ secundam normā quinq. pronomia. s. ille ipse iste hic & is.

His octo species primaria dicitur esse.

Dicit Auctor q̄ octo pronomia supradicta sunt primaria. Ideo dicit spēs primaria dicitur ēē his octo pronomibus supradictis: uidelicet tribus primi modi & quinq. secundi modi.

Monstrant & referunt hec: & quasi fixa manebunt

Ille refert monstrat: non facit hoc aliud.

Hic. A. ostendit proprietatem predictorū pronominiū dicens: q̄ hec pronomia predicta monstrant. i. demonstratiua sūt: referūt idest relatiua sunt: & manebunt quasi fixa. idest substantiua. quasi dicat q̄ predictorū pronominum aliqua sunt demonstratiua ut hic & iste ego tu: aliqua relatiua ut is & sui: & manebunt q̄ si fixa. i. substantiua quasi dicat ad demonstrandum ipsa nō ēē penitus substantiua. Nam licet substantiua ponantur: ut ego curro: tamen recipere possunt substantiuū: tanq̄ si essent adiectiua: ut ego pater. Alii dicunt q̄. A. dixit quasi ad notandū quasi ipsa esse substantiua significatione & nō uoce: ut is & ipse: aliqua uoce & significatione: ut ego & tu. Alii tamē dicūt quasi. i. certe uel uere substantiua: quia s̄m Priscianū pronomē ponit loco proprii nois: & certam significat psonam. postea dicit q̄ hoc pronomē ille refert. i. relatiuum est: monstrat. i. demonstratiuum est: & nullū aliud pronomē hoc significabit idest poterit esse relatiuum & demonstratiuum.

Deq. tribus primis septem fit origo supremis.

Dicit Auctor q̄ a tribus primis pronomibus deriuatur alia uidelicet meus tuus suus noster & uester nostras & uestras Me noster & nostras ab hoc pronomē ego: tuus uester & uestras ab hoc pronomē tu: suus uero ab hoc pronomē sui. Et est sciendū q̄ illa que deriuatur a demonstratiuis: demonstratiua sūt: & q̄ a relatiuis relatiua sūt. Ideo solent habere aliq. uersū sequentē.

d

Is suus ipse sui referunt: sed cetera monstrant.

Sensus est: q̄ hec p̄noīa is suus ipse & sui sunt relatiua. cetera uero sunt demonstratiua. Tamen ille pōt eē relatiuum: & demonstratiuum: ut supra dictum est.

Personas duplices hec designare uidentur.

Cum possessore possessio significatur.

Dicit Auctor q̄ ista septem pronomina predicta significant duas personas. s. personam possessoris & p̄sonā rei que possidetur. Nam cum dico liber meus: per hoc pronomen meus itelligo possessorem libri uidelicet me: & possessionē meam uidelicet librum & cetera.

Formans quis uel qui donato credo minori:

Auctor dicit q̄ hoc nomen quis uel qui declinatur fm q̄ donatus iubet esse declinandū. s. in illa parte. Ntō q̄s uel qui.

Tertia per primam fit nominis atq; secundam.

Dicit Auctor q̄ tertia norma declinandi pronoīa fit per primā & per secundā noīs declinationem: quasi dicat q̄ pronoīa tertii modi declinatur sicut noīa prime & secūde declinationis. Nam sicut dicimus. Nominatiuo bonus bona bonum gō boni ne ni: ita dicimus. Ntō meus mea meū gō mei:

Has tres donatus distinguit sufficienter.

Dicit Auctor q̄ donatus distinguit sufficienter has tres normas p̄dictas idest pronoīa primi modi secūdi & tertii. Ideo ipse nō p̄cedit ulterius in declinatione ip̄os.

Quarta quidem terne par debet nominis esse.

Dicit Auctor q̄ quarta norma declinandi pronoīa debet eē par idest similis terne. i. tertie declinationi nominis. Nam sicut dicimus maiestas maiestatis: ita dicimus uestras uestratis:

Ec tibi signabis que declinās uariabis.

Hoc est secundum Capitulum huius libri: In quo Auctor itendit determinare de declinatione nominum heteroclitox. Et primo p̄ponit quod facere intendit dicens. Tu signabis tibi idest in mente tua hec nomina que noīa

tu declinans uariabis: idest uario modo declinabis. Et est sciendum q̄ nomen heteroclitū nihil aliud est q̄ nomen uarie seu alterne declinatum: ut nominatiuo hoc celum. Et pluraliter nominatiuo hi celi celorum.

Pascua sola datur: & pascua plura dabuntur.

Dicit q̄ hoc nomen pascua in singulari est generis feminini & in plurali generis neutri: & est heteroclitum genere: & est pascua la pastura de le bestie.

Est zizania: sunt zizania plura: neq̄.

Dicit Auctor q̄ hoc nomen zizania in singulari est generis feminini: & i plurali neutri uel feminini: ut ntō hec zizania pluraliter ntō he zizanie uel hec zizania. Iō dicit p̄a neq̄.

Balnea dic uel eas: ea non prius sed eum dat.

Sic et amigdola dic: lum fructus. lusq̄ sit arbor.

Dicit Auctor q̄ hoc nomē balneum in singulari est generis neutri. in plurali uero feminini & neutri: ut pluraliter ntō hec balnea uel he balnee: sed in singulari semper est generis neutri. Et hoc ē quod dicit: dic. i. dicere debes balnea uel eas idest balneas in numero plurali: ea idest balnea nō est prius in numero singulari: sed tu debes dicere eum idest balneum. In singulari est generis neutri: & in plurali feminini & neutri. Sic & amigdola dic quasi dicat q̄ amigdola eodem mō uariatur: quō balnea: ut nominatiuo hoc amigdolum pluraliter ntō hec amigdola uel he amigdole. Tamen inuenitur hec amigdolus pro arbore tantum: sed amigdolum p̄ eius fructu. Et ideo dicit lum fructus lusq̄ sit arbor. Inuenitur hec amigdola tam pro fructu q̄ pro ligno.

Est locus: atq̄ loci sunt artis sunt loca terre.

Dicit Auctor q̄ locus in singulari est generis masculini: sed in plurali masculini & neutri. Sed in masculino genere significat artes dialectice: in neutro uero loca terre. Ideo dicit: itaq̄ loci sunt artis sunt loca terre.

Est iocus atq̄ ioci: sunt ioca plurima gentis.

Dicit Auctor q̄ locus in singulari est generis masculini i plu-
rali uero masculini & neutri: ut nominatio hic iocus plura-
liter ntō hi ioci uel hec ioca. i. ludus uel solacium.

Baltheus addatur: neutrum plurale sequatur.

Dicit Auctor q̄ hoc nomen baltheus addatur p̄dictis: quia in
singulari est generis masculini & in plurali neutri: ut hic bal-
theus pluraliter ntō hec baltea. i. zona argētea uel cingulū mili-

Carbasus una ratis: & carbasa plura uidebis. (tare.)

Dicit. A. q̄ carbasus in singulari est generis feminini in plu-
rali neutri: ut ntō hec carbasus pluraliter nominatio hec car-
basa idest uelum nauis.

Arbutus est similis: huic intyba pergama iungis

Dicit q̄ hec dictio arbutus est similis p̄cedenti: quia in singu-
lari est generis feminini & in plurali neutri: ut ntō hec arbu-
tus pluraliter ntō hec arbura. i. collectio arborum. Tu iungis
etiam intyba & pergama: quia eodem modo declinatur: ut
hec intybus pluraliter nominatio hec intyba: & est quedā her-
ba. hec pergamus pluraliter nominatio hec pgama. i. troia.

Hoc epulum comedis: epuleq; parantur amicis.

Dicit Auctor q̄ epulum in singulari est generis neutri i plu-
rali uero generis feminini: & idē est quod cibus.

Delicium tibi sit. mihi semper delicie sint.

Dicit Auctor q̄ hoc nomen delicium est heteroclitum signi-
ficatione genere & declinatione: quia in singulari significat
peccatum: & est generis neutri & declinationis secunde plura-
li significat cibum delicatum: & est generis feminini & de-
clinationis prime. ut pluraliter ntō hec delicie.

Sic rastrum rastros: porrumq; facit tibi porros.

Cui celum seruit: celos & cuncta creauit.

Dicit q̄ ista noīa uidelicet rastrum porrum celum in singula-
ri sunt generis neutri & in plurali masculini: ut nominatio
hoc celum pluraliter nominatio hi celi celorum: pluraliter
nominatio hi rastri lo rastello: hoc porrum pluraliter no-
minatio hi porri lo porro.

Frenum datur equo: frenos & frena teneto

Sic claustrum formas: filum pariterq; capistrum.

Dicit q̄ illa noīa frenum claustrum filum & capistrum in singulari sunt generis neutri & in plurali masculini & neutri: ut ntō hoc frenum pluraliter ntō hi freni uel hec frena: hoc claustrum pluraliter ntō hi claustri uel hec claustra lo in chio stro. hoc filum pluraliter ntō hi fili uel hec fila. hoc capistrū: pluraliter nominatiuo hi capistri uel hec capistra.

Dicimus altilia si plura: sit altilis una

Consimiliq; modo sit declinanda supellex:

Dicit Auctor q̄ ista duo nomina altilis & supellex in singulari sunt generis feminini & in plurali neutri: ut hec altilis pluraliter nominatiuo hec altilia idest auis. hec supellex pluraliter nominatiuo hec supellectilia. i. ornamentum domus.

Tartarus ater habet plurale ra: uinaq; dant rum.

Dicit q̄ hoc nomen tartarus in singulari est generis masculini: in plurali neutri. ut pluraliter nominatiuo hec tartara idest inferna. Et inuenitur hoc tartarum pro fece uini. ideo dicit uinaq; dant rum. Sequitur. Sibulus hic dices & ce.

Sibulus hic dices: sed sibila plurima iunges.

Supparus esto comes: prius hic tenet us: sed a subdes.

Trenarus infernus: sic menalus: sic et auernus.

Didima pileus ismara gargarus affotiamus.

Dicit q̄ nomina in littera posita in numero singulari sunt generis masculini & in plurali neutri: ut nominatiuo hic sibil? pluraliter ntō hec sibila hic supparus pluraliter nominatiuo hec iuppera & est manica rugata. Trenarus pluraliter ntō hec trenara idest infernus: hic infernus pluraliter ntō hec inferra. hic menalus pluraliter ntō hec menala: hic auernus pluraliter ntō hec auerna: i isernus: hic didymus pluraliter ntō hec didima qdā mons: hic pileus pluraliter ntō hec pilea lo capel lo. hic ismarus pluraliter ntō hec ismara quidam mons: hic gargarus pluraliter ntō hec gargara qdā mons.

Ista solent quarta uariari siue secunda:

Cum lauro quercus pinus cornus quoq; ficus:

His colus atq; domus penus & lacus associamus.

Cantus cetus ortus simul specus associantur.

Dicit q̄ noīa predicta possunt uariari per secundā & quartā declinationē: uidelicet hec laurus: genitiuus huius lauri uel laurus lorofoglio. hec quercus gto huius querci uel quercus la rouere. hec pinus gto huius pini uel pinus lo pino. hec cornus gto huius corni uel cornus lo corno. hec ficus huius fici uel ficus hec colus huius coli uel colus la rocha hec domus huius domi uel mus. hec penus huius peni uel nus la caneuā: hec lacus huius laci uel lacus. Et ista tria uidelicet cantus cetus & ortus possunt uariari per secundā & quartā declinationē sensu uariato idest fm uariam significationē. In secundā uero declinatione cantus significat le canzone. uel est pticipium de canitur. cetus la balena: hortus uiridarium. In quarta uero declinatione catus significat lo cato. cetus la cōpagnia: ortus lo nascimēto

Is uel us ista suis dices dare compositiuis:

Cera iugum limus animus colus arma bacillus:

Cum norma neruum cum freno collige cliuum:

Estq; perena tantū: tamen de iure pennis habetur.

In his uersibus dicit: q̄ composita ex nominibus in littera positis possunt terminari in is & in us. Verbi gratia: cera componitur: cum sin & dicimus hic & hec sinceris & hoc sincere. uel sincerus sincera sincerum. i. purus. Iugū componitur cum bis & dicimus hic & hec biugis & hoc biuge: uel biugus bi iuga biugum. idest res duos iugum. Limus componitur cum sub & dicimus hic & hec sublimis & hoc sublime uel sublimus sublima sublimū idest altus: Animus componitur cum magnus & animus & dicimus hic & hec magnanimis & hoc magnanime uel magnanimus magnanima magnanimum idest magni animi. Ex io & colus componitur hic & hec incolumis & hoc incolume uel incolumus incoluma mū. i. sospes uel potens. Ex in & arma componitur hic & hec inermis & hoc inermis uel inermus inerma inermum idest sine armis. Ex in &

bacillus componitur hic & hec imbecillis & hoc imbecille uel
imbecill⁹ imbecilla imbecillum idest nō potēs. Ex e & nor
ma componitur hic & hec enormis & hoc enorme uel enor
mus enorma enormum idest nō regularis. Ex e & neruus cō
ponitur hic & hec eneruis & hoc enerue uel eneruus enerua e
neruum idest sine neruis. Ex e & frenum componitur hic &
hec effrenis & hoc effrene uel effrenus effrena effrenum idest
sine freno uel dissolutus. Ex de & cliuus componitur hic &
hec decliuis & hoc decliue uel decliuus decliua decliūm idest
infimus uel depressus. Deinde sequitur Estq; perēna. quasi di
cat q inuenitur perennus perenna perennum: tamen de iure
deberemus dicere hic & hec perennis & hoc perenne idest p
petuus: & componitur ex per & annus.

Vas uasisternam tibi dat plurale secundam.

Dicit q uas in singulari est declinationis tertie: ut uas uasis
in plurali uero secunde: ut uasa uasoz.

Tota domus quarte mi morum mosq; secunde.

Sententia est q hoc nomen domus ubiq; est declinationis
quarte: nisi in infra scriptis terminationibus: uidelicet mi
mo mos & morum in quibus est secunde declinatiōis. Et ē
sciendum q sic declinatur. Nominatiuo hec domus. genitiuo
huius domi uel domus: datiuo huic domo: accusatiuo hanc
domum: uocatiuo o domus: ablatiuo ab hac domo. Et plura
liter nominatiuo he domus uel domi genitiuo harum do
morum datiuo his domibus: accusatiuo has domos uel do
mus: uocatiuo o domi uel domus ablatō ab his domibus.

Pluralem numerum retinet es atq; metallum:

Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Hic ponit regulam de noibus metalloz: dicens q ista nomi
na scilicet es & metallum uariantur in plurali. ut pluraliter
nominatiuo hec era pluraliter nominatiuo hec metalla. Sed
raro cetera nomina metalloz in plurali uariantur: ut nomi
natiuo hoc aurum. non. n. dicimus pluraliter nō hec aua:
& sic de similibus. Et est sciendū q noia metalloz sūt hec. s.
aurū argētū plumbū staneū cuprū hoc ferrū auricalcū calybs:
& alia quedam que ex aliquibus horum fabricantur &c.

Equor & unda fretum mare mel latex aqua uinum
Pocula fons flumen fluuius pluralia seruant:
Stagna lacuna lacus amnes puteus quoq; limphe:
Cetera plurale retinent humentia raro.

Hic Auctor ponit regulā de noībus humidis. Et dicit q̄ no-
mina in littera posita uariātur in plurali: sed alia humidita-
rem significantia nō habēt plurale numerū: uel raro habent
ut brodiū oleū & similia: textus est clarus & etiā uocabula.

Lex mensuratis tamen & pensis datur ista.

Ordea frumenta faba melonesq; citrulli

His plurale damus: sic dant far pisa lupinus.

Raro feminibus aliis plurale tenemus.

Hic Auctor ponit regulam de nominibus: que uendūtur ad
pondus uel ad mensuram. Et ista lex idest ista regula da-
tur mensuratis idest nominibus que uendūtur mensura &
pensis. i. pōdere. quasi dicat q̄ illa que ponūtur in textu ua-
riantur in plurali uidelicet hoc ordeum pluraliter ntō hec or-
dea: hoc frumentum pluraliter nominatiuo hec frumēta: hoc fa-
bum pluraliter ntō hec faba. hic melo pluraliter ntō hi melo-
nes: hic citrul⁹ pluraliter ntō hi citruli: hoc far pluraliter no-
minatiuo hec farra: hoc pisum pluraliter nominatiuo hec pi-
sa larbiglia: hic lupinus pluraliter ntō hi lupini li lupini. Ali-
a uero noīa feminum raro uariātur i plurali: ut nominatiuo
hec auena: hec siligo. Ideo dicit raro semibus.

Raro plurale dat tibi quinta: nisi sint hec.

Res pariterq; dies aties facies speciesq;.

Progenies & materies dic maneriesq;.

Dicit Auctor q̄ nomina quinte declinationis raro uariant
in plurali: nisi sint hec que in littera ponūtur. Et quia textus
est clarus & etiam uocabula. Ideo bonum est transire ad alia
magis necessaria. Inde dicit raro plurale.

Raro plurale uult pax & sanguis habere.

Dicit Auctor q̄ hec noīa. s. pax & sanguis raro uariātur i plu

rali: nisi in alia significatione: ut uiri sanguinum declinate a me sanguinum idest peccatoꝝ. Et notanter dicit raro: qui a aliquādo reperitur sanguis in plurali: ut in euangelio: Qui non ex sanguinibus &cetera.

Neutra facis sine plurali uulgus pelagusq;.

Dicit q̄ uulgus & pelagus sunt generis neutri & carent numero plurali. Et fm aliquos raro uariantur in plurali: & sunt generis masculini: ut pluraliter nominatio hi uulgi pluraliter nominatio hi pelagi.

Nescio telluris uel humi plurale geluq;.

Dicit q̄ hec nomina tellus telluris humus humi: & hoc gelu carent plurali numero.

Nescit ador norme contraria norma mouere.

Dicit q̄ hoc nomen ador: quod idē est quod pinguedo siue flos farine: est indeclinabile propter repugnantias duarum regularum. Prima est q̄ noīa neutra in or definitia corripunt penultimā genitiui: ut marmor marmoris. Alia est q̄ noīa in or definitia deriuata a uerbis pducunt penultimā genitiui: ut amor amoris per primā deberet corripere & per secundā producere penultimam. Et ideo ppter istas duas repugnantias remansit indeclinabile. Cōstrue sic. Norma contraria norme nescit mouere hoc nomē ador: & deriuat ab ad oro ras.

Aptota neutra tene pus & fas irq; nefasq;.

Dicit Auctor q̄ ista noīa scilicet pus idest putredo: fas. i. licitum: ir. i. palma manus. nefas. i. iniustū uel illicitū sūt aptota neutra. i. generis neutri & indeclinabilia. & dicuntur aptota ab a quod ē sine: & protos casus: q̄si sine casuū uariatione.

Obliquum de se non format fors nisi forte.

Dicit q̄ hoc nomē fors. i. fortūa nō format de se aliquē obliquū nisi forte: ut nō hec fors ablatiuo ab hac forte.

Tabes declino nec dat tibi nisi tabo.

Dicit q̄ hoc nomen tabes declinatur per omnes casus: ut nominatio hec tabes genitiuo huius tabis: & idē est quod putredo nec dat tibi nisi tabo. quasi dicat q̄ tibi nō habet nisi duos casus: uidelicet tibi & tabo idest sanguis putridus.

Ilia declinat tibi tertra non nisi plura:

Ipsaq; plurales declinat menia manes.

Dicit q; hoc nomen ilia declinatur in plurali tantum: & est tertie declinationis: ut pluraliter ntō hec illa li fianchi: Deinde dicit: q; ipsa scilicet tertia declinatio declinat has duas dictiones scilicet menia & manes plures: idest in plurali tantum: ut pluraliter nominatiuo hec menia idest edificia: pluraliter nominatiuo hi manes idest spiritus infernales:

Dicamus proceres pluraliter atq; penates:

Arma uel insidias artus sponsalia iungas:

Diuitiasq; minas nuptias induciasq;

Nec nisi plurali tenebras aut exta notau.

Dicit q; noia in littera posita uariantur in plurali tantum secundū usum. Et quia textus est clarus: ueniamus ad expositiōē uocabulorū: ut pluraliter ntō hi proceres li baroni. pluraliter ntō hi penates idest intimi parētes. pluraliter ntō hec exta. i. uiscera. artus. i. membra. Sponsalia sunt uerba: que dicit sacerdos sponsis. none sunt qdam numeri in kalēdario Cetera clara sunt &c.

Cornua mutantur: sed cornu nō uariatur.

De genubus uerubus normam seruabis eandem.

Dicit q; hoc nomen cornu in plurali uariatur in singulari nō Simile iudicium est de his noibus genu & ueru: q; in plurali uariant & in singulari nō. Ideo dicit. A. de genub² &c.

De nece deq; prece dic q; rectis caruere:

Primis: atq; dapem focia uice iungis eisdem.

Dicit q; noia in littera posita carent noatiuis & uocatiuis singularibus. ut gtō huius necis la morte: gtō huius fēis la pghera: gtō h² dapis la uiuāda. gtō hui² uicis la fia o la uicēda

Vis ui uimq; dabit: totum plurale tenebit.

Dicit q; illud nomen uis idest la forza habet duos casus i singulari. s. uim in actō & ui in ablatiui: sed tenebit totū plurale. ut pluraliter ntō he uires genitiui hāz uiriū. datiuo his

uiribus accusatō has uires: uocatiuo o uires. ablatiuo ab his uiribus. Inuenitur etiam uis in accusatiuo plurali: ut in prospero: Que uis nature moderamine temperet equo.

Plus neutrale facit: nec dat primo nisi pluris.

Casum pluralem dat quemlibet & genus omne.

Dicit q̄ hoc nomen plus est neutri generis ī singulari numero: & nō habet nisi pluris: & hoc est fm usum: ut in ecclesiastico: Multis piscibus istis. Sed in plurali: habet omnes casus & omne genus. Et sic declinatur: hoc plus genitino huius pluris. Et pluraliter ntō hi & he plures & hec plura. genitiuo horum & harū & horū plurium. Tamen gracismus iubet ipsum declinari secundum q̄ in uersibus continetur. scilicet. **Cum** per tres casus neutrum genus. & cetera.

Que querunt: que distribuunt: referūtq̄: negantq̄ Infinita quoq̄ casu caruere uocante.

Dicit q̄ ista que querunt idest que interrogatiua sunt ut quis & uter. que distribuūt. i. que distributiua sunt: ut alius alter que referunt idest relatiua sunt: ut qui que quod uel quid: q̄ negant idest negatiua sunt: ut nemo. quoq̄ p̄ etiam infinita: ut aliquis & quicq̄ caruere casu uocante idest uocatiuo.

Distribuit si uim tribuas: & colligit omnis.

Colligit improprie positum non distribuendo.

Dicit q̄ hoc nomen omnis aliquādo est distributiū & aliquando collectiū. Distributiū si proprie ponatur scilicet distriundo terminum sequentem: ut omnes apostoli fuerunt martyrizati. Ex hoc enim sequeretur Ergo petrus fuit martyrizatus: & sic de singulis: & hoc modo caret uocatiuo. Collectiū autem si ponatur improprie non distribuēdo terminum sequentem: ut omnes apostoli sunt duodecim: non enim sequeretur. ergo Petrus est duodecim. & hoc modo potest habere uocatiuum casum presertim in plurali numero. Et seqtur inde quatuor exceptis.

Quatuor exceptis pronomina nulla uocabis.

Tu meus & noster nostras casus tenent omnes.

Dicit Auctor q̄ nulla p̄oia habent uocatiuum casum exceptis
quatuor. s. tu meus noster & nostras. ut patet in textu.

Tres in plurali casus os oris amittit:

Es fas thus ius rus illi sociare solemus.

Dicit q̄ noia in p̄cedentibus uersibus numerata carent tri-
bus casibus pluralibus. s. gto datiuo & ablatiuo: & per unius
declinationem datur intelligi alia. ut pluraliter ntō hec ora
accusatiuo hec ora: utō o ora & sic de ceteris.

Terra fit ops: sed avarus opes: opem petit eger:

Dicit q̄ hoc nomen ops est heteroclitum significatōne: quia
in noiatiuo casu significat idem quod terra: & in actusatio
idē quod auxiliū: & etiam in aliis obliquis singularibus: in
plurali significat diuitias.

Lens lendis capiti: lens lentis conuenit ori.

Dicit q̄ hoc nomen lens est heteroclitum significatōne & ca
suum formatione. Nam aliquando significat la lendena: &
tunc facit lendis in gto: aliquādo facit lentis: & est la lērgia

Hic dat & hec hospes: hec hospita sospita sospes:

Dicit q̄ hec duo nomina scilicet sospes & hospes sunt gene-
ris cōmunis: & hec duo nomina hospita & sospita sunt gene-
ris feminini. hospes est ille uel illa qui uel que recipit uel reci-
pitur in hospicio: hospita est illa que recipit uel recipit: sos-
pes est sanus uel sana. sospita idest sana.

Vesper re ra rum pars est extrema diei.

Noctis uel mundi uesperq̄ suum tenet eras.

Dicit Auctor q̄ hec nomia scilicet uesper uespere uespera ue-
sperum significant finem etatis. Ideo dicit: uesperq̄ suum te-
net eras: Et subdit pro maiori declaratione carmen sequēs.

Qua nlibet etate in mundi lego uesper habere.

Dicit q̄ hoc nomen uesper pōt significare finē cuiuslibet eta-
tis mudi: unde sciendū est: q̄ etates mundi sūt siue fuerūt se-
ptē: quare q̄libet habuit suū uesper. Prima fuit ab adam usq̄:
ad Noe: suum uesper fuit diluuium. Secunda a Noe usq̄: ad

Abraham: uesper eius fuit linguarum cōfusio. Tertia fuit ab
Abraham usq; ad moysen: uesper eius fuit captiuitas egypti
ara. Quarta fuit a Moysē usq; ad dauid: uesper eius fuit famis
Quinta a Dauid usq; ad trāsmigrationē babilōis uesp ei⁹ fu
it p̄uariatō iudeorū: sexta fuit a trāsmigratōe babilōis usq;
ad xp̄m: uesper eius fuit renouatio ueteris testamēti. Septia
axp̄o usq; ad finē mūdi: uesper ei⁹ erit resurrectio mortuorū.
Vesperus est stella: ri solos dant tibi psalmos.

Officium tibi re ra rum totaliter implent.

Dicit q̄ uesperus est stella que alio noīe hesper⁹ dicitur. Sed
uesperi orum dant tibi psalmos. i. totū officium quod legi^t
in uesperis. Deinde dicit. Officium tibi re ra rum totaliter im
plet. Quasi dicat. q̄ uespere ra rum significat totum officiū
quod celebratur in uesperis. s. pulsatio campanarū. cātus psal
morū & alias solēnitates. Gracism⁹ tñ uidet cē alius opionis

Glis animal: glis terra tenax: glis lapa uocatur.

Ris primus: gissis tenet altera: tertia glitis.

Dicit q̄ hoc nomen glis signrificat animal: terram tenacem:
& herbam. Sed in declinatione differri: quia pro aīali facit
gliris in gō: pro terra facit glissis: p̄ herba facit glitis.

Cassidis galea: capitur fera casse retenta.

Dicit q̄ hoc nomen cassis quando facit cassidis in geniūo s̄i
gnificat galeam: & quando facit cassis significat rete uel la
queum quo fere capiuntur &c.

Tignus uel tignum: declina pisaq; pisum.

Dicit q̄ possumus dicere hic tignus uel hoc tignū. i. lignum
sub tegulis positum. Et possumus dicere hec pisa pise uel hoc
pisum pisi la arbeglia genus leguminum.

Cornus uel cornu dices: tonitrus tonitruumue.

Dicit. A. q̄ iuenit hec cornus pro arbore & hoc cornu p̄ eius
fructu. & iuenitur hic tonitrus & hoc tonitruū lo trono.

Est glomus atq; glomi: uult hoc glomeris sibi subdi.

Dicit q̄ possumus dicere hic glom⁹ glomi & hoc glomus glo
meris idest circulus filorum lo glomero.

Ambo duoq; mari faciunt ueut rum simili:
Par primo quiutus: orumq; facit genitiuus:
Sepe duum dabimus neutro: si sincopa fiat.
Cum terno sextus facit obus: & os sociamus.
Quarto: sed neutrum formabis in o quasi primum.
Prorsus femineum datur ad morem dominor.

In hac parte Auctor determinat de istis duobus nominibus ambo & duo dicens. Ambo & duo faciunt neutrum simili: mari idest masculio: ut pluraliter nominatio hi duo he due & hec duo. Deinde dicit q; uocatiuus est similis nominatio: ut uocatio o duo o due & o duo. Deinde dicit: Orumque facit genitiuus: intelligas in masculino & neutro genere ut genitio horum duorum tam pro masculino q; pro neutro. De femino autem dabit doctrinam ibi: prorsus femineum. Sed in neutro genere sepe dicimus duum in genitio: & hoc si sincopa fiat. Ideo dicit. Sepe duum & ce. Datiuus & ablatiuus faciunt i obus. ut datiuo his duobus: ablatiuo ab his duobus in masculino & neutro genere. Et nos sociamus hac terminationem os quarto idest accusatiuo in masculino genere: ut accusatio hos duos. Sed tu dabis neutrum idest neutrum genus in o. q. primum idest nominatiuum: ut accusatiuo hec duo pro neutro genere. Prorsus femineum. Hic dicit q; ambo & duo habent femininum genus ad morem dominarum: idest ad similitudinem huius nominis dominarum ut pluraliter nominatio he due genitio harum duarum: datiuo his duabus: accusatiuo has duas: uocatiuo o dne ablatiuo ab his duabus. Et est sciendum q; ambo & duo sunt heteroclitica declinatione: quia partim sunt declinationis prime partim secunde partim tertie. Sequitur capitulu tertiu.

Vnc gradibus ternis qui comparat ire
notabis.

Hoc est tertium capitulum: in quo Auctor
determinat de tribus gradibus comparatō
nis. Et dicit: Tu notabis hūc qui comparat
idest qui facit comparationē: ire idest pre-
cedere: tribus gradibus: idest positiuo com-
paratiuo & superlatiui.

De primis ambos debes formare supremos.

Dicit tu debes formare duos gradus ultimos scilicet compa-
tium & suplatium de primis idest de positiuis. Verbi grā
de hoc positiuo doctus format doctior & doctissimus.

Et adiectiuis graduum collatio talis.

Dum valet augeri sua pprietas minui ue.

Dicit Auctor q̄ adiectiua noīa quorū pprietas siue significa-
tio pōt augeri uel minui: possunt comparationem recipe: ut
albus albior albissimus. Hoc aut dicit. quia sunt multa noīa
adiiectiua: quorum pprietas siue significatio nō potest au-
geri nec minui. ideo nō possunt comparari: ut puta eternus
perpetuus. & sic de aliis.

Declinat terna positiuos siue secunda.

Dicit: A. q̄ noīa positiua declinātur aut per secundā aut per ter-
tiam declinationem. Et ratio est: quia si debent comparari.
optet q̄ sint adiectiua: sed nō habemus adiectiua nisi in secu-
da declinatione ut albus alba album: aut in tertia ut hic &
hec fortis & hoc forte.

Si tibi declinet positiuos norma secunde.

Taliter inde gradum debes formare secundum.

I breues quem dat genitiuus: et or supaddes.

Hic Auctor docet formare comparatiuum a positiuo secun-
de declinationis dicens: q̄ si positiui gradus sint secunde de-
comparatiui formari debent a genitiuo singulari i breuiata
& addita or: ut doctus dī. i. breuiata & addita or fit doctior.

Terne consimili formabunt more datiui.

Hic docet formare cōparatiuū tertie declinationis dicēs datiui casus nominū tertie declinationis formabūt compatiū consimili more: quo supra. q. d. q. cōparatiui gradus uenientes a positiuis tertie de. formātur a dtō i breuiata & addita or: fit fortior. Segtur. Inde sinisterior & cē.

Inde sinisterior: hinc iunior excipiantur.

Et potis & nequam prebent aliam tibi formam:

Hic ponit exceptionē a duabus regulis p̄dictis dicens. Sinisterior excipiat inde. i. ab ista regula prima. Si tibi dediet & cē. quia deberemus dicere sinisterior: & dicimus sinisterior quod patet: nā positiuus eius. s. sinister: facit in gtō sinistri: addita or fit sinisterior & nō sinisterior. Iunior uero excipit hinc. i. ab ista regula. Terne cōsimili & cē. quia deberemus dicere iuuenis iuueni iuueuior: & dicimus iunior. Et ista duo nōia potis & nequā prebent tibi aliam formam: quia potis excipitur rōne significationis. Nam potis. i. potens: potior idest melior. Neq; uero excipitur rōne formationis: quia cū sit indeclinabile: nō debet habere compatiuū: nec superlatiū tñ habet negor cōperatiuum & nequissimus superlatiuum.

Verbum quandoq; uel que sunt prepositiue.

Voces audiui supplere uicem positiui.

Forme consimilis aduerbia sepe uidebis.

Participans iungis: quod tunc pro nomine sumis.

Dicit q. etiā a uerbis descendunt compatiua: & ipsa uerba loco positiuorū ponūtur: ut ab hoc uerbo detero deteris perguastar: uenit hic & hec deterior & hoc deterius. i. peior. Similiter a p̄positionibus: ut a post posterior: & ab aduerbiis ut a pridē prior. & a participiis: sed tūc p̄ noībus accipiūtur: ut doctus doctior. Construe sic: Ego audiui uerbum uel uoces. i. dictiones que sunt p̄positiue. i. p̄positiones supplere uicem positiui gradus. Tu sepe uidebis aduerbia consimilis forme. i. supplere uicem positiui. tu iunge participans. i. participium quod tunc sumis p̄ noīe. i. loco nominis.

Dextero post extra pridemq; uel ante uel infra:

Intra uel citra sapiens ultra prope supra.

In his duobus uersibus. A. exemplificat id quod supradixit
id est q; uerba ppositiones aduerbia & participia quandoq;
accipiuntur loco positiuoq;. Textus de se est planus.

Vsq; secunda tenēs superantem de genitiuo.

Sic format: iungis s: atq; simus superaddes:

Hic docet nos formare suplatium gradum: & dicit in cōclu-
sione: q; superlatiu a que ueniuntia noibus secunde de. in us
terminatis: formatur a genitiuo singulari addita s & simus:
ut albus albi addita s & simus fit albissimus: tamen excipiū-
tur aliqua irregularia: ut bonus optimus malus pessimus: de
quibus dicitur inferius.

Cum tenet er rectus: rimus est illi sociandus.

Dicit Auctor q; quando nominatiuus secunde de. terminat
in er: superlatiuus gradus formatur ab ipso nominatiuo addita
rimus: ut macer macerrimus.

Excipias dexter: quod dat rimus atq; sinister.

Dicit Auctor q; dexter & sinister excipitur ab illa regula. Cū
tenet er rectus &c. quia deberēt facere dextrimus & sini-
sterrimus: & faciunt dextimus & sinistimus.

In terna forma simus addes cum genitiuo.

Dicit Auctor q; in tertia declinatione superlatiu formatur
a genitiuo singulari: ut fortis forti addita s & simus fit fortissimus.

Sed tamen er recti uult sibi rimus associari.

Dicit q; si nō desinit in er: & tūc deberemus addere rimus
formando suplatium: ut acer acerrimus: niger nigerimus.

Dant tibi quinq; limus: que signant nomen fagus.

Dicit. A. q; quinq; suplatia formantur in limus: q; signat hec di-
ctio fagus. In qua dictione sūt quinq; littere. f. fagus p f itelligi-
tur facilis facillimus. p a agilis agilimus. p g gracilis gracilli-
mus. p e u humilis humillimus. p s similis simillimus.

Dat remus supra: cui post sociatur & extra.

e

Et sua composita simili sunt lege notanda.

Dicit q̄ iste p̄dositiones supra post & extra faciūt suplatiū
in remus: ut supra suprem⁹ post postrem⁹ extra extremus.

Solus erit minimus: faciūt q̄ ximus prope magnus.

Dicit q̄ iuenit unū suplatm̄ in im⁹: ut mīmus. Prope uero &
magnus faciūt i xim⁹: ut ppe pxim⁹ magn⁹ maxius. Cōstrue
iste grad⁹ mīmus erit sol⁹: q̄a nō iuenit ali⁹ grad⁹ cōsiliis ter
minatōis: q̄ p & ppe & magnus faciūt in xim⁹: ut didū est.

Datq̄ timus citra bonus intra iūgitur ultra.

Dicit q̄ iste dictōes citra bonus itra uel ultra faciūt suplatm̄
i timus ut citra citim⁹ bonus optim⁹ ifra ifim⁹ & ultra mus.

Infimus est solus: de pridem fit tibi primus.

Dicit q̄ suplatiū gradus de ifra facit ifimus: & est solus q̄a nō
iuenit alius cōsimilis: prim⁹ uero est suplatatiū de pridē.

Res bona res melior res optima: res mala peior

Pessima res magna res maior maxima rerum:

Parua minor minima: dic multus plurimus addes

Plus pluris neutro: totum plurale teneto:

Hic Auctor docet cōparare ista noīa. s. bonus malus magn⁹
& paruus. littera est clara. Deinde docet cōparare hoc nomen
multus dicēs: Dic multus plurimus: addes plus pluris neutro
& ce. q. d. q̄ multus plurimus multa plurima multū plus plu
rimū: gto multi plurimi multe plurime multi pluris plurimi
& ce. In plurali per omnia genera & per omnes casus compa
ratur: ut pluraliter ntō multi plures plurimi: mte plures plu
rime mltā plura plurima gto & ce. Iō dicit totū plale teneto.

I uel u si preit us: sequitur magis & positius.

Aut u si preit is: tenuis fiat tibi testis.

Hic dicit Auctor q̄ sunt aliqua nomina que non habent cō
paratiuum nisi per superiōne h⁹ aduerbiū magis & positui
ui. Et sūt illa q̄ habēt i uel u añ us: ut pius magis pi⁹: tenuis
magis tenuis: strenu⁹ magis strenuus. Text⁹ ē clarus & plan⁹.

Voce gradus medii superant primos: nisi quini.

Iunior atq; maior peior prior & minor ista.

Et non plura suis equalia sunt positiuis.

Dicit Auctor q; noia comparatiua habet superare sua positiua nisi ista quinq; .s. iunior & maior peior prior & minor: q; sunt equalia suis positiuis. Cōstrue sic igitur: medii gradus. i. cōparatiui superant primos. i. primitiuos uoce una: nisi quini. i. quinq; gradus: qui in littera ponuntur.

Credo gradus summos collatis connumerandos.

Idest quomocumq; fit comparatio per superlatiuū gradum: tūc res excedens & excessa debent importare unam & eandē naturā & essentiā in specie: ut fortes ē fortissimus hominū.

Si gradibus summis fiat collatio: debet.

Rebus in excessis excedens participare:

Congrua non est hec: fortissimus est leo lincum.

Dicit Auctor q; si suplatiuum ponatur in cōstructione: utrūq; extremū debet participare in eodem genere seu in eadē specie: ut Petrus est fortissimus hominū. Sed si dicatur leo ē fortissimus hominū. nō congrue diceret nr: quia leo nō est de genere hominū. Ideo subdit dicens: cōgrua nō est hec. fortissim⁹ est leo lincū: quia nō est de genere lincū. i. luporū ceruorū.

N quantū potero de nomie quolibet in quo.

Ponatur genere: presens est cura docere.

Hoc est quartum capitulū. in quo Auctor determinat de generibus nominū seu articulariū dictionū. Et dicit q; pns cura est docere i pnti capitulo de genere. i.

cuius generis sic quodlibet nomē Ibi. Inquantū potero.

Sed quia per sexum mulierum siue uirorum.

Noscuntur propria: non est mihi dicere cura.

Dicit magister q; nō est sibi cura dicere de noibus uirorum: seu mulierum: quia per sexum cognoscūtur: ut patet.

Attendas hominum que nomina siue locorum.

Hec sexu gemino sua deriuata locato.

Dicit q̄ deriuata a noībus uiroꝝ & locoꝝ sunt generis com-
munis: ut a priscianus hic & hec priscianista & a ianua hic &
hec ianuensis. Construe sic: Tu attēdas. i. consideras que sūt
noīa hominum siue locorum: & tunc locato sua deriuata in
genitiuo sexu: idest in cōmuni genere.

Ec si diuissim tibi declinatio monstret.

Vt grecus greca: tanto leuius tibi fiet.

Quia posset aliquis dicere: q̄ ista noīa florentinus lombar-
dus grecus &c. nō sunt generis cōis: sed per tres uoces decli-
nātur: & tamen sunt deriuata locoꝝ. Respondet & dicit: q̄
quando iueniuntur talia noīa. non sūt intelligenda sub-
esse predictę regule: sed facilius cognoscuntur. Construe sic:
Si declinatio monstret tibi diuissim: ut grecus grecu grecum
tanto leuius fiet tibi declinare.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda:

Dicit. A. q̄ q̄dam noīa officiorū sunt danda solis maribus:
ut papatus & notariatus: & sūt generis masculini.

Quedam femineis: quedam dat sexus uterq̄.

Inde genus poterit per nomina multa patere.

Dicit q̄ sūt quedam noīa officioꝝ p̄tinentia solis mulieri-
bus: & illa sūt generis feminini ut obstitrix puerpera. Et q̄-
dam sūt indiffereuter cōuenientia maribus & feminis: &
illa sūt generis cōmunis: ut hic & hec agricola hic & hec lixa
pro coquo hic & hec antistes hic & hec sacerdos.

Que fuerint propria fluuiioꝝ pone marina.

Dicit q̄ pp̄ia noīa fluuiorum sūt generis masculini. Con-
strue tu pone marina. i. masculini generis: que fuerint pp̄ia
nomina fluuiioꝝ: ut hic padus hic nilus.

Nominis arborei uis hec sibi uult sociari.

Modo Auctor dat regulā de noībus arborū dicens: q̄ sūt
generis feminini ut hec pirus hec pomus.

Pro mare pone siler rubus dumus ac oleaster.

Dicit q̄ a dicta regula excipiūtur ista: que sūt generis mas-
culini: ut hic siler lo salice ad ligandum uitē: hec dumus q̄dam
herba: hic rubus la spina: hic oleaster oliua siluestris.

Proficit ad uitem filer hic: filer hec ad odorem.

Dicit q̄ hoc nomē filer dupliciter declinat: & duo habet significata: ut hic filer lo salice ad ligandum uitem: & hec filer la menta que dat odorem. Sequitur angelicum:

Angelicum nomen dabit hic: sed dicitur neutra.

Plurali numero cherubin seraphin q̄ beata.

Dicit q̄ nomina angelorū sūt generis masculini: ut hic mihael: sed hec duo nomina cherubi & seraphin sunt generis neutri pluralis numeri & idclinabilia: ut pluraliter nominatiuo hec cherubin pro choro angelorū: similiter seraphin.

Est q̄ cherub cherubim seraph seraphim q̄.

Dicit Auctor. q̄ inuenitur hic cherub: & hic cherubi p̄ noīe angeli & hic seraphim p̄ noīe uel choro angelorū.

Hec q̄ dabit uirtus dominatio siue potestas.

Dicit Auctor q̄ ista noīa angelorū sunt generis feminini .s. dñatio uirtus & potestas. Construe sic: q̄ pro & dñatio uirtus siue potestas dant hec. i. sunt generis feminini.

Idola dicta dei dant hic: gerit hec dea dictum.

Dicit magister q̄ noīa idolorū ad deos p̄tinentia sunt generis masculini: ut hic saturnus. sed ad deas p̄tinentia sūt generis feminini: ut hec uenus. Ordia sic litteram: idola dicta .i. idola noīata dei. i. ad morē deorū. dant hic. i. genus masculinū. Supple idolū dictū dea. i. noīatum ad morē dee gerit hec. i. genus femininū.

Nominibus uolucrum nequit. ut credo: generalis

Norma dari: tamen est nature sexus in illis.

Hec: nisi gallina uel gallus: sunt epicena.

Mas q̄ columbus erit: muliebre columba tenebit:

Articulus nanq̄ sexum dabit unus utrunq̄.

Dicit Auctor q̄ de noībus auium modo uult dare regulā generalem. i. regulā de generibus eorū: tñ sexus nature est in illis: qm̄ aliqui sunt mares aliqui mulieres: sed hoc difficulter cognoscitur. Deinde subdit q̄ hec noīa sūt epicena. i. p̄miscui

generis: nisi gallus qđ ē generis maf. & gallina feminini. Deinde declarat quid sit genus epicenū dicens qđ illa nomina sunt epicena. i. promiscui generis: que sub uno articulo comprehendunt animalia utriusq; sexus: ut hic multus lo nibio e la nibia. Et ideo dicit. Articulus nanq; &c. Deinde dicit qđ colūbus est generis masculini & colūba feminini.

In triplici genere numeralia nomina pone.

Que sunt mobilia per se fiunt manifesta.

Dicit qđ nomina numeralia sunt oīs generis: ut hic & hec & hoc quatuor. Sed illa nomina mobilia. i. adiectiua per tres uoces declinata per se fiunt manifesta: ut uigesimalis masculinum.

Barbara greca genus retinent quod habere solebant.

Dicit qđ nomina barbara & greca sunt illius generis apud latinof cuius erāt apud eos grecos & barbaros: ut libye ilio & tenedos.

Debes in mente generalia dicta tenere.

Debent ex omni norma generalia demi.

Et sic excipere: quia non decet hec iterare.

Auctor dicit qđ regule generales predictę debent in mēte retineri tanq; exceptiones a regulis sequētib; quia amplius non intēdit eas reiterare. Ideo subdit qđ generalia predicta debent demi. i. excipi ex omni norma sequenti.

It tibi nomen in a muliebre: sed excipe plura.

Dicit. A. qđ nomina terminata in a sunt generis feminini: ut hec musa. Deinde ponit excep. dicens: sed excipe plura. i. pluraliter declinata: ut pluraliter nō he arma q̄ sunt generis neutri. Aliqui dicunt excipe plura idest multa nomina sicut inferius patebit. Sequitur Quod declinatum &c.

Quod declinatum dat tertia sit tibi neutrum.

Dicit Auctor qđ nomina tertię declinatōis in a terminata sunt generis neutri: ut hoc thema thematis.

Deriuatiua decet & compositiua notare.

Dicit Auctor qđ nomina deriuatiua sunt excipiēda a regula predicta: ut hic & hec heremita qđ deriuat ab heremus mis. Et etia composita: ut agricola quod componitur de ager & colōlis: & ter-

rigena que nō sunt generis feminini.
Nomina signari debent simul officiorum.
Si sexu gemino iungunt sua significata.
Omnibus his hic & hec iungetur: & hac ratione.
Quod colo componit: commune locare decebit.
Quodq; facit gigno pincerna lixaq; iungo.
Aduena siue sita: sed si mas presit in istis.

Vt grecus tubicen: erit a tantum muliebre.

Dicit q; noīa officioꝝ debent signari. i. excipi: ut sacrista qđ
est generis masculini: & aliqua feminini & aliq̃ cōis s̃m q̃ ē
officiū maribus & mulieribus uel utrisq; attributum. Iō sub
dit dicens. Sed ista noīa officioꝝ iungūt sua significata in ge
mino sexu: ita qđ sub una uoce iportet masculū & feminā hic
& hec iungitur oībus hic: ut hic & hec agricola. i. ille uel illa
qui uel que colit terrā uel agrum. Deinde magis declarat dicens
Et hac ratione. i. p̃ hanc rōem antedictā cōposita de colo lis:
& gigno nis sunt ge. c oīs ut hic & hec celicola. i. ille uel illa q
uel que habitat in celo. & hic & hec terrigena. i. ille uel illa qui
uel qđ de terra ortus uel orta est. Iūgo etiā predictis pincernā
& lixā: que sūt generis cōis. Similiter aduena siue scythā no
men populi. Sed si mas. i. masculina terminatio presit. i. pre
ponatur feminine terminationi in istis p̃dictis noībus: a. i. illa
dictio in a terminata erit t̃m muliebre. i. feminini generis
ut grecus ca: greca est generis fe. & hic tubicen & hec tubicēa.
Tubicena ē generis fe. & est ille uel illa q uel q canit in tuba.

Si solis manibus datur hic tenet: ut patriarcha.

Dicit q; si nomē offitii pertinet ad solos mares: est generis ma
sculini: ut hic patriarcha.

Non est uerbigena: nisi christus uera sophia.

Quāuis. A. dixerit qđ cōposita de gigno nis sūt ge. cōis. t̃n di
cit qđ uerbigena est ge. masculini: & ptinet ad solū xp̃m.

Mannaq; neutrale cum pascha dicitur esse:

Mamona sic dices neutrum muliebre polenta.

Dicit Auctor q̄ hec duo nomia. f. māna & pasca sūt generis neutri: Et etiā hoc nomen mamona. i. de^o diuitiā: est generis neutri: sed polenta ē muliebre. i. ge. fe. & ē fariā leuissima Cetaq; balena mustela talpaq; dama .

Et pantera simul, predictis annumerabis.

Articulo sexum signant utrumq; sub uno.

Dicit q̄ ista noia. f. hec ceta hec balena p̄ eodē: hec mustela hec dama hec talpa significant utrūq; sexū sub uno articulo q. d. q̄ sunt generis pmiscui: & etiā hoc nomen pantera est generis pmiscui: & est aīal multū coloratum.

Neutrum nomen in e facit: ut presepe cubile.

Dicit q̄ noia in e termiata sunt generis neutri: ut hoc presepe & hoc cubile idest lectus.

Adiectiua notes: hec barbara grecaq; poscunt.

Dicit q̄ noia adiectiua in e termiata sunt notanda: quia nō semper sunt generis ois: sed aliquādo masculini: ut quisq; . aliquādo feminini: ut queq; aliqñ ois ut quinq; . Deinde dicit q̄ barbara & greca in e dēfinētia poscūt hunc articulū hec. i. sunt ge. fe. ut hec sinodoche hec libye hec phebe & similia.

Neutrum plurale sit cete: collige tempe.

Dicit q̄ ista duo noia cete & tempe sūt generis neutri numeri plural' & idecliabilia: ut pluraliter ntō hec cete. i. balene. & pluraliter nominatiuo hec tempe. i. loca delectabilia.

In neutrum ponis: tamen adiectiua notabis .

Dicit q̄ noia in i termiata sunt generis neutri: ut hoc gummi tamen tu notabis adiectiua : ut hic & hec & hoc huiusmodi: que sunt omnis generis & ce.

Osicut cento maribus sociare memento.

Dicit q̄ noia ī o termiata sūt generis mas. uthic cēto onis. i. miliū uel aliud semē centū grana pducēs ī quolibet germie.

Que dant do uel go bene signes: si tamen ex o.

Obliquus facit i: que poscunt hec sibi subdi.

Dicit Auctor q̄ a predicta regula excipiuntur noia termiata ī

do & in go. que mutant o in i in gto: quia talia poscunt hunc articulum hec sibi subdi. i. sunt generis feminini: ut hec dulcedo nis. & hec caligo ginis: & hoc est quod intedit.

Hic recipit margo: cardo sociatur & ordo.

A predicta exceptione excipiuntur ista. s. cardo cardinis margo ginis ordo ordinis. Na licet desinant i do & in go: & mutant o in i in gto: tñ nō sūt generis feminini: sed masculini.

Omne dabit pseudo presto: dabit hoc tibi pondo.

Dicit. A. q̄ ista noīa. s. pseudo & presto sūt generis omnis: ut hic & hec & hoc pseudo. i. mendax. hic & hec & hoc presto. i. promptus. Deinde dicit q̄ hoc nomē pondo dabit hoc. i. genus neutrū: ut hoc pondo h' pondo indeclinabile. i. pōdus.

Est communis homo pariter cum uirgine latro.

Dicit q̄ homo uirgo & latro sunt generis cōmunis.

Hec dat uerbale per io. caro talio iunge.

Dicit. A. q̄ desinētia in io sūt ge. fe. ut lectio onis. Caro etiam facit carnis & est generis feminini. Similiter & talio q̄ ē repensatio in malo uel mala remuneratio: ut q̄ pede pcutit pede pcutiat: & qui oculo priuabit oculo priuetur.

Articulum mutat: & triplicat unio sensum.

Dicit q̄ hoc nomē unio habet triplex significatū. & fm hoc uariat articulū. Na aliqñ idē est q̄ pūctus: & tūc uariatur per hic: & similiter quādo est lapis p̄ciosus. Aliqñ idē est quod cōiunctio: & tūc uariatur p̄ hec. unde uersus. Hic lapis. hic punctus: hec unio proximitas q̄.

Vc d uel t neutris debes sociare.

Dicit. A. q̄ terminata in u m c i d & in t sunt generis neutri: ut hoc cornu hoc lac quod quid & hoc caput.

Tot & quot dat omne genus: & que de quot habemus

Quia dixit q̄ desinētia in t sunt generis neutri: ideo excipit tot: & quot: dicens q̄ sunt generis omnis cum eor: cōpositis: ut quotquot & totidem.

Sit tibi nomen in al neutrum: sic pone tribunal:

In hac pte. Auctor dicit q̄ desinētia in al sunt generis neutri:

ut hoc animal & hoc tribunal: & est sedes in q̄ redditur ius.
Hic sal quoq; dabit: neutrum plurale carebit.

Auctor excipit a regula p̄dicta hoc nomen sal dicens: quod aliqui est generis masculini: & sic excipitur & uariatur in p̄la li: ut pluraliter nō hi sales. i. buffones: aliquādo est generis neutri: & sic nō excipitur: & caret nō plurali: ut patet.

El neutrum pono: sed propria nomina tollo.

Auctor dicit q̄ noīa terminata in el sunt generis neutri: ut hoc mel: sed p̄pria noīa excipiūtur. ut rachel nomē femie.

Il dabit hoc: demas hic & hec uigil: ac pugil est mas.

Dicit q̄ terminata in il sunt generis neutri: ut hoc nil. Demas idest excipias hic & hec uigil quod ē generis cōmunis: & hoc nomen pugil est mas. i. generis masculini.

Ol tenet hic ut sol: dicitur femina nichol.

Auctor dicit q̄ desinentia in ol sūt ge. mas. ut hic sol nichol dicitur femina i. generis feminini.

Ul dat hic: ut consul hic & hec dant presul & exul.

Dicit q̄ desinentia in ul sūt generis masculini: ut hic consul sed presul & exul sunt generis cōmunis.

Omue genus dabit am: sic debes ponere nequam.

Dicit q̄ terminata in am sunt generis omnis: ut hic & hec: & hoc nequam. i. malus prauus uel miser.

Tantundem neutrum: totidem plurale fit omnis.

Dicit q̄ tantundē. idest altro tanto est generis neutri: & totidem idest altritanti est generis omnis & pluralis numeri.

Um neutrum facies: mulierum nomina signes.

Dicit. Auctor q̄ terminata in um sunt generis neutri: ut hoc scānum. Noīa mulierum excipiūtur: quia sunt generis feminini: ut dorcium & philorcium.

Hic dat nomen in an: testis fiet tibi titan.

Dicit q̄ terminata ī an sunt ge. masculini: ut hic titan. i. sol.

En dat hoc: sed ren dabit hic pecten simul & splen.

Atq; lien ei iungas & que de cano formas.

His iunges himen: cuius genitiuus himenis.

Auctor dicit q̄ terminata in en sūt ge. neutri: ut hoc nomen.
Sed ren pecten & splen atq; lien. i. lo boello grosso sūt gene-
ris mas: & iūgas ei illa q̄ tu formas de canonis: ut tubicen. 1.
ille q̄ canit in illo istrumēto quod dicitur tuba: & etiā adiū-
ges his p̄dictis himē. i. deus nuptiarū: quod est ge. masculini:
& aliqñ est ge. neutri p̄ pellicula cōseruāte uirginitatem.

Hec retinet siren: habet hic faciens sacra flamen.

Dicit q̄ sirē piscis maris. i. la sirena 1est generis. feminini fla-
men uero pro sacerdote iouis est generis masculini. & hoc est
quod dicit: faciens sacra flamen.

In dabit hic: ut delphin: nec talia multa supersint.

Dicit q̄ terminata in in sūt ge. mas. ut hic delphin: & ē piscis.

On manibus iunges: tamen inde localia demas.

Dicit q̄ terminata in on sunt ge. masculini: ut hic demō: No-
mina localia excipiuntur. que sunt generis fe. ut hec babylō.
& est aliquando generis neutri. ut hoc ilion.

Que dia siue gera componunt: sint tibi neutra.

Dicit q̄ cōposita de dia siue gera sūt ge. neutri: ut hoc diates-
ferō: qđ ē spēs cātus: & hoc geralodio qđ ē uocabulū medi-

Ponis nomē in ar neutrū: sotular dat hic & lar. (cor.

Auctor dicit q̄ terminata in ar sūt ge. neutri: ut torcular. dein
ponit exceptōem dicēs: sotular & lar dāt hic. i. genus mas.

Sed tria dant genera par & sua compositiua.

Ponit aliā regulā & exceptionē dicēs q̄ par & sua cōposita
sūt generis ois: ut impar cōpar & dispar.

Er maribus detur: iter hoc uesperq; sequetur.

Spinter seu ruder: decet his adiungere iuger.

Auctor dicit q̄ noīa in er terminata sunt generis masculini:
ut hic liber. Iter & uesp excipiuntur. q̄a sunt generis neutri:
Spinter etiam quod idem est quod fibula uel clauis fibule:
& ruder qđ idē est qđ sterc⁹ asini uel ramus de uite recisus: ut
aliq dicit. Iuger etiā his adiūgit q̄a est ge. neutri: ut hoc iu-
ger. & ē tm̄ spaciū terre: q̄ tū arare pōt par bou i una die.

Campester uolucer alacer pedester equester:

Siluester celebr acer celerq; saluber:

His in bis quinq; tenet hic er hec is & hoc e

Datq; sequester idem: quod terne est siue secunde.

Sicq; paluster erit: hic & hec alacris retinebit.

Dicit Auctor q̄ his bisq; noībus supradictis ista terminatio
er ponit in masculino tm̄. is in feminino: & e in neutro. Qua
si .d. q̄ debent uariari p̄ tres articulos & tres uoces: ut hic cā-
pester hec stris & hoc stre. Sed dicit q̄ hoc nomen sequester .
pōt esse secūde & tertie de . q̄n̄ est tertie declinat̄ . hic seq̄ster
hec stris & hoc stre. quādo est secūde: decliatur sequester stra-
strum. Paluster etiam declinatur eodem modo . i. stans in pa-
ludibus. Alacris pōt esse generis cōis: ut hic & hec cris & hoc
alacre & hoc dic̄ q̄a sup̄ dixerat ip̄m eē ge . fe. ibi hic alacer
hec cris & hoc cris hoc ē q̄d dicit. hic & hec alacris retinebit.

Tertia dans uer ber dabit hoc: ramen hic dabit iber

Et sua composita sunt adiectiua notanda.

Dicit . A. q̄ noīa tertie de. terminata iu uer & in ber sunt gene-
ris neutri: ut hoc tuber & hoc uomer ris: ramen iber : & eius
cōposita sunt generis masculini etiam saluber.

Sexum plura notant: sicut mater mulierq;.

Dicit q̄ plura noīa discernūtur per sexum: sicut mater & mu-
lier que sunt generis feminini.

Fetibus hoc terre dat tertia demē cucumer.

Dicit q̄ noīa tertie declinatōis fetibus terre cōuenientia : &
in er desinentia sūt generis neutri. ut hoc papauer & hoc pa-
pauer & hoc piper: sed excipitur cucumer q̄d ē ge. masculini.

Et cōmune notes. sicut sunt puber & uber

Degener & pauper: hoc linter dicere debes.

Pluribus ex istis neutra sociare uidebis.

Dicit Auctor q̄ aliqua noīa in er desinentia sūt generis cōis
ut hic & hec puber . i. iuuenis. uber . i. habūdās. hic & hec dege-
ner . i. rustic⁹ hic & hec paup tu debes dicere hoc linter . i. pua .

nauis. Deinde dicit: q̄ tu uidebis neutra sociari pluribus ex
istis noibis supradictis: ut hic & hec & hoc uer. Et habetur
exemplū de pauper in lucano: lis est de paup̄ regno.

Ir maribus detur: ir neutris associetur.

Dicit q̄ in ir terminata sunt generis masculini: ut hic uir. Exci
pit hoc ir: quod est generis neutri: ut hoc ir. i. palma mar?

Et hic & hec martyr: hoc debes dicere gadir.

Quasi dicat q̄ martyr est generis communis: & gadir no
men loci est generis neutri.

Or maribus sociā: sed plurima sunt retrahēda.

Dicit q̄ de inuentia ī or sunt generis masculini: ut hic dolor
sed plura excipienda sunt: ut patebit infra.

Omne memor iūgit: quod comparat ad duo trāsit.

Dicit q̄ memor est generis omnis. Et comparatiua in or de
finētia sunt generis masculini: ut hic melior: ideo dicit q̄ cō
parat. i. q̄ est compatiuum transit ad duo. i. genera: ut hic &
hec fortior senior est generis masculini tantum: ideo subdit
per modum exceptionis dicens.

Mas tantum senior: dices tamen hic & hec auctor.

Dicit q̄ senior quāuis sit comparatiuum: tamen est generis
masculini. Auctor est generis cūmunis.

Equor ador marmor & cor sunt neutra: sed arbor.

Hec tenet atq; soror sexu noscūtur & uxor.

Dicit q̄ ista noia equor ador marmor & cor sūt generis neu
tri: Sed arbor est generis femiui. Atq; p̄ ista noia. s. so
ror & uxor nascūtur p̄ sexū: q̄a sunt generis feminini.

Que color atq; decus format corpusq; notemus.

Dicit q̄ notare debem? noia que componūtur cum his noi
bus. s. color ut decolor idest sine colore. cum decus ut idēcor
idest sine decore. cum corpus: ut bicorpor idest duorum cor
porum: que sunt generis cōmunis.

Nomen quod fit in ur dabit hoc: testis tibi murmur.

Dicit q̄ in ur terminata sunt generis neutri: ut hoc murmur.

Tamen reperitur generis masculini: ut in sacris scripturis
Multus erat murmur &c.

Si t uel x preit ur aut f: hic eis sociemus.

Dum sit gentile nomen aut auium speciale.

Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs: si hec littera t uel x uel f sit ante ur: tunc illud tale est generis masculini: dumt̄n sit gentile: ut anxur nomen loci uel populi: aut auium speciale: ut austur & furfur. Et nota q̄ furfur aliquñ est purgamentū farine: & sic est generis neutri. aliquñ nomen auis: & sic uariatur p̄ hic uersus: Furfura qui dixit: semp de furfure uixit.

Hic aut hec turtur: quod fertur piscis & auis.

Quasi dicat q̄ turtur potest uariari per hic: & significat piscē & per hec & tūc significat auem. unde uersus: Turtur inheret aquis: turtur secat aera pennis.

Hic aut hoc furfur: tamen adiectiua notentur.

Que sexu gemino iungunt sua significata.

Iungere dicuntur hic & hec fur ligur & augur.

His datur hec norma que declinat tibi terna.

Dicit q̄ fur potest declinari per hic & per hoc ut supra. Deinde dicit q̄ adiectiua q̄ iungunt sua significata ī gemio sexu .i. q̄ pertinent ad mares & mulieres debent notari quia sūt generis cōmunis. Et hoc magis declarat dicēs: hec nōia dicūtur iūgere sibi hic & hec. hoc est dicūtur generis cōmunis: ut fur furis. i. latro: ligur liguris. i. lombardus & augur diuinator. Deinde dicit q̄ hec norma datur de nōibus tertie de. & non de aliis: ut satur quod est generis masculini: cū sit prima uox adiectiui. Sciendū est q̄ Auctor dixit de adiectiuis significatōe & nō uoce: cū exemplificauerit de fur ligur & augur.

Hec dat nomen in as: facit hic a suas uadis & mas.

Dicit q̄ terminata in as sūt generis fe. ut hec pieras. Deinde pōit exceptionē dicēs. Facit hic as. i. q̄ as est generis masculini .i. la miaglia. Et uas uadis idest pignus & mas. i. masculus.

Nomen gentile commune locatur ut arcas.

Dicit q̄ nomen gētile in as terminatū est generis cōmunis: ut hic & hec archas nomen populi.

Que sunt concisa uelut alpinas affociuntur.

Dicit q̄ nomina cōcisa idest syncopata sociantur p̄dictis: quia
sūt generis cōmunis: ut hic alpinas. i. habitans in alpitus.
Et est cōcisum seu syncopatum: quia deberemus dicere hic &
hec alpinatis. immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas: nec declinabile credas.

Dicit q̄ nugas. i. loquax uel mēdosus ē generis oīs & idēcli.

Hic abas pone boreas primas gigas elephasq̄.

Dicit. A. q̄ abbas boreas prias gigas elephas sūt ge. masculi.

Hoc fas atq̄ nefas retinet: & dicitur hoc uas.

Dicit Auctor q̄ hec duo nomina iuariabilia. s. fas & nefas sūt
generis neutri: & etiam uas uasis.

Es brevis hic ponit: seges & teges hec sociabis:

Dicit q̄ terminata in es breuē sunt generis masculini: ut hic
limes tis. Seges & teges idest domus rusticalis sociabit hec. i.
erit generis feminini. & sic patet exceptio.

Et compe triplicat pes cetera que tibi format.

Preter apes uel apīs. quoniam reperitur utrumq̄

Dicit q̄ cōpes cōpedis est generis feminini. Triplicat pes ce
tera q̄ tibi format. i. cōposita a pes pedis sunt generis oīs:
ut bipes bipedis: preter apes uel apīs quod est generis femi.

Et cōponit ab a quod est sine & pes p̄ cōtrarium exponēdo.

Que duo dant signes: ut miles equesq̄ superstes.

Diues hebes sospes prepes teres comes & hospes.

Inques antistes ales: dic per tria deses.

Istorum multa legimus neutris associata.

Dicit q̄ illa nomina que sūt generis cōis. excipiuntur. s. miles
eques. superstes. i. uiuus: diues hebes. i. debilis: sospes. i. san²
prepes. i. perpetuus. Aliqui dicūt prepes. i. uelox: teres. i. lon
gus uel rotundus: hic & hec comes. i. socius: hospes clarum ē
inges. i. sine quiete. antistes. i. prelati uel qui stat ante alios
ales. i. uelox. Dic per tria deses est generis omnis. & idem ē
quod piger. Deinde dicit q̄ multa istorū nominum: ut supra
reperiuntur in neutro genere: ut diues monasterium.

Hec dabit es longe: uerres hic debet habere.

Dicit. A. q̄ termiata in es longam sunt generis feminini: ut hec res & hec sedes. Deinde ponit excep. dicens uerres debet habere hic. i. debet eē generis masculini. i. porc? nō castrat?

Hic dabit hec ue dies: dant i tantummodo plures.

Cumq; meri dabit hic: & patronomnica iungis.

Dicit q̄ hoc nomen dies est generis incerti in singulari numero & in plurali mas. ut no iatiuo hic uel hec dies: pluraliter ntō hi dies. Et etiam si componatur cū meri etiam est generis masculini: ut hic meridies. Et tu iungis etiam patronomica: in es termiata q̄ sunt generis masculini: ut hic priamides idest filius uel nepos priami.

Est quoq; commune ceu sunt heres locuplesq;.

Dicit Auctor q̄ nomen in es terminatū est etiam cōmune. i. generis cōmunis: ceu p̄ sicut ista duo: uidelicet hic & hec heres heredis: hic & hec locuples locupletis.

Cum tenet i rectus super es: & t genitiuus.

Suscipit: hic iungis: paries fiet tibi testis.

Dicit: q̄ nomen terminatum in es i precedente & suscipiens hanc litteram t i genitiuo est generis masculini: ut paries parietis: idest facies muri.

Hec dicenda quies: hic pes: & dicitur hoc es.

Dicit q̄ quies est generis feminini: & est exceptio ab illa exceptōe. Cū tenet i rect? Deinde dicit q̄ pes est generis masculini: & es eris ē generis neutri. Sequitur Hec dat nomen in is.

Hec dat nomen in is: tamen hic declino molaris.

Caulis & edilis: & que crescunt genitiuis.

Xis preposita tenet hic: aut cōsona bina.

Vnica dum teneat has: aut n littera siue.

In liquidam faciat penultima syllaba finem.

Vel lapis axis piscis cinis unguis & orbis.

In hac pte Auctor determinat de generib⁹ noium terminat^o
rū in is. Et dicit q^d nomē in is terminatū dat hec. i. ē generis
fe. ut hec naus. deinde ponit exceptionē dicēs. Tamen hic
declino molaris quasi dicat q^d molaris est generis masculini
& idē est q^d dens grossus: & etiā caulis: & edilis que sunt ge-
mas. & illa que crescūt in genitiuis: ut lapis lapidis. deinde di-
cit q^d illa que habēt ante is ut axis lo basto ul^l polus rotaz
& illa que habent duas cōsonātes añ is: ita q^d sūt in una sylla-
ba: ut piscis: & illa que habēt n litterā ante is: ut panis: & illa
quoq^{ue} penultima syllaba terminatur in liquidam: ut orbis:
& unguis que oīa sūt generis masculini.

Hec febris pestis neptis ualisq^{ue} bipennis.

Et cassis iaspis & lactis restis est aspis.

Et pellis turris uestis peluis quoq^{ue} cuspis.

Glis glissis glitis: & patronomnica iungis.

Auctor facit exceptionē ab exceptione pcedenti dicēs: q^d no-
mina in littera posita licet cōprehendi possunt multipliciter
i exceptione pdicta nō sūt ge: masculini imo feminini: ut hec
febris pestis neptis lactis lo laiteto de le bestie restis uestis:
& cuspis que habēt binas cōsonātes añ is in eadem syllaba:
hec uallis: bipennis securis incidēs ab utroq^{ue} latere: pellis tur-
ris peluis quorū penultima terminatur in liquidam: hec cassis: li-
cet crescant in gto: tamen sūt ge. feminini. Deinde dicit q^d fi-
nis & clunis. i. la cropa de lo cauallō sūt generis incerti: licet
habeāt n añ is. Deinde dicit q^d classis: i. nauigium est ge. femi-
nini. licet penultima terminetur in liquidam.

Hic aut hec finis clunis: dabit hec quoq^{ue} classis.

Hec messis tussis ibis sic lis quoq^{ue} litis.

Idest q^d nomina supradicta sunt generis feminini: q^{ue} dubiū
utrum hoc sit auctoris.

Hec tibi greca dabunt: & cis se barbara iungūt.

Auctor dicit q^d nomina greca in is terminata & etiam barba-
ra sunt generis feminini. ut hec sinamis anima peccatrix &
colchis colchidis. i. mulier de illa insula.

f

Adiectiua tenēt hic & hec. pariterq; tricuspis.

Istius obliquis neutrum quandoq; locabis.

Dicit Auctor qd noia adiectiua in is terminata sūt ge. cōis: ut hic & hec nobilis: & etiā tricuspis. i. trium punctag; est generis cōis: tñ in obliquis casibus aliquando inuenitur generis neutri: ut tricuspide telo: ideo dicit istius obliquis.

Dis in plurali genus: omne uidetur habere.

Dicit qd dis in plurali numero est generis oīs. in singulari aliquādo est generis masculini: ut hic dis p plutone: & aliquñ generis cōmunis: ut hic & hec dis. i. diues.

Hic dat & hec testis ciuis burgenfis & hostis.

Et canis iuuenis communia iura locabis.

Dicit qd noia in littera posita sūt ge. cōis patet de se: sed oīa excipiūtur ab illis regulis añdictis x is pposita & ce.

Hic os preponit: tenet hoc os oris & ossis.

Et chaos atq; melos argos neutris sociato.

Dicit qd noia in os terminata sunt generis masculini: ut hic flos. Deinde ponit exceptionē dicens. Tenet hoc os oris & ossis: quasi dicat qd hec duo noia scilicet os oris la bocha os ossis lo osso sunt generis neutri. Atq; pro & chaos est generis neutri: & idem est quod obscuritas. & melos idest dulcedo: & argos idest prima naus grecoꝝ: & per hoc alia nomia greca terminata in os: ut logos idest sermo.

Dant duo bos impos compos custosq; sacerdos.

Dicit qd ista nomina sunt generis cōmunis: ut hic & hec bos hic & hec impos. idest non potens: hic & hec compos. i. potens eodem modo sacerdos & custos.

Hec glos & cos & dos sic greca locantur & arbos.

Dicit qd ista nomina sunt generis feminini: ut hec dos dotis la dota: hec cos tis lapis super quo acuūtur gladii: & hec glos ris. i. mulier fratris: Et greca noia sic locantur. i. sunt generis fe. ut hec delos nomē isule. & arbos etiā est ge. fe. i. arbor.

Dant hic in us facta tibi declinante secunda.

Auctor dicit: q̄ noia secūde declinationis terminata in us dāt
hic. i. sunt generis masculini. ut hic dñs. Cōstrue sic. Facta. i.
noia terminata in us secūda de clinante idest secunde decli-
nationis. dant hic idest genus masculinum.

Hec parapisus habet nardus domus atq; hiacynthus.

Et synodus costus & carbasus alnus abissus.

Aluus crytallus humus byssusq; bapirus.

Hecq; smaragdus habet uanus colus atq; uaselus.

Egyptus dypthongus & porticus ista sequuntur.

Crytallum tamen hoc dicemus: & hoc paradisus.

Hic ponit Auctor exceptionem a regula predicta dicens: q̄
nomina contenta in uersibus supradictis sunt generis femi-
nini: ut hec paradisus hec nardus quedam herba: hec domus
hec hiacynthus nomen insule. & aliquandō sumitur p̄ lapi-
de precioso. hec synodus congregatio sacerdotum. hec cost⁹
quedam herba odorifera. hec carbasus. hec alnus nomen ar-
boris: hec abissus profundus. hec aluus. idest uenter. hec cry-
stallus est quidam lapis lucentissimus. hec humus idest terra
hec byss⁹ idest purpura hec prpyrus lo palpe: hec smaragdus
quidā lapis preciosus. hec uannus lo ualo. hec colus la rocha
hec faselus parua nauis. hec egyptus nomē prouincie hec bal-
lanus castanea cocta in aqua hec dypthongus. hec art⁹ nomē
stelle. Deinde dicit q̄ iuenitur hoc crytallū. & hic padisus.

Hoc uulgus pelagus indeclinabile uirus.

Auctor dicit q̄ uulgus & pelagus sunt generis neutri: & etiā
uirus quod est indeclinabile.

Os grecum sepe mutabis in us muliebre.

Deinde dicit q̄ noia greca ī os ter. apud latios sepe terminant̄
in us: & sūt ge. feminini: ut hec delus li nomen insule.

Hoc terne dabit us: si non tenet u genitiuus.

Dic q̄ noia tertie de. terminata ī us nō hntia u ī pe. gtī. sūt ge.
neutri: ut hoc corp⁹. gtō h⁹ corpis. cōstrue. Tu dabis hūc artī-
culū hoc noib⁹ tertie. de. ī us ter. si gtūs nō tenet u ī pe. syllā-
ba. Et hoc dicit ppter salutē. & alia filia. q̄ nō sūt ge. neutri

Dat lepus hic: tenet intercus genus omne uetusq.

Dicit q lepus declinatur per hic: & est exceptio. Intercus & uetus sunt generis omnis: ut hic & hec & hoc uetus intercus & est doctrina & nō exceptio.

Dant hec si crescat geuitiuus: & u sibi seruet.

Dicit. A. q noia tertie de. termiata in us habētia gtm supan tem: in cuius penultia hec uocalis u retineatur: sūt generis feminini: ut hec salus salutis & hec uirtus uirtutis.

Hoc monosyllaba dant ut thus: sed dicitur hec grus.

Hic dat & hec tibi sus: epicenun dat genus hic mus.

Dicit q noia tertie de. termiata in us unius syllabe sūt generis neutri: ut hoc thus lo icenso. sed grus ē ge. fe. sus uero cōis generis: mus autem generis p̄miscui: etiā decliatur per hic.

Est pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format.

Dicit q pecus dis est generis feminini: & pecus oris neutri: uenus eris pus est ge. neutri & indeclinabile.

Quarte nomē in us manibus sociare solemus.

Dicit. A. q noia quarte declinatōis sūt ge. maf. ut hic uisus.

Hec acus atq; tribus & porticus & manus idus.

Hec anus & pinus nurus focrus & domus addis.

Hic tenet hocue specus illi penus associetur.

Hic ponit exceptiouem a regula predicta dicens: q nomina in littera posita licet sint quarte declinationis tamen sunt generis feminini: ut hec anus idest uetula: hec tribus idest p̄genies: hec porticus lo porteco: hec manus: hec idus idest diuisio temporis. hec acus la goia: hec pinus hec nurus hec domus hec focrus: Deinde dicit q specus potest esse generis masculini uel neutri: similiter & penus.

Cum nomē fit in aus: hec illi iūgitur: ut laus.

Auctor dicit q nomina terminata in aus diphthongum sunt generis feminini: ut hoc laus.

Suult hec iungi: si consona bina presidet illi.

Dicit q̄ noīa terminata in s precedente cōsonante sunt generis feminini: ut hec pars partis

Adiectiua notes: quibus omne genus dare debes.

Hic ponit exceptionem dicēs: q̄ adiectiua debent excipi. q̄a sunt geueris omnis: ut hic & hec & hoc sapiens.

Mons pons fons hic dat mars cals stips quoq; quadrās.

Dicit Auctor q̄ nomina in littera posita sunt generis masculini ut hic mōs tis: hic fons tis. hic mars martis. i. deus belli hic stips. i. trūcus: hic cals lo calcagno pars pedis: hic quadrās quadrantis est instrumentum ad sciendum horas diei.

Et partes assis: torrens sociabitur istis. Atq; calybs.

Dicit auctor q̄ partes assis sicut quincuns &c. & hoc nomen torrens generale fluuiorum iungitur predictis.

Dant hic sp̄iuncta polysyllaba: sed uariantur.

Hic aut hec forceps & adeps: sed dicitur hic seps.

Dicit q̄ terminata in s precedente p sunt generis masculini polysyllaba. i. plurium syllabarum: ut hic auceps. i. lo ocellaro Sed forceps est instrumentum capiendo ferrum & adeps uariantur per hic aut hec. i. sunt generis incerti. Sed hoc nomen seps pro serpente est generis masculini. Inuenitur etiam hec seps la sepe de lorto.

Pluraq; dant hic & hec celebs infansq; parensq;.

Et princeps effrons: istis coniunge bifrontem.

Dicit Auctor q̄ plura reperiuntur in cōmuni genere declinata: ut hic & hec celebs. i. castus hic & hec infans hic & hec parens hic & hec princeps hic & hec effrons idest sine frōte hic & hec anceps: idest dubius.

Hec x prepones: sed plurima demere debes.

In hac parte Auctor determinat de generibus uominum terminatorum in x. Et dicit q̄ nomina in x terminata sunt generis feminini: ut lex legis. Deinde dicit q̄ plura debent excipi: & facit exceptionem.

In triplici genere decet adiectiua notare.

Dicit q̄ adiectiua in x termiata sunt generis oīs: ut hic & hec
& hoc felix: Segtur x e si p̄sit.

X e si p̄sit: maribus polysyllaba iunges.

Dicit q̄ noīa in x termiata p̄cedente e sunt generis masculini
dum sint polysyllaba. i. plurium syllabarū: ut hic uertex sūmi
tas capitis. Construe sic. Tu iūgis noīa polysyllaba maribus
idest masculis si ista littera e p̄sit. i. ante sit huic littere. x.

Est tamen hec pellex uibex obexq; suppellex.

Forpex aut forfex: hic aut hec dat tibi cortex.

Atq; filex.

Hic ponit exceptionē ab illa pte x e si p̄sit: dicēs q̄ noīa que
in littera ponūtur. sūt ge. femini: licet habeat e añ x. ut hec
pellex. i. meretrix hec uibex signū factū cum flagello. hec sup
pellex. i. mobilia: hec forfex la scifforia de lo filo: hec forpex
la scifforia de le barbe. Cortex est generis incerti idest la scot
fa atq; pro & filex.

Fetibus hoc terre dabis: hic frutex retinebit.

Hic ponit aliā exceptionē dicēs. Tu dabis hunc articulū hoc
fetibus terre. i. noībus iportatibus fetus terre siue fructus ut
hoc carex qdā herba. excipis frutex qd̄ est ge. ma. i. la spina.

Et dux & coniunx commune locatur & exlex.

Dicit q̄ ista noīa dux & coniunx sunt generis communis: si
militer exlex idest sine lege.

Hic dat grex & rex fornix calixq; cilixq;.

Et fenix mastix hic calx pedis hec latomorum.

Dicit Auctor q̄ ista nomina sunt generis masculini: ut hic
rex hic grex hic fornix 'nicis idest arcus lapideus. hic calix ca
licis lo calice. hic cilix ci'icis quidam populus. hic fenix feni
cis nomen auis hic mastix species gummi. hic calx cis pro ta
lo pedis est generis masculini & pro calcina feminini: & tūc
nō excipitur: sed cōtinetur sub regula. hec x prepōas. Et hoc
est quod dicit: hic calx pedis: hec latomorum. idest lapidum
coctorum.

Trix tenet hec tamen obliquis neutrum superaddes.

Victrices turbe uictricia tela tulere.

Dicit Auctor q' uerbalia in trix desinentia sunt generis femi-
nini: ut hec amatrix: tamen in obliquis aliquando reperiun-
tur generis neutri: ut signa uictricia. Ideo potuit huc uersum
causa exempli. Victrices turbe uictricia tela tulere.

Tibi per metrae formatio preteritorum.

**Atq; supinorum pateat: presens lege
scriptum.**

Et primo disce que sit formatio prime.

In isto capitulo Auctor intendit determinare
de preteritis & supinis uerbis. Et primo p-
ponat quod facere intendit: subiungens or-
dinem obseruandum in principio ipsius capituli: dicens q'
primo intendit determinare de preteritis & supinis uerborum
prime coniugationis.

Vi uel ui uel di uel ti formatio prime.

In hac pre. A. determinat in generali de preteritis uerbis prime
coniugationis ponendo uniuersales terminationes eorum. Et dicit
q' prima coniugatio uerbi pot' facere primum in ui: ut amo as aui. in
ui diuisas syllabas. ut domo domas domui. in di: ut do das
dedi. in ti ut: ut sto stas steti. & sic de aliis.

As in preterito ui suscipit: s remouendo.

In hac parte. A. pcedit in speciali de preteritis uerbis prime coniu-
gationis. Et dicit q' uerba prime coniugationis formant prete-
ritum a secunda persona presentis indicatiui modi remota s &
addita ui: ut amo amas remota s & addita ui. & fit amaui.

Non sic formantur ter quinq; sed excipiantur.

Credo do mi iu sto pli fri so ne uela se cu to.

Auctor ponit exceptionem a predicta regula dicens: q' ter quinq; .i.
qundecim uerba prime coniugationis non formant preterita ui supra
dictum est sed excipiunt. Et prius ponit exceptionem demonstrando
illa uerba per syllabas in secundo metro contentas: in quo quidem me-
tro sunt quindecim syllabe per quas qundecim intelligunt uerba.

Per cre itelligitur crepo crepas: per do domas mus. per do do
 das: p mi mico as. per iu iuuo iuuas. per sto sto stas. p pli pli-
 co as. per fi i frico fricas. per ne neco necas: per uero tas. p la
 lauo af: per se seco secas. per cu cubo cubas. per to tono as.
 Nam cubo siue crepo domo deinde tono uetog;
 Nexo plico sono seco deinde micoq; frico
 Pretereunt in ui diuisas. do dedit & sto
 Dat steti: iuuo iuuī preterit & lauo laui.

Nūc ostendit Auctor quō predicta uerba faciūt in pterito dī
 cens. Nam. i. certe: ista uerba cubo crepo & cetera ptereunt. i.
 pteritum faciūt in ui diuisas syllabas: ut cubo bas bui: crepo
 pas pui: do das facit dedi in pterito: & posuit tertiā psonam
 causa metri: & sto dat steti: & iuuo uas pterit. i. pteritū facit i
 ui: ut iuuo iuuas. iuuī: & lauo lauas. dat laui.

Et ueco quod necui facit & quandoq; necauī:

De neco dic aui ferro: necui reliqua uī.

Auctor dicit q̄ etiā neco excipit quod facit necui in ptō: &
 aliqñ facit necauī: & sic nō excipitur. Deinde assignat differen-
 tiam huius uerbi dicēs: dic aui i ptō de neco ferro: dic necui
 reliq̄ ui in pterito. i. qñ necas cum oī alia ut q̄ cū ferro.

In crepo format uī: tamen reperitur in aui.

Auctor dicit: q̄ increpo aliqñ facit increpui & aliqñ increpauī.
 Aui preteritum plico dat cum nomine iunctu m.

Hoc sine prebet uī: tamen & reperitur in aui.

Auctor dicit q̄ plico cas cōpositum cū noibus facit pteritū
 in aui: ut duplico duplicauī quod cōponitur ex duo & plico
 & aliter cōpositū in uisas syllabas: ut implico iplicui appli-
 co applicui: qd cōponitur ex in & plico: tñ aliqñ reperitur in
 aui: ut supplico supplicas supplicauī.

Regula que formam seruans: as mutat in aui.

Recte preteritum formando supinat in atum.

In hac parte Auctor determinat de formatiōe supinoq; uer-

borū prime cōiugationis dicēs: q̄ uerba prime cōiugatōis
facientia p̄teritum in aui p̄ rectā formationem. s. mutādo as
in aui: faciunt supinū in atum: ut amo as amaui amatum.

Sed lauo dat lotum uel lautum: potōq; potum.

Doq; datum dat: stoq; statum format iuuō iutum.

A predicta regula excipiuntur lautum uel lotū: & potō as facit
potū & uō potatū. Deinde dicit q̄ go das facit datū. & sto sta
tum: iuuō iutū: & est regula & nō exceptio.

Quod dat ui: dat itum: nisi desinat in co uel in ctum.

Ita supinantur: plicat & micat excipiantur.

Nam plico dat plicitum: mico nescit habere supinum.

Auctor ponit aliā regulā dicēs q̄ illa uerba prime cōiugatio
nis que faciunt p̄teritum in ui: diuisas syllabas: faci
unt supinum in itum: ut sono sonas sonui sonitum: nisi
hoc tale uerbum desinat in co utfrico. Nam ista uerba in co
desinētia supinant in ctum: ut frico cas cui frictū. Sed mico
cas & plico plicas excipiuntur: quia nō faciunt in ctum. imo
plico facit plicitum mico uero carent supino.

Aui dimico uel ui: primumq; supinat.

Quasi dicat q̄ dimico cas per scrimire facit p̄teritū dimica
ui uel dimicui: & in quantū facit dimicaui: facit dimicatū in
supino: Ideo dicit. A. primumq; supinat.

Sicq; neco nectum facit: & quandoq; necatum.

Dicit q̄ neco facit necatum. s. quando facit necaui in p̄teri
to. & q̄ uadoq; nectum in supino. & hoc est quādo facit ne
cui in p̄terito.

More patris nexum faciet tibi nexōq; supinum.

Dicit Auctor q̄ nexō nexas per apontare: facit nexum in su
pino more patris. i. primitiui sui. s. necto nectis quod etiam
facit nexum. Inde uenit nexō xas eius frequētat iuum.

Debes formare post primā formā secunde.

In hac p̄te. A. determinat de p̄teritis & supinis uerborū
secunde cōiugationis. Et priō dicit. Tu debes formare

uerba secūde cōiugationis post primā .f. cōiugationē .

Vi uel ui uel di si format siq; secunda.

Hic .A. generalr pōit oēs termiatōes uerbor; se cōiugatōis dicēs: q; secūda cōiugatio format p̄m̄ i ui: ut moueo ues mo ui. uel i ui diuisas syllabas: ut moneo nes. nui uel in di: ut ui deo uidi: uel in si: ut rideo risi: uel in xi: ut augeo ges auxi.

Littera longa uel ar ante deo si facit: excipe stridi.

Idest q; uerba se cōiugatōis in deo termiata p̄cedente uocali naturaliter lōga uel hac syllaba ar faciūt p̄m̄ i si: ut rideo ri si: excipe uerbum strideo quod facit stridi. licet hēat uocalem longam ante deo .

Si breuis est e uel i: producitur atq; facit di.

Idest si ante deo sit e uel i breuis: illa littera e uel i pducitur in p̄terito. & mutatur deo in di: ut uideo uidi sedeo sedi.

Ante deo ueniēse uel o liquida mediante:

Principium geminat: si muta uel m uenit ante.

E uel o si iuncta mute sit: lex tenet ista.

Continue iuncta: si non lex non tenet ista.

Dicit .A. q; si hec lra e uel o sit añ deo ligda mediāte. i. exñte iter e & o & deo: ut p̄deo & mordeo: tūc illud tale uerbū geminat p̄cipiū p̄teriti: ut p̄deo pep̄di & mordeo momor di: hoc tñ dicit si lra muta uel m uenit āte e uel o: ut patet i p̄deo & mordeo. Deide dicit: q; illa lex. i. r̄gula cōtinue iūcta tenet. i. ualida ē s̄p si e uel o sit imediate iūcta littere mute. ut t̄deo des tet̄di. Nā li t imediate iūgit cū li e. & si n̄ iūgit ista lex. i. r̄gla nō tenet. & hoc dicit p̄pter spl̄deo. i. quo n̄ iūgit imediate cū li e: imo ista littera l ē i medio. Et sic ē dicēdū in

Si cōponātur geminātia: nō geminātur. (similibz.

Lex erit hec cunctis: sed po sto do disq; remotis.

Do sto composita geminabunt: poscoq; disco.

Hic pōit .A. unū notabile ualidū p oēs cōiugatōes ad quas p tinere & est exceptō ab illa regula i declinatōibz posita: Si pli ciū norma formabis cōpositiua: quia p eādē regulā posset ali

quis dicere. q̄ uerba geminātia p̄m̄ i simplicitate. geminēt
i cōpōne. Iō. A. sup hoc dat notabile dicēs. Si uerba geminā
tia p̄m̄ i simplicitate cōponāt: postea nō geminātur uerbi
grā mordeo des facit momordi: si cōponatur cū re: ut remor
deo tūc nō gemiatur: sed facit remordi: hec lex. i. hec regula.
erit cūctis uerbis. Remotis illis q̄ p̄ has q̄tuor syllabas itelli
gūtur. p̄ do das dedicē cōposita etiam geminātur ut circūdo
das circūdedi. sto stas steti: eius cōposita p̄sto stas stiti. po ut
posto scis poposci: & ei cōposita: ut reposco scis repoposci:
p̄dis disco scis didici: ei cōposita ut dedisco scis dedici.

Curro tamen cum pre geminat: sic puugere cum re.

Dicit q̄ curro ris licet gemietur in simplicitate. q̄a facit cucur
ri tñ si cōponatur cū p̄ etiā gēiatur: ut p̄curro p̄cucurri: & pū
go pupugi si cōponatur cū re: ut repūgo etiā gēiatur ut repu

Vocalis longa uel ar ante deo geminansq̄. (pugi.

Et que preponunt e uel i breuem sic pate fiunt.

Hec preter per uī deo preterit excipeprandi.

Pransus sum iunge neutropassiuua secunde.

A. dicit epiloga p̄dicta. ut epiloga tiōe sua aliā iſerat regulā
Et dicit q̄ uerba secūde cōiugatiōis in deo desinētia habētia
uocalē longā uel ar an deo: & illa q̄ habēt e uel i breuē ante
deo. & illa q̄ gemiatur in p̄tō: patefiūt. i. sūt manifesta: ut
supra dictū ē Deinde infert aliā regulā dicēs: q̄ oia uerba secū
de cōiugatiōis in deo desinētia p̄ter hec q̄ dixim⁹ faciūt p̄m̄
p̄ uī diuisas syllabas: ut studeo studui cādeo candui sorbeo
sorbuī. Deinde ponit exceptiōem dicēs. Excipe prādi uel prā
sus sum. qd̄ est p̄m̄ de prādeo des: deberet. n. facere prāduī.
Iunge etiam neutropassiuua secūde cōiugationis: que supplēt
p̄teritum sicut prandeo: ut soleo solitus sum &c.

Dans deo si uel di: geminansue supina dat in sum.

Sic sedeo sessum reddit: tamen s geminando.

Dicit auctor q̄ uerba sedē cōiugatiōis in deo terminata faciētia

ptm̄ in si uel in di & geminātia ptm̄ faciūt supinum in lum:
ut ardeo arsi arsum & uideo uidi uisum mordeo mordi morsum
Sed. A. exemplificat de hoc uerbo sedeo sessum. dicēs q̄ fa-
cit in supio sessum. tñ gemiat s. Et in hoc excipitur: quia fm̄
regulā datā deberet facere sensum per simplicem s.

Gaudeo gausum prebet: sed uult regula gausum.

Hoc carmen clarū est. ideo expositione nō indiget.

Preteriens in ui dat itum: nullumue supinum.

Dicit q̄ uerba secūde cōiugationis termiata in deo q̄ faciūt
ptm̄ in ui: faciūt supinū in itū de arte & nō de usu: ut studeo
studui itū. Iō dicit nullūq̄ supinū: quia de usu caret.

Si facit l uel r ante geo: xi littera longa.

Vel diphthongus habet: per ui geo cetera format.

Dicit q̄ uerba secūde cōiugatōis habētia l uel r añ geo. faciūt
ptm̄ in si: ut fulgeo fulsi & tergeo terxi xi littera lōga. i. uer-
bū habēs lram longā añ geo facit xi in ptō. ut lugeo luxi. uel
dithōpus. i. uerbū habēs diphthongum añ geo facit xi. ut au-
geo auxi. Deide ponit aliā regulā dicēs. i. ui geo cetera for-
mant. i. q̄ oīa uerba secūde cōiugatōis de q̄bus nō est facta
mētio in geo desinētia: faciūt ptm̄ i oi diuisas syllabas: ut ui
geo uiges uigui.

Prebet ui nullum si per sum: xiq̄ facit tum.

Dicit q̄ uerba desinētia i geo facienti ptm̄ in ui carēt supio:
ut egeo ges egui supino caret. Et faciētia ptm̄ in si faciūt su-
pinū in sum: ut algeo alsi alsum. Et faciētia ptm̄ in xi: faciūt su-
pinū in dum: ut augeo auxi auctum.

Dic tamen indultum: sed procreatur geo nullum.

Dicit q̄ indulgeo ges idulsi facit idultū & nō idulsum. iō exci-
pit ab illa iḡla si p sū. sed urgeo caret su. & stat p cōstrēzere.

Addita muta leo facit cui: uiq̄ facit tum.

Sic leo sic oleo de se facit omne creatum.

Dicit q̄ uerba secunde cōiugationis desinentia in leo mu-
ta precedente faciunt preteritum in cui: ut fleo fies fleui: &
faciunt supinum in tum mutando ui in tum: ut fleo fleui

ut in tum fit fletum. Deinde addit dicens q̄ leo les quod nō
est in usu in simplicitate: & etiam oleo & eorū cōposita: ut
doleo & redoleo eaciunt sic in preterito & in supino ut facit
deleo deleui deletū & redoleo redoleui redoletum.

Et quandoq; tamen olui reperitur itumq;.

Dicit q̄ oleo oles aliquāco facit preteritū ī ui & supinū ī itū.

Ex oleo per ui uenientia dic & in eui.

Duplex preteritum reddit duplexq; supinum.

Quasi dicat q̄ cōposita ex oleo oles faciūt preteritū ī ui uī
in eui ut redoleo facit redolui uī redoleui. & hoc q̄ intendit.

Etum uel per itum dices: adolere per ultum.

Hinc & adultus erit.

Dicit q̄ sicut oleo & sua cōposita faciūt dupliciter preteritū
ita dupliciter faciūt supinū. s. in etum & in itū. deinde dicit
q̄ adoleo les quod stat per crescere facit adultū in supino: &
hinc deriuatur adultus adulta adultum.

Iuncta leo mute patet hic: oleoq; leoq;.

Cetera uerba leo per ui facit absq; supino

Hic epilogat ea que dixit de uerbis desinentib; in leo: ut ali-
am inferat regulam: Et dicit uerba desinentia ī leo muta p̄ce-
dente & hoc uerbum leo muta p̄cedēte & hoc uerbum leo &
oleo sūt manifesta quomodo faciāt in preteritis & supinis
per ea que dicta sunt. Deinde infert regulam dicens: q̄ cetera
uerba in leo desinentia: faciūt in ui diuisas syllabas: & carent
supinis: ut caleo calui & palleo pallui.

Sed dat itum doleo ualeo faleoq; supinum:

Nūc poit exceptionē a p̄dicta regula dices: q̄ uerba in littera
posita faciūt supinū ī itū: ut soleo itū ualeo litū doleo litū.

Si queo sumq; facit: tamen in tum pluraq; reddit.

Dicit q̄ uerba desinentia in queo: faciūt preteritum in si &
supinum in sum ut torqueo torsi torsum. tamen facit sepe ī
tum: ut distorqueo distorsi destortum uel distorsū.

Dat ueo ui per tum: ui format ubiq; supinum.

Dat ueo ui per tum: ui format ubiq; supinum.

Dicit q̄ uerba secunde coniugationis desinētia in ueo faciūt preteritum in ui: ut moueo moui. Deinde dicit q̄ uerbū faciēns preteritū in ui mutat ui in tum formando supinū ubiq; i. in omni coniugatione: ut amaui amatum moui motū triui tritū audiui auditū. Et sciendum q̄ nil aliud debet mutari nisi solum ui in tum: ideo subdit uersum sequentem.

Ex ui nil remoues: facies tum nil superaddens.

Textus & sententia patet ex precedentibus.

Excipe pas ca fa se la sol uol ag cog & a se.

Dat caueo cautum: faueo fautum: sed amictum.

Ex amicare facis: soluo uel uoluo dat utum.

De sero fume satum: lauo lotum: pascoq; pastum.

Ag uel cognoſco dat itum: sepelire sepultum.

Hic Auditor Ponit exceptionem a regula predicta dicēs: Excipe que per has syllabas intelligentur pas ca & ce. quia ista uerba non faciunt in supino: ut dictum est immo aliter scilicet ut sequitur. Deinde clarificat uerba intellecta per has syllabas: & ostendit quomodo faciunt in supino dicens. Caueo dat cautum: quod deberet facere catum: faueo fautum & nō fatū: soluo solutū & nō soltū. uoluo uolutū: & nō uoltū sero seris satū & nō setū: lauo laui lotū & nō latū. pasco paui pastū & nō patū. Ag. i. agnosco uel p & cognosco cognoui dat itū: ut agnitum & cognitū & nō agnotum nec cognotū. Sepeleo facit sepultū & nō sepelitem. A. i. amicio facit amictū & non amicitum. Segtur Ferueo dat ui siue bui.

Ferueo dat ui siue bui: conuiueo ui xi.

Dicit q̄ hoc uerbum ferueo ues per boglir facit feruui uel bui in p̄terito. Et hoc uerbum cōuiueo facit cōmuni uel cōnixi.

Vi tum dante preit uocalis non breuiata.

Dicit q̄ uerba faciētia preteritū in ui & mutantia ui in tū in in supino: pducūt penultimā supini in oī cōiungatiōe: ut amaui amatum fleui fletū triui tritū audiui auditum.

Qui si ci fa li demantur: & inde creata.

Nunc auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens: quod iupina que intelliguntur per has syllabas qui ci & ce. demantur quia corripunt penultimam syllabam: ut queo quiui quitu cio ciui citum: fero serui satum: lini liui litum: eo iui itum & sua composita ut nequeo nequiui nequitum reddeo reddi- tum obliui oblitum.

De deo deq; geo leo uel queo uel ueo dicta.

Sufficiunt: in ui diuisas cetera formant.

Hic Auctor epilogat omnia que dixit de uerbis secunde coniugationis: ut inferat generalem regulam de ceteris. Et dicit: quod ea que sunt dicta de uerbis secunde coniugationis terminatis in deo in geo uel in leo uel in queo sufficiunt. Deinde infert exemplum dicens: quod cetera uerba de quibus non est facta mentio formant sua preterita in ui diuisas syllabis: ut doceo cui moneo ui,

Dat maneo mansi: iubeo iussi: neo neuui.

Ponit exceptionem dicens: quod maneo facit in preterito mansi & non manui: iubeo iussi: neo neuui.

Dans a per i maneo dat ui: careatq; supino.

Dicit quod quando hoc uerbum maneo mutat a in i in compositione: facit preteritum in ui & caret supino: ut imminco ui.

Lucet pollucet faciunt xi: mulceo mulsi.

Hereo si prebet: dat sorbeo siq; buiq;

Dicit quod luceo & polluceo faciunt preteritum in xi: mulceo facit mulsi: hereo hesi: sorbeo sorpsi uel sorbui.

Dat xi etum: si sum: sed itum dat sorbeo sorptum.

Dicit quod facientia preteritum in si de quibus nuper diximus: faciunt supinum in sum: ut maneo si sum. Et facientia preteritum in xi: faciunt supinum in etum: ut luxi etum secundum artem intellige: sed sorbeo facit sorbui uel psi: in supino facit sorptum uel sorbitum.

Que dant preteritum per ui: car uere supino.

Ni faciant in itum: tenco tentum doceo doctum.

Censeo dat censum: sed itum sua compositiua.

Misceo dat mixtum per ui quod preterit ante:

Dicit q̄ uerba secunde coniugationis de q̄bus nō est sermo
carent supinis: nisi faciāt in itū: ut placeo placitū. Deinde po
nit exceptionē dicēs: q̄ teneo facit tentū: doceo dūm. Cen
seo ses facit censū: & eius cōposita faciunt in itū: ut recenseo
ses. recēsitū. Misceo sces mixtū qđ p̄terit in ui: & facit miscui
Pauca supinantur preter sex neutra secunde.

Sex retinent neutra pla no ca ua pa do supina.

Format itum doleo noceo ualeo placeoq̄.

Pareo prebet itum: licet ac oleo taceoq̄.

Dat careo carui caritum cassumq̄ supino.

Auctor dicit q̄ pauca uerba secunde cōiugationis faciētia pre
teritū in ui: habēt supinū: preter sex que p̄ sex syllabas itelli
guntur: p̄ pla placeo ces: no noceo ces: ca careo cares: ua ualeo
les: pa pateo pates: do doleo doles. Deinde declarat quō faci
ant i supinis dicēs: q̄ noceo doleo placeo & ualeo faciūt su
pina in itum. Careo facit caritum uel cassū: pareo paritū: lice
o licitum. oleo olitū & taceo tacitum.

Cum d: t ui pateo dat passum: torreo tostum.

Auctor dicit q̄ pateo pates licet faciat p̄teritū in ui: tumen fa
ciat pastū in supino. Torreo res p̄rostir facit tostū in supino.

Pando pati pateo passum fecere supino.

Dicit q̄ ista tria uerba pando p̄adis pati. i. patior ris & pateo
pates faciunt passum in supino.

Ex his terna formatio fiet aperta.

In hac pre. A. determinat de tertia cōiugatione uerbo
rum. Et dicit q̄ in sequētibz uersibus tertia forma
tio idest cōiugatio fiet apta. i. manifesta.

Vi uel ui uel di ci ni dat tertiari gi xi.

Li si bi pi psi pariter mi qui quoq̄ cum ti.

Verba tertię cōiugationis aliquādo faciūt p̄teritum in ui: ut
tereō triui. aliquādo in ui: ut strepo strepui. in di: ut reddo
reddidi. in ri: ut curro cucurri. in ci: ut uinco uici in xi. ut cin
go cinxi: & sic de ceteris aliis.

A breuis ante cio cum compositis facit eci.

Dicit A. q̄ uerba termiata ī cio a breui p̄cedente faciunt preteritū in eci tā simplicia q̄ cōposita: ut facio ci & refacio ci.

Elicui preter cio cetera format in exi.

Dicit q̄ oīa alia uerba in cio desinētia faciunt preteritum in exi: ut allicio allexi p̄ter elicio quod facit elicui.

Elicui dat itum: ci uel xi transeat in ctum.

Dicit q̄ hoc uerbum elicio facit elicitū in supino. Ci. i. faciētia p̄teritum in ci uel in xi: faciunt supinū in ctum: ut facio feci factum & respicio respexi respectum.

Si presens tenet a: tenet hic & ubiq; supina.

Dicit q̄ si p̄sens tempus tenet a ut facio: supina retinent a: ut factum: & hoc itellige ubiq; i. in omni cōiugatione.

A si composita mutant in i: dant e supina.

Dicit q̄ si cōposita mutant a in i: ut ex in & facio cōponitur inficio: tunc supinū tenet e: ut inficio ifeci infectū.

Ut probat inficio: sed debes demere do go.

In hoc uersu ponitur exemplū regule p̄cedentis: cum dicitur Sic pbat inficio de ide ponit exceptionē cum dicit: Sed debes demere do go. q. d. q̄ uerba in do & in go termiata excipienda sunt a regula p̄dicta: q̄ nō habēt in supino sicut regula p̄supponebat. imo retinet illam litteram quam habet suum simplex: ut occado occasū quod cōponitur ex ob & ca do: & exigo exactum quod cōponitur ex ex & ago: deberem⁹ enim dicere exectum & occeſum.

Dat di sumq; dio: gio gi dat itumq; supino.

Dicit A. q̄ uerba tertie cōiugationis in dio desinētia faciūt p̄teritum in di & supinū in sum: ut fodio fodi fossū. Deinde dicit q̄ ter in gio faciunt preteritum in gi. & supinum in tum ut fugio fugi fugitum.

Dat pio semper ui: sine cepi siue cupiui.

Dicit Auctor q̄ uerba tertie cōiugatōis desinētia in pio quocunq; faciunt p̄teritum in ui: ut rapio rapui: sine cepi. i. excepto hoc uerbo capio quod facit cepi & cupio cupiui.

Ptum facit omne pio: sapio cupioq; remotis.

Dicit q; uerba tertie cōiugationis desinētia in pio quocunq; faciāt p̄teritū: faciūt supinū in ptum: ut rapio rapui raptū: & capio cepi captū. Deinde ponit exceptionē dicēs. Sapia cupio q; remotis: quia nō faciunt supinum in ptum. imo sapio facit sapitum & cupio cupitum. Hoc magis declarat dicēs:

Dat sapio sapui sapitum cupioq; cupitum.

Dat peperi pario paritum partumq; supino.

Sententia clara est. Dicit Auctor q; pario facit peperi & paritum uel partum in supino.

Semper uo dat ui: debet struo cum fluo demi.

Et pluo: dehinc utum producit dando supinum.

Xum fluxi structum struxi: pluo ui dat & utum.

Datq; plui.

Dicit Auctor q; uerba tertie cōiugationis terminata in uo diuisas syllabas semp faciunt ptm in ui diuisas syllabas: ut acuo acui: struo fluo & pluo excipiātur. Postea dicit q; illa q; faciūt p̄teritum in ui: faciunt supinū in utū pe. pro ut acuo acui acutū. Ideo dicit dehinc utū pducit & ce. xū fluxi. i. quod fluo facit fluxi in p̄terito & fluxū in supino: structū struxi. pluo dat plui in p̄tō & plutū i supio & facit plui Iō d. A. datq; plui

Dat ruitum ruo siue rutum: nonnullaq; nullum.

Dicit q; ruo ruis facit ruitū i p̄terito uel rutū i supio. nonnulla. i. aliqua uerba nullū dāt supinū ut renuo renui & metuo tui.

Bo psi prumq; facit: si littera longa peribit.

In hac A. dēterminat de p̄teritis & supinis uerbis: tertie cōiugationis desinētiū in bo p̄cedente littera lōga. dicit ergo sic bo. i. uerbū tertie cōiugationis in bo terminatū facit p̄teritū in psi & supinū in ptū: ut nubo nupsi nuptū & scribo psi ptū

Cetera bi faciunt preter que de cubo fiunt.

Quasi dicat q; cetera uerba tertie coniugationis terminata in bo scilicet que non habent uocalem longam ante bo. faciunt

preteritem in bi. ut bibo bibi bibitum: preter illa que deri-
uatur a cubo cubas que faciunt preteritum in ui: ut incubo
incubas incubui.

Et nisi psi faciant. peritum bo cuncta supinat.

Dicit q̄ omnia uerba tertie coniugationis in bo desinentia
faciunt supinum in itum: ut bibo bibitum: nisi faciant prete-
ritum in psi. quia faciunt ptum ut scriptum ut supra.

Si co preueniat uocalis longa: facit xi.

Dicit q̄ uerba tertie coniugationis desinentia in co habentia
uocalem longam ante co faciunt preteritum in xi ut dico xi.

N uel s abiicitur. hec ci facit: illa facit ui.

Hinc uico uinci sūt testes crescoq; creui.

Dicit Auctor q̄ uerba tertie coniugationis habentia n uel s.
ante co abiiciunt n & s in preterito Et illa que habent n faci-
unt ci ut uinco uici. & illa que habent s faciunt ui. ut cresco
creui. Ideo dicit: Sunt testes crescoq; creui.

Excipe conquesli didici competo poposci.

Dicit. A. q̄ hec uerba excipi debent a regula predicta. s. con-
quinisco q̄ deberet facere conquiniui & facit cōquesli. & idē
est quod caput concutere.

Hec sunt uerba quibus inceptio significatur.

Et que preteritis cauerunt atq; supinis.

Dicit. A. q̄ etiam uerba inchoatiua excipiuntur ab illa regula
H uel s. quia carent preteritis & supinis: ut caleſco caleſcis.

Glišco preteritum: conquesli tolle supinum

Quasi dicat q̄ glišco scis caret preterito. & conquiniſco caret
supino.

Preteritum parco dat parsi siue peperci.

Dicit q̄ parco facit in preterito parsi siue peperci.

Xi uel ci dat tum ui tum facit excipias que

Excipienat tum: ui tum facit: coma secunde.

Auctor dicit q̄ uerba tertie cōiugationis facientia p̄teritū in
ci uel in xi faciūt supinū in ctum: ut uinco uici uictum & di-
co xi ctum. Deinde dixit q̄ faciētia p̄t̄m in ui mutat ui in tum
ut cresco creui cretū. Ponit excep. dicēs. Excipias illa uerba q̄
faciūt p̄t̄m in ni: q̄ norma secūde cōiugatiōis determinatis in
ueo dat: docet excipiēda. uñ si uis uidere ea q̄ excipiūtur: ha-
beas recursū ad illam regulam in secunda cōiugatione po-
sitam: q̄ incipit. Dat ueo ui: p̄ tum ui format ubiq̄ supinū.

Dant in itum disco compesco posco supina.

Quasi dicat q̄ posco facit poscitū cōposco cōpescitū disco di-
scitum: & hoc de arte & nō de usu.

Dat parsi parsum: de se nullumq̄ peperci.

Dicit q̄ parco cis facit parsi in p̄terito & facit parsū i sup̄io
& quando facit peperci in p̄terito caret sup̄ino.

In si do uertit. si p̄ se longa peribit.

Ante do uocalis: cu stri si ce peq̄ remotis.

Hec faciunt cudi stridi cessiq̄ cecidi.

Nullum fido gerit: quod turpe sonat fit in edi.

Nulla supina gerens: cessi creat s sibi duplex

Auctor dicit q̄ uerba tertie cōiugationis desinētia in do mu-
tant do in si in p̄t̄o si habēt uocalem naturaliter longā ante
do ut ludo lusi & ledō lesi. Deinde ponit excep. dicens. Cu si
stri ce peq̄ remotis uerbis q̄ intelligūtur per has syllabas scilicet
cet cu ut cudo dis cudi: si ut fido fidis caret p̄t̄o & sup̄ino. Iō
dicit nullū si do gerit strido di. cedo quod aliquñ facit cessi &
aliquñ cecidi. Illud quod turpe sonat. s. habet turpem signifi-
cationē fit in edi: ut pedo pedis pepedi & caret sup̄io. Ideo di-
cit. Nulla supina gerens. Deinde dicit q̄ cedo cedis cessi debet
scribi per duplex. ss. Et sic excipitur.

A do composita formabunt di geminata.

Dicit q̄ cōposita a do das tertie cōiugatiōis faciunt p̄t̄m in di
gemiando ultimā syllabā: ut reddo reddis reddidi.

His iunges prendo: diphthongus si tibi format.

Quasi dicat q̄ hoc uerbū p̄do iūgitur cū p̄dictis: q̄a gemia-
tur p̄m̄ in ultia syllaba: ut p̄do p̄didi. diphthog². i. uerbū
hīs diphthongū an̄ do p̄bet tibi sa in p̄to: ut claudio clausi.

Ante po si ueniat i uel u simul n mediante

In di pretereunt: sed in hīs n demitur ante

Dicit Auctor q̄ uerba tertie cōiugationis desinētia in do ha-
bentia i uel u ante do n mediāte faciunt p̄teritum in di mu-
tādo do in di. Sed n remouetur: ut fūdo fudi & findo fidi.

Tu geminas tundo tutudi dat: sumq; supino.

Auctor excipit hoc uerbū tundo quod gemiat p̄teritum & fa-
cit tutudi: & dat tufū in supino. ut tufum. i. percutio.

Dat tundo tutudi: donat tondere totondi.

Tondeo dat tonsum: sed prebet tondere tufum.

Hic poit differētia iter tūdo tōdo & tōdeo tōdes. lra ē clara.

Ante do diphthongus: productaq; littera uel que.

Do dedit: aut i uel u simul nq; patefcunt.

Nil aliud mutans: prebet per cetera di do.

Auctor epilogat ea que dixit de uerbis termiatis in do: ut ali-
am iſerat regulā. Et dicit q̄ habentia diphthongū ante do: ut
claudio. & litterā p̄ductā ut ludo: & illa que cōponūtur ex do
das: ut reddo: & illa q̄ habent i uel u ante do n mediante: ut
findo & fundo: & hoc uerbū p̄do p̄dis. patefcunt. i. mani-
festa sūt ut supra. Deinde infert regulā dicēs q̄ oīa alia uerba i
do terminata p̄bēt di in preterito nil aliud mutādo nisi do
in di: ut scando scandi:

Diuido si demas: & que fiunt geminando.

Hic ponit exceptionē a regula p̄dicta dicēs. Tu demas. i. exci-
pias hoc uerbū diuido quod facit diuifi: & illa uerbaq; gemi-
nāt p̄m̄: ut cado cecidi tēdo tetēdi pēdo pepēdi uel pēdi.

Do sum prebet in hīs: exceptis a dare natis.

Ista supinantur per itum: quotiens geminantur

Abſcondo dat itum geminans di: non geminans sum.

Auctor dicit q̄ in his uerbis predictis do mutatur in sum
formādo supinū: ut ludo lusum claudo clusū diuido diuisum
Deinde ponit excep. dicēs q̄ deriuata ab hoc uerbo do das ex
cipiuntur: qm̄ ista supinantur in tum quociens geminatur: ut
reddo dis redditū. Deinde dicit q̄ abscondo facit absconditū uť
absconsum absconditū quando facit abscondidi absconsum
quando facit abscondi.

N quibus eripitur: penultima si breuietur.

Additur s duplex: si longa sit s sibi simplex.

Dicit Auctor q̄ uerba tertie cōiugatiōis gbus n eripitur in p̄
terito: si pe. p̄teriti breuietur: gemiat s in supino ut scido sci
di scissum: & si penultima sit longa faciunt supinum in sum
per simplex s ut fundo fudi fusum.

Dās passum pando: subducit n: s geminando.

Dicit q̄ pādo dis remouet n i supino: & gemiat s. & facit passū

Pādīo patī pateo passum fecere supino.

Dicit q̄ pādo dis pati. i. patior patris: pateo: pates faciunt in
supino passum passu.

Dat tendo tensum: tum quedam compositorum.

Dicit q̄ tēdo dis facit tensū in supino: & quedam suorum cō
positorū faciunt tum ut contendo contentum.

Edī donat edo: sum donans stumq;: supino

Nec sua composita cogunt duplicare supina.

Auctor dicit q̄ edo es est facit edi in p̄terito & esū uel estū in
supino. Et hoc sua composita non cogunt duplicare supina.

Nanq; p quia ambedo dat ambesum. comedo comestum.

Ideo subditur uersus sequens.

Nanq; dat ambesus esum: comedoq; comestum.

Iste uersus patet ex precedentibus.

Si facit r go: nisi sunt a rego nata: sed in xi.

Cetera sunt: pun pan le tan sed demis & a fran

Hec cum compositis dant gi tribus a lego demptis.

Hec intelligo diligo neglīgo que faciunt xi.

In hac parte Auctor determinat de preteritis & supinis uerborum
desinentiis in go: dicens quod uerba desinentia in go habentia r an
go faciunt preteritum in si ut tergo terfi: nisi sint nata. i. deri
uata a rego regis. Sed cetera que non habent r ante go: faciunt pre
teritum in xi ut tego texi. Sed excipitur pungo pango lego
tango ago & frango que cum eorum compositis faciunt preteritum
in gi. Exceptis tribus compositis a lego legis: que faciunt in xi: ut
patet in textu &c. Sequitur: Preteritum triplicat.

Preteritum triplicat & sensum pango pacisci.

Dat pepigi: panxi dat cantus: iungere pegi.

Quasi dicat quod pango gis habet triplex preteritum & triplex si
gnificatum. Na aliquando stat per far pacto & tunc facit pepigi. &
idem est quod pacisci. Aliquando facit panxi & stat per cantare. Et ali
quando idem est quod iungere: & tunc facit pegi: ut Iob: ossi
bus & nervis compegisti me.

Tango facit tetigi: sed ago uel frango dat egi.

Dicit quod tango tangis facit tetigi in preterito: Sed ago & fran
go faciunt preteritum in egi: ut egi & fregi.

Preterito duplici duo significat: stimulo.

Pungo facit pupugi: punxi punctos numerando.

Dicit quod pungo pugis significat duo. i. habes duas significati
ones duplici preterito idest secundum duplex preteritum. facit pupu
gi stimulo idest quando stat per ponzer. facit punxi quan
do stat per far li ponti conto lagoia punctos numerando.

Dego degi dabit: que dat rego xi sociabis.

Dicit quod hoc uerbum dego gis per uiuere facit degi in preterito. De
inde dicit quod deriuata a rego regis faciunt in xi: ut surgo surre
xi dirigo direxi. Et sic de aliis.

Dans go si sum dat per tum gi xique supinat.

Dicit quod uerba tertie coniugationis desinentia in go faciunt
preteritum in si faciunt supinum in sum ut tergo terfi terfui.
Et faciunt preteritum in gi & in xi faciunt supinum in ctum.
ut legi lectum & texi tectum.

Iuel a si pre go uenit n mediante supino.

Semper n eripitur: tin cin an excipiantur.

Dicit q̄ uerba tertie cōiugatiōis in go desinētia habētia i uel a ante go n mediante semper n eripitur in supino: ut mingō mīxi mictū & frāgo frangis fractū. Excipiūtur uerba itellecta p has syllabas uidelicet tin ut tingo cin: ut cingo an: ut ango quia retinent n in supino. Et hoc declaratur in sequentib⁹.

N retinent ango tingo cingoq; supino.

Et plango iungo plāxi ctum: degoq; nullum.

Dicit q̄ ista uerba retinēt n in supino licet habeāt i uel a ante go n mediāte: ut ango anctū tigo undum plāgo plāctum pāgo panxi pāctum: dego degis nullum habet supinū.

Dat fixi fixum. fit de fingere fictum.

Dicit q̄ si go figis fixi facit fixū i supino: & fingo gis facit fictū

Ho si tumq; facit dat ui lo: ni geminetur.

Libi tūc per li lo preterit excipe mulsi. Vel uelli.

Dicit q̄ uerba desinētia in ho faciūt p̄m in xi & supinum in ctum ut traho traxi tractū. Deinde dicit q̄ desinētia i lo nō geminātia l faciunt p̄teritū in ui diuisas syllabas: ut colo lis colui. Notanter dixit: ni gemietur l q̄a ibi scilicet in illo uerbo quo l gemiatur: tūc lo mutatur in li formādo preteritum ut uello lis uelli: tamē excipitur in quātū facit uulsi.

L duplex repetit mutam: si muta preibit

Dicit q̄ quādo uerbum in lo termiatum duplicat l muta precedēte l existēte in p̄cipio prime syllabe: tunc illa muta geminatur in p̄terito ut fallo fefelli & pello pepuli.

Tollo tuli. psallo psalli dat: falloq; falli.

Dicit Auctor per modum exceptionis: q̄ ista uerba tollo psallo & fallo: licet gemināt l in p̄senti: & habeant mutam in p̄cipio prime syllabe: tamen nō geminant preteritum. imo faciunt ut patet in littera fallo dat falli.

L simplex dat tum. sed sum geminata supino.

Auctor dicit q̄ desinentia in lo per simplex l faciunt supinū

in tum ut colo colui cultum. Sed habentia duplex i faciūt sū
in supino: ut fallo fefelli falsum pello pepuli pulsum.

Tum uel itum dat alo: caret omne malo supino

Pfallere nolle caret: alienum dat tibi tollo.

Ponit exceptionem dicens q̄ alo alis dat altum uel alitum i
supino. malo caret omni supino pfallere. i. psallo & nolo nō
uis caret supino. tollo tollis dat tibi alienū uidelicet sub stu
li sublatum &c.

Mo dat ui dat itum: premo preter emoq̄: sed illa

Excipias: quibus est pre se penultima longa

Nam si preterito tunc reddunt ptumq̄ supino

Dicit q̄ uerba desinentia in mo faciūt p̄teritum in ui: ut tre-
mo mis tremui. Preter emo & premo de quibus statim dice-
tur. Sed excipias illa uerba: quibus est pre se penultima lōga
que faciunt preteritum in p̄si & supinum in ptum: ut premo
Prompsi promptum.

Sgeminando si sum premo dat emo mi dat & emptū

Dicit q̄ p̄mo facit pressi in p̄terito & p̄sum in supino gēmi-
nando s. emo emis facit emi in p̄terito & emptū in supino.

No dat ui g uel o si presit. & a cano nata

Dicit q̄ desinentia in no g uel o p̄cedente faciunt preteritū i
ui ut gigno nis genui & pono nis posui Et nata. i. deriuata a
cano nis p̄ compositionem ut precino nis precinui.

Ante no p̄si facit m: preter cano cetera ui dant

Dicit q̄ habentia m ante no faciunt p̄teritū in p̄si: ut contem-
no contempsi: Cetera uero que non possūt contineri sub re-
gulis p̄dictis faciunt p̄teritum in ui ut sterno stravi: p̄ter ca-
no nis q̄ facit cecini.

Dat lino linī uel leni

Dicit q̄ lino habet duplex p̄teritum uidelicet linī uel leni &
non est in usu in simplicitate sed in compositione ita uide-
licet oblinō nis per spetazare.

Noper ui dat itum: sine natis a cano nā tum.

Nprocedit in his: pfi tum dat: ui facit tum.

Dicit q̄ uerba tertie cōiugatiōis desinētia in no facientia preteritū in ui faciunt supinum in itum ut gigno ingenui genitum. Sine natis a cano. i. uerbis deriuatis a cano canis. Nam n̄ preedit in is idest deriuat s a cano: ut p̄cino precinis precinui p̄cinctū pfi tum dat. i. facientia p̄teritum in pfi dant supinū in ptum: ut cōtemno contēp̄si contemptum . utq; facit tū. i. faciētia ptm̄ in ui faciūt supinū i tū: ut sterno strauī tū.

Po dat ui dat itum breuis e si preuenit: m pi.

Ptum remota facit . pfi cet era ptumq; dedere.

Dicit q̄ uerba desinētia in po e breui p̄cedente faciūt p̄teritū in ui & supinū in itū ut strepo pui strepitū. Si uero m̄ sit āte po. m̄ remouetur & po mutatur in pi: ut rūpo rupi & supinū facit ruptū. Cetera. s̄. que nō habēt e breuē nec m̄ ante po: faciunt p̄teritum in pfi & supinū in ptū: ut repo pis rep̄si ptū.

Dat linquo liqui coquo coxi: ctum dat utrumq;

Dicit q̄ linquo linquis facit liqui in ptō: & coquo facit coxi utruq; facit supinū in ctū ut lictū & coctū. Intellige sm̄ artē.

Ro ui tumq; facit: ge cur excipiēda uerūq;.

Dat si stumq; gero: uelut uro: curro cucurri.

Cursum: ri uel si uerro uersumq; supino.

Dicit q̄ desinētia in ro faciunt p̄teritum in ui & supinum in tum: ut tero triui tritum. Excipiēdo uerba itellecta per has syllabas: uidelicet ge. i. gero cu. i. curro uer. i. uerro u. i. uro q̄ faciunt preterita & supina sicut patet in littera. Sēntentia est plana & clara. Et sic sequitur q̄ro quesui.

Quero q̄nesui q̄esitum reddo supino.

A sero composita serui sertumq; dedere.

Insero sic format & consero: uiq; si tum dat.

Sic sero formauit prius: & sensum duplicauit.

Composita a sero ris faciunt preteritum in ui & supinū in tū

Ideo dicit: Insero sic format & consero conserui cōsitū: Ideo

dicat & cōsero uicq; sitū dat. Deinde reddit causā h² ponēdo regulā de sero seris. & dicit. Sic sero formauit prius & sensū duplicauit. q. d. q̄ sero ris anteq; esset cōpositū: formauit preteritū sic ut dictū est. s. in rui & in ui: ut sero serui & seui. & genuit preteritū & supinū. i. significatū. Nā in quantū facit serui stat per inferire: & in quātū facit seui stat p̄ semenare.

So siue situmq; facit: sed deme campeffo.

Quod si sumq; tenet: sic uiso sicq; faceffo.

Dicit q̄ desinentia in so faciūt preteritū in siui & supinum situm ut laceffo lis laceffiui sitū. Sed deme. i. excipe capeffo sis quod facit capeffi in p̄terito & capeffum in supino. uiso sis & faceffo sis sic. i. similiter faciūt: & sūt uerba desideratīa.

Pinso preteritum per ui formando: dat istum

Dicit q̄ pinso pinsis facit pinsui in preterito & pistum pistu in supino. & cetera.

Ante to c ueniens in xi cto mutat & in xum:

Dicit q̄ desinentia in to c precedente mutant cto in xi in p̄terito & cto in xum in supino. ut flecto flexi flexum.

Datq; xui pecto pariter xi: sic quoq; necto.

Dicit q̄ pecto facit pexui in preterito uel pexi: & similiter necto facit nexui uel nexi.

Ante to uerba duo retinent: absq; supino.

Prebet uī sterto: ti format sum quoq; uerto.

Dicit q̄ duo uerba habent r ante to: ut uerto uertis sterto tis sterto facit stertui in preterito & caret supino: uerto facit uerti in preterito & uersum in supino.

E duo corripunt: quorum peto uī facit & tum.

Sgeminādo sui format meto: deinde facit sum.

Dicit q̄ duo uerba habent e breuem ante to. s. peto & meto. peto facit petiui in preterito & peritum in supino: meto facit messui in preterito & messum in supino geminando s.

Dat si sum mitto: tamen f geminādo supino

Dicit q̄ mitto mittis facit in preterito misi & in supino mis-
sum geminando s.

Dat sisto statui: si transeat: atq; statutum.

Et si sit neutrale sisti: nullumq; supinum.

Auctor dicit q̄ hoc uerbū sisto stis si trāseat. i. si est transitiuū
facit statui in p̄terito & in supino statutum. Et si sit neutrale
idest neutrum absolutum: facit sisti in p̄terito & caret supino.

Luo preueniens de uo ui format & utum.

Auctor dicit q̄ habentia l ante uo faciunt p̄teritum in ui &
mutando uo in ui: ut uolui: supinum facit uolutum.

Longiq; precedens uocalis xi facit & etum.

Auctor dicit q̄ uerbū habēs uocalem longā ante uo facit pre-
teritum in xi: ut uiuo uixi: & supinū facit uidum.

Xo dat ui xum nexo: format texoq; textum.

Dicit q̄ desinētia in xo faciūt p̄teritum in ui: ut nexo nexui
& texo textui. nexo facit nexū in supino & texo facit textū.

Ost predicta uide: que sit formatio quarte.

In hac pte. A. determinat de p̄teritis & supinis uerbo-
rum quarte cōiugationis. Et prio se cōtinua: cū p̄ceden-
tibus dicēs. Post p̄dicta uide q̄ sit formatio quarte.

Vi uel ui ri si uel xi niq; dat ii uel psi.

Auctor ponit generaliter terminationes p̄teritorū uerborū q̄r-
te cōiugationis dicēs. Quarta cōiugatio dat i p̄teritis has ter-
minationes. uidelicet: ut audio audiui: uel ui ut salio salui: uel
ii: ut salio salii: uel ri ut reperio reperi: si ut sensio sensi: xi ut
uincio uinxi. psi ut sepio sepsi: ni ut uenio ueni: & suum cō-
positum ut inuenio inueni.

Dat cio xi quotiens n preuenit: hac sine dat si.

Dicit q̄ uerba quarte cōiugationis desinētia in cio n p̄cedēte
faciūt p̄m in xi: ut uicio uinxi. hac sine dat si. i. desinētia in
do sine hac littera n dāt si in p̄terito: ut farcio farxi.

Non sine compositis debent dissyllaba demi.

Hec faciunt in ui: sic format sancio sanxi.

Ponit exceptionē a regula predicta dicēs q̄ uerba dissyllaba i
duag̃ dissyllabag̃ in cio desinentia debēt demi. i. excipi nō
sine cōpositis: quia etiā cōposita excipiūtur: hec enim faciūt
in ui ut scio sciui & nescio nesciui. Deinde dicit q̄ scio sic for
mat preteritum: quia facit sciaui uel sciaxi.

De uerbis quarte que dant cio dicta notate.

Epilogando dicit magister. decet notare de uerbis quarte cō
iugatois terminatis in cio: & illa q̄ dicta sūt: quia dicit q̄ de il
lis sufficiēter dictū ē. Ideo dicit q̄ sūt notanda ea que dixit.

Cetera preteriti uocem fecere per iui.

Dicit q̄ uerba quarte cōiugatois q̄ nō possūt cōtineri i regu
lis predictis. faciūt preteritū in ui. ut audeo audiui seruiō seruiui

Sed legem cassant hanc cassus: & inde creata.

Haurio sentio sepio si: ui cambio uel psi

Dat ueneo ueni: sic que componis ab illo:

Dat salio salui salii quoq; siue salui.

Ponit exceptionē a regula predicta dicēs. Cassus. i. uerba in
tellecta per has sex litteras cōtentas in hac dictione cassus. cas
sant. i. destruūt hanc legē. i. regulā predictā. Per c̄ intelligitur cam
bio bis quod facit campsi uel cābiui. per a haurio ris hauri. p
s sepio sepsi. per s̄ sentio sensi. p u uenio ueni & ei cōposita
ut reuenio reueni. p s̄ salio salii uel salui uel salui: sed tūc nō
excipiūtur. Hoc etiā intelligitur de cōpositis eorū: ut ex hau
rio exhausti. Et ideo dicit: & inde creata.

Queq; parit pario simul excipiuntur: & aio.

Dicit etiā q̄ uerba illa q̄ pario ris parit per cōpositionē. de
bent excipi a regula supradicta. quia nō faciūt in ui: immo faci
unt sicut statim dicitur. Et hoc uerbū aio ais excipitur: de quo
dabitur doctrina in. c. de anormalis & defectiuis. Nota q̄ pa
rio paris i simplicitate est tertiē cōiugatois in compositione
uero quarte ut reperio.

A pario dant nata rui: nisi q̄ reperire.

Comperio que peri faciendo preterire.

Dicit .A. q̄ deriuata a pario paris faciunt preteritum in ui: ut
apereo aperui: nisi reperio & cōperio qd̄ facit reperi & cōperi
In xi preterita per tum fecere supina.

Dicit q̄ faciētia ptm̄ i xi: faciūt sup. in ctū: ut uico xi ctum.
L preunte uel r si tum facit: his sine dat sum.

Dicit q̄ faciētia ptm̄ in si l ul' r pcedēte: faciūt sup. i ctū: ut fur
cio far si farctū & fulsio fulsi fulctū. Faciētia uero ptm̄ in si st
ue his litteris. s. l uel r faciūt sup. i sum: ut sentio sensi sensū.

Excipias haustum dans haurio. sepio septum.

Hic .A. ponit excep. a regula predicta dicēs q̄ haurio & sepio
licet q̄ faciant preteritum in si: tamen excipiuntur: quia hau-
rio facit haustum & sepio septum:

Vt uenio: sic dant ab eo uenientia: uentum.

Dicit q̄ uenio facit uētū in supio: & ei' composita ut reuenio
Et quicquid pario parit r preunte facit tum. (reuctum)

Dicit q̄ composita a pario ris faciunt supinum in tum r pre-
unte: ut reperio reperis repertum.

Iui preteritum semper transfertur in itum:

Dicit q̄ sufficiētia ptm̄ i iui faciūt sup. i itū: ut audiui auditū.

Dat salio saltum: dum ui facit excipiendum.

Dicit q̄ salio facit saltum in supino: in quantum facit salui
in preterito excipitur: quia non facit saltum.

I quibus eripitur: duo deme supina: sepultum.

Quod sepelire facit: amicare figurat amictum.

Quia superi' dixit q̄ faciētia ptm̄ in ui faciūt sup. i itū. iō dicit
ponō exceptionē i his uerbis sepelio & amicio: q̄ cū de-
beret facere sepelitū & amicitū: abiiciūt i & faciūt sepultū: &

A quo cōposita uel eo breuiare supina. (amictū.)

Constat: & ambitum non corripit ambio solum.

Quia superi' dixit q̄ facientia preteritum in ui faciunt sup-
pinum in itum penultimā reducendo: modo ponit excep-
tionem in compositis ab eo is & quo quis dicens q̄ corripit

pūnt penultimam supini: ut nequeo nequui neqitū & tran
seo iui itum: Sed hoc uerbum ambio ambis nō corripit imo
producit pe. supini. ut ambio ambis ābitū. Et si dicat & obi
ciat de hoc uerbo supbio bis qđ pd. pe. supini dicat qđ nō est
cōpositū de sup eo: sed ē deriuatū de supbus ba. būm.

I reperire cupis ex deponēte supina.

Actiui finge uocem: formaq; per illam:

Sicut letatum uerutum sed plurima uerba.

Illā creant aliter: probat hoc ratus atq; miserrus.

Superi⁹. A. nos docuit forāre ptā & supina uerborū tā actōz
q̄ neutroz. Nūc aut docet & dē: itēdit de supis uerborū de
ponētū siue de supis uerborū habētū passiua uocē. Et dicit
Si tu cupis reperire supia ex deponēte uerbo. tu debes finge
re uocē actiua & sponere qđ habeat uerbū i o termiatū: & for
mare ptm & supinū fm illā uocē actiua & repto supio illius
uerbi actiui uocis imēdiate habebis supinū uerbi deponētis
qđ simile ē. Ex quo quidē supio & uerbo sū es est poteris sup
plēi ptm illi⁹ uerbi deponētis. De hoc. A. poit exēplū dicēs.
Sicut letatū uerutū. Presupponam⁹ qđ iueniat leto tas. hoc ta
le uerbū leto tas. faceret letauī p illā reglā. As in pterito &ce.
& faceret letatū in supio p illā reglā Regula que formā. & cet.
Ex quo scire possum⁹ qđ letatū ē supinū h⁹ uerbi. letor letaris.
ex quo supio & uerbo sū es ē supplet ptm uerbi uidelicet capi
ēdo picipiū pteriti tps ab ipō supio deriuatū: ut dicēdo le
tat⁹ sū ul⁹ fui. Si s⁹ possum⁹ dicere de uerui p illā regulā. de deo
deq; geo &ce. Sufficiūt in ui &ce. Et ei⁹ supinū ueritū p illā.
Que dāt ptā p ui &ce. Ni faciūt in itū &ce. Eodē mō p cetera
discurrendū est. sed p̄ima uerba excipiūt: q̄ aliter faciūt suipi
na q̄ dictū ē. Probat hoc rat⁹ atq; misert⁹. Figam⁹ qđ reo res ex
periat⁹ eius preteritum faciet reui per illam regulam De deo
deq; geo &ce. & supinum reitū uel careret. Et sic deberem⁹ di
cere qđ in preterito de reor faciet reuitus sum uel fui: aut care
mus tali preterito: Sed quia facit ratus. ideo excipitur. Prete
rea fingamus qđ inueniatur misereo miserēs eius preteritū fa
cit miserui per illam regulam. De deo deq; geo & cetera.

Et supinū faciet in seritū. Et per cōsequēs misereor faciet mi
seritus sum uel fui. Et quia facit misertus sum: iō excipitur.

Dat fateor fassum: nullum liquor medeorq;.

Et uescor cum reminiscor eis adiungere debes.

Auctor dicit q̄ fateor facit fassum: deberet enim facere fatitū
fingēdo uocem actiuam. Deinde dicit q̄ liquor ris & mede
or ris uescor ris reminiscor reminisceris nullū hnt supinū.

Hec circumloquiū non seruant preteritorum.

Quasi dicat q̄ predicta carent supinis ex eo q̄ nō seruāt cir
cumloquium preteritoꝝ a quo attrahere deberent originem
uel sic exponatur & forte melius. Nam idest certe p̄dicta nō
seruant circumloquium p̄teritoꝝ. i. carent suppletionē preteri
torum ex eo q̄ carent supinis: q̄bus deficiētib; necessario de
ficit suppletio preteritorum.

Disce supina dare per deponentia terne.

Dicit magister: O lector disce dare supina uerbis deponētib;
tertie cōiugationis nō seruātibus regulam antedictā uideli
cet. Si repire cupis & cetera. hec patet in sequētib;.

Gressus commentus fretus fructusq; profectus.

Et frutus lapsus nactus quoq; pactus adeptus.

Vltus & iratus oblitus functus & usus.

Questus complexus nifus uel dicitō nixus.

Dicit q̄ ista que in littera ponūtur: nō formātur fm uocem
fictam uidelicet gressus de gradior ris. Nā deberet facere graf
sus ficta uoce actiua. i. gradio per illam regulam: Dat di fūq;
dio. Eodem modo discurrendū est per cetera. Et si aliqua re
peries: que formātur fm uocem fictam: dicas q̄ de ipis est do
ctrina & nō exceptio: ut iratus quod uenit ab irascor ris: fin
gamus uocem actiuā. s. irasco faciet irauī per illā regulam. N
uel s abiicitur: & faciet iratū per illā regulā: uirum facit. Ideo
patet q̄ nō excipitur: sed est doctrina. Comētus uenit a co
miniscor: fructus frutus & fretus a fruor p̄fectus a proficiscor
ultus ab ulciscor. oblit; ab obliuiscor: fund; a fūgor: usus de
utor q̄st; d; q̄ro: cōplex; d; cōplector: nix; de nif; de nitor ris.

Ortus & oriturus: mortuus est & moriturus.

Dicit q̄ orior & morior cū sint terciē uel quarte coniugatōis: habent p̄terita iuxta terciā cōiugationem: ut ortus sum & mortuus sum: p̄ticipia uero futuri temporis iuxta quartā ut oriturus & moriturus penultima correpta quam debet p̄cedere per illam regulam. In ui preteritum &c.

Hinc expectatus faciunt loquor & sequor ut um:

Dicit Auctor q̄ exp̄ergiscor ris facit expectatus sum: loquor locutus sum: sequor secutus sum.

Dat tuitum tuor: tutum tueor: ambo tueri.

Auctor dicit q̄ tueor ris facit in supino tutum: tuor tueris facit tuitum: sed ambo faciunt tueri in infinitiuo.

Dat nascor natum dat mensum metior orsum.

Ordior: & passum patior: potiorq; potitum.

Sententia est plana & clara in textu.

Credo q̄ exosus uerbo caret atq; perosus.

Auctor dicit q̄ est opinionis q̄ exosus quod idē est quod in odio habens: & perosus quod idē est: caret uerbo. i. a nullo uerbo uerbo deriuatur: licet nō noīa & nō participia: tamen sup hoc possent fieri q̄ōes: de q̄bus ad p̄ns nō fit mētio.

Onatū sequere p uerba fruentia lege

In isto capitulo. A. intendit determinare de uerbis defectiuis & anormalis. Et primo dicit q̄ tu debes seq̄ donatū p uerba fruentia lege. i. regula. q. d. q̄ tu debes uariare uerba regularia: sicut donatus ifinuat. Nā de uerbis irregularibus ego dabo tibi doctrinam: ut patet in sequentibus &c.

Dic duc fac & fer: sic que componis ab illis.

Dicit q̄ ista uerba dico cis duco cis facio cis & fero fers sūt irregularia in p̄ia uoce impatiui. quia deberemus dicere dice dūce face & fere & dicimus dic duc fac fer. Et hoc forte ad differentia gti. & dti hui⁹ noīs dica dice fera fere & ablati h⁹ noīs dux: & fax &c. Silr ē dicēdū de cōpositis eorū ut benefacio

benefacis. Imperatiuo modo benefac.
Cū facit a uertit in i: uerbi regula seruit.
Dicit Auctor q̄ facio cis quādo mutat a in i in cōpositione:
tunc regula uerbi seruit sibi idest quando irregulariter decli
natur .inficio inficis. Imperatiuo modo infice.
In ui preteritum de se dat a tempora quedam.

Syncopat hīnc deme dissyllaba: quoq; fit inde.
Dicit q̄ ptā in ui termiata syncopant q̄dam tpa data de se. i.
aliquas uoces ab ip̄is deriuatis. uerbi gratia. Preteritū huius
uerbi amo as facit amaui. & ab ip̄o deriuat amauiſti. q̄ aliqui
syncopat & dici? amasti p̄ amauiſti. & sic de filiis. Sed notāter
dicit ip̄a q̄dā. q̄a nō oīa syncopātur: sed aliqua. Neq; debem?
aliq̄ syncopare: nisi reperiātur ab auctoribus syncopata. uide
uersus: syncopa si fuerit ueterū uestigia seruet. Deinde ponit
exceptionē dicēs: hic demes dissyllaba. i. p̄terita duarū sylla
barū: & illa q̄ ab eis deriuant quia talia nō patiūtur syncopā
tam: ut neo nes neui neuisti. deneo deneui deneuisti &c:
Sed dices nosti flasti flesti quoq; scisti.

Nūc ponit excep: ab exceptōe p̄dicta dicēs: q̄ ptā in līa posi
ta licet sint dissyllaba. i. duarū syllabarū i p̄ia p̄sona: tñ iueni
untur syncopata: ut nosti p̄ nouisti flasti p̄ flauisti flesti p̄ fle
uisti dixti p̄ dixisti. Aliq̄ dicūt scisti & tūc expōit scisti p̄ sci
(uisti).

Cū uerbo quod habet quarto casu sociari.
Participis tempus dare preteritum uideamus.
Et careant illo: que non licet addere quarto.
Preteritum uerbi damus istis. participantis:
Nunquam preteritum nunquam uel raro supinum:
Ambigo compesco discolo posco tremo glisco.
Lambo uel lingo metuo timet urgeo caluo.
Linq̄uo uel fugo paueo fugit horreo scando.
Mando cum scabo scalpo coniungito cerno.
Accusatiuis ramen hec possunt associari.

Dicit Auctor q̄ uerba que habent cōstrui cū accusatiuo casu
p naturā ppriā: possunt habere participium p̄teriti temporis
scilicet in passiuis eorū: & per cōsequens idem possūt habere
supinū: ut amor amatum amor amatus sum. Illa uero q̄ nō
posūt uel nō habēt construi cū accusatiuo: carēt p̄terito p̄tici
pi: ut seruo seruiui: nō. n. repitur seruitus sum. Tñ aliqua sūt
q̄ licet possunt cōstrui cū accusatiuo casu. nō habēt p̄tici
pii nec habent supinū: & si habent hoc raro cōtingit. Et sunt
ista que in littera numerātur. s. ambigo cōpescō &c. de qb̄
uerbis cū aliqua sint obscura: ipsa declarabo. Ambigo p̄ du
bitare: cōpescō per cōstrenzere: caluo p̄ in gānare: fugo p̄ tec
tare: scando per mōtare: mando per mangiare: scabo per gra
tare: scalpo per raspare &c.

Dices de neutris: q̄ raro participantis.

Seruant preterita: sed multis adde supina.

Dicq̄ uera cuncta per rus formare futura.

Inde tamen tollis ea que caruere supinis

Dicit q̄ neutra raro habēt p̄teritum participii. i. p̄tici p̄fēdum
ex suppletionē p̄ticipii & hui⁹ uerbi sum es est. Sed multa ha
bent supina: ut seruiō seruitū obedio obeditū & fere oīa hñt
p̄ticipiū in rus ut seruiturus obediturus. Tñ excipiūtur ea: q̄
carent supinis que etiam carent participiis in rus. Ideo dicit
Inde tamen tollis &c. Que autem sunt illa neutra que ha
bent preteritum & nō supina: declaratur ut infra.

Preteritum neutra dant hec: defuntq̄ supina.

In rus par ratio facit illa carere futuro.

Extuo sterto mico rudo strido studeo psallo.

Conquessi parco:

Vt docui iunge preter sex neutra secunde.

Sex retinent neutra pla no ca ua pa do supina.

Auctor dicit q̄ ista uerba extuo extuas per boglir. sterto tis
per ronfar & oīa supradicta habēt preterita: ut extuo extuui
sterto stertui. sed nō habēt supia. Ideo carēt p̄ticipiis in rus.

quia picipia in rus formantur a supio quo deficiente non possunt formari. Et hoc est quod dicit. In rus par ratio. Deinde dicit quod uerba neutra secunde coniugationis ut docui. i. facientia preteritum sicut doceo doces: iunguntur predictis: quia ipsa caret supinis & picipiis in rus: ut ego egui supinis caret. Excipiuntur sex que habet supina: ideo dicit propter sex. Et hec sex intelliguntur per sex syllabas positas in ultimo uersu. s. pla. i. placeo ces cui placitum: no noceo ces cui nocitum. ca careo cares caritum uel cassum ua ualeo les ualui ualitum: pa pateo pates tui passum do doleo doles dolui dolitum dolutu. Sequitur audeo cum fio. Audeo cum uio soleo quoque gaudeo fido.

Quinq; puer numero neutropassiuia tibi do.

Auctor dicit quod quinq; sunt uerba neutropassiuia: ut supra continetur in metro: que defectiua seu irregularia sunt: quia in preteritis perfectis & in his que formantur ab eis: retinent litteraturam passiuorum: in ceteris uero neutrorum. Iuxta donatum dicentem Cuius generis neutropassiuia. quare quia in preteritis perfectis &c.

Exulo uapulo liceo nubo quatuor ista.

Sensum passiuum sub uoce gerunt aliena.

Dicit Auctor quod sunt quatuor uerba que sub uoce actiua passiuam retinent significationem & constructionem. s. exulo as per si bandezato & reliqua ut in uersu continetur. Et dicuntur defectiua quia deficiunt a recta significatione. Nam gerunt sensum passiuum sub aliena uoce idest sub uoce neutrali &c.

Largior experior ueneror moror osculor oritor.

Criminor amplector tibi sint communia lector.

Si bene connumeret: interpretor & hospitor addes.

Auctor dicit quod uerba communia sunt irregularia ex eo quod habent duas significationes sub una terminatione.

Bis duo sunt odi noui cepi meminiqu;.

Que retinent sensum presentis preteritiqu;.

Que formantur ab his: pariter sensum duplicabunt

Datque memento te meminiui: dedit ante memento.

Dicit. A. q̄ ista quatuor uerba in textu nominata sunt defectiua seu irregularia. quia deficient aliquibus temporibus & quia sub una terminatione retinent sensū presētis & preteriti tēporis: carent etiā imperatiuo preter memini quod habet memeto in singulari & memetote i plurali. Ideo dicit. Datq̄ mementote &c. Et est sciēdū q̄ alia tēpora que formātur ab illis. uidelicet odi noui cepi & memini pariter sensū duplicabūt. i. habebūt sensum presentis temporis. ut noui noueram nouissem noueram nouero nouisse & sic de similib⁹. Ideo dicit Et que formantur ab his &cetera.

Ex do passiuā: nisi dor solum: lego dicta.

Dicit q̄ hoc uerbū do das habet passiū in omni psona p̄terq̄ in prima. Cōstrue: Ego lego passiuā dicta ex do das. nisi solum dor quia non inuenitur de usu.

Aio sisto fero tollo furio ferio cerno :

Ex his preterita negat usus habere creata.

Dicit. A. q̄ ista uerba aio sisto &c. de se non habēt preterita nec supina: licet mutuētur ab aliis uerbis. Nā aio facit dixi dictū. & mutuatur a dico dicis. Sistō facit steti. & mutuatur a sto stas & tunc caret supino. aliquando facit statui staturū: & tunc mutuatur a statuo statuis. Fero facit tuli & latum & mutuatur a tollo tollis: Tollo facit substuli sublatū. Fero facit percussi percussū a percutio percutis. Furio facit infaniui nitū. ab infanio nis. Cerno facit creui cretū descendit a cresco. scis.

Passiui ternis impersonale notabis.

Auctor dicit q̄ uerba impersonalia sunt defectiua. quia uariantur p unā uocē tm̄. s. p tertiā psonā passiui singularis numeri ut uerbo impersonali tēpore presenti amatur.

Personas dabit imperiū primas. in utroq̄.

Tempore presenti ternas quas dat modus optans.

Extremo ternis est altera forma futuri.

Quas dedit indicii sibi presens: has dabis illis.

Ouel or adiscias: uolo compositiuaq̄ demas

Dicit. A. q̄ imperiū. i. modus impatiu⁹ dat prias p̄sonas pl̄ales
in utroq; tēpore. s. in p̄senti & in futuro: quas modus optans
i. optatiuus dat extremo. i. futuro. q. d. q̄ prima p̄sona plura-
lis numeri p̄senti & futuri tēporis imperatiui est similis tertiē
p̄sone futuri optatiui mōi. Et ultra dicit q̄ imperatiuus in tē-
pore p̄senti habet tertiās p̄sonas similes tertiis personis futu-
ri tēporis optatiui modi. uerbi gracia Nam dicimus. Impera-
tiuō mō ama. Et pluraliter amemus ate amēt. Futuro amato
tu amato ille. Et pluraliter amemus tote anto. In futuro op-
tatiui dicimus. Futuro utinā amem ames amet Et pluraliter
utinā amemus etis ent. Ex quo patet ut dictū est. Deīde dicit
q̄ altera forma ē ternis. s. tertiis p̄sonis futuri ipatiui & docet
ip̄as formare dicens tu dabis illis ternis p̄sonis futuri ipatiui
tā in singularibus q̄ in pluralibus illas tertiās personas. quas
p̄fens tēpus indicii. i. indicatiui dedit sibi. & addicias o uel
or. o in actiua uoce ut amo amas at: addita o fit amato in sin-
gulari: amāt addita o fit amāto in plurali. or uero additur in
passiua uoce. ut amat addita or fit amator in singulari: amāt
addito or fit amātor in plurali. Si uero uerbū nō habet acti-
uum debemus fingere q̄ habeat: ut si uolumus formare terti-
as personas futuri imperatiui. huius uerbi. s. aggredior ris Fin-
gamus uocē actiuā. s. aggredio dis dit addita or fit aggredi-
or & sic habemus tertiā personā singulārē futuri tēporis im-
peratiui. ut aggredimur tis unt: & addita or fit aggrediuntor
Et sic habemus tertiā personā pluralis impatiui. Et ē sciendū
q̄ secūda & tertiā p̄sona futuri imperatiui singularis numeri
sūt similes tā in actiua uoce q̄ in passiua. Deinde poīt excep-
dicēs. Volo cōpositiuaq; demas. q. d. q̄ uolo uis & eius cōpo-
sita excipiūtur. q̄ nō habēt imperatiuū modū p̄ter nolo nō
uis nō uult. de quo dicet inferius ibi: Nolo patrē sequitur.

Ante te tot e mini minor a dat prima: sequensq;

E lōgam: iq; breuem dat tertia: quartaq; longam.

Dicit q̄ uerba prime cōiugationis habent a p̄ductam ante te
in secūda p̄sona p̄ntis t̄pis impatiui modi pl̄alis numeri.
Et habent a p̄ductam ante tote in secūda p̄sona pluralis nu-
meri futuri tēporis: & hoc est in actiua uoce: ut amate tote.

In passiuā uero habēt a aī mini ante mīor ut amamini ama
minor. Verba secūde habēt e longā: ut doce at docete. Verba
tertie habent i correptā: ut legite tote legimini nor Verba q̄r
re cōiugatiōis habēt i pductā: ut audite tote audimini nor.
Presentis nota sic fit persona secunda.

A prior: eq; sequens: dat e tertīa: sed i dabo quarte.

Hic A. docet nos qualiter dicere debem⁹ in secūda psona pre
sentis t̄p̄is īperatiui modi singularis numeri dicens: q̄ prior
idest priā cōiugatiō dat a pductā in secūda p̄sentis tēporis ī
peratiui modi: ut impatiuo modo ama. Sequēs. i. secūda dat
e pductā ut doce. Tertiā dat e correptā: ut īperatiuo modo le
ge. Sed ego dabo i pductam quarte coniugationi: ut impera
tīuo modo audī &c.

Adde repassiūo: modus ultimus huic similitur.

Modo ponit regulam de secūda persona impatiui passiue uo
cis. Et dicit: q̄ si uolumus iuenire secundam personam singu
larem uerbi passiui: debemus addere re secūde persone actiui
ut ama addita re fit amare. Deinde dicit: q̄ infinitiuus mod⁹
similatur huic scilicet imperatiuo passiui: ut infinitiuo modo
amare. Sequitur tres ri p re &c.

Tres ri pro re dabunt. re lego iacit: itq; dat ex e.

Nunc ponit regulā de infinitiuo passiuo dicēs: q̄ tres. s. cōiū
gatiōes. s. prima secūda & quarta dabūt ri p re i. mutabūt re
in ri formando infinitiuum passiui: ut amare re in ri fit ama
ri: docere re in ri fit doceri: audire re in ri fit audiri. Deinde
dicit. Re lego iacit: i q; dat ex e quasi dicat q̄ uerba tertie con
iugationis abiiciunt illam syllabam re ab infinitiuo actiui: &
postea mutant e in i formando infinitiuum passiui: ut lege
re abiecta re & in i fit legi. Expone sic litteram. Lego idest
uerbum tertie cōiugationis facit idest abiicit re, q̄ pro & dat
i ex e idest mutatur e in i.

Prouideas primis e uel a ternisq; futuri.

Quia superius dixerat. q̄ prime persone imperatiui mōi plu
ralis numeri presentis temporis & futuri. Etiam tertie per
sone tam singularis q̄ pluralis numeri presentis temporis

optatiui modi erūt similes p̄sone plurali ac tertiis futuri op-
tatiui. Ideo nūc dat unū notabile: qualiter p̄nunciare debeat
mus futurū optatiui. Et dicit. Tu prouideas e in primis. s. per-
sonisq; p̄ & tertiis futuri optatiui modis. q. d. q̄ e & a i futu-
ro optatiui. sed e in prima cōiugatione & a in reliquis. Ideo
aliqui dicūt prouideas e in primis. s. coniugationibus. s. futu-
ri optatiui. uel a in ternis. i. in tribus aliis cōiugationibus.

Sum passiuā notant: sed abest modus imperialis

Sis dabis huic: sed ades ex assum fume uel assis.

Sitis & este: inde formabis cetera recte.

In ista parre. A. docet uariare sum es est dicens. q̄ uerba passi-
ua notant hoc uerbum sum es est. hoc est ostendunt qualiter
debeat uariari. Nā inuenitur sum es est uariatū in uerbis pas-
siuis in omnibus temporibus & modis p̄terq; in ipatiuo. Iō
dicit: sed abest modus imperialis. Deinde declarat quō facere
debet in ipatiuo dicens: Tu dabis huic idest imperatiuo hāc
uocem sis. Sed ab hoc uerbo composito tu fume ades uel as-
sis in ipatiuo. Deinde dicit. inde istas uoces scilicet sitis &
este que sunt irregulares. Deberemus. n. dicere in ipatiuo mō
si sit. Et pluraliter simus site sint. Tu formabis cetera recte. i.
secundum regulas datas de formis personarū.

Tempora terna forem dat fore: cetera sperne

Rem dat res ret rent. remus caret atq; foretis.

Dicit q̄ hoc uerbū forem habet tria tempora. uidelicet presēs
& preteritum imperfectum optatiui p̄teritum imperfectū subiun-
ctiui presens & preteritum imperfectū optatiui & infinitiui Ce-
teris uero caret. Ideo dicit: Cetera sperne. Deinde dicit q̄ non
habet nisi has uoces s. fore res ret forent & fore in infinitiui
foremus autem & foretis. non reperiuntur plura. Et hoc est q̄
dicit. Rem dat res ret rent. &c.

Normam preterita seruant per anormalia uerba.

Auctor dat unam regulam generalem uidelicet q̄ omnia p̄te-
rita seu sunt regulariter seu sunt irregulariter formata seu uāt
normā. i. regulā & formationē in aliis uocibus a se formatis
nō solū hoc itellige p̄ uerba regularia sed etiā anormalia. Nā

ficur amauerā formatur ab amauī i in e & addita rā fit ama-
uerā ita etiā formatur fuerā a fui i in e & addita rā fit fueram
Dat presens primi fers fert fertisq; secundi.

Presens fer fert e ferto fertote futurum.

Dat terni presens ferrem: socium sibi iunges.

Dat quiti ferren presens: eademq; notare.

Tempora passiuo: ferris ferturq; notentur.

Ferre de hinc fert or ferrer ferrig; notentur.

Ad morem terne fero cetera debet habere.

Hic ponit. A. irregularitatē huius uerbi fero fers fert: & ei⁹ pas-
siui dicens & docēs ipm declinare quod est irregulare in istis
uocibus. uidelicet in secūda & tertia psona in singulari & i se-
cūda pluruli pntis tēporis indicatiui modi. qā facit fers fert
fertis. cū deberet facere feris ferit feritis. Et hoc est quod dicit
presens primi. i. indicatiui dat fers fert fertisq;. Deinde dicit q
est irregulare in impatiuo. s. in secunda psona singulari pre-
sentis tēporis & in secunda plurali. quia facit fer ferte cū debe-
ret facere fere ferite dicit etiā q est irregulare in futuro impe-
ratiuo in eo q facit ferto fertote cum deberet facere ferito fe-
ritote & hoc est q dicit. secundi presens. i. ipatiui dat fer fer-
te cum deberet facere fere & ferite: futu⁹ dat ferto fertote. De-
inde dicit q est irregulare in optatiuo & subiunctiuo dicēs Pre-
sens. terni. i. optatiui modi dat ferrem. iunge sibi sociū. i. sub-
iunctiuum: qui dicitur socius optatiui ex eo q habet preteri-
tū impfectū simile presenti & pterito impfecto optatiui & p-
teritū plusq; pfectū simile pterito pfecto & plusq; pfecto. Est e-
nim irregulare in illa uoce ferrē: quia deberet facere ferrerem.
Deinde dicit q habet irregularitatē in infinitiuo dicēs. Presēs
qnti. i. infinitiuui dat ferre cū deberet facere ferrere. Preterea
poit irregularitatē in passiuo dicēs. Eadēq; notare tēpora pas-
siuo. q. d. q passiuū de ferro. s. ferror est irregulare in illis tpi-
b⁹ i quib⁹ fere est irregulare. Et hec declarat subsequēter dicent
ferris fert q; notent. Littera est plana. Finaliter ponit irregula-
ritatē eiusdē uerbi dicēs q in aliis temporibus & personis. se

ro debet uariari tanq̃ si esset tertie cōiugationis. Et hoc intē
dit cū dicit. Ad morem terne fero cetera debet habere.

Dat uolo uis uult uolumus uultisq; uoluntq;.

Iussio deficiens capit ex opt ante supremum.

Dat primo uellem: dat fine uelim modus optans.

Hec locus repete: supremus dat tibi uelle.

Hinc finem demas: per ternam cetera formas:

Hic Auctor docet nos uariare hoc uerbum uolo. Et dicit q̃ ē
irregulare seu defectiuū in illis tēporibus & in illis p̃sonis: q̃
in littera ponūtur. In ceteris uero declinatur ad modū tertie
cōiugationis. Et hec est sentētia. Nūc ueniamus ad cōstructi
onē que talis est. Hoc uerbū uolo dat istas uoces irregulares
in tēpore p̃tī modi idicatiui: ut uis uult uolumus uultis. uo
lunt aut est regulare sed ponit causa doctric. Iussio .i. impati
uus modus deficient capit supremū ex optante. i. optatiuo i
futuro loco ipatiui. uidelicet uelis. q. d. q̃ uolo uis caret in i
peratiuo: sed loco iperatiui utimur futuro optatiui. Modus
optans. i. optatiuus dat p̃rio. i. in primo tpe uellē. & dat fine
idest in futuro tēpore uelim. Tu repete hec t̃pā p̃dicta foris
idest tēporibus subiūctiui modi sibi tēporibus optatiui:
que sūt tria. f. presens subiūctiui quod assimilatur futuro op
tatiui de aliis duobus dictum est ante. Sup̃mus modus idest
ifinitiuus dat tibi uelle. Demas. i. auferas finem: i. futuꝝ tem
pus huic ifinitiuo uelle. q. d. q̃ ifinitio caret. Tu formas cete
ra t̃pā de qb? nō ē facta mētio p̃ tertiā. i. fm tertiā cōiuga:

Dic malo primum raro formare futurum.

Iura terne patris per cetera tempora dicis.

Dicit q̃ hoc uerbū malo mauis mauit raro habet primū fu
tuꝝ. i. futuꝝ indicatiui. Sed in ceteris tēporib? & modis te
net iura. i. regulā seu uariationē p̃ris. i. p̃mitiui qd̃ ē uolo uis

Nolo patrem sequitur: tamen imperialis habetur.

Noli nolite nolito nolitote nolunto.

Dicit q̃ hoc uerbū sequitur. i. uariatur a d modū sui primitiui
quod ē uolo uis. Tamē in hoc uerbo habetur iperialis. i. im

peratiuus modus qui nō habebatur in suo primitiuo: ut supra diximus. Deinde declarat quō fiat iste iperatiuus dicēs: Tu debes dicere noli & nolite in presenti: in futuro nolito.

Es est ac esse dat edo: dat cetera terne.

Ad plures edite dic: plures dant tamen este.

Dicit q̄ hoc uerbū edo qñ stat p̄ māgiar ē irregulare ī q̄tū facit es ē ī secūda & tertia p̄sōa p̄sētis idicatiui mōi & ē in q̄tū facit ē ē ī infinitiuo. q̄a dēret facē edo is it. in infinitiuo edere. Deinde dicit q̄ ī aliis t̄pib⁹ decliat ad modū tertiē cōiugatōis. f. dic cetera terne. Deinde poit irregularitatē ī ipatiuo dicēs. Ad plures edite. & cē. q̄si dicat q̄ fa p̄sōa p̄sentis ipati. facit edite

Es est ac estur dant edo. dic cetera terne. (uē este.

Quasi. d. q̄ edo es ē facit estur ī ipsonali & etiā ī passiuo.

Dat fio fierem fieri. dat cetera ternam.

Extremum presens dabit imperialis.

Dicit. A. q̄ fio fis ē irregulare ī q̄tū facit fierē ī optatiuo & p̄terito ip̄fecto subiunctiu. Cetera uero tēpora habet ad modū tertiē cōiugatōis: Deinde dicit q̄ p̄sētis tēp⁹ iperialis. i. iperatiu mōi dat extremū terni. i. futur⁹ opti q̄ dicit tern⁹ mod⁹. q. di q̄ loco ipatiui mōi utimur futuro optatiui modi.

Quesumus ex queso retinens nil plus dare queor.

Dicit q̄ hoc uerbū q̄so. i. rogo habet hāc uocē q̄sū⁹ & nō plus.

Dat mereor merui: mestus sum mereo flenti.

Dicit q̄ hoc uerbū mereor mereris ap̄d modernos facit merui in p̄terito & deberet facere meritus sum. Et mereo res p̄ piā gare deberet facere merui in p̄terito: & facit mestus sum.

Explicet expliciunt dic: infit inquit & inquam.

Tantum presentis sunt temporis inquit & infit.

Nil plus inueni: nec ab inquo dicitur inquit.

Inquam presentis est & quandoq; futuri.

Hoc defectiuum uerbum sed dicitur solum:

Dicitur quod hoc uerbum explicat. id est. finitur non habet nisi hanc uocem explicunt. Deinde dicitur quod hec tria uerba. scilicet. infinit. id est. dicitur inquit & inquam sunt defectiua. quia non habent aliam uocem Postea declarat dicens quod infinit & inquit sunt tantum presentis temporis: nec plus infinitur de ipsis. Nec est credendum quod inquit ab inquitio deriuatur immo inquitio est uerbum per se & inquit per se. Preterea dicitur quod inquam aliquando est presentis temporis & aliquando futuri.

Inquitio quis inquit quimus quitisqu; quiuntqu;.

Am tantum dicunt es est donare futurum.

Est presens inque. nil plus uult usus habere.

Dicitur quod hoc uerbum inquitio sic uariatur inquitio is inquit. Et pluraliter inquitimus itis inquitunt. Futuro inquam es et. Inque uero est presentis temporis: nec plus habemus de usu.

Dequ; uale quidam dixere ualete ualeto.

Dicitur quod hoc uerbum uale est defectiuum: quia non habet nisi impariuum. scilicet. uale in singulari & ualere in plurali & hoc in presenti in futuro autem habet ualeto in singulari & ualerote in plurali.

Sic formatur aue: nil plus poteris reperire.

Dicitur quod hoc uerbum aue formatur. id est. uariatur sicut uale. & nil plus poteris reperire.

Processu simili salue formare decebit

Auctor dicitur quod hoc uerbum salue uariatur sicut aue & uale. Nota quod hec tria uerba scilicet aue & uale & salue sunt uerba salutatoria: sed differunt quia uale dicitur in recessu: aue in aduentu. salue tam in aduentu quam in recessu: unde uersus. Aue dic ueniens de iure ualeque recedens. Hoc uerbum salue comprehendit aueque ualeque & cetera.

Aio dicitur: unt Plurali sociabis.

Sic per preteritum lector discurrere secundum.

Sententia est hec: quod hoc uerbum aio ais. Et pluraliter aiunt Preterito imperfecto aiebam aiebas aiebat. Et pluraliter aiebant. Et nil plus habes.

Inuenitur ai.

Quasi. d. q̄ in impatiuo huius uerbi aio reperit ai & nil pl²
secundum usum. Sequitur Is it declines aufim & ce.

Is it declinet aufim: pluraliter aufint.

Dicit q̄ hoc uerbum aufim idest audaciam uelim: non habet
nisi aufis aufit. Et pluraliter aufint & cetera.

Et faxo faxis faxit dic: & cedo pro dic.

Idest hoc uerbum faxo idest desideranter facio declinatur fa
xo xis xit. Deinde dicit q̄ hoc uerbum cedo quod idem est
quod dico: est defectiuum: quia nil plus habet & cetera.

Vatuor in uerbis sunt forme preteritisq̄.

Dic inceptiuam meditatiuamq̄ carere.

Hoc est illud capitulum: in quo determinatur de
quatuor formis uerborum scilicet perfecta incho
atiua frequentatiua & meditatiua.

Perfecta ut amo. Inchoatiua ut amasco. Frequentatiua ut amito.
Meditatiua ut amaturio. Dicitur igitur sic: Quattuor sūt
forme uerborū in uerbis ut dictum est. Deinde ponit unum
notabile dicens. Preteritisq̄ dic inceptiuam meditatiuamq̄
carere quasi dicat q̄ uerba inceptiua seu inchoatiua: ut amas
co & docesco: & etiā meditatiua ut amaturio carēt ptis & su

Exuriit tamen inuenies: & parturierunt. (pinis.

Hic ponit exceptionem dicens q̄ exurio ris quod est medi
tatiuum de edo es est: & parturio ris meditatiuum de pario ris
habēt preterita. Ideo dicit: Tamen inuenies exuriit & parturi
erunt: ut sacra pagina exuriit & alibi. Isaias parturiit.

Ex uerbis illas: perfectis credimus ortas.

Queq̄ frequenter agis: pariter formantur ab illis.

Quasi dicat q̄ ista due forme p̄dicte. s. inchoatiua uel incepti
ua & meditatiua: etiā illa uerba que magis frequenter. i. que
sunt frequentatiua: formantur a uerbis perfectis. i. habēt ib²
perfectam significationem. Et hoc est sine aliq̄ suppletionem.

Atq̄ prior eis data sit declinatio uerbi.

Idest q̄ uerba frequentatiua sunt prime coniugationis ut cure
sito cursitas & legito legitas.

Ex u supremi decet o formare supini.

Si curro curso formabit neſtoq; nexo.

Nūc docet formare uerba frequētiua dicēs: q̄ nos docet formare o ex u ſupmi .i. ſupini ultimi. q. d. q̄ uerba frequētiua formātur ab ultio ſupino uerbi pfecti u mutata in o. Exemplā ponuntur in littera: Sic curro curso.

Si tamen a longa ſit in illius ante ſuprema.

Hanc in i mutabis formans: & eam breuiabis.

Sic rogo dat rogito ſic apto fiet ab apto.

Hic ponit exceptionē a modo formādi p̄dicta dicēs: q̄ a longa ſi ſit in āte ſuprema. i. in pe. ſyllaba illius ſupini: tu formis frequētiuū a tali ſupio: mutabis hāc litterā ſ a in t & breuiabis cā litterā. ſ. i. Exemplā patēt in littera: Sic rogo dat ro

Sed ſi perfecti preteritum ſit retinens gi:

Tunc ex perſona preſentis deme ſecunda.

S: & t iungas: legito ſic ex lego formas:

Hic ponit modū formādi frequētiua dicēs. Sed ſi p̄teritū pfectū uerbi pfecti ſit retinēs gi ut lego legi: tūc formādo frequētiuū deme. i. remoue a ſecūda p̄ſōa hāc litterā s & iungas hāc ſyllabā to. Exemplū patēt in littera legito & fugito.

Sciſcitor & ſcitor dicēs: & querito ſector.

Dicit q̄ iſta quatuor uerba. ſ. ſciſcitor' ris. & ſcitor que ueniūt a ſciſcito tas uel a ſcio ſcis & querito tas quod uenit a q̄ro ris. & ſector ris quod uenit a ſequor ris excipiuntur quia nō formantur ut ſupra in aliquo modorum ſupradictorum.

Hanc inceptiuam formam ueteres poſuere.

Co cum perſona preſentis iunge ſecunda.

Verbi perfecti: decet hoc exemplificari.

Ferues ferueſco dat norma tepesq; tepesco.

Hanc declinari faciet tibi tertia uerbi.

Nūc docet nos formare uerba inceptiua seu inchoatiua dicēs
& uerba inchoatiua formātur a secūda psona uerbi p̄fētis ad
dita hac syllaba co. ut ferueo ferues addita co fit feruesco. i. in
cipio feruere. De hoc exēplificat in littera: cū dicit: Decet hoc
exēplificari: Ferues feruesco Preterea dicit q̄ ista uerba sūt ter
cie coniugationis ibi. s. hanc declinari.

Sed dicēs hīscō: cum regula format hīasco.

Hic poit exceptōem dicēs q̄ hoc uerbū hīscō scis. inchoatm
de hīo hīas deberet facere hīasco fm regulā datam.

In meditatiuis fit formatio talis.

Verbi supremum perfecti pone supinum.

Et finem breuiā. cum quo rio sit sociata.

Parturio facere sic debes esurioq̄:

Nūc docet nos formare uerba meditatiua Et i cōclusiōe dicēs
q̄ uerba meditatiua formātur ab ultio supino uerbi p̄fētis u.
breuiata & addita rio. ut partū partu u breuiata & addita rio
fit parturio: esū esu addita rio fit esurio. Cōstrue per te.

Verborumq̄ data sit declinatio quarta.

Quasi dicat q̄ meditatiua debāt esse quartē cōiugacōis

**Itē iubet ordo libri uocum regimen
referari.**

Istud est octauū capitulū. in quo. A. de. de
regimine dictionū. Et dicit sic. Ordo libri
iubet regimē uocū hoc est dictionū. referari
i. i. manifestari hic. i. i hoc. capitulo. Et hoc
dicit quia i principio h^o libri p̄miserat post
quatuor formas uerborum terminare quo

modo dictiones construant & dependeant adinuicem: ibi. s.

Hinc pro posse meo. & cetera.

Vult in transitio rectum supponere uerbo:

De personali tamen hoc intellige dici.

Auctor incipit noīatiuo ostendēs quō construat. Et dicit. In transitio uult rectū supponer uerbo. i. facere suppositum uerbo scilicet psonali. Iō dicit: de psonali tamen hoc itellige dici: ut in exemplo Petrus legit: li petrus cōstruit cum illo uerbo legit intransitiue. Et regitur ab illo uerbo legit ex parte ante ex ui persone & numeri.

Sepe uocans uerbum sibi uult apponere rectum.

Et substantiuum: uel quod uim seruat eorum.

Auctor nunc loquitur de noīatiuo prout regitur ex pte post. Et dicit q̄ uerba uocatiua ut uocor noīor & appellor: & substantiua ut sum & existo: & illa que seruant uim eorū: ut fio uado ambulo & incedo uideor & appareo: possūt regere post se nīm ut uocor Petrus: sum homo: fio bonus: uado letus: uideor sapiens: & sic de sibiis. Construe. Vocās uerbum substantiuū: uel illud qd̄ seruat uim eorū. sepe uult appōere rectū sibi

Horum consimiles debet coniungere casus

Copula: personam dum pertineant ad eandem.

Dicit q̄ copula horū uerborū supradictorū debet iūgere siles casus. dum illi casus p̄tineant ad eandem psonam. s. noīatiuū apponēs post: ut ego uocor Petrus. Nam li petrus & ego ut supra p̄tinet ad idem. Si uero nō pertinent ad idē. s. suppositum & appositum: tūc nō ualeret regula. Ecce exēplum. Ego uocor a Petro. Ego sum in domo tua. Et est sciendum: q̄ nominatiuus a pte post regitur ex ui copule.

Ex ui persone rectum regit initialem.

Rectum qui sequitur: uerbi natura gubernat.

Dicit q̄ ntūs qui regit a parte ante: regitur ex natura: ut ipm quod est alterum uel ex ui p̄sone. Et ntūs qui regitur a parte post: regit ex ui copule uerbi siue ex natura siles copulatiōis.

Apponens duplices substantiuos sibi innges.

In casu simili: poteritq; genusuariari.

Tunc illos ad rem spectare decebit eandem.

Et plus commune precedere debet in istis.

Sicut homo fortes: animal capra: consimilesq;

Superius. A. deter. de noiatiuo que sine figura cōstruit. nūc uero deter. de ntō qui regitur per figurā. Et dicit sic. Tu apponēs. i. appositionē faciēs iūges sibi dissimiles substantiuos duplices in casu simili. q. d. q. appositio habet fieri p. duos casus immediate cōiunctos qui casus debēt esse cōsimiles ut habet hō fortes. & genus poterit uariari. i. possūt poni ī diuerso genere ut animal capra. Deinde dicit: q. tūc decebit illos substantiuos spectare ad eandē rem. Nā dicendo homo lapis: nō esset appositio: quia hō & lapis nō pertinet ad idē. Dicit etiā: q. pl. cōmune debet precedere in istis: ut animal homo & nō econtra. Et hoc exemplificat dicens: Sicut homo fortes:

Terne persone generaliter omnis habetur:

Rectus: sed demas pronomina quat uor inde.

Ista uocant rectos ad primam siue secundam.

Pauper ego ludo: dum tu diues mediteris

Nos tūti loquimur. dum uos timidi taceat is.

Dīctō de appositione: Nūc dicit de euocatione. Et primo dicit. q. omnis rectus generaliter habet tertiē persōe: sed demē i. excipe inde quatuor pnomina: quorū nominatiui nō sunt tertiē psoue. s. ego & nōs qui sūt prime: tu & uos qui sūt secundē. Dicit ergo q. ista quatuor pnoia p dīctē euocāt ad se rectos i. noiatiuos tertiē persone ad primā siue secundā psonā sub uerbo pluralis numeri uel singularis psōe prime uel secunde. Exempla patent in iittera.

Personas genera numeros conceptio iungit.

Personas sibi dissimiles conceptio iungit.

Ac per & in medio posita conceptio fiet.

Hic determinat de cōceptione Et dicit q. cōceptio iūgit inuicē psōas sibi dissimiles. i. cōceptō habet fieri p dīctiones substantiuas inter se dissimiles: uidelicet in persōa uel in genere uel in numero. Ideo aliqui habēt hūc uersum sequentem.

Si preponatur conceptio nulla paratur.

Cui sentētia patet per pcedentia. Exempla uero patebūt p se
quentia. Deinde dicit. A. ac p & ce. q. d. q̄ cōceptio habet fieri
per duo substātiua copulata per hanc cōiunctionē & in medio
positā: ut ego & tu legimus. Preterea dicit q̄ si pponatur ac
& ce. q. d. q̄ si cōiunctio pponatur substātiuis cōceptio nō cō
mittitur ut in hoc exemplo: & Petrus antonius legit.

Concipient sibi simile sibi uerbum uult retinere.

Nūc declarat p̄prietates cōceptionis. Et p̄rio dicit. Concipiēs
idest dictio concipiens uult retinere uerbū sibi simile. q. d. q̄
uerbū debet cōcordari cū dictione cōcipiente saltē in illo an
tecedēte in quo fit cōceptio: ut in hoc exemplo. Ego & tu cur
rimus. Ecce istud uerbū currimus concordat cum illa dictione
cōcipiente. s. ego in persona: & in p̄sona fit cōceptio.

Prima duas alias recipit: sed non uice uersa.

Dicit q̄ prima p̄sona cōcipitur secundam & tertiā. ut ego tu:
& Petrus legimus: sed nō uice uersa idest q̄ secunda & tertia
non potest concipere primam.

Concipient medie da ternam: nec retroverte.

Expone sic. Tu cōcipiens. i. cōceptionē faciens da tertiā. s. p̄
sonā medie. i. secūde: nec retroverte. quasi dicat q̄ secūda p̄so
na cōcipit tertiā: tertia uero nō pōt concipere secundam.

Sic ego tuq; damus: ego te fraterq; rogamus

Tu fraterq; datis: dominus seruusq; precantur.

In his duob' metris ponūtur exēpla de his: q̄ dicta sūt patēt
Per cum sed nunquam per uel cōceptio fiet. (de se.

Tu mecum iuste debemus iura tenere.

Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo.

In istis uersib' dicit q̄ cōceptio pōt fieri p cū sed nō p uel. uñ
cōceptio nō fit dicēdo ego uel tu lego. Preterea ponit exēpla
de cōceptione facta p cū dicēs. Tu mecum iuste & ce.

Sed non per quintum fiet cōceptio casum.

Si quintus desit: ut petre tuq; rogate.

Cumq; tuis sociis orate frater dionysi.

Dicit q̄ conceptio non potest fieri per uocatiuū casum. si di-
ctio conceptio careat uocatiuo: de hoc ponit exempla dicens
ut petre tuiq; rogate.

Inter personas non fit conceptio ternas.

Sed per & aut per cum conceptio fiet earum.

Neutraq; concipitur: dominus seruusq; precantur.

Petrus cum paulo regnant sub rege superno.

Dicit. A. q̄ conceptio nō fit in tertiis personis Et ratio est q̄
una nō est dignior altera. Ideo dicit. Neutraq; concipit. Et poit
exēplū in littera dicēs: Dominus seruusq; precatur. uerūq; uī
dēt aliquib⁹ in tertiis psonis. Ideo. A. dicit q̄ cōceptō sit earū
per hāc cōiunctionem & uel p hanc p̄positionē cum. De cōce-
ptione per & patuit exēplū ibi: Domin⁹ seruusq; precant. De
cōceptōe p cū dat exēplū ibi. Petr⁹ cū paulo regnat sub. &cē.

Pluribus est tanquam sententia certa: q̄ inter.

Personas possit fieri conceptio ternas:

Dicit. A. q̄ plures sūt certi. q̄ cōceptō possit fieri in tertiis pso-
nis. Et hoc est ueq; respectu generis. ut petrus & berta sūt albi
Et respectu numeri. ut homines & bos currūt Ac etiā respe-
ctu casus: ut petrus cū paulo regnant &cē. Nō fit autē cōceptō
in tertiis personis respectu psonē. Et hac intensione locut⁹ est
A. supra ubi dixit. Inter personas nō fit cōceptio ternas:

Vt personarum generum conceptio fiet.

Dicit q̄ sicut fit conceptio personarum. ita fit conceptio ge-
nerum quasi dicat q̄ sicut persone concipiunt se altera alte-
ram. ita & etiam genera concipiunt se alterum alterū. Et hoc
declarat in sequentibus.

Adiectiua tenet generis conceptio: masculq;:

Femineum recipit & neutrum: nec retroverte.

Vir uxoreq; toro sunt iuncti mente remoti.

Sunt domino grati uirgo cum uirgine iuncti.

Bos & iumentum sunt ad presepe ligati.

Hic. A. declarat de cōceptione generū dicens: Adiectiua tener generis cōceptio. i. cōceptio generis habet fieri p adiectiua. De inde declarat quō habet fieri dicens: Masq; femineum recipit q. d. q; masculinum genus recipit femininū & neutrū sub adiectiuo uel relatiuo pluralis numeri & masculinū generis. Et hoc intellige sic uidelicet quando masculinū genus cōcipit femininū & neutrū: ut dictū est. Pōt etiā concipere feminū tā tū & neutrū tātum. Exēpla patēt in littera ibi: hic uxorq; ro & ce: Sūt domino grati. & ce. Bos & iumentum. & cetera.

Nentraq; femineis tanquam concepta uidebis.

Per uim sunt leges & plebifita coacte.

Nūc dicit q; neutq; genus interdū concipitur a feminino sub adiectiui pluralis numeri & feminī generis: Et ponit exēplū in lra dicens: Per uim sunt leges & cetera. !

Disiungit regimen quod iunxerat ante prolensis.

Hi metuunt: alius dominos: aliusq; magistros.

Superius: A. dixit de silenti. Nūc dicit de prolēsi. Cōstrue sic Prolensis disiungit. i. per partes diuidit regimen quod ipsa iunxerat ante. q. d. quod in prolēsi primo sumitur unū totū in supposito uel appposito uerbi: quod postea totū diuidit per partes. Et hoc patet in exemplo ab auctore posito: hi metuunt alius dominos & ce: Totū est hi: & regitur ab illo uerbo metuunt ex parte ante ex ui psonę & numeri: Alius & ali? sūt partes: & regitur ab illo uerbo metuunt ex parte post nō per naturam sed per figuram: que dicitur prolensis.

Aut quod preposuit extra sumendo reducit.

Hi properant & ego: tu ludis & ille sedendo.

Iste text? secundum aliquos exponi ur: q; ibi prolēsis sit. Et secundū aliquos q; ibi sit zeuma. Vide cōstructū & expositio nem littere. De hinc excipe sententiā quod uidebitur. Cōstrue ut aliquis reducit ad uerbū locutiōis aliquādo nominatiuū sumendo illum extra illud. i. extra naturā illius quod proposuit. Prolensis autem non reducit nominatiuum ad uerbum sumendo ipsum nominatiuum extra illud quod proposuit

ante: qđ patet in exēplo plenitico. Nos legimus: ego lucanū
tu Boetium. Ecce qđ ille noiatiuus ego uel tu nō sumit exem-
plum illud ppositum nos: imo est de eēntia ipsius tanq̃ pars
de eēntia totius zeuma uero bene reducit nt̃m ad uerbum su-
mēdo ip̃m extra illud quod ppositum est: uidelicet hi. Non
enim ille noiatiuus ego extrahitur ab illo pposito hi. immo
est alia persona. Ex his patet quomodo. A. latāter inuit dif-
ferentia inter plenim & zeuma. Cetera de textu sūt plana.

Inuenies rectum quandoq; regente solutum.

Superius. A. deter. de ntō p ut regitur. Nunc autem determiat
de ip̃o ntō p ut absolute ponitur. Et dicit. Tu iuenies rectum
qñq; absolutū regēte. i. absolute positum: ut puta qñ numera-
mus dicētes: unus duo tres: isti uero noiatiui nō habēt unde
regātur. De ip̃is nō intēdimus aliqd p̃dicare: sed tantum per
ip̃os numerare. Et nota qđ noiatiuus pluribus modis absolu-
te ponitur: ut patet in his uersibus. Absoluit rectum.

Ecce tibi rectum quantumue solet dare casum.

Dicit qđ hoc aduerbium ecce solet dare rectū. i. nt̃m ue p & q̃r-
tum. i. actm̃. ut si dicatur: Ecce magister: ecce magistrum. No-
ta qđ ille nt̃s aut ille actm̃ nō regitur ab illo aduerbio ecce: sed
ab uno uerbo subitelleto uenit: uel adest uide uel respice.

St obliquorum regimen quod scire laboras.

Superius. A. deter. de ntō. Nūc autē deter. de regimie
obliquoz: Et dicit qđ regimen obliquoz quod sci-
re laboras: ē ut patet i sequentib⁹.

In primis regimen quod fit per nomina post hec.

Quod per uerba de hinc quod fit per cetera dicam.

Hic Auctor dat ordinem quem fit obseruaturus in dictōib⁹
deter. de regimine obliquoz. Et dicit qđ primo itendit dice-
re de regimie quod fit per noia. post hec de illo qđ fit p uerba
de hinc de illo quod fit p cetera. i. p ceteras ptes oīonis.

Hinc exempla nota: quibus ista uidebis aperte.

Portatur lectorem: qđ bene notet exempla. quoniam in ip̃is
aperte uidebit oia regimina supradicta.

Nomen significans possessum: da genitiuo.

Dicit q̄ noīa importātia possessionē regūt possessorē in gō
ex ui possessionis: ut capra Petri.

Dicere si uere possis istud mea res est.

Si nihil adiungis tunc est possessio pura.

Dentur in exem plum tibi: regis equus: ducis aula.

Posita regula generaliōri uidelicet de gō p̄ ut regis ex ui pos
sessionis. Nūc aut̄ ad maiorem euidentiā rei diuidit possesi
onem. s. in purā & nō purā. Et dicit q̄ possessio pura est quā
do possessor ostēsa possessione pōt uere dicere istud est meū:
uel mea res nihil addēdo: ut equ⁹ regis aula ducis. Et de hac
possessioē intēdit dicere: cū dicit. dicere si uere pōt uel possit.

Si petis adiungi: non est possessio pura

Per species plures huius diuisio fiet.

Nūc dicit q̄ nō pura possessio est qū possessor ostēsa posses
sione nō pōt uere dicere istud est meū uel mea res: nisi aliud ad
datur: uerbi gratia: ostēso uicino uel socio nō possū dicere ue
re hoc est meū siue meus nisi addatur uicinus uel socius. Sed
hoc intēdit cum dicit. Si petis adiūgi. Deinde dicit q̄ hec talis
possessio diuiditur in plēs spēs: de q̄bus ifra tractabitur.

Pars propriū q̄ regunt genitiuos: atq̄ reguntur.

Dum tamen attendas laudem uel crimen utrinq̄.

Dextra uiri fortis speciem superat mulieris.

Vir fortis dextre: speciei femina mire.

Vir duri capitis: & forme femina turpis.

In his uersibus ponit quatuor regulas cū exemplis eaq̄ de re
gimine genitiui. Primas duas ponit cum dicit. Pars ppriū q̄
regūt gōs. Alias duas ponit: cum dicit. Dū tñ attendas &ce.
Expone sic: Pars. i. dictio significās ptem alicuius rei: ut pes
& manus. q̄ p & ppriū. i. dictio significās proprietatē alic⁹
subiecti: ut species & forma: regunt genitiuos denotātes illā
rem & illud subiectum ut pes Petri: li petri regitur ex ui ptis:

& forma mulieris regitur ex ui pprietatis. Deinde dicit. Atq; regitur. Ecce alias duas. Expone. Atq; p & dictio significans ptem & pprietatē regitur a gtō denotāte totum ptis uel subiectū pprietatis. Dumtamen attēdas laudem uel crimen utrū q; .i. ab utraq; parte: uidelicet totius & pprietatis. q. d. q; totum nō posset regere partem nec subiectum pprietatem in genitiuo: nisi addatur laus uel uituperium. Exemplū de laude uir fortis dextre speciei femina mire. Exemplū de uituperio uir duri capitis & forme femina turpis. Et est sciēdum q; isti gti laudis uel uituperii regitur ex natura declaratōis ecētie.

Et debet parti quod pars fuit: annumerari.

Dicit q; illud quod iam fuit pars licet modo nō sit: quia forte totum cōsumatum est: debet ānumerari parti. .i. q; ita posset construi cum genitiuo: ac si de presenti esset pars: ut pes porci & caput piscis est nobis gratum.

Clausum sub parte dices tunc temporis esse.

Dicit q; dictio designās tēpus regit suum totum in gtō ex ui partis: ut cum dicimus: tunc tēporis. li temporis regitur ex ui ptis ab illo aduerbio tunc. Et resoluitur tūc. .i. in illa pte.

Contentum regit hos: & res que continet illud.

Vt uinum uasis: ut sunt duo dolia uini.

Dicit q; res contenta regit rem continentem in genitiuo ex ui contenti: ut uinum uasis: & res que continet illud. .f. contentum: regit ipsum in genitiuo ex ui rei continētis: ut duo dolia uini & sic de similibus.

Contentus suberunt ea: que contenta fuerunt.

Auctor dicit q; ea que fuerunt aliquando contenta. suberunt contentis idest habuerunt constructionem genitiui datam i precedenti regula idest licet de presenti non sint: possunt dici contenta: ut uinum uegetis ego bibi: Nam dum biberem uinum: non amplius erat in uegete: immo iam erat extra uel possibile fuit in dicta uegete ipsum nō fuisse.

Tempus qui fiunt in eodem cōtinet actus.

Dicit q̄ dictio denotās aliquē actū in tempore: ip̄m tempus regitur in ḡtō ex ui t̄palis actus. Cōstrue. Tempus cōtinet actus qui fiūt in eodem. s. tēpore. exemplū: opus triū dieg. i. opus factum in tribus diebus.

His adiūgatur prelatio cum famulatu:

Rex huius populi uenit: regisq; minister.

Dicit q̄ noīa significātia p̄lationem regunt ḡm denotantē famulatū ex ui prelationis: ut rex huius populi. Item noīa si gnificantia famulatum regunt ḡm denotantem prelationē ex ui famulatus: ut minister regis.

Proximitas cōtrarietas genus his societur.

Huius uicinus: hostis regis: & pater eius

Aud̄or dicit q̄ noīa significantia p̄ximitatem ut uicinus: & cōtrarietatem ut hostis & generationem ut pater: cōstruūtur cum ḡtō ex natura p̄dicta siue ex natura correlatiui respect⁹.

Verbum quod trāsit: dat in or uerbale uel in trix.

Presens participās pro nomine ponitur. istos.

Ista regūt casus. ut amans amator & amatrix.

Cuilibet istorum poteris cōiungere uini:

Dicit. A. q̄ a uerbis trāsitinis descendūt noīa uerbalia in or definetia: ut ab amo descendit hoc nomē amator amatoris & ēt descendit uerbalia in trix definentia ut amatrix cis Dicit etiā q̄ presēs participium dictorum uerborum aliquādo Ponitur pro noīe ut amans lo amate. Et ista talia nomīa regūt istos casus p̄dictos: uidelicet ḡtōs ex natura actus cōuersi i ha bitū: ut amator uini amatrix uini amans uini. Et exēpla hec ponit cum dicit. Cuilibet istorū poteris &c. poteris dare genitium. casum cuilibet p̄dictorū nominum.

Suntq; regendo pares p̄dictis equiperantes.

Vt cupidus ludi puer est: timidusq; flagelli.

Dicit. A. q̄ dictiones habētes uim p̄dictarū sūt p̄tes. i. similes

quantū ad modū cōstruendi: ut puer cupidus ludi q; pro & timidus flagelli. Nā iste dictōes cupidus & timidus habēt uim nominum uerbalium: ideo seruant uim eā; in cōstruēdo.

Artifici regimen datur hoc: ut epistola pauli.

Hic. A. poit determinādo de regimini genitiui pro ut regitur ex ui cause. Et habet fieri multis modis: put patebit inferi^o dicit ergo sic: hoc regimen de gto datur artifici. q. d. q; artifex regit in gto ab artificio ex nature cāe efficiētis. ut eplā pauli.

Quodq; fit ob causam regit hos: uelut ara triumphi.

Dicit q; dictio significās effectū regit eā rē p quā factus est ex natura effectus cause finalis: ut busta parentum.

Effectus nomen iunges cause genitiuo.

Effectus culpe pudor est & pena reatus.

Hec regula fere similis est predictē. Nā genitiu^o iste regitur ex natura effectus causa efficiētis. fere dico quoniā predicta regula de causa efficiēte datur de rebus corporeis: ista uero de reb^o in corporeis: ut patet in tuenti.

Illud quod regitur & rector idem tibi signat.

Virtus uera dei nos crimine purget ab omni:

Dicit. A. q; dictio recta & regēs aliquando idem significat: & tūc genitiuus regitur ex natura idēditatis: ut uirtus uera dei Nam uera uirtus & deus idem sunt.

Materiam signans iungatur: ut anulus auri.

Aut ablatiuum dabis ex uel de preunte.

Dicit q; dictio designans rem materiātam regit ipsā materiā in gto uel in ablatiuo cū ppositione de uel ex ex natura effectus cause materialis. ut anulus auri uel de auro.

Adde relatiuum: sunt dupla quaterna duorum.

Sic speciem generis dat atq; genus speciei.

Dicit q; nomina relatiua que exemplificat in littera. ut duplum quadruplum species & genus regunt genitiuum ex natura correlacionis siue demonstrationis ut quaterna sunt dupla duorum. & speciem generis & genus speciei: Nec intelli-

gas de oībus relatiuis: sed solū de illis de qbus exemplificat
uidelicet de illis de quibus posita se ponūt & perēpta se peri-
mūt ut duplū & triplum species & genus: que celatiua sūt po-
tius logicalia q̃ grammaticalia.

Cum partitiuis numerum seriemq; locabis

Quilibet alter uter neuter duo quartus eorum.

Dicit q̃ nomina partitiua. ut quilibet alter uter neuter & nu-
meralia ut duo & ordinalia ut quartus regunt post se genitiuū
ex ui partitionis: ut quilibet istorum.

Pone gradum medium: particio quando notatur.

Dicit q̃ medi⁹ gradus. i. cōparatiu⁹ qñ particio notat in locu-
tione cōstruitur cū genitiuo: ut cū dicitur fortior ianuciū. Et
nota q̃ subintelligitur nomē partitiuū: scilicet aliquo: a quo
nomine partitiuo regitur ille genitiuus.

Vt partitiuum pones ubiq; locorum:

Dicit quod hoc aduerbium ubiq; cōstruitur cum genitiuo ac
si esset partitiuum.

Sub partitiuis pronomina terna locabis.

Vt uolucrum canit hec: gemit illa: tacens manet ista.

Dicit q̃ hec tria pronomina scilicet hic iste & ille cōstruuntur
cū genitiuo. ac si essent partitiua.

Dat gradui summo genitiuum plura notantem.

Est salomon populi ditissimus atq; uiuorum.

Iste gradus geminos quandoq; regit genitiuos.

Esse solet nemorum regum ditissimus iste.

Dicit. A. q̃ superlatiuum regit post se genitiuum pluralem uē
singularem nominis collectiui. ut salomō est ditissimus po-
puli uel uiroꝝ. Deinde dicit q̃ iste gradus superlatiuus aliquñ
regit duos genitiuos: unum. s. ex natura superlationis alterū
ex ui positiui. ut iste solet esse ditissim⁹ regū nemorum: li re-
gum ex ui superlationis nemorum ex ui positiui.

Expositum regimen poterit tibi notificare.

Hic. A. declarat illud quod dixit uidelicet q̄ superlatiuus gra-
dus aliquādo pōt regere duos genitiuos. Et dicit q̄ regimen
expositū poterit tibi notificare. q. d. q̄ tu poteris reſoluere ſu-
perlatiuū in ſuū poſitiuū & aduerbiū ualde. Poſtea uideas ſi
poſitiuū pōt conſtrui cum genitiuo: quia ſimiliter & ſupla-
tiuū poterit cum dicto genitiuo cōſtrui uerbi gratia ditiffim⁹
exponit. i. ualde diues. Et q̄a diues pōt regere gtm̄. iō ditiffi-
m⁹ pōt regere illū gtm̄. ut diues nemoꝝ & ditiffim⁹ nemorū.
Idq̄ quod eſſe ſolet de conſuetudine: iungam.

Vt caupo piſtor horum ſchola ſiue capella.

Dicit. A. q̄ nō ſolū ea que principaliter ſūt in actu: habēt di-
ctas regulas uerificare: ſed etiā id quod eſſe ſolet de conſuetu-
dine: licet modo non ſit: habet obſeruare dictas regulas. ut ſi
dicā: piſtor hoḡ. licet modo nō ſit piſtor: tamē piſtor cōſtru-
itur cū illo gto horum ac ſi de p̄ſeti eſſet piſtor eoḡ. Et eſt ſci-
endum q̄ hec regula eſt cōmunis ad omnes predictas & ſub-
ſequentes de regimine genitiui.

Leticie cathedram ſub conſuetudine ponam.

Dicit. A. ego ponā ſub cōſuetudine regiminis p̄dicti hanc cō-
ſtructionē cathedrā leticie Nā licet iſta cathedra modo nō de-
mōſtret leticiā tamē q̄a cōſueuit leticiā demōſtrare. cōſtruit
eū gto illo leticie ex ui demōſtratiōis eſſetie. ac ſi eſſet de p̄ſeti

Additur excellens flos florum uirgo beata.

Quaſi dicat q̄ nominatiu⁹ ſingularis poſit⁹ ſup gto p̄ſi regit
illū gtm̄ ex natura excellētie: ut flos florum.

His precium iunges: ut pſalmus trium ſolidorum.

Dicit q̄ res apta uendi uel emi regit precium in gto ex natura
declarationis eſſentie: licet aliqui dicant ex natura precii.

Eratem iungo: uelut annorum puer octo.

Dicit Auctor quod ego iungam p̄dicto regimini eratem id
eſt cuius eſſentia habet ſpecificari ex etate: ut puer octo anno-
rum.

Menſuramq̄ notans: ut uafa trium modiorum.

Auctor dicit q̄ noīa que habēt specificari per mēsurā: cōstruunt cū gtō ex natura rei mensurate: cū gtō dico determinante mēsurā. & fm aliquos ex natura declaratōis essentie.

Remq; rēpresentans regit hunc aut signa figurans.

In crucis hoc signo uel regis imagine signo.

Auctor dicit q̄ nomē aliquid rēpresentans uel figurans cōstruitur cum genitiuo ex natura representationis uel figuratōis ut in hoc signo crucis & in imagine regis.

Per supplementum propriis iunges genitiuum.

Dallida sansonis probat hoc iacobiq; maria.

Auctor dicit q̄ ppria noīa cōstruunt cū gtō nō per se sed per suppletionē noīs appellatiui: ut dallida sansonis. i. uxor uel subitelligit uxor: & maria iacobi subiūgitur mater.

Multaq; comperies in possessiua resoluens.

Auctor expediēdo se de regimie genitiui p̄ ut regitur a noīe q̄ tu cōperies. i. inuenies multa noīa in genitiuis casibus cōstructa cum p̄ quādo tu resoluēs possessiua: q̄ q̄dem in se implent gtm̄ primitiui ut si dicamus. Euandrius ensis. i. resoluūt enim sic ensis euandri. Et dicit q̄ fere omnes cōstructiones p̄dite de genitiuo possessorie sunt uel reducibiles ad possessoriam. Nā fm Priscianū omnis constructio que potest resolui per habēs & possidens possessoria dicitur esse.

Additur oblitus meminimemoratq; recordor.

Nūc Auctor deter. de gtō prout regitur a uerbo: Et dicit q̄ p̄tinentia ad memoriam eorū deriuata: ut oblitus meminimemorat & recordor: cōstruuntur cū gtō ex ui significatōis uerbi ut obliuiscor lēctionis. i. patior obliuionē lēctionis.

Inter & est iunge: demes pronomina quinq;.

Intererit regis ut regnum iure gubernet.

Regine refert: ut uiuat crimine pura.

Auctor dicit q̄ iterest & refert cōstruuntur cū genitiuis casibus p̄ter cū quinq; genitiuis casibus primitiuorū p̄nomiu. s. metui sui nostri & uestri. Exempla patent in littera.

Est intellēctum pro pertinet addit ur istis.

Est patris matrisq; pie succurrere nato.

Dicit q̄ hoc uerbū est quando intelligitur pro pertinet addi-
tur istis. s. predictis uerbis: uidelicet quod eodē modo cōstrui-
tur a parte ante cū genitiuo. Exēplum patent in littera.

Dat regimen simile quod pertinet officiumq;.

Vt custos rerum: sic & custodia rerum.

Dicit. A. q̄ dictio designans pertinentium & officiū construi-
tur cū genitiuo post se ex ui prīncipie & offici. exēpla patēt. i.

Et rectore caret genitiuus sepe localis.

Dum nullum motum designes: dum precuntis.

Sit numeri nomen & prime siue secunde.

Rotomagi studeas: uel rome deinde moreris:

Militie tamen atq; domi residebis humiq;.

Dicit. A. q̄ genitiuus aliquādo a nulla regitur: sed aduerbiali-
ter ponitur. Et dicit q̄ genitiu⁹ localis sepe caret rectore. i. di-
stione regente dum nullū motum designes. i. dum iungitur
uerbo significanti permanētiā ut sto & studeo: dū etiā mo-
tus localis sit presentis numeri. i. singularis & sit prime siue
secunde declinationis. Exēpla ponūtur in littera. Rotomagi
studeas &ce. Et nota q̄ hec regula est de p̄p̄is noib⁹ locorū
simplicium. Adduunt tamē ista tria. uidelicet militia dom⁹
& hum⁹. Ideo dicit. A. militie tamē adde domi reside. &ce.

Vespere paschalis hoc poni more uidetur.

Iste uersus uarias habet expositiones. Textus autem sic so-
nat. Vespere paschalis idest illa dictio uespere de qua legitur
in officio paschali. cum dicitur. uespere autem sabati & cetera
uidetur poni hoc more: quo scilicet predicta nomina localia
super hoc possent fieri multe questiones quas omittimus cau-
sa breuitatis.

Ad rem non uocem sub uoce relatio fiet.

Tertia si moueat tibi declinatio uesper.

Sentētia est q̄ uespe de quo dictū est: si uariatur p̄ tertiā de-
clinationē relatio sequēs: uidelicet illud relatiuū qđ sequitur
ut in euāgelio uespe aut̄ sabbati q̄ luceſcit. refertur ad rē .i. ad
significatum illius dictionis uespere. Et exponitur uespere
sabbati idest in illa hora sabbati.

Ossessum debes fociare genusq; datiuo.

Cum uerbo: per quod substantia significatur.

Sicq; relatiue uoces hunc sepe gubernant

Expedito, de regimie gti. A. deter. de regimie datiu. Et priō
ponit regulā talē. Noīa significātia possessū seu rē possessam:
ut equus & liber. Et noīa significātia genus seu parētelam: ut
p̄r & cōsanguineus: cōstruūtur cū datiuo mediāte uerbo sub
statiuo sū-es est: ut iste equus est mihi: & ille homo est pater
tibi. Deinde dicit q̄ uoces relatiue. i. logicales itellige ut do-
minus & seruus: gubernāt hoc est regūt hunc. s. datiuū medi
ante uerbo substatiuo: ut iste ē dñs mihi & ille est seru⁹ tibi.

His contrarietas societur proximitasq;.

Isti dissimilis uicinus siue propinquus.

Dicit q̄ nomina importantia cōtrarietatem: ut dissimilis ini-
micus: & proximitatē: ut uicinus & propinquus: construūtur
cum datiuo: ut supra patent exempla &c.

In bilis aut in dus uerbalia iunges eisdem

Sic nobis christus amabilis est & amandus.

Dicit q̄ noīa i bilis aut in dus desinētia: ut amabilis & amā-
dus: construūtur cū dtō. Exēpla patēt in līa: Sic nobis xp̄s.

Damnum significans aut utile: pone datiuo.

Sic patri gratus: hostiq; grauis dare debet.

Patri si proſit illud: quod subtrahit hosti.

Hic pōitur alia talis. Dcōnes significātes dānū ut grauis & re-
diosus: aut utilitatē ut grat⁹ & amorusus: cōstruūt cū dtō. Ex
Istius regimen dabit acquisitio casus. (empla patēt.

Nobis est passus: qui nobis cuncta creauit.

Nobis surrexit. qui nobis tartara fregit.

Dicit q̄ acquisitio dabit regimen istius casus. q. d. q̄ datiuus aliquando regitur ex natura acquisitionis ut patet in exemplis positis in lra. Et exponitur nobis. i. ad utilitatē nostrā.

Verbo sepe duos dabis acquirendo datiuos.

Hec mihi sunt lucro: sunt uobis cetera damno.

Acquisitiua notes: quibus acquisita uidentur.

Dicit q̄ hoc uerbū acquisitiue positū sepe regit duos datiuos unū ex natura acquisitionis: aliū ex natura cause finalis. ut hec mihi sūt lucro. Ideo notanter subdit. Acquisitiua note s. q. d. q̄ in tali constructione tu debes notare acquisitiua & ea que sunt acquisita uerbi gratia hec mihi sunt lucro. i. hec sunt mihi ad lucrum.

Sepe resoluis in ab: huic uisus uisus ab illo.

Dicit Auctor q̄ datiuus sepe resoluitur in ablatiuo cum prepositione a uel ab: ut uisus huic idest uisus ab hoc.

His preceptiua quartisue potes dare uerba.

Iungesq̄ fari signant uel significare.

Hoc tibi clarifico signo uel denoto scribo

Erudio doceo iubeo simul instruo disco.

Ac interduco debes coniungere quarto.

Duntamen acquiris decet hec sociare datiuis.

Dicit q̄ p̄tinentia ad p̄cipiendū: ut iubeo ad loquendū: ut dico ad notificandū: ut clarifico: possūt cōstrui cū dō & cū accusatiuo ut ego iubeo tibi hoc dico tibi feg: clarifico tibi argumētum Et sic de similibus.

Obuius atq̄ uiam uio ue simul heu quoq̄ iungam.

Dicit q̄ hoc nomen obuius a um & hoc aduerbium obuiā & hoc uerbum obuio obuias: & he due iteriectiones significari onis dolentis. s. ue & heu construuntur cum datiuis casib⁹ ut obuius tibi: obuiam illi obuio uobis: heu tibi ue illi.

Contigit accidit euenit & placet adde datiuo.

Et liberatq; licet liquet & uacat additnr istis.

Dicit q; ista uerba in littera posita & similia possūt costrui cū datiuo. ut mihi placet scriberere.

Accusatiui regimen subiungitur istis:

Quasi dicat q; dicto de regimine datiuo: dicendum est de regimine accusatiui.

Sepe quod est partis: toti datur: & regit illā.

Est ibi synecdoche: quando faciem nigra: dentes.

Alber: nuda pedes: mulier redimita capillos.

Dicit q; sepe pprietas partis attribuitur toti: & totū regit illā pte i actō p figurā q; dicit synecdoche. ut mulier nigra faciem.

Multotiens uerbum fert significata duorum.

Voce gerundiui decet unum significari.

Accusatiuos hoc uerbum dat tibi binos.

Dum manet actiuum: sed alter habetur eorum.

Qui si iungatur passiuo non uariatur.

Dicit q; multoties unū uerbū habet significata duorū uerborū quorū unum solet significari per uocē gerundi in clusi in significatione dicti uerbi. ut doceo te gramaticā. i. doceo te tradēdo gramaticā. deinde dicit q; hoc tale uerbū dat tibi binos accusatiuos: dū māeat actiuū. Et hoc dicit: qā si esset passiuum nō posset regere duos accusatiuos: ut doceor: pterea dicit qd' alter illoz duoz actōz q; regūt ab actiuo nō uariāt. i. nō mutat si iungat passiuus: ut doceo te gramaticā tu doceris a

Infiniti modi natura sociatur. (me gramaticā)

Impersonalis tamen hic modus excipitur.

Dicit q; ifinita uerborū psonaliū ante se regunt accusatiui ex natura modi finiti. Notāter dico uerborū psonaliū qā infinita uerborū impersonaliū nō habēt modū costruendi. Et hoc est quod Auctor dicit. Imperialis tamen hic modus excipitur.

Hinc datur exemplum tibi triplex: dico magistrum.

Discipulos mores placidos de iure docere.

Modo ponit. A. exemplū triplex. i. exemplum triplicis accusatiui: de quo tractatū est in duabus regulis p̄xime dictis & dicit. Ego dico magistrum docere de iure discipulos bonos mores. Quo aut̄ regatur illi tres accusatiui: declarat i sequētib⁹.

Infinitiui natura regit precuntem:

Doctrinam capiens regitur ui transitionis.

Hocq; gerundium tradendo dic ibi clausum.

Cuius ui regitur casus: qui non uariatur.

Dum per passiui uocem uolo dicta resolui.

Aut illic positi regit hunc uis propria uerbi.

In his uersibus. A. declarat ex qua natura regūt illi tres accusatiui de qbus tradidit exēplum illud. s. dico magistrum discipulos mores placidos de iure docere. Et dicit q̄ primus accusatiuus. s. magistrum regitur ab illo infinitiui docere ex parte ante ex ui infiniti. Postea dicit q̄ capies idest accusatiuus representans doctrinam capiētem uidelicet li discipulos regit ab illo infinitiui docere a pte post ex ui transitionis. Demum dicit q̄ in tali cōstructione includatur illud gerundium tradendo: sicut añ dictū est in illa pte: multociens uerbū &c. Et ex ui illius gerundii tradēdo regitur ille accusatiuus mores placidos qui accusatiuus nō uariatur dū sit cōuersa locutio de accusatiuo in passiuum. Dicit quoq; A. Aut q̄ p̄ptia uis uerbi positi in cōstructione illa regunt hunc scilicet accusatiuum ultimum. Et sic nō expedit q̄ regatur ex ui gerundii.

Accusatiuis data per uim transitionis.

Si uox concordet: actiua frequenter habebit.

Dicit. A. q̄ uerba regentia post se actm̄ ex ui transitionis frequenter habēt actiua si uox concordat hoc est si habeat uocē actiua: uidelicet si desinat in o. Et hoc fit ppter aliqua deponētia: ut sequor & similia q̄ licet regāt actm̄ per uim transitionis: & habeāt uocē actiuam: tñ nō habentur actiua.

R

Verbo composito casum quandoq; locabis.

Quem dat componens: ut uis exire penates.

Quasi dicat q; uerba cōposita ex p̄positionibus aliquā regunt actm̄ aut illum casum ex ui p̄positiōis compositē: ut uis exire penates ille accusatiuus penates regitur ab illo uerbo exire ex ui p̄positiōis cōpositē. Componitur enim ex eo ex extra corrupto & eo is. Potest tamen cōponi ex ei eo is & regere post se ablatiuū ut in Esopo: Semen erit humo.

Penit et & teder miseret piget & pudet ista.

Accusatiuos sibi iungunt & genitiuos.

Natura primum: sed transiōne secundum

Auctor dicit q; uerba in littera posita intrāsiue cōstruuntur cum accusatiuo ex pte ante ex natura sue ip̄personalitatis siue ex natura actus receptibilis p̄ modum uti quem: & a pte post cōstruuntur cum gto ex natura transiōnis siue ex natura ef̄fectus cause efficientis ut me penitet peccatoꝝ.

Accusansq; modo damnansq; locatur eodem.

Quasi dicat q; uerba p̄tinentia ad accusandum: ut accuso & i culpo: ad dānum: ut damno & cōdemno cōstruuntur cum accusatiuo & genitiuo: ut accuso te lese maiestatis: & cōdemno petrum pene capitis.

Verbaq; sumpta foris: christi bonus ardet amorem.

Dicit q; uerba sumpta foris. i. sub itellec̄ta regunt post se actm̄ ut bonus homo ardet amorem xp̄i. i. ardens amat.

Que sine persona sunt: atq; gerundia iungis.

Si tamen a uerbo quod transeat illa creabis.

Mattheum legitur: psalmos erat ante legendum.

Dicit q; uerba sine persona idest impersonalia nec non gerundia & supina uenientia a uerbo quod transeat idest a uerbo regente accusatiuum post: cōstruuntur cum accusatiuo ex parte post: ut a me legitur matheū: & ante erat legēdū psalmos.

Postulo posco peto doceo rogo flagito celo.

Exuo cum uestit monet induo calcio cingo
Accusatiuos geminos hec uerba requirunt
Hunc dāt passiuā: quem uerba uolunt tibi clausa.
Aut quem uis uerbi sibi postulat associari

Dicit. A. q̄ uerba in littera posita requirunt duos accusatiuos:
ut postulo te ueniā. Preterea dicit q̄ passiuā dictōz uerborū
regunt post se unū de duobus dictis accusatiuis. illū. s. quē re
gunt uerba ibi clausa. i. uerba gerūdia in dictis uerbis iclause
siue illum quem propria uis uerbi. i. propria significatio uer
bi postulat sibi associari.

Ornatus uerbum spatii moreq; gubernant.

Accusatiuos uocum: que talia signant.

Te uesti tunicam: perges iam milia septem.

Dicit Auctor q̄ uerba pertinentia ad ornatū: ut uestio ad spa
tium: ut uado & pergo ad moram: ut sto & maneo gubernāt
idest regunt accusatiuos uocum hoc est dictionum: q̄ signant
idest significāt talia p̄dicta: uidelicet ornatum spacium mo
rā: ut patet in his exemplis. Ego uesti te tunicam: tu p̄gis iam
milia septem. Ego steti tecum duos menses. Verumtñ sciēdū
est q̄ i his duab⁹ ultimis cōstruōib⁹ subitelligit ista p̄pō p.

Sepe regente caret uite modus: idq; probato.

Vir bone uiue deum: sic uiues secula cuncta.

Hic Auctor dicit q̄ accusatiuus representans modum uite: seu
modum uiuendi sepe caret dictioe regente idest ponitur ab
solute: ut patet in exemplis auctoris.

His obliuiscor iunges meminiqu; recordor.

Quasi dicat q̄ uerba pertinentia ad memoriam possunt con
strui cum accusatiuo casu: ut ego recordor lectionem. Super
isto passu nota q̄ uerba p̄dicta possunt construi cum geniti
uo cū actō & cū ablatiuo: sed aliter & aliter. Nā si cōstruāt cū
gtō uel ablatō ps rei denotatur: ut recordor lectōis uel lectōe
Et ē sensus memorie habeo p̄tem lectōis & nō totā lectōem.

Si uero cōstruantur cū accusatiuo: tūc denotamus totū. i. re-
cordor lēctionem. i. scio totam lēctionem. Vnde gracismus:
Si diuersifices rem reiꝑ; regꝑ recordor. Tuncꝑ rei cū pars tm̄
modo scita recordor. Tūcꝑ recordor eā: cū pfecte scio totam.
Hisiūgas iuuat atqꝫ decet delectat oportet.

Sententia est ꝑ uerba in littera posita cōstruuntur cum accu-
satiuo: ut me delectat legere.

Oꝫ sibi quartum solet heu quoꝫ iūgere casum

Dicit ꝑ he due. dictōes o & heu solent regere actm̄: ut o petrū
uirum infinite prudentie: heu me infelicem. i. dico.

Adde per & similes: per uicos itur ad urbes.

Quasi dicat: ꝑ ista ꝑpositio per & alie uolunt accusatiuo ca-
sui deseruire ponitur exemplū in lra: p uicos itur ad urbes.

Inꝫ notās cōtra quarto soler esse locata.

Dicit ꝑ ista ꝑpositio in qñ ponit ꝑcontra: seruit accusatiuo:
ut uado in hostes idest contra hostes.

Huncꝫ gerundiuis casum ueteres posuere.

Vt supponentem: quod multorum tenet usus.

Auctor dicit ꝑ gerūdia ante se cōstruūtur cū accusatiuo casu
& hoc fm antiquos: ut in cōuertendo populus in unum: hoc
etiam tenet usus antiquorum & modernorum multoꝫ.

Seperegente loci nomen caret ut bubyloem.

Rusꝫ domum uel militiam rex uadit humumꝫ

Nomina que uillis sunt appropriata locoue.

Qui minor est: seruant hanc normam: sunt & eisdem.

Rus & militiā domus ac humus associanda.

Dicit. A. ꝑ noīa localia sepe aduerbialiter ponūtur in accusa-
tiuo casu: ut rex uadit babilonem. Postea declarat istā regu-
lam dicēs ꝑ nomina que sunt appropriata uillis & ciuitati-
bus ut bononia: & que sūt appropriata loco qui mior est: ut
puta castris burgis seruāt normā ꝑdictam. Et ista quattuor
appellatiua rus domus humꝫ & militiā sūt associāda ꝑdictis.

Ablatiuorum regimen subiungitur istis.

Expetito de regimine accusatiui: regimen ablatiuorum subiungitur. Tamen aliqui habent prius hunc uersum

O q; sibi quintum quandoq; solet regere casum.

Et merito q; ablatius sequitur uocatm & uocatiuus precedit

Sententia est q; hoc aduerbiu o solet regere quintu. i. uocatm casu: qnq; .i. aliquu uidelicet qn e aduerbiu uocadi ut o petre.

Tres notat esse gradus qui comparat inde notabit.

Multimodum regimen: qui rem decernit aperte.

Ditior est auro sapiens salomone sibylla.

Per magis expone regimenq; uidebis aperte.

Est auro diues regina magis salomone.

Hic. A. ponit regulas de regimine ablatiui. Et dicit sic. Ille q; comparat. i. comparatione facit: notat gradus comparationis esse tres. s. positiuū comparatm & suplatiuum. Et inde qui decernit aperte rem: uidebit multimodu regimen ipsius. s. ablatiui. Nā in cōstructione attēditur regimen positiui comparatiui & suplatiui. Deinde ponit exemplū de comparatiuo dices. Diuor est auro sapiens &c. Et hoc exēplū ponit exponere p magis aduerbiū & eius comparatiui positiuū Dicit per magis expone. &c. q. d. expone dictam cōstructionē per magis. & postea uidebis regimen aperte. Et hoc exponit ab auctore: Est auro diues regina magis salomone: Ecce iste ablatius salomone regit ex ui comparatiui: Et ablatius auro regitur ex ui positiui. &cetera.

Est ablatius demonstrans quantus habetur.

Excessus: regit hunc excessum dictio signans.

Hoc lignum digitis excedit quatuor illud.

Hic. A. ponit aliā regulā dices q; ablatius denotās quantitā excessus regitur a dictōe denotāte quātitatē ex natura q; tatis excessus. Et ponit exemplum tam de nomine quam de uerbo quod de se patet.

Remq; notans fieri: regit id quo res ea fiet:

Orator uerbis uincit: uir bellicus armis.

Dicit q̄ dictio denotans aliquid fieri: regit illud quo aliquid fit ex natura cause formalis siue instrumentalis in ablatiuo casu ut patet in exemplo auctoris.

Mobile mensuram designans addere debes

Longum sex pedibus lignum latumq; duobus.

Dicit q̄ adiectiua importantia mēsuram cōstruuntur cum ablatō casu: ut patet i exēplo auctoris ex natura mēsure uel q̄titatis.

Verbum materiam causam spatium preciumq;.

Aut tempus signans: ablatiuum regit horum

Que predicta notant: ut frenum fabricat ere.

Ista pudore racet: stadiis sex distat ab urbe.

Nocte morans tota panem nummis tribus emi.

Dicit q̄ dictio denotans materiā ut fabrico cas uel causam ut fileo files: uel spaciū ut disto distas: uel p̄cium ut emo emis: aut tempus ut moror raris: cōstruuntur a parte post cum ablatiuis casibus importantibus uel spectantibus supradicta: uidelicet materiam causam spatium precium uel moram. Exempla patent in littera & cetera.

Nomen eis iunge modum quod signat agendi.

Accentu plura proferre solemus acuto.

Dicit q̄ dictio designans modū regendi regitur in ablatiuo ex natura cause formalis: ut solem⁹ proferre plura accentu acuto.

Sepe potestatis nomen coniungitur istis.

A rex hierusalem dei dono. b. salutem.

Dicit q̄ dictio significans proprietatem & potestatem ut rex dominus dux regunt ablatiuum ex natura effectus cause efficientis: ut a. i. andreas uel alius cuius nomen inchoet ab a Rex hierusalem dono dei regitur ex natura predicta.

Synecdochem iungas: ut uultu uirgo decora.

Dicit q̄ ablatiuus interdum regitur per figuram que dicitur si

necdoche: exemplum patet in littera.

Ornatu m subdis: ut uirgo crinibus albis.

Dicit q̄ dictio significans ornatu m regit ablatiuu m ex natura ornatu s siue ex natura cause materialis: ut indutus uestibus albis.

Toti da partem: subiecto proprietatem:

Sed laudem iunge uel uituperamen utrinq̄.

Vir manibus ualidis uel uirgo crinibus albis.

Vir dextra fragili: uel forma femina turpi.

Dicit q̄ totu m regit eius partem & subiectu m proprietatem sua m in ablatiuo ex natura declarationis essentie. Sed utrinq̄ idest tam a parte quam a proprietate iunge dictionem importantem laudem uel uituperiu m. quia nec totu m posset regere partem simpliciter nec subiectu m proprietate nisi additione laudis uel uituperii: ut patet in exemplis uir manibus ualidis & femina crinibus albis. Similiter expone aliu m uersu m sine additione &c. Sequitur mobile.

Mobile uel uerbu m designans proprietatem.

Sextis construitur: per quos ea significatur:

Aut instrumenti uel cause nomina iunge.

Cursu festinus: fulget uirtute modestus.

Est uelox pedibus: blando sermone facetus.

Viribus inuictus: properat pede: uoce benignus.

In istis uersibus Auctor dicit q̄ nomen adiectiuu m uel uerbu m designans aliquam proprietatem construitur sextis idest ablatiuis: per quos & pprietas significatur ex natura pprietatis. Postea subdit: & dicit q̄ noia instrumentorū uel cause etiam iunguntur predictis. Nam ipsa cōstruuntur cum ablatiuo ex natura instrumenti uel cause exemplū patet in littera.

Remq̄ carere notans: ablatiuu m regit eius:

Vt pena careat homo: purus crimine uiuat.

Dicit q̄ dictio denotans carentiā regit ablatm̄ specificantē il
lam carentiā ex natura cause materialis. Exēpla patēt i littera
Inter & est iuncta tibi dant pronomina quinq̄:

Intererit nostra uestraq̄ meaq̄ tuaq̄.

Atq̄ sua normam refert seruabit eādem.

Dicit q̄ hoc uerbum interest construitur cū quinq̄ ablatiuis
pronominiū possessorum scilicet mea tua sua nostra & ue
stra textus est clarus. Deinde dicit q̄ hoc uerbum refert eandē
normam seruabit.

Plenus inops casum dant istum siue secūdum.

Vini uel uino duo dolia plena uidet o.

Pauper egenus inops uino uel panis egebit.

Dicit q̄ dictiones importantes plenitudinem ut plenus & di
ues & etiam paupertatem ut pauper inops & ego construun
tur cum ablatiuo siue genitiuo ut patet in littera.

Dignus cum potior fungor fruor uestor & utor.

Et careo iungo casu tantummodo sexto.

Dicit q̄ uerba in littera posita construuntur cū ablatiuo. No
ta tamen q̄ experiuntur cum genitiuo constructa.

Hos casus de pre coram scieq̄ gubernant.

Dicit q̄ iste prepositiones de pre coram & socie seruiunt abla
tiuo casui.

Cum super est pro de: sexto decet hanc uariare.

Quasi dicat q̄ ista prepositio super quando ponitur pro de
seruit ablatiuo: ut in uirgilio: Multa super priamo rogitas. i.
de priamo.

Iste datur casus passiuus ab preeunte.

Cernitur hic a me: quandoq̄ uidebor ab illo.

Dicit q̄ iste casus scilicet ablatiuus datur passiuus cum prepo
sitione a uel ab ex natura actus illati ab altero: ut patet in ex
emplis: Cernitur hic a me & cetera.

Vel si susceptum quid signes siue recessum.

Sic a te disco libros: a teq; recedo.

Dicit q̄ uerba pertinētia ad aliquid suscipere ab aliquo: uel ad recedere ab aliquo: regunt ablatiuum cum prepositione a uel ab ex natura recepti uel separationis.

Sunt ablatiui plures rectore soluti.

Discere discipuli debēt doctore legēte.

Dicit q̄ plures sunt ablatiui: qui aliquando ponuntur absolute: ut in hoc exemplo: discere discipuli: & cetera.

Atq; loci nomen quandoq; regente carebit.

Roma militia uel humo rure domoq;.

Rex uenit: atq; means normam seruabit eandem.

Seruat idem uerbum sine motu: dum sociabit.

Nomen plurale: uel cui sit regula terne.

Qui modo rure canit: uernone canit uel athenis.

Dicit. A. q̄ nomen loci aliquando ponitur aduerbialiter in ablatiuo casu. uidelicet quando iungitur cum uerbo significante de loco: ut uenio & recedo: Ac etiā cum uerbo significante per locum: ut meo & transeo: Ideo dicit. Atq; means Deinde dicit q̄ idem regimen seruatur. i. ablatiuus aduerbialiter ponitur quando nomen loci tantum pluraliter declinat: ut athenae & uenerie uel nomen loci est tertie declinatōis. ut auinio nis. quando iunguntur uerbo significanti permanentiam: ut puta uenetiis scribo: his exempla patent in littera.

Ad nomen positum sic sepe relatio fiet.

Vt uado romam: que menibus eminet altis.

Dicit q̄ ad noīa localia sic posita sepe fit relatio: ut uado romam. que menibus eminet altis.

Queris: si possit adiectiuum sociari:

Vt debet doctas bonus ire scholaris athenas.

Auctor uidetur respondere cuidam questioni: ut mouet eam dicēs: Tu q̄ris: si adiectiuū possit sociari noībus aduerbialiter positus. ut doctas athenas. Et uidetur affirmare uigore exēpli

Per quo qua uel ubi fit questio siue per unde.

Dicit q̄ questio idest interrogatio fit de circūstantiis localib⁹
per hec aduerbia. s. quo qua & unde.

Istuc pergo foras: huc illuc pergis eoq̄.

His intro iungas: hac illac pone meando.

Hic illic istic itus foris est & ubiq̄.

Hinc illinc istinc remaneans foris intus & inde.

Hec sunt uerba que respondentur predictis quatuor interro-
gationib⁹. Sed illa que sunt in prima paragrapho responden-
tur ad quo & similia. Illa de secundo: ad qua. Illa de tertio: ad
ubi. Illa de quarto ad unde.

Articipās quod in ans uel i ens fit: dicito presēs.

Tus uel sus dat preteritum: rus dusq̄ futurum.

Hic Auctor incipit determinare de regimine quod fit
per participia Et primo docet cognoscere participia p
eoq̄ terminationes & tempora. Et dicit Tu dicito participās
i. participium quod fit in ans uel in ens ut amans & legens es
se presens. i. presentis temporis. Et illud q̄ fit in tus in sus i
xus e. se preteritum. i. preteritum temporis: ut amatus gaudi⁹
& amplexus. & illud quod fit in rus⁹ & in dus esse futuri tepo-
ris: ut amaturus & amandus.

Quere per actiua presens in rusq̄ futura.

Que dedit actiuum: dabit hec eadem tibi neutrum.

Sunt per passiuā tibi cetera significanda.

Dicit q̄ participia presentis temporis & futuri in rus descen-
dunt a uerbis actiuis Cetera uero. s. in sus in xus & in dus de-
scendunt a uerbis passiuis siue passiuā uocē habentibus

Deponens terna tibi dat: commune quaterna.

Quasi dicat q̄ uerbū deponēs habet tria pticipia unū in ans
uel in ens & unū in tus i sus uel in xus & aliud i rus. Preterea
dicit: q̄ uerbū cōe habet q̄tuor. s. tria p̄dicta & unū in dus.

Lex tamen est talis: q̄ que caruere supinis.

Non possunt rectum per rus formare futurum.

Dicit q̄ uerba q̄ carent supinis: nō possunt formare pticipiū i rus. Et ratio est: quia pticipium in rus formatur a supino.

In uerbi genere que sit significatio: quere.

Hinc tibi multimodum regimen credas referandum.

Postquam Auctor docuit cognoscere participia. Nūc docet regimen eorū. Et dicit in cōclusionē q̄ quēcūq; casum regit uerbum a parte post: eundem regit eius pticipium ex eadem pte ex eadem natura. Et ex hoc patet multimodum regimen participiorum & cetera.

Dum mutat regimen: sit participans tibi nomen:

Dum perdit tempus: dum comparat: associamus:

Istis compositum: dum simplex sit tibi uerbum.

Auctor dicit q̄ participium quatuor modis transit in nomē. Primo modo quando mutat regimen: hoc est quando regit alium casum q̄ uerbum a quo descendit ut doctus grāmatice. Secundo modo quando perdit tempus: ut si dicatur: homo honorāus. i. dign⁹ honoris. Item quando cōparat: ut doct⁹ atior doctissimus. Demū qñ cōponit cū dictōe: cū qua nō cōponitur suū uerbū: ut idotus: nō. n. iuenit idotior eris.

St post p̄dicta cōstructio iure locāda

Hoc est aliud capitulum in quo. A. determinat de constructione. Et primo se cōtinuat cū precedentibus dicens: Constructio est ordinanda iure post p̄dicta.

In geminas partes constructio scinditur illi:

Transitio debet intrasitioq; subesse:

Dicit q̄ constructio diuiditur intrasitiuam & in intrasitiuā.

Cum partes: per quas constat constructio plena.

Singnat diuersa constructio transeat illa.

Iudicium est idem tanquam diuersa notanda.

Sentētia est: q̄ illa cōstructio est transitīua que suppositū & appositū habet significātia diuersa: ut ego amo petru: Deinde dicit q̄ idem iudiciū est de cōstructionibus suppositum habentibus & appositum diuersum: ut ego amo petrum: uel tanquam diuersum ut ego amo me.

Hanc in membra duo cōstinguere conuenit: eius.

Sunt species: simplex que transit queq; retransit.

Dicit q̄ transitīua cōstructio diuiditur in duo membra. uide licet in simplicem trāsitīuā & in retransitīuam Simplex trāsitīua fit p̄ unum uerbū: ut amo deū. Retransitīua fit per duo uerba: ut amo petrum: ut ipse amet me.

Est intransitio tibi per predicta notanda.

Dicit q̄ cōstructio transitīua est illa: cuius suppositum & appositū pertinet ad idem ut homo est animal.

Per binas species hanc distingues: quia simplex.

Hanc intransitio pariterq; reciproca scindunt.

Nūc diuidit cōstructionem intransitīuam dicens q̄ cōstructio intransitīua diuiditur in simplicem intransitīuam. Et hoc est quando suppositum & appositum pertinet ad idem: ut marcus orat ciceronem Et in reciprocam. Et est reciproca quando eadem persona ostenditur agere & pati: & reuertit in idem ut patet in exemplis inferiorius positis.

Ecce per exempla tibi res est notificanda.

Hic sociū supat: uel marcū tullius orat.
retransitīua.

Exorat marcum cicero: q̄ diligit ipsum.

Se regit hic: ego me: tu te: nos diligimus nos

Isti se sociant. uos autem diligitis uos.

Actus transitio personarum q; notentur.

Quasi dicat q̄ duplex est cōstructio. scilicet actuum & personarum. Nota q̄ cōstructio transitīua actuum est duplex. Nam aliquando fit per actum uehementis transitus. uidelicet per

uerba neutra & alia. Et aliquādo fit per actum nō uehemētis
trāsitus uidelicet per uerba neutra & alia. Item cōstructio trā
sitiua personarū aliquādo fit per rectum & obliquum: ut cap
pa Petri. Aliquando per duos obliquos: ut cappam Iohānis.
Construe. Transitio actus & personarū notentur quia utraq;
reperitur: uel sic. Constructio transitiva actus notatur per p
dicta. & personarū per sequentia.

Quando non transit actus: nec passio cuiquam.

Infertur nunquam transit constructio plena.

Filius alpei iacobiq; maria quiescunt.

Dicit q̄ illa constructio in qua nō ostenditur actio transire &
passio inferri ab una psona in aliam nō est plene transitiva:
sed potius intrāsitiua. Et illo probatur exemplo. Filius alp
hei iacobiq; maria quiescunt. Hic nō ostenditur actio transi
re nec passio inferri ab una persona in aliā: ideo nō est plene
transitua. Nota tamen q̄ cum dicitur filius alpei & maria
iacobi fit constructio de personarū.

Onstrue sic casum: si sit prepone uocantem.

Postq; Auctor diuisit constructionem & ipius mēbra
declarauit. Nūc docet ordinare dictiones in cōstructio
ne. Et dicit. Tu construe sic. i. ut sequitur. Et prepone casum
uocantem idest uocatiuum si sit quasi dicat q̄ in cōstruendo
tu debes incipe a uocatiuo casu: si sit positus in cōstructione.

Mox rectum ponas: hinc personale locabis

Verbum quod primo statues. si cetera desunt

Dicit q̄ post uocatiuum tu pones mox. i. incōtinenti rectum
idest nominatiuum. Dehinc idest postea: tu locabis persona
le uerbum quod primo statues. i. quod principale dices: si ce
tera desint. i. si nihil aliud sit quod poni debeat ī cōstructione.

Hinc ternus casus & quartus sepe sequuntur.

Auctor dicit q̄ post uerbum primo positum sepe locatur da
tius & accusatiuus: ut in hoc exemplo. O Petre auxiliare mi
hi. O Petre defende me. & sic de aliis.

Aut uerbo subdes aduerbia: subde secundum.

Casum rectori: debet uox prepositiua.

Quarto preiungi uel sexto: quem regit ipsa.

Auctor dicit q̄ aduerbia debent imediate poni post uerbum suū. Sed nota q̄ aliqua sūt q̄ debent p̄poni: ut puta negatiua interrogatiua relatiua dubitatiua & quedā alia. Deinde dicit subde fm casum rectori. q. d. q̄ secundus casus debet imediate poni post illam dictōem: a qua regitur. Postea dicit: q̄ uox p̄positiua. q. dicat q̄ p̄positio debet poni suo casui.

Infinitiuum persone siue quibusdam.

Des adiectiuis: ut sunt habilis piger aptus.

Hanc olim pulchram ueteres dixere figuram.

Auctor dicit q̄ a uerbis personalib⁹ motum seu inclinationē animi significatib⁹ dare debes uerbū infinitiuum: ut uolo scribere. Similiter & quibusdam adiectiuis: ut sunt ista habilis piger aptus & similia. Postea dicit q̄ ueteres olim dixere hanc figuram pulchram. i. hunc pulchrum modū loquēdi: ut habilis currere. i. ad currendum: ego sū apt⁹ scribere. i. ad scribendū.

Verba que sunt debet iubet audet uultq; potestq;.

Nititur & tentat dignatur scitq; monetq;.

Incipit & teder piget pudet atq; meretur:

Et properat gaudet & debet penitet urget.

Et parat & discit decet solet & licet adde.

Que predicta notant. & que contraria signant.

Hic Auctor cōnumerat aliqua ex uerbis: que cum infinitiuo construuntur a parte post: ut ex ipor; similibus & eorum contrariis possumus alia cognoscere.

Addere multa potes quarto casu preeunte.

Dicit q̄ multa uerba possūt addi p̄dictis: q̄ qdē añ se cum actō construuntur: ut penitet oportet pudet &c. Postea cōstruuntur post se cū infinitiuo. ut me penitet malefecisse. Nota tñ q̄ nō oīa uerba p̄dicta possūt habere añ se actm sed bene infinitm.

Que iungis uerbo: iungas & participanti.

Si generi uerbi sua significatio fiet.

Consona debetur ipsi constructio uerbi.

Dicit. A. q̄ illa uerba q̄ postponuntur uerbo postponuntur etiā participio dūtaxat ip̄m participium retineat talem significationē uerbi. Et hoc dicit ppter p̄cipia uerborū cōmuniū in ans uel in ens & in rus & in dus desinētia. Nā licet in uerbis cōmunibus postponatur actūs & ablatiuus cū eorū p̄cipiis in ans uel in ens & i rus desinētibus nō postponitur nisi accusatiuus: q̄a talia p̄cipia t̄m actiuam retinēt i significationē. Participiis uero desinētibus in dus nō postponitur nisi ablatiuus: quia passiuam retinent significationem. Sed participiis in tus uel in sus ul' in xus desinētibus postponitur actūs & ablatiuus: q̄a utramq̄ retinent significationem.

Sed personale supponens rectus habebit.

Dicit q̄ nominatiuus supponēs participalis debet esse consimilis uerbo personali in persona & in numero.

Aut ablatiui preunt rectore soluti.

Aut postponuntur: sed uix interferis illos.

Dicit q̄ ablatiui participiorū absolute positi aut precedunt uerbū in cōstructione: aut nō. Si precedut: & tunc uerbū postponitur: ut in hoc exēplo: Magistro legete scholares discunt. Si postponitur tūc uerbū precedat ut in hoc exemplo. Ego dispuo paulo astante: Sed uix interferis illos. i. in medio constructionis ponis illos ablatiuos.

Appellans uerbum: substantiuumq; uel horum!

Vim retinens: rectum post se quandoq; locabunt.

Dicit. A. q̄ uerbū appellās. i. uocans ut uocor & nominor: & uerbū substantiuū: ut sū & existo: locabūt post se rectū. i. n̄m & uerbū retinēs vim eorū. s. p̄dictorū: ut fio bonus.

Et substantiui data significatio uerbi. Dicit q̄ significatio

Passiuis sepe solet constructio tradi. Passiui & cōstructio uerbi substantiui sepe dat uerbis pass. ut ego efficior eleazaris papa.

Quis qualis quantus cuius cujus quot us & quot.

Missa relatiue penitus precedere debent.

Oblíquos uerbo preiunges missa rogando.

Hanc sua iungendi retinent aduerbia formam.

Auctor dicit q̄ noīa in lra posita & similia relatiue & interro-
gatiue posita debēt pponere aliquos casus uerbo a quo regit̄
tur: ut quē uides ego diligo: quem diligis tu? Deinde dicit q̄
aduerbia ab ipsis deriuata eodem modo debent in constru-
ctione ordinari: ut qualiter est tibi.

Quis proprium nomen: & que substantia querit.

Qua nota proprio tantum de nomine quero.

Dicit q̄ hoc nomen quis pōt querere de pprio nomine & de
substantia. Et hoc declarat dicēs: Si ego noui pprium nomen
debeo querere de substantia: ut quis est Petrus? tūc respōdeat̄
iste uel ille. Et si nō de substantia: tūc interrogatio fit de pprio
noīe ut si dicā: qs est iste? tūc respōdeatur Petr⁹ uel iohānes.

Communi per quis etiam de nomine queris.

Quis bonus est aratro: bos quis natat in equore piscis.

Dicit etiā q̄ p quis interrogat̄ de noīe cōmuni. i. per nomen
cōmune ad ipsū respondeatur: ut quis est bonus aratro tunc
respondeatur bos quis natat in equore piscis.

Quesitiua pares optant reddi sibi casus.

Dicit q̄ quesitiua. i. interrogatiua noīa optant pares. i. simi-
les casus reddi. i. responderi sibi. q. d. q̄ p quēcūq; casū sit in-
terrogatio: per eundem debet fieri responsio.

Cum quia dum donec quoniam similesq; peribunt.

Nanq; relatiui ius implicitum tenere.

Dicit. A. q̄ iste dictiones cum quia dum donec & similes de-
bent preponi uerbis: quando habent uim relatiui.

Cunq; relatinis de iure uiam parat horum.

Precedens decet obliquus: quandoq; perire.

Cum notat hoc rectus ac obliquus notat illud.

Isti subueniunt mater sua uel pater eius.

Quasi dicat q̄ ita sit q̄ precedens. i. añs relatiuog; paret uiam
ipsis relatiuis. decet quandoq; obliquos casus perire. i. prece-
dere uerbū: hoc cū p qñ rectus notat hoc. i. suppositus est pro
uno & obliquus p alio. Ponitur exemplū in littera: Isti sub-
ueniunt mater sua uel pater eius: Et nota q̄ assignando tales
constructions mutatur; relatiu in antecedens: ubi dicimus
mater sua uel pater eius: dicatur mater & pater istius: Et ubi di-
citur isti: dicatur sibi uel ei.

Verbum multoties substantiuum petis extra.

Iste uers^o solet exponi dupliciter: uno mō sic Tu multoties ex-
tra cōstru. tōne petis uerbū substātm. i. q̄ uerbū substātm se-
pe subintelligit ut i psalterio: Intellect^o bon^o oib^{us} facietib^{us} eū
subintelligitur est. Alio modo expoitur sic: uerbū multoties
petet substātm nomē extra cōstructionē. i. q̄ substātiuū nomē
sepe subintelligit: ut uirgili^o i pmo sic dicit. subintelligit libro

Mobilis & fixi naturam nosce decebit.

Est adiectiuum uocis uel significat i

Nūc. A. incipit docere quō adiectiuū & substātiuū inuicē cō-
struantur. Et primo dicit: q̄ nos decebit nosce. i. noscere natu-
ram mobilis. i. adiectiui & fixi. i. substātiui. Deinde dicit q̄ du-
plex est adiectiuum. s. uoce & significatione. Adiectiuū uoce ē
duplex. s. uoce tantū ut ille illa illud: & uoce & significatione
ut albus alba albū: Similiter adiectiuum significatione est du-
plex. scilicet significatione tantum ut dominus & magister
& significatione & uoce ut niger nigra nigrum.

Solius est generis adiectiuum: uariat q̄.

Cum numero casum: uelut hic: uenit una sororum.

Est inter fratres bonus aut de fratribus unus.

Dicit. A. q̄ inuenitur adiectiuum in solo genere concordari
cum sustantiuo & discordari in numero & in casu ut hic. una
sororum. unus de fratribus. Nec est intelligendum nisi de ad-
iectiuis de quibus exemplificatur & in similibus que tamen

si suppleantur substantiua ut decet: nō discordabūt in aliquo.
Cum diuersorū uerbum rectis numerorum.

Interponatur: utrilibet equiparatur:

Sermones summi patris est meditatio iusti.

Dicit q̄ si uerbum ponatur in medio diuorū nominatiuorū diuersorū numerorum potest utrilibet cōformari: ut sermones summi patris est meditatio iusti: possumus enim dicere ē & sunt: sed diuersis respectibus. Nam quādo dicimus est: tūc ille nominatiuus meditatio supponit uerbo & sermones apponit. Quando autem dicimus sunt: tunc ille nominatiuus sermones supponit: & meditatio apponit.

Quando relatiuum generum casus uariorum:

Inter se claudunt: qui rem spectant ad eandem:

Per genus hoc poterit utrilibet assimilari:

Est pia stirps iesse: quem christum credimus esse.

Dicit q̄ quando casus diuersorum generum claudūt inter se relatiuum: qui scilicet casus spectent ad eandem rem: tūc hoc scilicet relatiuum poterit assimilari utrilibet casui per genus idest poterit in genere concordari cum utroq̄: & ponit exemplum. Est pia stirps iesse: quem christum credimus esse possumus enim dicere quem & quam

Sic adiectiuum reperimus sepe locatum:

Est coluber factus uel facta mystica uirga.

Dicit q̄ sepe reperimus sic locatum adiectiuum. i. q̄ cōcorde cum primo substantiuo uel cum secundo: ut est coluber facta uel factus mystica uirga mystica idest sacrata.

Ponere suprema duo non debes sine causa.

Quasi dicat q̄ iste due coniunctiones ultimo dicte non debent usitari: nisi causa urgente: eo quia sunt figurate.

Occurretq̄ tibi quandoq̄ relatio simplex.

Femina que clausit uite portam: reseauit.

Dicit q̄ aliquando relatio simplex occurret tibi in constructione. Et est relatio simplex: quādo antecedēs supponit unū

& relatiuum refert aliud ut patet in exemplo auctoris: Femi-
na que clausit uite portam reserauit. Li femina supponit pro
urgine maria & li que pro eua. Et uocat simplex relatio: q̃a
relatiuum refertur simpliciter ad speciem & non ad ipsam re
indiuiduam per uocem representatam.

Ad partem uocis de iure relatio fiet.

Extra tamen sepe queres: ad quod referatur.

Rex est carnoti: patrie que preualet omni.

Dicit q̃ relatio fit sepe ad partem uocis & nō ad totū. & tñ tu
sepe petis extra. i. subintelligis illud ad quod relatiū refertur
ut rex est carnoti patrie q̃ preualet omni. Deberet enī sic ordi-
nari ista cōstructio: Rex ē i ciuitate carnoti. q̃ ciuitas perualet
omni patrie.

Sepe relatiuo conformari reperitur.

Precedens illi: qui presidet immediate.

Sermonem quem uos audistis: uerus habetur.

Vsu communi tamen hoc non debet haberi.

Dicit q̃ aīcedens sepe reperitur conformari illi cui relatiō pre-
ponitur immediate: ut ser monē quē audiuiſtis uer⁹ habetur
Tamen dicit q̃ non debet usitari.

Inuenies iunctum possessiuo genitiuum:

Vt mea defuncte da molliter ossa cubare.

Sepe relatiuum pro parte refertur ad ipsum.

Vt mei scripta legis: qui sum summotus ad histrum

Dicit q̃ genitiu⁹ primitiu⁹ aliquñ includitur possessiuo: & adie-
ctiuum concordat cum dicto genitiuo & ossa mea defuncte:
Deinde dicit q̃ relatiuum sepe refertur ad dictū gtm̃ inclusū
in possessiuo. ut legis scripta mei qui sū submotus ad histrū.

Ponis ob id solum precedens sepe: q̃ inde.

Certa relatio fit: tua uirga deus baculusq̃.

Ipsa mihi uere prebent solatio uite

Dicit q̄ antecedēs aliqñ pōitur ob id q̄ sequēs relatio habet locum: ut uirga tua baculus tuus ip̄a me consulata sunt.

Ad uerbum sepe uel adiectiua relatum.

Inuenies: fugit aut piger es: mihi quod procul absit.

Auctor dicit q̄ relatiuū substantie scilicet quando ante aliud simile sepius refertur ad uerbum uel ad nomen adiectiuū: ut tu fugis aut es piger qđ absit mihi. Et resoluitur qđ. i. q̄ res.

Pro sola uoce supponat sepe relatum.

Quauis precedens supponat significando.

Dat deus aureolam: quod nomen habetur ab auro.

Dicit q̄ relatiuū sepe supponit pro sola uoce: quāuis antecedens supponat significando: ut deus dat aureolam: quod nomen habetur. i. deriuatur ab auro: li quod supponit pro sola uoce licet referatur ad significatū sui antecedentis. s. aureolam.

Estq̄ relatiuis precedens materialis.

Nomen equiria: sic nobis placet illa uidere.

Dicit Auctor q̄ antecedens aliquando stat materialiter: & relatiuum stat significatiue: ut egria nomē: nobis placet illa uidere. Equiria ponitur materialiter: & illa significatiue: & est equiria ludus equorum. &c.

Sepe relatiuum permutat significatum.

Sunt que nos domini fecere manus crucifixe.

Quasi dicat q̄ antecedēs sepe significat unū & relatiuū representat aliud. ut manus dñi que nos fecere: sūt crucifixe: li manus sūt manus carnales: & li q̄ representat spūales.

Et numerum mutat: hominem d̄ uina potestas.

Plasmat: eosq̄ marem factor creat & mulierem.

Auctor dicit q̄ relatiuum aliquando discordat ab antecedente in numero ut diuina potestas plasmat idest format hominem & creat eos marem & mulierem. li hominē est numeri singularis: & suum relatiuum. s. eos numeri pluralis.

Inuenies positum sine precedent e relatum.

Ipsa petenda mihi: iuno de pellice dixit.

Dicit q̄ relatiuum aliquñ inuenitur positũ sine antecedente ut
in ouidio. Ipsa petenda mihi .i. iuno tunc; indignata de pel
lice loquebatur: Et nota q̄ ipsa non ponitur pprie sed expres
se relative. Nā habet antecedēs inclusum in animo loquetis
hoc fit cā maioris discretionis. Dicit ideo q̄ possit diucretiue.

Indiffinite precedens sine relatum

Sepelocas: nullum designans inde locatum.

Cuncta timent hominem: quia presidet ille creatis.

Dicit q̄ aīcedēs & relatiuũ aliquñ ponuntur indiffinite: ita q̄
nil certum seu determinatũ significat. ut in hoc exēplo: Cun
cta timet hominē. q̄a p̄sident ille creatis: li hominē ē aīcedē
& pro nullo certo homine supponit. immo p̄ oībus idiffini
te seu indeterminate: & li ille ē relatiuũ: quod eodē mō refer
tur ad illud antecedens hominem

Et personalem permutat proprietatem.

Vt domino benedic aqua: que celis superextat.

Sed non est talis imitanda relatio nobis.

Dicit: A. q̄ relatiuũ aliquñ discordat a suo aīcedēte in p̄sona. ut
domino b̄ndic o aqua que supexat celo li aqua cū sit uocati
ui casus & p̄sone secunde & li que p̄sone tertie: cum supponat
uerbo tertie p̄sone. s. supexat. Deinde dicit. q̄ talis relatio nō
est imitanda.

Non dat ad uocem quandoq; relata sed ad rem.

Nominis est bona gens: deus est protector eorum.

Dicit q̄ relatiuum aliquando discordat a suo antecedente in
genere & in numero: ut bona gens est deus est protector eo
rum li gens est numeri singularis & generis feminini: & eo
rum generis masculini numeri pluralis: In talibus autem re
lationibus relatiuum refertur ad significationem anteceden
tis & non ad uocem. Nam li gens importat homines: & cum
sit nomen collectiuum. importat pluralitatem.

Adiectiua modo poni reperimus eodem.

Pars hominum ualidi turre & menia scandunt.

Quasi dicat q̄ etiā adiectiua reperiuntur discordari a suis sub
stantiis quātum ad uocē nec ad rē neq; ad significatū: ut pars
hominū ualidi &c. si pars ē generis feminini & numeri sin
gularis: & si ualidi ē generis masculini numeri pluralis: & est
ibi synthesis generum & numerorum.

Sunt adiectiui plurales distribuenti:

Huic etiam uerbum reperis plurale locatum.

Utraq; formose me iudice sunt uenerande.

Sed non est nobis constructio congrua talis.

Dicit q̄ adiectiui pluralis numeri sūt aliquando additi distri
buenti. i. nomini distributio. Et ponit exemplum: utraq; &c.
si utraq; est numeri singularis & si formose pluralis. itē utraq;
est numeri singularis & sunt pluralis. & est ibi synthesis nume
rog. Ideo dicit q̄ talis constructio non est congrua nobis im
mo figurata.

Impersonalis fit demonstratio sepe:

Sal monstrans dicit: te misit equus eliseus.

Ad euidētiā istog; metrog; sciēdū est: q̄ duplex est demon
stratio. s. personalis & impersonalis. Personalis est qñ id qđ
demonstramus est illud de quo loquimur: ut iste liber est pe
tri. Impersonalis est quando demonstramus unū & intelligim;
aliud: ut si diceretur hec herba nascitur i horto meo. Nō enī
intelligimus herba que demonstratur: sed de cōsimili. Dicit
igitur. A. q̄ impersonalis demonstratio sepe fit: ut patet in ex
emplo: Sal monstrans dicit &c. Non enim intelligitur de il
lo sale: quod tu demonstras: sed de cōsimili.

Equiualens geminis harum si iungitur uni.

Dictio pro reliqua tantummodo debet haberi.

Sic uisu cecum uisu dic esse carentem.

Dicitur quod si una dictio equalis geminis. i. habet significata duarum: ut cedo. i. locum do. iungitur uni hanc. s. dictam. illa talis dictio debet tantum poni pro reliqua. i. pro altera ipsarum: ut si dicatur: cedo locum: licet cedo non ualeat plusquam do. hec etiam patet in exemplo auctoris. Sic uisu cecum &c. licet cecum nil ualeat plusquam carere: quia cecum per se significat uisu carere.

Quando negatiuum uerbum constructio iungit.

Obliquum: per non exponere conuenit illum.

Aut simul exponi debet constructio tota.

Dicitur. A. quod quando casus obliquus nominis negatiui iungitur uerbo: Et tunc in construendo debemus exponere dictum negatiuum per non: ut puta si dicatur: Nullum crimen habeo: debemus sic exponere. i. non nullum crimen: & assignare sic: Ego hoc est suppositum: non habeo ullum crimen: & hoc est appositum: aut tota constructio debet simul exponi. i. per passiuum conuerti uel per aliam constructionem equipollentem sic: Nullum crimen habetur a me.

Erit asymbasma sine recto clausula plena.

Me tedit uitii: placet illi iura tueri.

Hucusque determinauit de constructione in qua posuit rectum. Nunc autem determinat de illa que fit sine recto. Vnde nota quod constructionum alia fit cum rectis ut sunt martinus. Et ista dicitur symbasma a sym quod est cum & basis fundamentum: quasi cum fundamento. Alia fit sine recto: ut me tedit uitii: Et ista dicitur asymbasma ab a quod est sine & basis fundamentum: quasi sine fundamento. Alia fit cum rectis & obliquis: ut ego lego uirgilius. Et ista dicitur parasymbasma a para quod est iuxta &c. Dicit ergo. A. Fiet asymbasma. i. clausula siue constructio plena. i. perfecta sine recto ut me tedit uitii placet illi iura tueri.

Questio fit: si fiat in his constructio duplex.

Huius placet esse probo: nobis placet esse peritos.

Nunc Auctor mouet unam questionem quam non preterea soluit. quia sane perscrutanti solutio patebit. Dicit igitur sic Questio idest interrogatio fit a scholaribus si duplex constructio

fiat in his modis loquendi: huic placet esse pbo: nobis placet
esse peritos. q. d. q. si queritur si eodē mō an duobus constru
antur siue cōsiderentur p̄dicte due cōstructiones. s. huic placet
& ce. Et sane itelligēs respondere debet soluēdo questionem
q. duplex cōstructio fit in predictis: Nā cū dicitur huic placet
esse pbo: li placet esse est unica dictio qd' saluatur natura il
lius infinitiui esse quod habet copulare similes casus: p̄cessit
enim datiuus. s. huic uirtute primi cōponētis. s. placet: & se
quitur etiā datiuus uirtute secundi cōponētis. s. esse q. ha
bet copulare post se simile casū p̄cedēti. Cū aut dicitur nobis
placet esse peritos: li placet esse est duplex dictio & utraq. ser
uat naturam suā. Nā placet habet an se datm. s. nobis & post
se infinitm. s. esse quod quidē infinitū habet accusatm subin
tellectū. s. nos & post se similem casum scilicet peritos.

Iungere cōsimiles debet coniunctio casus.

Quam nisi preterquam retinent talem sibi formam.

Dicit q. cōiunctio copulatiua uel ei⁹ uim retinēs debet copu
lare similes casus: ut amo te & illū. Preterea dicit: q. iste dictio
nes q. aduerbiū nisi p̄terq. exceptiue cōiunctiones eodē mō
cōsiderātur: uerbi gratia Malo bonū q. malū Oēs nisi petrus
legunt. Omnes diligo p̄terq. uicinos. Tamē aliqui dicūt q. cō
iunctio copulatiua potest copulare disimiles casus tribus mo
dis p̄mo mō. ut si dicam: Ista domus est mea & petri. Itē ple
nū grā & ueritatis. Demū indictionibus aduerbialiter positif
ut Ianue & ipfis Sed huic opinioni de facili pōt respōderi.

Actum siue pati signare gerundia poscunt.

Atq. supina: per hec datur his constructio duplex:

Si tamen a uerbis ueniant signantibus actum.

Hec delectatur in spectando quasi pulchra.

Dicit q. gerūdia uenictia a uerbis significātib⁹ actū siue pati
ut ab actiuis & neutris trāsitiuis & etiā supina significare pos
sūt actionē & passionē. Et p hoc possūt habere duplicē cōstru
ctionē. s. actiua & passiuā. & ponit exēplum in littera: ubi di
cit hec delectatur & ce. Pōt exponi in spectādo illos uel in spe
ctando ab aliis. Eodem modo dicendum est de supinis.

Deq; gerundiuis que sum gerit: esse uidetur.

Questio: si triplex illis constructio detur.

Presbyter essendi causa uis clerice radi.

Militis essendi causa precor arma parari.

Essendi regem causa me posco iuari.

Hic. A. mouet questionē de gerūdiis huius uerbi sū es est uis
delicet si possūt in cōstructione tripliciter ordinari: aut cū re
cto: ut dicendo uis radi causa essendi presbyter: aut cū grō: ut
dicēdo precor arma parari causa essendi militis aut cū accusa
tuo: ut posco me iuari causa essendi regē. Sup hoc licet uarie
sint opinionēs: teneamus ultimā cōstructionē. s. accusatiuo.
ut posco me iuari causa essendi regem. Nā illud gerūdiū esse
di: cū sit uerbi psonalis uult añ se accusatū & habet me quod
subintelligitur: & post se similit̃ casum quem habet regem.

Infinitiuo primum distingue supinum.

Atq; gerundiuis primis suprema supina.

Si iungam uerbo per quod motum tibi signes.

Assignat differētiā inter infinitū & primū supinū & etiā in
ter ultima supina & prima gerūdia. Et dicit. Tu distingue pri
mū supinū ab infinitiuo: quia alio & alio mō ponitur in cō
structione. Similiter distingue supma. i. ultima supina a pri
mis gerundiis. Et subdit causā dicēs: Si p quia ego iunga p̃di
cta supina: uidelicet primū & uerbū p quod motū tibi signo.
quasi dicat q infinitū & supinū differūt: quia supinū iungit̃
uerbo significati motū: ut uado lectū: infinitiuum non: quia
non dicimus uado legere: nisi forte resoluatur ad legendū. Itē
prima gerundia non iunguntur per se uerbo significanti mo
tum. sed bene supina ultima: ut uenio lectū.

Fiet de uoce sermo quandoq; per ipsam.

Materialiter hanc ibi dices esset tenendam.

Dicit q aliquñ locūt de uoce & nō significato: & illa uox pōit̃
materialiter ut si dices. peramo ē trisyllabū li peramo stat p̃so
la uoce: & pōitur materialiter ē & generis neutri & ideclia.

Casus per uoces confundit materiales.

Quasi dicat q̄ dictiones materialiter posite cōfundunt casus quia in oib⁹ casibus habent eandē uocē: ut si dico: Antonius est quadrissyllabū: li antonius. declinatur Nominatiuo hic antonius. Genitiuo huius antonius Et sic per ceteros casus.

Vox cuius pars est apponens prepositiua

Vna potest alii sociari prepositiue.

De post fetantes: de sub pede: de propē fontes.

Dicit q̄ illa uox. i. illa dictio. s. uocis una prepositiua. i. prepositio est pars apponēs. i. iūcta sibi appositione: pōt associari alii prepositiue. i. alii prepositioni: Ac si dicat: q̄ si due prepositiones immediate addantur alicui dictioni p̄ appositionē illa dictio potest associari alii prepositiue. i. ultime p̄positioni ut patet in exemplis: De post fetantes. Ecce ille due prepositiones de post immediate addātur dicēdo de post p̄ appositionē hinc fetātes. Et illa dictio fetātes sociatur alteri p̄positioni. s. huic p̄positioni post. Nā in talib⁹ officium ultime p̄positionis obseruatur Construe sic: De post fetātes. i. de loco qui est post fetātes. i. post oues. i. de loco immundo. Similiter expone similia.

In subter uel tus dant quartum: dum sociamus.

Verbo signati motum uel participantī:

De motu dici credas. tamen exteriori

Si non designo tibi motum: construe sexto.

In campo curro: si sis bene dicis in illo.

Si sis exterius: in campum sit tibi cursus.

Dicit. A. q̄ iste p̄positiones in sub sup & subter uel subtus seruiunt accusatiuo casui q̄ iungūtur uerbo significāti motū exteriorē uel p̄tē: ut uado in urbē: dū tamē extra sis. Preterea dicit q̄ dicte p̄positōes seruiūt ablatiui: q̄ nō iungūtur uerbo significāti motū exteriorē uel aliū motū ut sū in urbe & uado i camera dūtaxat sis i camera. Exēpla uero ponūtur ab auctore in littera.

Iungere non poterit coniunctio mobile fixo.

Iungit diuersa coniunctio significata.

Quasi dicat q̄ inter adiectiuū & substantiuū non pōt cadere copula diuersitatis: quia cōiunctio copulatiua iungit diuersa significata. i. adiectiōes p̄tinentes ad diuersa sed adiectiuū & substantiuū p̄tinet ad idē: un̄ incōgrue diceret: Petr⁹ & alb⁹ currit

Queris si liceat uoces coniungere binas.

Per uel siue per & solam uel non mediante.

Cum uoces fuerint tales: q̄ significatum.

Vnius alterius comprehendit significato.

Recte dicetur homo grammaticus consimilesq̄.

Auctor mouet dubiū seu questionē. an liceat iungere p̄ uel siue p̄ & siue p̄ aliā cōiunctionē uel nō mediāte cōiunctōe cōiungere duas uoces. quāz significatū uni⁹ alteri⁹ significato cōprehēdatur: ut esset magis commune & min⁹ cōe. utputa animal & homo hō est grāmatic⁹ & sic de similib⁹. Ipsemet respōdet q̄ tales cōstructiones debēt sine cōiunctōe ordinari. Et hoc attestatur p̄ exēplū suū cum dicit. Recte dicetur homo & ce.

Et parti iunctum debes restringere totum.

Id solum presta: quod pars non denotat illa

In his duobus metris. A. intēdit q̄ inter totū & partē inter genus & speciē siue inter magis cōmune & minus cōmune potest cadere copula diuersitatis. Ita tamē q̄ totum siue gen⁹ siue magis cōmune solū supponat p̄ eo: pro quo pars siue species siue minus cōmune non supponit. uerbi grā: animal hō currit. Ita q̄ si animal supponat solū pro eo p̄ quo homo nō supponit utputa pro leone uel pro boue uel pro capra & cet. Ex his igitur patet ex precedentibus. quomodo inter p̄dictas dictiones copulatiua non ponatur & quomodo ponatur. Intellige sic litteram: Et tu debes restringere a significato suo cōmuni totum iunctum idēst copulatum. Postea declarat quō debes restringere dicens. Presta id significatū ipsi toti: quod ipsa pars non denotat. idēst ut supra diximus.

Inde potest queri si possit idem sibi iungi.

Aut si iungatur quod adesse nequit uel abesse.

Hic. A. mouet duo dubia: quorum unū est si inter illa q̄ idem sūt: possit cadere copula. Aliud est: si illud qđ nequit adesse subiecto ut latrabile hōi: uel abesse ut risibile hōi: possit copulari p̄ copulā diuersitatis. p̄ solutōe istorū dubiorū sciendū est: qđ aliqua sūt eadē genere. ut homo & bos: Aliqua specie. ut petrus & martinus: Et inter ista dēt poni copula: Aliqua uero sūt eadē numero: ut hoc tripliciter: uidelicet pprie. ut marcus tullius: diffinitōe: hō animal rationale mortale. accidēte hō risibilis canis latrabilis: Et inter ista nō debet cadere mediū copule diuersitatis p̄ hec aut solutio patet ad p̄dictas interrogaciones.

Si iungas recte: facies quam participare.

Concesso qđ tu melior sis q̄ plato: recte.

Concludes: ergo plato participat bonitate.

Dicit. A. qđ ista dictio q̄ si ponatur i recta cōparatōe faciet extremū p̄cipare de qualitate mediū ut si dicā: Tu es melior qđ plato recte cōcludet: Ergo plato p̄cipat de bonitate. Et nota qđ hec dictio q̄ aliquñ est aduerbiū elegēdi: ut bonū est sperare in dño q̄ in principib⁹. Aliquñ ē aduerbiū similitudis: ut tantū ducib⁹ q̄ p̄ncipib⁹ cōis habet mors. Aliquñ ē aduerbiū quantitat̄is cū admiratōe: ut qđ pulchra es amica mea qđ. i. ualde. Aliquñ ē cōiunctio aduersatiua: & tūc geminat: ut qđ qđ. i. quis: Aliquñ deter. cōpatm̄: ut ego sū fortior qđ tu: Aliquñ ē cōiunctio abnegatiua uel copulatiua negatiua secundū aliquos. ut in boetio: Sed tempus est medicine qđ querele: qđ ponit ibi p̄ nom̄. Aliquando est relatiuum & scribitur quam.

Deq̄ relatiuis logice fit regula talis.

Quando relatio fit extrinseca debet eidem.

Dictio subiungi: que rem determinet eius.

Cum p̄ relatiuo fit intrinseca: nil petit addi.

Plurali numero: similes sunt quos ibi cerno.

Hic. A. ponit regulam de relatiuis logicalibus. Et dicit q̄ duplex est relatio: uidelicet extrinseca & intrinseca. Relatio extrinseca est illa in qua explicantur oīa requisita: ut iste est similis illi: & ego sum pater tibi. Et pōt fieri in singulari & in plurali. Et hoc est q̄n relatio extrinseca fit debet eidē sibi iungi aliqua dictio q̄ decerniet rem eius. s. relatiōis. Relatio intrinseca est illa in qua nō explicatur oīa requisita sed bene intrinsece se excludunt. Et habet fieri in plurali tm̄: ut isti quos ibi cerno sunt similes. Ecce q̄ sine aliqua additiōe ista oratio est pfecta & est sensus q̄ sūt similes inter se. Et hoc inquit. A. cū dicit. Cumq; relatio fit intrinseca nō decet addi plurali numero. De inde ponit exemplū. Similes sunt quos ibi cerno. Talia q̄ p̄ relatiua de quibus hic intēditur: sunt nomina ad aliquid dicta: ut pater filius: uicinus: longinquus: propinquus: amicus: inimicus. & similia alia. &c.

Andere p̄posui p̄ uersus syllaba q̄q;
Quanta sit: & pauca proponam cō
grua metris.

Hoc est capitulū decimū istius operis: in quo tractatur de quantitate syllabarum positis tamē aliquibus artis metricę introductionibus: Dicit ergo. A. Ego p̄posui uidelicet in p̄hemio libri: ibi post hec pandet &c. pandere. i. manifestare. quanta sit quęq; syllaba per uersus. i. & quō cognoscatur syllaba lōga uel breuis in uerū. Et pponā pauca i. aliqua congrua. i. cōueniētia metris. Pro euidētia eorū quę dicuntur ac etiā dicēdoq; uideamus quid sit uersus. Versus ē oratio metrica clausulati p̄grediēs rectorice flosculis adornata nihil in se supfluum nihilq; diminutū continens. Et dicit uersus: quia ter quaterq; reuersus: q̄a sepius uertitur & reuertitur anteq; perfectus habeatur: uel q̄a finit o uno uersu reuertitur ad lineę principium alium inchoaturus. Metrum uero dicitur a metrus q̄ est numerus. quia in ipso attenditur numerus & quantitas syllabarum. Et est sciendum: q̄ hec ars metrica p̄sertim ordinatur ad tria scilicet ad memoriā fit minor rem: ad maiorem delectationem: & ad narrationē breuiorē

Metra iuuant animos: cōprehendūt plurima paucis. Pristina
cōmemorant: que sunt tria grata legēdi. Itē nota q̄ sine hac
lege metrificādi que legēda sunt: male posset elucidari: Vnde
uersus: Ambulat in tenebris sine lege clericus omnis. Qui si
ne metroꝝ lege legenda legit.

Que doctrina licet non sit penitus generalis.

Proderit ipsa tamen: pueris si lectio detur.

Per se multa scient: & doctor pace fruetur.

Hic. A. respondet tacite questionī: quia posset aliquis dicere
seu querere: utrū hec doctrina que datur in p̄senti ca. sit gene-
ralis. i. plena deī: de arte metrica. Respōdet. A. & dicit q̄ nō
Tamē licet nō sit penit⁹ generalis: pderit pueris si lectio deī
eis: Postea dicit & declarat: q̄ pderit ad duo. s. q̄ pueri multa
sciēt per se de modo uerificandi: & doctor fruetur pace quia
non faticabitur in interrogationibus.

Multotiens aliquas quas dat tibi regula longas

Siue breues: metri cogit grauitas uariari.

Hic dicit q̄ multotiēs iuenies i auctorib⁹ eā syllabā q̄ natura
liter ē breuis: elongari: & que naturaliter est longa: breuiari.
Et hoc est causa grauitatis metri & sic tangit q̄ hec ars metri-
ca est satis difficilis.

Grecaq; nunc nostro nunc more suo uariantur

Dicit q̄ greca uocabula ponūtur aliqñ in metro fm nostrum
morem & aliquando secundum morem grecorum.

Ad placitum poni priorum multa notauī.

Quasi d. q̄ multa ppria noīa possūt poni ad placitū. & ma-
xime in prima syllaba & in media: dumō positiōe diphthō
go accētu uel usu nō restringātur ad pductionē uel ad correptionē.
Notāter dixit multa: quia nō oīa ponūtur ad placitū
Illa etiā que tantum in auctoribus producta reperiuntur.
solummodo sunt producenda: ut cesar.

Cum sim christicola: normam non est mihi cura.

De propriis facere: que gentiles posuere.

Auctor se excusat de nominibus gentilium. i. infidelium quia cum ipse christicola sit. i. christianus non intendit facere normam de dictis nominibus. Et si forte fecerit hoc: ex incidenti non ex proposito principali fecit.

Istinxere pedes antiqua poemata plures.

Sex partita modis satis est diuisio nobis.

Dactylus & spondeus exinde trocheus anapestus.

Iambus cum tribaco possunt precedere metro.

Auctor incipit exponere illa pauca congrua. i. convenientia metris. que se superius promissit expositurum. Dicit igitur. quod antiqua poemata. i. antiqui poete distinxere plures. i. multos pedes. Nam ut dicitur Isidorus posuit. c. xx. pedes: hebraicus tamen. xxiiii. Nos autem utimur nisi sex pedibus. Et hoc est quod dicit. Diuisio. scilicet. pedum partita sex modis est satis. i. sufficiens nobis. Deinde numerat illas sex dicens. Dactylus & spondeus &c. Pes autem prout hic sumitur: est syllabarum temporumque dimensio: Metrum potest sic diffiniri: Metrum est litterarum syllabarum temporumque dimensio. Et sunt genera metrorum. xviii. Sed Auctor iste non intendit nisi de duobus que sunt communiori usu modernorum. uidelicet de exámetro & pentametro: de quibus inferius dicemus laqueos

Dactylus ex longa breuibusque duabus habetur.

Dicitur ex longis spondeus constare duabus.

Syllaba bina trocheu constat tibi longa breuisque.

Productam breuibus subdes anapeste duabus.

Terna breuis tribracho iambo breuis insita longe.

Hic A. declarat de essentia uniuscuiusque sex pedis predictorum. Et dicit quod dactylus constat ex tribus syllabis ex prima longa & ex duabus breuibus: ut audio. Spondeus constat ex duabus syllabis breuibus: ut audis. Trocheus constat ex prima longa & ultima breui: ut audit. Anapestus constat ex duabus breuibus & ultima longa: ut pietas. Tribrachus constat ex tribus breuibus: ut legeret. Iambus uero ex prima longa & ultima breui: ut legas.

Syllaba que brevis est: unum tempus tenet: in quo.
Profertur: longe spatium debes geminare.

Sic cuiusque pedis quot tempora sunt numerabis.

Dicit. A. quod brevis syllaba sub uno tempore profertur & longa sub duobus. Et sic numerabis uel numerare & computare poteris: quot sunt tempora uniuscuiusque pedis. Nam dactylus cum habet unam longam & unam breuem: habet tria tempora. Et sic de reliquis per currendum est. Nota quod syllaba est litterarum sub uno accentu spiritusque placitum certa comprehensio. tempus per ut hic sumitur: est dispositio pronuntiationis syllabarum secundum has differentias. scilicet correptum & pedum.

Versibus ex ametris semper debet pede poni.

Dactylus in quinto: sextum unquam retinebit

Hic. A. docet quomodo quisque pes debeat in versibus ordinari. Et primo dicit quod in versibus ex ametris dactylus debet semper poni in quinto & non in sexto.

In pedibus primis hunc spondeum locabis.

Quasi dicat quod tu potes locare hunc. scilicet dactylum uel pro & spondeum in primis pedibus hoc est in primo secundo tertio & quarto pede.

Omnes spondeo donare potes: nisi quintum.

Quasi dicat quod spondeus potest poni in omni loco preterquam in quinto ex ametri uersus & si reperiatur in quinto pro dactylo ponitur. Nam equipollet sibi in temporibus ut in lucano. Atque cesorum pauit cruor armentorum.

Sedes nulla datur preterquam sexta trocheo.

Quasi dicat quod trocheus ponitur in sexto loco & non alibi in ex metro uersu. Et est ex ameter uersus qui constat ex sex pedibus. Dicitur etiam heroicus quia per hunc stilum heroum describuntur ut plurimum gesta.

Quarta pentametri quintaue locabis anapestum.

Pentametri tribus sedes patet ultima tantum.

Dicit quod anapestus potest locari in quarto & in quinto loco uersus pentametri. ut in ouidio epistolarum. Nihil mihi inscribas attamen ipse

ueni. in scāſione dicemus: nīl mī chireſcri baſat tamē ipſe ue
nit. ſūt pedes anapeſtici poſſum? tamē uitare pedes anapeſti-
cos dicēdo ſic in ſcāſione. Nīl mī hī reſcribas attamē ipſe ue
nit. Sic enī poſtponimus cataletā primis duob? pedib? ſimi
liter & ultimis. que ſimul iūcte cōſtituūt quintū pedē ſpon
deum uel trocheum. Pētameter uerſus cōſtat ex quinq? pedi
bus primis duob? dactylis & ſpondeus uel primo dactylo &
alio ſpondeo uel ecōuerſo tertio ſpōdeo uel iābo quarto ana
peſto quinto tribracho uel anapeſto: ut patet in exēplo pri
mo ouidii ſm primā ſcāſionē. uel pētameter uerſus cōſtat in
primis duobus dactylis uel ſpōdeus: ut ſupra & cateleta lōga
uel breui ſequentē: ut patet ī p̄dicto exēplo ſm ſecūdā ſcāſio
nem. Si uero diſſyllabis repiatur in tertio loco dicatur q̄ ibi
ſyllaba diuiditur p̄ dieteſim & efficitur pes triſyllabus: ut in
Ouidio eodē. Hemonis hemonio laudomia uiro. Dicitur ē
pentametri elegas eo q̄ per ip̄m ſtatus elegie. i. triſticie ſole
bat enarrari. Nota tñ q̄ uerſus pētameter ſubditur exámetro
Iambo uel nulla uel tantum tertia detur.

Ut patet exēplū in his duobus uerſib?. Sub ueneris latere
deberet nemo latere. Nā mala de uenere plurima deuenere.
Fortē ſibi ſedem tribrachus dare poſſit eandem.

Quaſi dicat q̄ tribrachus forte pōt poni in tertio loco: quia
ſm aliquos ibi ſyllaba breuis ponitur pro longa: & ſic eſſet
dactylus & non tribrachus.

Et proceleumaticum poſuit quandoq; ueruſtas.

Nunc nullus ponit: breuib? ſonat ille quaternis.

Dicit q̄ antiq? aliqui ponebant in uerſu p̄celeumaticū. qui ē
pes cōſtans ex quatuor ſyllabis breuib?: ut in uirgilio herēt
parietibus ſcale poſſeſq; ſub ip̄os. In ſcāſione dicimus herēt
parietī &c. li parietī eſt proceleumaticus. ſed iſte a modernis
nō uiſitatur. Ideo dicit. Nunc nullus ponit.

Vinq? uocales ſunt: a prior: eq; ſecunda.

I ſuccedit eis: o quarta: ſit uq; ſuprema.

Hic. A. p̄ſequitur de corruptione & p̄ductōe ſyllabar; &
quia ſyllabe fiūt ex litteris. Iō icipit a diſtinctōe litterar; di

cēs q̄ līe uocales sūt. v. f. a e i ou Et dicuntur uocales: q̄a sine
īpīs n̄ pōt fieri uox: & q̄libet earū pōt facere uocē. f. syllaba p
se Līa sic diffinit: Līa ē mīma ps uocis hūaue: q̄ pōt scribi īdī
Omnis p̄ter eas tibi littera consona fiet. (uidua.

Dicit q̄ oēs alie littere p̄ter eas q̄nq̄ uocales dicūtur cōsonā
tes q̄si cū aliis cōsonātes Nā sonū facere nō possūt: nisi cum
Mute sunt b c d uel f uel g K p q t. (adiutorio uocaliū.

Quasi dicat q̄ in cōsonātibz nouē sunt mute. i. b c d f g k p
q t. Et dicūtur mute quia uidetur mutus sonus earū. Et in hoc
differūt a semiuocali. que apertius pfertur. Videtur enim uo
calis anteferrī preferēdo ip̄as semiuocalibus: que sunt sex. f. l
m n r s x. de quibz. A. nullam p̄ticulariter fecit mētiōē qu
niā earum nomina in presenti materia nō sūt necessaria.

Sunt l & r uere liquide: quia sepe liquescunt.

M simul n q̄ uel s liquidas quandoq̄ locamus.

S nunquam: sed m n que prius nunc neutra liquescit.

Dicit. A. q̄ l & r sūt uere liquide quia sepe liquescūt in metro
hoc est quia syllabā naturaliter breuē pducūt. Deinde dicit q̄
possūt seu aliq̄n locamz. i. locatas reperimz liquidas m n r s.
Et hec magis declarādo restringit dicēs s nunq̄ liquescit hoc
est ap̄d modernos p̄etas. Exempla querantur in auctoribus
antiquis. & in margine reponantur.

Consona binaper i dic sepe per uq̄ notari.

Hoc quando fuerit: uocum sonus ipse docebit.

Dicit q̄ i uel u sepe fiūt cōsonātes: uidelicet q̄n ponūtur ī
p̄cipio syllabe alia uocali sequēte. Et q̄n fuerit hoc ip̄e son²
i. ip̄a platio docebit. i. monstrabit. Nam perdūt sonum uo
calium. ut iuno & uenus.

Vocali preiungitur u non consona: uimq̄.

Perdit: & hoc suauis quer or aut aqua lingua probabit.

Nam diphthongus ab u nostro non inchoat usu.

Mosq̄ modernus habet quando p̄ q̄ s preunte.

Syllaba diuiditur: tunc u uocalis habetur.

Dicitur quod u aliquando ponitur ante uocalem in eadem syllaba: & tamen non efficitur consonans imo potest uim consonantis. & hoc est quoniam iste littera. s. q. & g proponitur: ut suavis quor aqua & lingua. quod potest uim consonantis: patet ex ipsa. platone. patet etiam quia si u non esset consonans tunc prima syllaba huius dictiois a quod produceret per positionem de q & u consonantes: sed corrumpit quod patet in ouidio epistola. Cum dominus potando nectare miscet aquas. Nec etiam est uocalis quod patet ex ipsa. platone. Et quia statim constitueretur diphthongus per conglutinationem duarum uocalium in eadem syllaba. Sed non debet diphthongon inchoare ab u. Et ideo dicit. Nam diphthongus ab u nro non inchoat usu. Preterea dicit quod apud modernos syllaba diuiditur aliquando si precedere u ut suavis: & tunc non habetur uocalis.

Verseificatores hanc pro nulla reputarunt.

Dicitur quod hanc reputatur a uersificatoribus per nulla nec per uocali nec. Dum teneant iotam uocales undique clausam. (per consonante.

Consona bina per i dicitur sepe per uque notari.

Consona iota duplex: duplex x z que fiunt.

Simpla tamen z reperitur: ut est perizoma.

Sententia est quod ista littera i quoniam iotam nominauit. A. iste posita in medio duarum uocalium uim suam fuantiu efficitur duplex consonans ut troia. Et nota. quod si neutra uel altera illarum uocalium uim suam non fuaret in supradicta non esset duplex consonans ut uia. Item nota. quod in hoc uerbo baiulo las. quod statim per portari non est duplex consonans: licet possit in medio duarum uocalium. Et hoc quia non clauditur inter illas uocales equo accetu nec equo numero syllabarum. Iota dicit. A. undique clausam. id est equaliter clausam ab utraque parte hoc autem patet in uersu ouidii: Cloto colu baiolat: lachesis net antropos occat. Nam illa syllaba corrumpitur quod fieri non posset si illa i esset duplex consonans: cum faceret positionem ad precedentem syllabam. Deinde dicit: quod x & z sunt duplex consonans: tamen i reperitur simplex: & hoc in dictioibus compositis. ut perizoma tamen quod compositur ex peri prepositione greca quod est circum & zoma uestis. In perizoma quasi aliud siue illud quod potest circumuestes per custodia. Iota. id est de qua superius diximus in compositione reperit simplex consonans ut biuis quod componitur ex bi & iugum.

Iotaq; composita simplex est sepe reperta:

Dictio uocali finita uel in sibi subdi.

Versu uocalem nunquam permittit eodem

Dicit q; si aliqua dictio desinat i uocalē uel i m: sequēs dictio debet incipere a uocali. Et hoc fit ppter hiatū euitandū. Si autē reperiatur: dicat q; est licetia poetica: ut i Lucano: Vicinumq; minax iuadit ariminū & ingens Sepissime tñ abiicit uocalis antecedētis dictōis & m cū sua uocali. Exēpla qrantur in auctoribus: qā multa repiuntur. Notāter dictum est ab auctore eodē versu: quia si eēt in duobus uersib; quod dixim; euitandū nō pterea duceret iconueniēs. licet aliqñ repiatur i duobus uersib; m cū suo uocali abiicitur de metro i scāsiōe hoc ē qm prim; uersus terminat in m: & sequēs incipitur a uocali.

Syllaba que binas uocales uim retinentes.

Continet est longa diphthongo: hoc probat aura.

Quasi. d. q; illa syllaba q; fit ex duabus uocalibus uim suā seruanti; ē diphthogata & p diphthongū pducit ut aura. Quid uero sit diphthong; & unde dicatur diphthogus: & quot sint diphthongi posuit superius ibi. s. in prima declinatione. Dās æ diphthongum & cetera.

Quando uocalem duo consona iuncta sequuntur.

Aut unum duplex: producit eam positura.

Dicit q; qñ due cōsonantes iūcte simul immediate sequuntur post aliquā uocalē: illa talis uocalis pcedēs est lōga positōe ut arma & tellus. Et idem attēditur si una duplex cōsonā uocale sequatur: ut axis & troia. Ideo dicit. Aut unum duplex:

Sed cum finitur uocali dictio curta.

Consonae que subeunt: nō hanc producere possunt.

Quasi. d. q; si aliq dictō terminet i uocalē naturaliter breuē cōsonātes q; sequūt nō possūt pducere illā uocalē imo remanet in esse suo.

Si faciat curtam uocalis syllaba finem.

Mutaq; cum liquida uocem subeant in eandem.

Ex ui nature proprie licet hanc breuiare.

Et propter mutam liquidamq; potes dare longam.

Dicit q; si aliqua syllaba naturaliter breuietur: & muta & liquida sequatur in eadē dictiōe: illa syllaba pōt breuiari ex ui nature sue & p̄duci p̄pter mutā & liquidam: ut in hac dictiōe patris & filibus. prima enī syllaba naturaliter breuiatur: ut hic Fer patris impium: cū uerbis exit in irā. Pōt etiā p̄duci propter mutā & liquidā: ut hic ē patris matrisq; pie succurrei nato

Syllaba que breuis est muta liquidamq; sequente.

Longa potest fieri: sed longa nequit breuiari.

E de pre uel se componens non breuiabis.

Sed uocalis eas poterit breuiare sequela.

Dicit q; iste p̄positiōe ē de p̄ se cōposita nō breuiātur: ut educo depono p̄tero & sepo. possūt in breuiari si uocalis sequitur eas in compōne: ut p̄fuero ris. Iō dicit. A. sed uocalis eas.

Reiicio refert distat re dant tibi longam.

Corripas aliis: nisi duplex consona subsit.

Dicit q; ista p̄positio re p̄ducitur in reiicio cis & in refert qd idē est qd distat. In aliis uero dictiōibus corripitur: nisi due cōsonantes sequantur ut resto stas & restituo tuis. Produciuntur etiā in his rettuli reppuli & exuli. Et ideo ut plurimum scribuntur cum duplici consonante.

Bis bi breues dantur: nisi consona bina sequatur.

Dicit q; bis & bi corripit in cōpositiōe. ut biuiū. i. locus duarum uiarū: & bidens. i. pecus duorū dentium. Nisi cōsona bina sequatur. i. nisi duo noīa cōsona seu cōsimile significationē habentia sequantur. s. p̄ cōpositiōe: ut bin² na num & bim² ma mum: quorū significatio est eadem. Inueniuntur hic bimatus tui idest spaciū uel tempus duorū annorū. penultia. n. syllaba dictorū duorū nominum produciuntur.

In deriuatiuis sua que sit origo notetis.

Quo fiet parte descensus aptior inde.

Vt moueo motum motabile siue mouendum.

Et que uocalis in origine quantaq; mansit.

Nam deriuata tantam seruare decebit.

Subdita uocali: si consona non moueatur.

Vocalem sepe noua consona dat uariare.

Mobilis ex moueo datur: & mutatur ab illo.

Excipienda sue ponentur in ordine norme.

In istis uersibus. A. docet cognoscere syllabam longam seu breuem in dictionibus deriuatis. Et est sensus: quod quocumque fuerit uocalis in primitiuo: tanta debet esse in eius deriuatio. Illa consonans que sequebatur uocali in primitiuo: uerbi gratia: moueo corripit syllabam: ita mouellum moues & mouendus corripit primam. Notanter dico dūtaxat: quia consona que erat in primitiuo: non mutetur in deriuatiuo: quia noua consona cedat idest uarie facit uocalem: hoc est corripe longam & curtam producere: uerbi gratia: moueo corripit primam: & mobilis producit: quia consona que erat in primitiuo: uidelicet u consonans est in deriuatiuo in b. Tamen ista regula patitur exceptionem que inferius ponitur loco suo: Iō dicit. A. Excipienda sue & cet.

Hoc de compositis teneas: quod sit tibi tanta.

Vocalis: quantam seruauit dictio simplex

Si mutes etiam uocalem: norma tenebit.

Consona: dum maneat in simplici subdita uoce.

Excipienda locis quibus est opus excipiemus.

Hic. A. mouet regulam de quantitate syllabarum in dictionibus compositis dicens: quod tanta est uocalis in dictione composita: quanta est in simplici. uerbi gratia: amo corripit illam uocali a: similiter & peramo corripit eadem. Areo producit illam uocali a: similiter ex areo producit eadem. Deinde dicit: Regula ualet et si mutetur uocali in composito dūtaxat consona subdita uocali in simplici dictione maneat etiam in composito: uerbi gratia: facio corripit illam syllabam fa: similiter & ificio corripit fi: licet a mutata sit in i: quia co

sona q̄ sequebat̄ a. s. in simplici. sequit̄ etiā in cōposito. Verū
tamē hec reglā uarias patitur exceptōes q̄ iferi^o loco & tpe de
clarabuntur. Ideo dicit. A. Excipienda locis qb² est & ce.

Omnia preterita pones dissyllaba longa.

Que breuiant gemine uocales deme: bibit q̄.

Et dedit atq; fudit scidit stetit tulit hec sex.

A. pōit regulā talē dicēs: Oīa p̄terita duarū syllabarū tā tū pdu
cūt primā syllabā: ut cepi: Deinde pōit excep. dicēs Tu deme. i.
excipe illa p̄terita q̄ gemine uocales breuiāt: que habēt uocalē
aī alterā uocalē: ut fui rui: quorū prima corripitur. Que p &
tu deme. i. excipe hec sex. s. bibit dedit fudit scidit stetit & tu
lit: que licet dissyllaba sint: tñ eorū p̄terita corripīūtur: fudit p̄
ritū est de fundo scidit de scindo dis. qđ significat aliquid p
mediū secare.

Preteritum geminans primam facit hanc breuiare:

Estq; secunda breuis tamen unum cedoq; demis.

Dicit q̄ oē p̄teritum geminās primā syllabā eādē breuiat
pariter & secundā: ut cado cecidi & pio pepi. Tñ tu demis. i.
excipis unum p̄teritum scilicet pepedi quod uenit a pedo dis
& tacuit ip̄m propter eius turpem significationē seu metri ul
breuitatis causa. Cedo etiā excipitur. cuius ptm facit cecidi: &
secundam producit. Vnde uersus. Rusticus hic cecidit q̄ quō
dum cecidit & cetera.

Preteritis plusquamperfectis atq; futuris.

Coniunctiuorum lex seruit preteritorum.

Quasi dicat q̄ lex seu regula preteritorum nuper dicta seruit
etiam plusquamperfectis & futuris coniunctiuorū: id est subiū
ctiuorum modorum: qui coniunctiui dicuntur eo quia con
iunctione idigent: ut perfectum significant sensum. Nam tā
ta est prima syllaba plusquamperfectorū cuiuslibet modi & fu
turoꝝ subiunctiui: quanta est prima persona preteriti perfe
cti indicatiui modi.

Hec in passiuo sunt tempora iuncta supino.

Dicit q̄ hec tria tpa p̄dicta sūt iūcta sup̄io in uerbo passiuo. & suāt regulā de supinis: de q̄ statī dicitur ibi. s. lōga supia & cet. Alii uero exponut: q̄ sūt iūcta supino. i. facta sūt ul' cōiūcta p̄ supplemētū p̄cipiū a supino deriuata: per hec seruāt regulam supinorum & preteritorum.

Normam presentis per cetera tempora dicis.

Participans sociā presens in dusq̄ futura.

Debent consimilem seruare gerundia legem.

Dicit q̄ q̄stacūq̄ fuerit priā syllaba p̄sentis indicatiui mōi sū gl̄aris numeri: tāta ē i priā syllaba ceterorū tēpē exceptis p̄teritis p̄fectis & plusq̄ p̄fectis & futuris subiūctiuorū: de q̄b' sup̄ius dixim'. Tāta ē etiā priā syllaba p̄ticipiorū p̄sentis tēpis & futuroorū desinentiū in dus similiter. & gerundiorū. Cōstrue nunc per te: quia satis patet textus.

Longa supina dabis dissyllaba: sed breuiabis.

Qui ci si fa li i da ru ra sta: deq̄ supinis.

Orta sequuntur ea: sūt staturus tamen extra.

Hic. A. poit̄ reglā de sup̄is dicēs: q̄ supia dissyllaba p̄ducūt p̄mā syllabā ut natū. sed excipiūt dece q̄ p̄ dece syllabas i lra repositas itelligūtur. qui ut q̄tū qd̄ ueit a q̄o q̄s: ci ut citū a cieo cies: si ut sitū a sino nis. fa ut fatū a fero feris: li ut litū a lino linis: i ut itū ab eo is: da ut datū a do das: ra ut ratū a reor ris ru ut rutū a ruo ruis: sta ut statū a sto stas: q̄ oia licet dissyllaba sint: attri corripit̄ priām syllabā similiter & ab eis deriuata p̄ter statur' quod primam p̄ducit: licet deriuetur a statum ut in Lucano: Cum statura fides superum.

Nec partem sequitur ambitus: si moueatur.

Q. d. q̄ si ambit' moueat. i. si adiectiue decliatur nō sequitur p̄tē. i. ei' primitm qd̄ ē supinū h' uerbi ambio bis. s. ambitū poit̄ exēplū i lra tūc: e' penltia corripit̄: Sed ābit' ta tū ab ipso deriuatū penltimā p̄ducit: ut i p̄cipio methamorfoseos. Iussit & ābite circūdar brachia terr' & idē ē ābit' qd̄ circūdat'. Notāter dicit si moueat q̄a si nō moueret i. si adiectiue nō declinaretur tūc legtur ei' primitm. quia penultia corripereetur ut hic ambitus tus tui. idest circuitus.

Quod fit in us uel in o uel in or uerbale uel in trix.

Participans quoque preteritum per rursusque futurum.

Ad normam debent se conformare supini.

Idest quod uerbalia in us in o uel in or uel in trix desinentia: ut notus tus tui notio onis notor ris. & notrix cis: participum quoque preteriti temporis & futuri in rus: ut notus ta tu & noturus ra ru tamen habet primam syllabam: quantam habent supina: a quibus deriuantur. Ideo dicit ad morem debent. &c.

Vi tum dante preterit uocalis non breuiata:

Qui si ci fa li i demantur & inde creata.

Dicit quod uerba facientia preteritum in ui & supinum in tu mutatio ui in tu producit penultimam supini: ut amauit atum. Deinde ponit exemplum dicens. Tu dicas ea que intelliguntur per has syllabas. scilicet qui ut quum ei ut citum de cieo cies: si ut situm: fa ut fatum: li ut litum: i ut itum cognitum ag agnitum. Et in creata. id est ab eis deriuata: quoque penultima breuiatur: licet omnia formantur a preterito mutatio ui in tu ut quiui ciui siui seui liui iui cognoui agnoui.

Qui rectos superant: obliquos crescere dices.

Hic. A. ponit introductionem ad quasdam regulas proxime sequentes. & dicit: Tu dices obliquos crescere. id est habere crescentiam supra nominatiuum singularem: que quidem crescentia fit aliquando per a aliquando per e aliquando per i aliquando per o aliquando per u. Et de his omnibus ponit regulas inferius generales. scilicet ut sequitur.

A pluralis & e cumento protrahit oque.

I uel u cumento breuiare iubemus eodem.

Sunt testes quorum quarum rerum manibusque.

Et uerubus rebus dominabus siue duobus.

Dicit quod obliqui crescentes supra nominatiuum per a & e & o producant illas uocales. ut quarum & rerum & duobus duabus rebus & dominabus. Deinde dicit quod i & u breuiantur in eorum cumento. ut manibus & uerubus. Et hec exempla ponuntur ab auctore cum dicit. Sunt testes quorum &c.

Verbum personam quod habet superare secundam.

Primi presentis: crescens hac arte nobis.

Debet ad actiui presens hec norma referri:

Et si non habeat actiuum: fingere debes.

Dico de cremēto qđ fit in casualibus: Nūc .A. psequitur de cremēto qđ fit in nō casualibus: ut puta in uerbis. Et primo ponit introductionē ad regulas inferius positas dicens: Tu notabis uerbū qđ habet supare secundam psonā primi presentis tps esse crescēs. i. habere crescentiā super dictā personā hac arte. i. eodē modo quo dictū est in casualibus: uerbi grā amas est dictō dissyllaba: amamus uero trissyllaba: Et li amamus habet crescentiā supra illā secundam personam amas. & talis crescentia fit per a: aliquā per e aliquā per i aliquā per o aliquā per u De quibus oib⁹ statim ponētur generales regule: Ad dicit .A. & dicit hec norma. s. de cresentis uerborū debet referri. i. presentari ad presens tempus actiui: hoc aut dicit ppter cognoscere cremēta in uerbis passiuis: q̄ cognosci nō possunt bñ: nisi representarentur ad actm. Preterea dicit qđ si uerbū uocis passiue nō habeat actiuū debes fingere: hoc est p̄supponer qđ habeat. hoc autem dicit propter cognoscere cresentia i uerbis deponentibus: que nō habent actiuum.

A crescens uerbum producere debet ubiq;.

Ex do fit breuis a cum prime compositiuis.

Auctor dicit qđ uerbū debet pducere a crescēs i. syllabā crescētem ubiq; . i. in omni cōiugatione. ut amamus doceam⁹ legamus audiamus. Deinde ponit excep. in cōpositis dicēs qđ cōposita p̄e cōiugationis huius uerbi do das: qđ a corripitur f illis uerbis: ut circūdā⁹ & circūdare. uenūdā⁹ & uenūdare.

Enisi cum subdit r: debes producere semper.

Cum subdit r curtam dant plurima pluraq; longam.

Auctor dicit qđ syllaba crescēs sup e pducitur sēp: nisi r sequatur: ut amēmus docem⁹ legem⁹ audiemus. Notāter dicit nisi r sequitur: quia cū r subit. i. sequitur. plurima uerba dāt illā uocalē longā: ut ameris uel amere: docerem res ret. Et plurima dant illā uocalē curtā: ut legerē res ret. amauero ris rit. hec

aūt inferius distiguentur: uidelicet ut sequitur.

In sum siue fero cremenata uelimq; notabo

Ac edo discucias modo longans & modo curtans.

Dicit. A. notabo cremenata in hoc uerbo siue es est siue in hoc uerbo fero fers q; pro & in hoc uerbo uelim. i. uolo uis. q. d. q' illa uerba irregularia sunt. Et ideo nō sequuntur regulā de cremenatis aliorum uerborū. s. regulariū immo per positionem aliquā producuntur. ut essem ferrem uellem: Aliquā etiā breuiantur: & tunc refertur ad litteraturam p̄teriti perfecti. ut tuleror ris fuero ris uolueris eris erit. hoc idē intelligitur de hoc uerbo irregulari edo es est: Nā aliquando elōgatur in cremenatis: ut esse in infinitiuo: aliquā etiā corripitur in litteratura p̄sentis ut ederē. No. q' in quantū hec quatuor uerba p̄dicta irregularia sunt. uotari debent: In quantum uero non referenda sunt ad regulam precedentem. uel ad sequentem prout uidebitur oppōrtunum.

Omne lego p̄sens breuiat: quartiq; secunda.

Longum passiuo reris uel rere notato.

Dicit. A. q' i omne lego. i. oē uerbū tertie cōiugatōis breuiat p̄sens tēpus in quo habetur e sup. r. ut optatiui mō utinā legerē res ret. Que p & breuiat tēpora quarti. i. cōiūctiui. s. p̄teritū imp̄fectū: ut p̄terito imp̄fecto cū legerē res ret & c. Deinde dicit. longū passiuo: hoc est dicere: q' in uerbis passiuis ubiq; reris uel rere reperit ibi penultima lōgat: ut legereris uel rere ret.

Plusquamperfectum per quamlibet est breuiandum.

Hoc est dictū: q' ista uocalis e breuiatur i p̄terito plusq; p̄fecto cuiuscūq; cōiugatōis r sequēte ut amauerā docuerā legerā audierā Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta fit in prima beris uel bere secunda:

Hoc est penultima futuri in beris uel in bere terminati corripitur in prima coniugatione & in secunda: ut amaberis uel bere doceberis uel bere.

In coniunctiuo duo tēpora curta notato.

Id est preteritum perfectum & futurum subiunctiui breuiantur: ut amauerim & amauero.

Euerbum crescens alibi producit ubiq.

Dicit. A. q̄ in oībus aliis tēporibus & modis a p̄dictis uerbis crescens producit illam uocalem e r sequente: ut futuro legas legeris audiar audieris uel ere erur.

Omni preterito reperitur imus breuiando.

Dicit. A. q̄ in omni preterito perfecto prime persone in imus terminate penultima breuiatur: ut amauimus.

In tibi producit quarte crescentia prima.

Dicit. A. q̄ in hoc uerbo uelim lis lit & sim sis sit priora crementa p̄ i facta pducuntur: ut uelimus litis simus sitis.

Inq̄ uelim producit si non u consona subsit.

Dicit. A. q̄ in aliis crementis seu tēporibus siue modis i breuiatur: ut uoluerimus & fuerimus & amauerimus si nō subsit u cōsona. i. nisi u cōsonās seq̄tur ut audiui: q̄a tūc i pducitur.

O crescens uerbum producit & u breuiabit.

Dicit. A. q̄ uerbū pducit syllabam crescentē per o ut amato te. Et breuiat illam q̄ crecit p̄ u: ut uolumus & possumus.

Has per crementa nōrmas dissyllaba serua.

Sed tamen has omnes dic ad medias speciales.

Dicit. A. q̄ he regule de cremētis seruādis sūt p̄ crementa dissyllaba. i. duarū syllabarū. Sed tñ sunt regule spēales ad oēs medias syllabas. s. ad oēs illas q̄ sūt inter priam & ultimam: q̄ omnes medie a uerificatoribus dicuntur.

Compositum partis retinens i fine prioris.

Hanc breuiat mediis: sicut tubicen: sed ibidem.

Excipies: iungetur ei. tubicen & ubiq.

Auctor ponit unam regulam talem dicens. Compositum. i. dictio composita retinens i in fine prioris partis hoc est in fine dictōis: q̄ primo itrat cōpositionē breuiat hanc. s. uocalem i sicut tubicen. i. la trōbecta q̄ cōponit ex tuba & cano nis.

Nā ista syllaba bi corripitur cū i fit in fine prioris ptis. Deinde ponit excep. in his dictionibus ibidē & tibicen & ubiq; in qbus illa uocalis i pducitur. Ibidem cōponitur est ibi & idem & est aduerbiū locale. Tibicē cōponitur ex tibia quod est instrumentum sonādi & cano nis. Et est ille q utitur la li instrumento ubiq; cōponitur ex ubi & q; aduerbium loci.

Ex di compositum produc: sed deme disertum.

Et que componis ex greco: curta locabis.

Dicit q hec prepositio di pducitur in cōpositione: ut diligo. Deinde ponit excep. dicēs: sed deme. i. excipe disertus ta. ti m i. facundus uel eloquēs: cui? penultia corripitur: ut in oratio. Secūdi calices quē nō fecere disertū: Sic apponatur auctori ex eo q istud uerbū dirimo iuenitur in penultia correpta: ut in Ouidio metamorphoseos ibi: Hāc deus & litē melior natura diremit. Respondendū est q hoc uerbū dirimo cōponitur ex di & emo & r interposita e mutatur in i. Et pter hoc uocalis dictionis cōposite pōt uariari: ut supra diximus in regula data de cōpositis. Nā post illā ppositionē di seq deberet e i hoc uerbo dirimo: sed r interposita sequitur eā. Ideo illa prepositio di pōt breuiari p illam: egulā inferius positā i sup r breuis est & ce. Deinde ponit aliā exceptōem dicēs. Et que cōponis. Quasi. d. in dictōib? grecis cōpositis di breuiat: ut diateferō qd ē species cār? & disamis qd ē nomē syllogismi logicalis.

Vocalis brevis est aliā subeunte sed inde.

Demi plura queunt: ut dius diāq; dium.

Et fio cum sit dissyllaba uox: breuiatq;.

Cum polysyllaba sit: fiet probat hoc fieretq;.

Hic ponit unā regulā generalē ad oēs syllabas put una uocalis pcedit aliā in diuersis syllabis. Et dicit q uocalis ante alteram uocalem breuiatur. ut meus in priā: & respuo in secunda siue media. Sed inde ibi ponit excep. dicēs: q plurima uocula possūt excipi: ut dius diā dium. i. diuinus: Et fio cū pro qn est uox dissyllaba. i. duag; syllabag; breuiatq; cū sit uox polysyllaba. i. pluriū syllubag; & ponit exēpla dicens. Probat hoc fiet fieretq;. Nā si bene cōsideras prima de fiet pducitur

E superi longam dat declinatio quinta.

Quando uocalis preit: sed eam breuiabis.

Consona si preat: dic ergo reiq; speiq;.

Dicit q̄ e añ i pducitur in genitiuis & datiuis q̄nte decliatōis qñ una uocalis p̄cedit e ut diei speciei. Sed breuiatur qñ cōso nās p̄cedit: ut speciei rei. Et ipsemet exēplificat in littera dicēs speciei rei producitur: quia uocalis i p̄cedit.

Grecaq; iungatur: que longa frequenter habentur.

Quasi. d. q̄ uocalis añ uocalē in grecis dictiōib⁹ pducitur fre quenter: ut in ouidio: Medee medea forem. Frequēter aut̄ di co q̄a aliqñ cor. ut in eodē: Thesea deuoui &ce.

I super a propriis raro breuiatur hebreis.

Dicit q̄ i añ a raro breuiat̄ i dictiōib⁹ hebreis. ut maria & mā.

Vt tua metra petunt: ponis genitiuos in ius. (thias.

Corripis alterius: semper producis alius:

Dicit. A. q̄ grūs in ius ter. in medio pducī & breuiari pōt. ex cipitur alterius: cui⁹ penultia sēp breuiatur: & alius cuius pe nultima semper producitur in genitiuo.

Tenditur eous aer platea corea:

Dicit. A. q̄ nomina in littera posita pducūt uocalē añ alterā uocalē. Eous dicitur esse equus uehens currū solis: & aliqñ su mitur p parte orientali. Coreo idē est quod la danza siue lo ballo. Aer & platea de se patet: Tamē platea uarie ponitur in metro: sicut inferius patebit: ibi. s. ut placet ē platea &ce.

Vocalem medie breuiant: si muta sequatur

Cum liquida: tamen hanc productam pone breuemq;:

Longa fit adiutrix octobris nomen in atrix:

Cum chiragra podagram quidam breuiant: alii non.

Quasi. d. q̄ in mediis syllabis uocalis pōt pducī & breuiari cū liquida sequēte: ut cōpatris. Et nō. q̄ hec regula tñ ualet in dictiōib⁹ naturaliter corripēdis uel corripētib⁹ uocalē: q̄a si naturaliter pduceret eā: nō posset corripere. ut supra dictū ē ibi

In primis syllabis

Si faciat curtā uocali syllaba finē. Deinde poit excep. dicēs : q̄
adiutrix octobris nom̄ in atrix terminatū ut amatrix pdu-
cit uocalē in media syllaba: licet muta & ligda sequatur eam.
Preterea dicit q̄ qdā breuiāt qdā nō mediā uocalē i his duo
bus noib⁹ chiragra & podogra. Chiragra est gutta uel infirmi-
tas in maib⁹ podogra in pedib⁹. Et dicitur chiragra a chiros
quod est manus. & eger gra grum: Podogra dicitur a pos q̄
est pes & eger egra egrum.

Nte b corripis a: sicut scabo siue scabellum

Et stabilis stabalum dabo uel labo siue flabellū.

Et labor: hinc demas labi uel fabula flabum

Scabidus & tabes & stabum pabula labes.

Et fabor strabo nabamq; simul sociabo.

Flabellum uaries: potius producere tentes.

Superi⁹. A. posuit regulas generales ad oēs syllabas: in hac pre-
ponit spēales. Et primo ad prias sc̄do ad medias tertio ad ul-
timas. Pars secūda incipit ibi. A breuis in mediis. Tertia ibi
Vocis fine dabis. Itē prima ps i qua detur de primis syllabis
diuiditur in qnq; ptes fm q̄ sūt qnq; uocales. Pri⁹. n. deter
de primis syllabis inquātum a pponitur cōsonātibus. secun-
do e. tertio i. quarto o. qnto u. Pars setunda incipit ibi. Ante
b fit breuis e. Tertia ibi. ante b corripis i. Qurata ibi: Ante
b longa fit o. Quinta ibi. Ante b fit breuis u & cetera.

Itē prima pars in q̄ deter. de p̄mis syllabis. i q̄ tū a pponitur
cōsonātib⁹ diuiditur in tot ptes quot sūt cōsonātas. qbus
a pponitur in dictōib⁹ latinis. Et primo sic a pponitur añ b
secūdo añ c tertio añ d & ce. ptes isti de se patēt. Itē prima ps
in qua deter. de primis syllabis a pcedēte b diuiditur in duas
ptes: quia primū ponit regulā cū exēplis suis: secūdo poit in-
troductōem: secūda ibi: hinc demas. Ad primā ptem sic dicit
Añ b fit breuis a. q. d. q̄ a añ b breuiatur in primis syllabis:
sicut scabo bis quod stat per gratar: hoc scabellum pluraliter
nominatiuo hec scabella idest scampna stabilis a stando dici-
tur: stabulum est locus boum ul' ali⁹ aialium. Dabo bis bit
Labo bas bat uacillo las. Flabellū est instrumentū fugadi ma-

fcas. labor beris. Deinde ponit exceptōem dicēs: hinc demā
i. excipiā illa que ponuntur in littera. s. labi qd' est futurum
de labor beris. Fabula est sermo fictus. flabā bas. bat. Scabi-
dus. i. nō habēs crīnes tabes. i. macula. Fabor futuꝝ de for ris
Strabo bonis. i. luscus. nabam bas bat. Quoꝝ oīum primū
pducitur. Exēpla quere i auctōribus p te. Deinde dicit Flabel-
lū uaries. q. d. q prima syllaba huius dictōis pōt pducī & bre-
uiari. Pro euidentia regulaz sequentiū nota ordinē supradi-
ctum tanq̃ introductōem ad sequētia: q̃ sūt facilia satis intel-
lectui. Interlicabimus igitur in sequētibus expositōem uoca-
buloz p̃sertim difficiliū. Et sufficiet q̃tū ad superficialem in-
telligentiā legendorum.

nomē arboris crudelis acē fieri.

Ac breuis: probat hoc acer arbor acerbus acesco.

ut baculus ut pacis

pacem facere

Cum b preit uel pproduc: sed deme pacifcor.

producendus

Et placet & baculus spacium brachos estq̃ morandus

fortis populus eloquens cōpositio populus

Hic acer thracus facundus machina dacus.

auis est

isula uel lapis q̃a pōt pducī & breuiari

Graculus addatur: sed huacynthus uariatur.

li scalini lo passo de laqua

Ad corripies: tibi sint gradus & uada testes.

pestis p̃cōfortare color equi uel equ' colorat' ad modū palme.

Excipitur radix & clades suadeo spadix.

uxorē ducere deus belli

racus

Trado traduco gradius uadoq̃ rado.

Et gades.

lapis preciosus

Super f fit breuis a saphirus tamen extra:

cautus pestis

Ag breuis: probat ecce sagax: strages retrahatur.

plāgere ad modū puerorū domus pastorū uestis sapiēs

Vagio uagina magalia stragula faga.

hoc laganum

circuitus animalium

Lagana producit petrus; indago sociatur.

ut pagina ut fagus

Si puel f presit: producit: sed deme flagellum.

flatio arborum regio uulnus

Additur flagor & fragilis: plaga rete uel ora.

id est uoco

A super l tardant dissyllaba: sed calo uerbum.

prepositio

Ac alit atq; malum quod mobile demo palamq;

turris lignea

uerbum

nomen motis

Atq; phalam sit deinde falles his iuncta salumq;

Atq; salum mare.

His que nascuntur pariter quoq; corripuntur.

Hec quibus est crescens genitiuus. corripe semper.

.i. portator lignorū .i. auis

Sal salis atq; palus calo dematur & ales.

Que polissyllaba sunt breuies: balistaq; tolles.

ludus tabularū

la posacra asper

Alea caligo balenaq; falebra squaler.

ut fama

ut famosus

A super m tardant dissyllaba queq; sequuntur.

lo mantelo

Sunt damus atq; fames chlamiū & tamē ac amo dēpta

nomen insule

Atq; thamos.

ut aniratus & famulatus

Que polysyllaba sunt breues: amito sit extra .
^{sunt le touagle} ^{corda cū qua iacitur telū}

Lamina lamentor: quibus amentum sociabis
^{ut panis}

A super n longam faciunt dissylla: deme.

Hinc manus atq; cano canis: hec anus addis anasq;
^{uetula} ^{animal lanatra}
^{prepositio greca} ^{apparitio}

Ac ana siue phanes.

Nisi sint a longis polysyllaba curta notabis.
^{ut famosus quod a fama dicitur.}

Gulofus uel luxuriosus
Ganeo dematur: hic est qui luxuriatur.

^{uermis est}
Ap breuis: nisi papilio uel uapulo papo
nomen populi lapis p̄ciosus sumus pontifex
Apulus & lapa saphirus crapula papa.
Mapaq; cum rapa.

^{ut aqua}
Ante q fit breuis a semper: nisi compositiua.

^{.i. calu² uaum diuinator}
Ar breuis est: quod arista probat uaricosus aruspex
^{herba} ^{q̄dam uena alia uena}

Excipitur carex ac careo uarica ua ex.

^{laiera patria} ^{la garea}
Area uaritia uel glarea pareo naris.

Produc rus uel ra uel rum: testis tibi carus.

^{.i. altare} ^{.i. stabula porcorū}
Ara dei sed hara suis & para deme darumq;.

^{ut asinus}
Cum subit s produc dissyllaba: sit quasi dempta.

Nebrida debilitas & phebe nebamq; nebo.

E c breuis: ^{prope}secus est ^{tempora}testis: nisi secula me ^{habundans}chus.

Fecis securus fecundus gracia cecus.

clamas pconiū ^{pronomina}stultus nomen mulieris

Preco mecum te se uecors socius echo.

Locus ubi aliquid reponitur

Tecaq; longantur: de qua chirotheca creatur.

Ante dprotrahis e si sint dissyllaba: sicut.

Sedes & teder: cedo pro dic demis edoq;.

Pes pedis atq; pedum cedrus: ac pollisyllaba curta

Ut fideo medicus: sed ^{maliciosus}sedulus excipiat.

lo tradimento

Seditioq; simul: & seditiosus habetur.

Dedalus & predium.

Cum subdit ^{ut stephanus}f breuis e: sed compositiua notabis.

Ante g fit breuis e: lego teste regeq; tegoq;.

Excipies reges reginaq; regula leges

^{nomen provincie}iapella qua domus regitur

Eger & egyptus legans & tegula dego.

scutū balladis capricornus signū in zodiaco

Egis & egloceros.

E iuber l longam faciunt dissyllab: sicut

la ponta de lo gābaro instrumentū sonādi

Chele. deme chelim uelut inde uelimq; geluq;.

dulcedo peccatum animal est
 Atq; melos scelus celer melus: & breuiabis.
 fouca bestia
 Que pollisyllaba sunt speluncaq; belua demes
 unctus spēs metalli spelunca
 Delibutus & electrum speleaq; grecum.
 locus piorum templa
 Heliseus cum deliciis delubraq; iungis.
 ut memini
 E super m breuis est: sed femina femina demis.
 Demoq; preducis: sed longis addere debes.
 ut eminus
 E super m solam: sed correptis emog; iungam.
 dea fatidica
 Ac emiog; themis.
 ut semis sis
 Et cum cremento dissyllaba nomina produc
 res femine
 Sed memor atq; nemus pariterq; femur breuiabis.
 ut fenum
 E super n longa: sit enim breuis atq; fenestra.
 omnino dii patrie
 Atq; penu penitus penetro penes atq; penates
 infirmitas
 Et frenesis uaries.
 ut bene ut gena ut senes ut teneo ut ueneo
 Si b uel g uel s uel t uel u preiungitur illi.
 Fit breuis: at uenum produci uenag; debet
 corrigie que pendent a mitria epi
 Tenia tena simul & uenor trenea senis.

^{de reperiō ris}
 Antep fit breuis e uelutī reperire: p duplex.
^{.i. pellicula q̄ solet incidi ī circūcisōe a iudeis}
 Repperit excipies: simul preputia prepes.
^{la ceuolla}
 Cepaq; protrahit e: sed & hanc producere debes.
^{ut sepe}
 S sibi preposita breuiat o: tamen sepelire
^{etas lune}
 Longa fit epacta reposita simul sociatur.
 Ante q fit breuis e sicut neque: demitur equor.
^{aduerbium} ^{prauus}
 Equus & equalis nequaquam nequa; nequam
^{ordo dñi} ^{clamor natura}
 E super r breuius: ut series hera siue cerau non.
^{dñs} ^{uiciū contra fidem}
 Sic & herilis herus heresis: tamen excipis heros.
^{quedam erba}
 Hereo feralis erumna; cerulus heres.
^{herbaunguentū ordinationes}
 Meret & eruca ceronia seria feres.
^{metallum uerbum} ^{la cera}
 Es eris quero gens feres cera; sero.
^{quidam mons}
 Eriogone: eriogonum nympe celesteq; signum
^{sunt uestes inueterate multitudo clericorum}
 Serapellinas debes clerusq; notare.
^{ut uerus rum}
 Longa sit e super r: sed demas ueru uereorq;.
^{purgatōes aīarū lecti mortuorū uirga uirilī}
 Corripis inferias feretrum ueretrumq; merumq;.

^{ut pera la tascha}
 P quoq; preposita pones dissyllaba longa.
^{ut bressus} ^{uicium in pulmone}
 Longa fit e super s: nisi compositiua thesifq;
^{saluator}
 Atq; iesus.
^{.i. usus uel confusus}
 Ante t longa fit e seu fretus: deme metallum.
^{mare}
 Ac etiam metuq; fretum met o metraq; retro.
^{nomen populi ut peto ut ueto}
 Adiungesq; getes: & si p preuenit aut u.
 Prefor: mat preter: pretor producere debes.
^{aqua} ^{mater achilis}
 Thetis ios thetim dabitur theris & theridisq;
^{crudelis} ^{sequens uerum}
 E super u produc: ut seuus deme feuerus.
 Et leuo siue breuis: leuis & leue non onerosum
^{quedā spina} ^{populus hispanie}
 Nte b corripis i: tribulus probat hoc & hiberus
^{hiemalis}
 Tribula de matur hibernus fibula scribo
^{la gamba}
 Tibia liburnum uel mobile liber & ibo
^{de gustatio signū factū cum flagello}
 Et libum libo uibex quoq; sibila quibo.
^{ciconia}
 Ac ibis.
^{.i. iniuriam dicere}
 Ante c fit breuis i: sit conuicior tibi testis.

.i. loquax *fagitte*
 Atq; dicax: demo conuicia spicula dico.
lo uicinando panis paruus signa uictorie la treza
 Vicus cum mica uel niciteria trica.
uigessimus *tricesimus* auis est
 Vicens quoq; tricenens ficedula ficus.
licium *licii* *ia gaza*
 Licia cum spica lue sicut picaq; picus.
 C duplicat sicca ficcus. sed ico uariabis.
uerbosus uel loquax quasi dicēs fatum
 Queq; dicax ponit: ut fatidicus breuiabit.
 Ante d longa fit i: uelut idem promare fido.
 Et fidus: sed de mis idem neutrale: fidesq;
.i. dido uel quedam regio
 His ideo fidis atq; fidonia iunge quidemq;
aptus uel dignus honoris ut bidens & uideo ut tridēs
 Addis idoneus his: & si b uel u preit aut r.
.i. sonū facere cū dētibz
 Strideo producas & strido: rideo iungas.
statue uel imagines *qui colūt idola*
 Idola produces: tamen inuenies idolatra.
 I super f longa: nisi componit ciusq;
ut uigeo uiges *.i. firmo*
 Ante g corripis i: uult fligo figoq; demi.
currus duas rotas
 Viginti bige trigintaq; frigora pige.
.i. obio *auis est*
 Migro pigardus frigoq; simul sociamus.
 St si preunt ut stigo: longa manebunt
 Sed stiga cum stugibus breues: strigile: uariamus.

^{lapis uel serpens}
 Longa fit i super l ut milia deme cylindrum.
^{auis est letus pars hominis populus}
 Et filomena filex hilaris ciliumq; cilixq;.
^{pondus duar; librar;}
 Et granum milii bilibris pilus & pila ludus
^{ut fileo ut stilus}
 Si preit s aut t: tunc debes i breuiare
^{ut lim? flores multū frequētati ab apib;}
 I super m tardant dissyllaba: sed tyme deme.
^{aduerbium lo litame deus nuptiarum}
 Et nimis atq; fimus: simul his & hymen sociamus
 Que polysyllaba sunt: nisi simia curta manebunt.
 Longa fit i super n: tinea linio lino deme.
^{ut cinis ut sino ut mino}
 Que c uel s aut m iungunt i sunt breuianda.
^{mortarium}
 Ut sinus atq; minor: sed sinum minoq; demis.
 Ante p fit brevis i: uult uipera ripaq; demi.
^{ibus pugilum uas bibendi .i. circundo}
 Cypharum cypho cyphus cum stipit e stipo.
 I q brevis: probat hoc liqueo liquor inde liquoris.
 Atq; liquor quaris: sit liquor liqueris extra.
 I super r longant dissyllaba: lyra probabit.
 Vult pyra siue uiri pirus & resonans lyra demi.
 Que polysyllaba sunt breues: sed tiria deme
^{pars naxi cursari? in mari sepultura nobiliū}
 Pyrula pirata sit pyramis his sociata.
 Longa fit i super s: nisi deme miserq; misertus

aqua cocta in ordeo
 His tisanam iungis: & compositiua notabis.
 I breuis ante t fit: iter hoc testatur itemq;
 circuitus .i. honoris cupido circundatus
 Ambitus ambitio: demes ambitus & itur.
 .i. diues la soma
 Nit or dis ditis clitella lis quoq; litris.
 de italia saltatio quedā in numerū facta
 Italus & phythong lit is pitismaq; fungas.
 lo papagallo. i. sol aptus appropriatus auibus
 Psitacus & ritan titilloque sis quoque fitis
 T duplicat litrus: & littera consocietur.
 ut mitis utritus ut uito
 M preunte uel r aut u producere debes.
 Sed breuies uitulū britones ouiq; uitellum.
 hec nix iapella qua domus tegitur
 V longam facit i niuis uelut regula demi.
 biulū triuium
 Bisq; biuium notes tris: & que componis ab illis.
 obstaculum uerbum
 Nte b longa fit o: uelut obex obñcioq;
 progenies corrosus
 Excipiat obes uerbuu soboles & obesus.
 ut probus
 Corripies et iam: si duplex consona prefit.
 Ac obolus i la meta gla.
 Oc corripimus: ueluti iocus atq; iocosus.
 Et iocor & proceres oculus uoco: sed retrahatur.
 hec uox uelox
 Iocundus uocis procerus & ocior addis

monstra maris fluuius infernalis
 Focaq; uocalis: choccitus c duplicabit.
 Occulo longa dare decet: ocia pocula iunge.
 pre disuogliere lo filo
 Occo c duplicat: suffoco decet uariare.
 ut rodo dis
 Od producunt dissyllaba: sed modo deme.
 Ac odor atq; modus: pollisyllaba curta manebunt.
 Proderit est longa: sed proderis est uarianda.
 quoddam cibarium
 O super f breuis: ecce profer profugus & ofella.
 la cupa
 Profugio dempta uel profero profuit offa
 ut cogo gis la gunna lignarius
 Og producis: toga deme rogusq; rogoq;
 Atq; logos.
 L curtam facit o: sicut colit: excipe nolo.
 .i. conor uel ordino
 Molior & moles sol solis dolia proles.
 fungus est in tpe pterito genus cibi
 Solor boletus olim colyphia solus.
 piscis uel putredo nasi longus in sermone
 Polypus & itola prolixus coloq; colas.
 Solennis follers quibus l duplex reperitur.
 P super longam facies: ut comere comis.
 corda cū qua iacitur. telū instrumentum fetetis
 Omentum: sed homo demis stomachum & omatum.
 .i. crines ornare
 Et comedo dominus domus & coma siue comare.
 Est glomus & glomero comes atq; domo uel omitto.

nomen insule per buttar fora
 Et thomos atq; uomo sic que componis ab illo.
 nomen oci uel populi
 Atq; gomor.
 ut moneo corrigia
 Est super n breuis o: nisi nonus zonaq; pono.
 numerus in rallo .i. unus
 Et nonas pone monos longam credo breuemq;
 ut conor dono pono
 Si c d uel p precedit: longa locatur.
 Op breuis: ueluti sopor atq; soporus oportet.
 progenies pastor
 Atq; propago: sed opilio popis maq; demis.
 Viris propago uel sopio populus arbor.
 Et tophus.
 Opportunus & opperior tibi p duplicabunt
 ut scopo
 Cum c preit longa: scopulus cophinus copos extra
 ut loquor
 Oq corripitur: sed compositiua notentur.
 ut forum uentus
 O super r breuis: excipitur fors chorus & oris.
 Corallus cho rum mos moris morus & horum
 regimen pectoris .i. noueram
 Oio cum coram uel thorax horaq; noram.
 mus alius mus
 Doricus & forex.
 ut lorum ut ros
 Et cum preuenit l aut r: producere debes.

ut truffor ris
V raro ponis super f: nec eam breuiabis.
 ut mugio gis uilis domus
V g produco: tuguriq; tamen memor esto
 ut fugio ut iugum ut pugil
F preunte uel i uel p debes breuiare.
 fructus montes
F ruges producis & iugera mobile iugis. Et frugi.
 ut ululo las pinguedo terre
V super l breuias: uligo demere debes.
 ut gulio. i. locator ut fullo lonis ut mula mulus
G preunte uel f aut m producere debes.
 nomen auis
Excipitur fulica: mulier gula iungitur istis.
Longa super m fit u: sic humanum dabo testem.
Hic humus ac humerus humilis simul excipiamus
 ut numerus ut cumulus ut tumulus
Si preit n uel c uel t debes breuiare.
 homo defectuosus
Numen pduco: strumag; simul sociabo. Achumor.
 ut unus instrumentum sciendi ligna
V super n longa: cuneum tunicamq; retracta.
 ut stupor
V p corripitur: sed iupiter excipitur
Cupaq; cum stupa.
 ut nuper ut rupes ut pupis
Npreunte uel r uel p producere debes.
 imago que fit a puellis la mamella
Sed pupulam uaries: pupillam protrahe tantum.
 nut urus la nora
V super r produc; sed nurus excipitur.

In mediis syllabis.

uerbū per andar de furia fex olei sedes iudicū

Et turit adiungas muriam simul atq; cuniles

ut musa

.i. murmuro

Longa fit u super s sed deme fufuri opusillum

ut tutus ratum

Vt producant diffyllaba sed puto deme

marcid² sicut pellis humana la spina lo fango

Putris uti cutis atq; frutex uter utra lutumq;

ut butirum

Que pollisyllaba sunt cum prole sua breuiabis.

alternatus

.i. deuoro fetet

Mutuus excipitur & mutuo glutio putret.

Futilis addatur: cum furio longus habetur

Inutilis uenter

Vtilis ex uter uteris bene non sapit utrem.

ut una

V super u solam producant cetera curtam.

hec syllaba syllabe

Breuis in mediis datur ante b syllaba testis.

ut amabilis

Si bilis a sequitur: ut amabilis: excipiat ur.

.i. leticie deditus

Et letabundus formamq; parem sociamus.

ut uenabulum

instrumentum uenandi

Quod facies in ulum iunges: uenabula testis.

ut psitacus & ithacus

obscura locus immundus

Ante c fit breuis a: dematur opaca cloaca.

ut cenaculum

ut uocaris & loquacis

Quod dat ulum iunges: obliquos addere debes.

Sed nunquam mediis suberunt diffyllaba normis

^{nomē mulieris animal est}
Ante d corripis a uelut elada: deme cicada.

^{ictus datus in collo}
A super f breuis est: colaphus testis tibi fier
^{ut imago}

Ante g longa fit a: sed nomina deme secunde.

^{mare} ^{nomen uiri}
Sic pelagus ponis: his abdenago sociabis.

^{de italia}
A super l breuias: uelut it alus: excipis hec que
^{declinatio}

Tertia declinat: australis hoc manifestat.

^{ornamentum lecti}
Produc in neutris obliquos: ecce toralis.

^{nomen uille uel nomen uiri}
A fcalon esto breuis: superadditur absalon istis.
^{de italus de tandalus}

Italides & tantalides sua curtat origo.

M preunte breuis erit a: thalamusq; probabit.

^{ut amamen}
Que faciunt amen productum est ut amamen
^{.i. furnus}

A super n breuis: ut clibanus: tamen excipis illa
^{uacuus}

Que declinabit tibi tertia: sicut inanis.

^{poma siluestria}
Vocali iuncta producit: ut mat hiana.

^{ut samaritanus pōpeianus mōtanus siue romanus}
Deriuata simul nomen gentile lociq;

quidam mens odoriferus uernus est quoddā unguentū

Sed libanum breuius: sit aranea iuncta balano.

^{ut titanus}

Produc obliquos: sed compositiua notato.

^{quidam mons}

Istis uulcanum cum gargano superaddes.

^{ut gausape}

^{caput uirge uirilis}

Ante p t t breuius: sed deme priape sinapis.

^{animal dans odorem}

A super r breuius: ut barbarus: hinc zedoara.

^{ut cartharus quod a cartha deriuatur}

Excipe quecunq; uides deriuari manifeste.

^{.i. primitiuos}

Quidam denarium breuiant non primitiales.

Obliquos produc iubaris: uel cesaris educ.

^{ut comparis & disparis}

Compositiua notes: & nectaris asparis atq;

^{nomen uiri lo taspar.}

Bostaris & tarparis.

^{uelum nauis}

A super s breuius est: ut carbasus excipias que.

^{ductor alinorum}

Deriuata palam cognosces sicut agaso.

^{quidam mons}

^{instrumentum fetens}

Longis parnaum iunges: sociabis omalum.

^{lo gotto}

Ante t corripis a: sicut ciathus: tamen inde.

^{.i. dictiones}

Excipias uoces: quas deriuabis aperte.

^{nomen uiri}

Que fiunt in tes sociabis sic ut achates

Iungit nomē in as obliquos: sic probat ^{abbatis} abbas.

Corripies alios. ^{.i. obliquus ut thema thematis}

Longa fit a super u: tibi fit pro teste cadauer. ^{corpus mortuum}

Compositiua notes.

Nte b longa fit e: fiat tibi testis ephebus. ^{.i. iuuenis sine barba}

Demitur hinc erebus e: febō simul & terebīchus ^{infern^o arbor nigri coloris}
^{herba est medicinalis}

Additur helleborus.

Ante d producis e: sed tamen efeda demis. ^{hoc efedum .i. currus quo claudi portantis}

Ante c longa fit e: senecam tamen excipis inde. ^{nomen uiri}

Melchisedech socias: & nomina que facis in da. ^{ut recunda}

Pes dat edis cum suis compositiuis. ^{.i. cum suis deriuatiuis}

E super f datur breuis: hinc elephas breuiatur ^{animal est}

Eg corripitur: sed abest tregeſta cerhegus. ^{ut elegia dom^o triangularis nomen uiri}

E super l dabimus longam: patet ecce phaselus ^{parua nauis}

Abimelech remoue: debet breuis angelus esse. ^{nomen uiri}

E super m longa: heremus uehemenſq; retracta. ^{ut racemus lo rapo de luua}

^{locus in quo xps orauit}
 Additur his hyemis alemania gestemaniq;
^{ut camena nomen mulieris nomen uiri}
 Longa fit e super n: helenam tamen hinc heleniumq;
^{nomen uiri uel insule}
 Et iuuenes a senech hebenusq; decet remouere
^{ut intrepidus}
 Ante p rara fit e: moneo tamen hanc breuiare.
 Excipe presepe.
^{ut camera}
 R subeunte breuis datur e: tamen excipis erus.
^{ponderandi}
 In propriis sicut gualterus: adde stateram.
^{ut sincerus ra rum}
 Et deriuatum quod rus determinat aut rum.
^{crudelis capellus pegrinog; & di de galea}
 Ex hoc austerus producit atq; galerus.
^{canis infernalis furia infernalis animal est}
 Cerberus esto breuis: sit longa megera chimera.
 Infera cum superis iterum breues utrumq;
 Et patera pateis discerne patere docere.
^{animal est populus hispanie}
 Pantheramq; morans crateram iungis hiberum.
^{ut uerberis & carceris}
 Corripis obliquos alios: uaries mulieres.
^{ut cimiterium}
 Cumq; rium sequitur: usu uario reperitur.
^{ut lachesis scia diuinandi}
 E super s breuis: excipitur diuina mat hesis.

^{scientia poetarum}
Ad placitum frenesis pones: dicesq; poesis.

^{ut facetus}
T subeunte datur e longa: sed excipis hec que.

^{ut segetes lapis quo naute uentos cognoscunt}
Tertia declinat: amet histus iungere debes.

^{ut perperis & interpretis}

Obliquos breuies: agnetis demere debes

^{q. d. q. isti obliqui producuntur de quies de lebes}

Longis utere locuplete quiete lebetes.

^{de magnes & e lapis attrahens ferrum.}

Et magnete simul: themetum uariare solemus

^{ut longeuus uauum}

E super u raro: fiet tamen hec tibi longa.

^{ut cornibus}

Nte b corripis i: sed compositiua notabis.

Que dat quarta solent uariari possibilisq;

^{ut angelicus}

^{delectabilis}

I c sequente breuis: dematur apricus amicus.

Additur his umbilicus formica pudicus.

^{la pancera}

^{fluuius}

Et cum lorica lectica murica caicus

Istis mendicus cum uesica sociamus.

^{ut postica}

^{antica}

Est urtica simul: & que post format & ante.

In propriis icus producit ut fredericus.

Longa fit icis ab ix: exemplum fit tibi felix.

Sed mas solus icis sicut calicis breuiabit.

^{.i. uelox & dabit icis in gto & tuc deriuata pnicor aris}

Iunges cum felice falicem: pernix dabit icis.

A pernicio icis: a perneco sic breuiabis.

maſtix quoddam gummi ad corroberandū dentes

Maſticem produc & fenicem breuiando

Quod dedit ex niſi lodicis: bombix dabit icis.

nomen inſule

Id corripitur ſicut cupidus: ſed abidus.

ut arrides & theſides

Excipies: & que triſſyllaba ponis in ides.

filia coronei & fuit amaſia phebi

Hiſq; coronidem iungi ueteres uoluere.

.i. nomina terminata

Produces ido ſicut formido cupido.

.i. cū hoc noīe deſideriū quod pducit e ante r.

Cum deſideriis addes conſidero longis

Pone duas primas dauidis ſicut metra poſcunt.

Peſfidus inſiduſq; fides fidoq; probabunt.

ut munificus

I ſuper ſ ponis raro: ſed eam breuiabis.

ut prodigus

ut auriga ut caligo

I dabo pre g breuem: ſed que facis in ga uel in go

.i. rector curruſ

Demis: ut auriga caligo ſed breuianda.

ut diligo

Quedam compoſita tibi ſint: calige ſocianda.

I ſuper l breuias: ſolum tamen excipe neutrum

ut cubile & ſedile

ſupple deriuata

Quod facies ille: que ſunt a nomīe iūges.

.i. iulius quaſi quintus a marcio

Sicut quintilis breuiſ humilis pariliſq;.

.largus pestilens aptus uel apta nubere
Dapfilis & pestilis & nubilus additur istis.
 .i. uilis uel leuis domus refugii
Exilis longum subtilis sextilis aprilis asylum.
 ut animus pignus uel diues
I breuis est super m: tamen excipitur opimus.
 .i. excipitur .i. excelsus
Cum quo sublimus: sed compositiua notabis.
 fermentum .i. sine fermento
Zima puto longum: tamen azimus est breuiandum.
 coniugatione uerbi ut a munio nis hoc munimen
Et deriuatum de quarta fit tibi longum.
 ut dominus
I super n breuis est: tamen hinc festino caminus
 nomina uiroꝝ ut martinus furia infernalis
Excipitur: propriaq; simul iunges ut erinnys.
 miles romanus: & deriuat a gris gritis
Et deriuatum: tibi fit pro teste quirinus.
Iunges cuminum catinum siue salinum.
 arbor
Cedrinus iungas predictis atq; lupinum.
 .i. fames .i. ministro
Pina super p dabunt tibi longa propino supina.
 .i. a cras deriuatur p nomen interrogatum le fere quasi das numos
Crastinus esto breuis: simul heccine nundina iungis.
 .i. statim .i. illud granum quod est in racemo
Protinus his acinumq; perendino iungitur: & que.
 oleaginus bistinus clandestinus
Ex oleo bisso clam formas seroq; fago.
Et que hiacynthus bombixq; dat & amet histus.
Ante na longa fit i: uult pagina femina demi.

eōpositio uel fraudulēta ordinario nomē mulieris
Machina cum trutina proserpina lauina iungas.
tubator nomen ciuitatis la forfina ad piscandum
Buccina cum mutina seu sarcina fuscina dicas
Sicele mosyna fit.

.i. ex nominatiuis terminatis in in ut delphin nis

Obliquos ex in produc: casinum breuiabis.
ut archetyp². i. in mēte figuratus. i. popul² hñs pedes cōtra nos
I super p breuis est: hinc antipos est tibi testis.

Ostipum retrahas: cum stipo consociabis.

Q subeunte damusi longam: sicut iniquus.

silqua est forelis fabe

Cum filiquis reliquos & compositiua notabis.

ut sasyra. i. repensio

I super r breuis est: tamen excipis inde butyrum

.i. deorsum a lira. i. a uia recta.

Sic delyrus erit: saphirum iunge papyro

Appellans lapidem: sed pro uicio breuiabis

ut athisus nomē arboris

Est super s breuis i paradysum non breuiabis.

Anchises iunge: gauisus ei superadde.

Precedente para breuiabitur lilio longa

leuitatis

I pre te breuis est: leuitas erit hinc tibi testis

.i. deriuata

Que fuerint in ta proprio de nomine sumpta.

nomina

Siue loci propriaq; simul producere debes.

exēplū de terminatis in ta. i. diaconus dī ab heremus

Vt margarita leuita ac heremita.

infirmitas in lingua galine
 Ut placet est pituita petrus dicit polimita. (res)
 .i. q̄ terminantur in tis: ut sinamitis. i. aia peccatrix. i. res ut terfi
 Que fiunt in tis aut in res: longa notabis.
 Itus si detur a nomine: longus habetur
 .i. diues
 Et sic ex censu census dicere debes
 .q. d. q̄ ab hoc noie seruus derivatur seruitus penultima
 Seruus curat itus aduerbia sic breuiabis
 coniunctionis ut audio auditus
 A quarte uerbo cunientia longa notabo:
 coniugatio ut strepo pui pitum
 Tertia preteriens in ui: dat itum breuiando
 .i. q̄ in ui ut peto tis tui tum
 Preteriens aliter itum producere debes.
 Curtat itum pario uel disco parcoq; pisco.
 ut fugio itum ut bibo bibitum ut domo mas mitum
 Que gio dant uel bo que prima dat siue secunda:
 Cumq; spina dabunt i longam t subeunte.
 pducunt penultima ut dormito tas
 Que formantur ab his ito longa reputabis.
 .i. cognitus ta tum ta tum
 Agnitus esto brevis: societur cognitus illi.
 .i. penultima uel nome in itus termina: ut obliuiscor obliu
 Itus producit quod deponens generauit
 ut tuitus & intuitus
 Sed tuor abbreviat ea que de se tibi format.
 uas olei ad luanum. i. aial picipas de utroq; sexu i nome uiri
 Et producuntur lechitus hermophoditus.
 uenena fluuius infernalis
 Sic aconita locas: cocytus ei societur.

^{ut quiritis ritis}
Nominis obliquos: quod in is fiet: dabo longos
.i. quoz genitiui terminat in is militis sospitis
Corripies alios: testis cum milite sospes
^{nomē ciuitatis}
I super u longa: niniue tamen est breuianda.
^{quedā herba uel quidā populus}
St orobus testis: q̄ o supra b breuiabis.
^{de ambo de duo}
Demitur ambobus october siue duc bus.
^{ut apocope ut uelocis & atrocis}
Ante c fit breuis o: tamen obliqui retrahantur.
^{quidam liber in biblia}
Ante d corripis o: uelut exodus: hinc procul esto.
Herodes: & ei custodes sunt sociandi.
^{quedā figura uel quidā modus loquēdi}
O super f breuis est: tibi fiet opostio pha testis.
^{sermo de animalibus cornutis}
Est o super g breuis: uelut egloga: sed remouebis.
^{.i. cōgregatio iudeoz}
Que g uocali preiungit: ut synagoga.
^{.i. progenies}
O super l fiat breuis: hoc soboles tibi monstrat.
^{.i. dicitur sūt illi qui ferūt merces p̄uicos ad uendendū m.}
Excipias illud quod fertur ferma copole
O super m breue fit: sic salomon esse probabit.
^{.i. que sūt generis neutri. .i. bonus odor inde uenit cinamomū}
Que seruant neutrum genus excipe: sicut amomum
^{ut iermōis quidā pān? in quo uolantur mortui penes iudeos.}
Longa fit o super n: sed lindonis excipiat

.i. quedā regio quasi duos habēs ordines ciuitas
 Sed sacerdonis atq; diaconis & turonis societur
populus *ciuitas* *populus*
 Calcidonis redonis & uasconis abbreviabis.
ciuitas *populus* *.i. terminator* in o ut macedo donis
 Ligonis & brironis atq; aliquos sociorum
 ad differētiā aliorū que nō designāt loca
 Que loca designant: predictis addere debes.
 ut t̄abylon lonis calidon nomen loci
 Cum proprium fit in on: tamen excipies calidonis.
 dulcis cātus .i. pecunia male acquisita
 Simonis armonicus mamona breuiare solemus
.i. regula clericalis *ciuitas pōt breuiari & pduct*
 Canonis esto breuis cum demone: sidonis ut uis.
 dictio greca. & est uia cartulosa uel est color in urina
 P subeunte breuem facis o: carpos dabo testem
 quidā mons
 Aesopum retrahes europam siue pirorum
 idem qđ egyptus possessiuū nomē de canopus
 Ut placet est canopos: canopeum qui tibi curtat
 nomē mulieris uel ciuitas
 O super r breuias: sephora testem tibi sumas.
 ut can or noris ut a sopor soporo uel soporus
 Deriuat a palam produc: pat et ecce sonorus.
 ut honor honoris
 Nominis obliquos quod in or fit: iunge sed arbor.
 memoris *castoris rhetoris* *marmoris equoris*
 Et memor & castor rhet hor seu marmor & equor.
 .f. obliquos *quidrm mons*
 Corripuere suos: sed longis adde pelorum.
 ut hector hectoris

Et quedam propria sunt obliquis breuianda.
i. mas. generis: ut honos honoris ut ebur ris & pectus ris.

Mas facit os oris que dant ur & us breuiabis.

^{qdam piscis marinus est}
O super s longa: sic testificatur olosa.

^{uel ad otū & est nomē castri in terra philistinor;}

T subeunte dabis o longam: sicut azorum.

Que componuntur: discreta mente notentur.

^{ut lodouicus}

O super u raro: sed compositiua notato.

^{ut coluber}

N t e b fit brevis u: sed demitur inde saluber.

^{i. pducimus ut lactuca ut caducus ca cum}

V e protrahimus: quotiens a uel um subit aut us.

^{i. comodo}

Manduco iunges fiducia nō breuiabis.

^{ut preducis & inducie pollux nomē uiri uī signū celeste}

Cetera corripies: sed pollucem nō breuiabis.

^{ut testudo}

Ante d longa fit u: pecudis tamen hinc retrahatur.

^{ut lanugo}

P r e g fit u longa: tamen hinc tibi coniuge dempta

^{per terare}

^{aial est fugēs sanguinem}

Sugo producis: sed sanguisugam breuiabis.

^{ut sedulus. i. astutus nomē gētile seu patrium.}

V super l breuias: getulus adolor adempta.

^{declinatio ut torcular laris}

Que declinabit tibi tertia: longa notabis.

^{nomen hebreum. i. peruersus}

Nomina: sed zabulon breuiatur hec cule iuncto.

predictis

His sotular socia: specular breuiabit origo.

hic & hec p̄sul. i. ille qui p̄est aliis i dignitate

Obliquos breues: ut p̄sulis & nebulonis.

.i. sine lumine & p̄t accipi p̄ iferno

V dābimus super m longa tibi sicut alumen

.i. fospes fortis .i. iobediens

In columis contumax demis: sed autumo iungas.

.i. illa pua fossa q̄ puenit i facie ex nimio risu

V super n longa dabitur pro teste lucana.

ut uitupero ras

V supra p breuis: sed compositiua notabis.

ut palmurus

V super r longa: sed purpura ponit ur extra.

ut parturio & efurio

Corripe uerba: quibus meditatio conuenit: & que

Sunt forme similis: ut luxurio sociabis (de nocte .

.i. planeta uel nomē uiri nomē uiri sūt ille mulieris q̄ solēt ire

Mercuriumq; notes & centuriolomuresq;

ut murmuris

Obliquos breues: tellurem demere debes.

nomen fluuī

V super s longa: tibi sit pro teste creusa.

ut cornutus genus arborum

Pre te longa fit u: tamen arbutus est breuianda.

qa aliquā corripit̄ur ut disputo aliquā pducit̄ur ut imbutus

Compositiua notes.

ut ultra & circa

Ocis sine dabis a longam: sed breuiabis

In Numeris syllabis

ut musa ut hec tora ut o musa

Rectum cum quarto casu quintum sociando.

Hinc tamē excipias: cum rectus in as tibi fiet
casus uocatiui

Inde uocatiuum uelut andrea dabo longum
.i. in noībus numeralibus. i. possūt corripī & pducī: ut trigita.

In numeris ginta sunt ad placitum tibi danda

Postea non breuia: nisi fiet dictio bina.

.i. sicut

Vt puta corripies ita: uel quia iungere debes

Productum greci rectum quandoq; notauī.
ut egi na

Correpta datur: exceptio multa paratur.

Grecorum nomen in e produc: testis tibi tube
ciuitas est

Declinans per æ diphthongum nomina prime.

.i. ablatiuos qntē de. ut meridie

Et casus sextos de quinta dicito longos.

Longam pone fame: quoniam famei dedit ante.

.i. de noībus qntē declinatōis

Et que componis de quinta longa locabis.

aduerbiū uel cōiunctio aduerbiū exēpla

Quare quotidie tibi sunt testes hodieq;.

Longum pone doce: similis quoq; tempora forme.

Eque uocatiuum dat nomen in es tibi longum

Nomen longa dabit aduerbia: si tamen apre

.i. si regulariter cōpatur: ut iustus iustior iustissimus

Comparat ut iulte: sed nec bene nec male crede

imo corripienda
 Producentia fore: quia neutrum comparat apte.
 Sepe breuem ponis: quia non a nomine sumis.
 ut iustissime
 Summi cuncta gradus aduerbia longa locamus.
 nomen relatiuum coniunctio copulatiua
 Que nomen longum: q; notans & erit breuiandum
 pronomina prepositiones
 Me te se longis simul e de pre sociabis.
 coniunctio adiunctiua aduerbiu prohibendi
 Ne nisi cum dabit an produc: fermeq; fereq;.
 coniunctio copulatiua
 Aut ue dabit curtam: dabit intreiectio longam.
 ut dñi & magistri ut cholchi pari casus uocatiui
 I dabitur longa: quedam uolo demere greca.
 ista que in littera ponuntur possunt breuiari & pduc
 Sed mihi siue tibi sibi uel quasi uel nisi semper.
 quia ultima syllaba eor; pōt breuiari & produci
 Ad placitum ponis: & ubi uel ibi sociabis.
 ut sicubi & necubi
 Et sua composita
 hoc est ad placitum. i. finales syllabas in o desinentes
 T tua metra petunt o ponis: deme datiuos.
 ut dño magistro
 Ac ablatiuos: quoniam decet hos dare lōgos.
 ut do sto & flo
 Que monosyllaba sunt: semper producta manebunt.
 hoc ē q gerundia i o desinē. possūt finalē syliabā pdu. & breuiē
 Deq; gerundiuis tua console metra locandis.
 ut cornu & gelu
 Producta datur: exceptio nulla paratur.

ut ab ad & tum

Que dant b d t uel m debes breuiare.

.i. dictiones syncopatas. i. dictōes diphthongatas

Excipe concisa diphthongum uel posituras.

pro fumauit exemplum de syncopa

Fumat aut dicunt ex hoc testes tibi fiunt.

ut sic

iste breuiantur

Clongam ponis: nec lac donecq; remotis.

Pronomen potest produci & breuiari & similiter intellige de
feminino & neutro ut hic & hec

Hic poni poterit: ceu metri regula poscit.

.i. definitia in al ut animal nomen uel aduerbium

L breuiare uolo: sed nichil producere quero.

id quod pducitur ut michael ad differētiā latinorū ut mei

Ol ut toliungis: & in el que barbara ponis.

.s. barbarorū in el .s. in auctoribus

Istorum multa tamen inuenies breuiata.

ut non

Nproducta datur: sed forsit an excipiatur.

aduerbiū ppo ppositio cōposita aduerbiū ppo cōposita

Forfan & in p tamen dein his iunges an & ex in.

Rectus in a greci facit an quarto breuiari.

ut nominis & carminis

Si breuis est crescens genitiuus in ante suprema.

ut nomen

Ex hoc in recto decet n poni breuiando.

ut menelaon

Quartus casus in on solet in greco uariari.

Rectus produci nisi neutra: sed hic breuiari.

ut cesar .i. unius syllabe tantū
R breuiando locas que sunt monosyllaba demas.
.i. exempla ueris paris .i. q̄ deriuādo cōponis
Testes sunt uer & par: & ab his que sumis ut impar.
exempla quere in auctoribus

Que tamen in multis breuiata locis reperimus

propositio uerbū cordis uiri
Et breuis est perfer & cor uir terq; sed ether

cupa uentus pluuiosus aeris
Et crater imber usus producit & aer.

.i. hāc litteram s ut pietas moles auis ros & uultus
S lego uocali diuisim cuiuslibet addi.

.i. longa uel breuis
Hinc leuius scitur: que syllaba quanta locetur.

.i. dictionē in as termiatū pro sed
As longam ponis: ut musas at breuiabis.

ut thoantias patronomicū cui? gtūs facit thoatidos apud gre.

Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuum.

.i. pducit & corripit declinatio .i. adīm in as termiatum
In greco uariat pluralem tertia quartum.

ut sedes propositio uel idē est qd luxuria: & tūc pducit ultiam

Es producta datur: tamen hinc penes excipitur

uerbum sum adsum possum

Es cum compositis ut ades potes abbreviabis.

gtūs singularis supans ntūm .i. peuultimam

Obliquus crescens qui corripit ante supremam
qm corripit ultiam

In recto facit es curtam testis tibi miles.

rei cereris .i. bladum
Sed res atq; ceres & spes sunt longa fidesq;.

.i. nominatiuus .i. i añ s
Rectus qui tenet i super s: nescit breuiari.
pro q̄uis .i. ntūs .i. in penultima syllaba
Cum tamen hie breuem tenet aut tis in genitiuo.
parietis abietis .i. precessores nostri.
Vt paries abies: sic uis ponere patres.
.q. d. q̄ iste dictōes de arte possūt breuiari
Forte tamen ratio concederet in breuiando
poete ut compes compedis.
Multi dant longam pes & sua compositiua.
Quasi. d. q̄. pluralis casus nominis greci in es terminati ut me-
ridies: aliquando corripitur aliquando producit.
Pluralem greci uariatum sepe locaui.
.i. finalē syllabā i is ut pais .i. excipis a p̄dictis ut dñis & mḡis
Is breuias: sextum casum trahis atq; datiuum.
ut lis & uis ut quamuis.
Cumq; suis iunges monosyllaba compositiuis.
.i. nominatiuis singularib; uel qui ea id aduerbium numeri.
In rectis breuius quis & is bis cis sociando.
Accentum longa uerbi persona secunda.
.i. p̄ducit finalē syllabā se p̄iōe singularis. i. i numero singulari
Plurali numero facit is longaq; preunte.
positis in secunda p̄sona p̄li. uelitis auditis.
Hinc tibi sint possis pro teste uelisq; uel audis
ntūs singularis hoc ē si gtūs p̄ducit p̄nltimā syllabam
Protrahit is rectus: si protrahit i genitiuus
nomē poplī c̄ gtūs facit samnitis cōiūctō aduersatiō
Crescens ut samnis: longamq; dabo tibi quāuis.
ut dños ad differentiā de os oris q̄d producit
Os lōgum ponis: tamen excipiat os ossis.

Cumq; potis dabit os breuias: ut compos & impos.

^{ut pallas} Nomen in as grecum breuiabit in os ^{gto huius pallados} genitiuum
^{nominis. quedam insula}

Rectus in os greci ceu delos habet breuiari.

Vscurtam ponis: tamen hinc monosyllaba demis.

Declinans quartegenitiuum tresq; sequentes.

Plurali similes casus producere debes.

Quasi. d. q. nomē in us terminatum cui? genitiuus habet u lō
gam in penultia syllaba: producit illam syllabam us.

Vgentiuius habens: longam solet us dare recto.

^{p exemplo} Longum pro teste tibi sint tellusq; ^{telluris salutis.} salusq;.

^{licet habeat u longā in penultia genitiui: qā facit paludis.}

Tu tamen orati doctor palus abbreviasti.

^{ut peantius & melampus} Inuenies aliqua grecorum nomina longa.

Ccentū uarias decet hinc distingue
re formas.

Incipit accentus metricus antiquus siue
modernus magistri Allexandri. Metricus
dico ad differentiam prisca: qui est profai
cus. Antiquus siue modernus dico: quia
de utroq; tractatur: & primo de moder
no & secūdo de antiquo: ibi accētus nor
mas: Cōstrue sic: hic. i. successiue: nos de
cet distinguere. i. distinguendo, declarare

uarias formas accentus.

Est grauis accentus: & sit moderatus: acutus.

Et circūflexum multū tenuere priorum.

Accentus est certa lex. i. regula ad eleuandam uel ad primen

dam syllabam uniuscuiusque particule orationis. Et habet fieri casualiter in littera: initialiter in syllaba: addicialiter in dictione: & particulariter in oratione.

Figure accentuum

Grauis accentus

Circumflexus accentus

Acutus accentus

Moderatus accentus.

Dic quod triplex est accentus scilicet grauis moderatus & acutus. Et multi priorum. id est antiquorum tenuere accentum circumflexum.

Hic grauis est qui deprimitur: nec tendit in altum.

Vt grauis incipit: sed in altum tendit acutus.

Atque grauis medius & acuti fit moderatus.

Est circumflexus grauis in primo: sed in altum

Tollitur: inque grauem recidit: sed cessit ab usu.

Nunc A. declarat quid sit grauis accentus quid moderatus quid acutus & quid circumflexus. Et dicit grauis accentus est ille. qui deprimitur: nec tendit in altum. id est quadam depressione cognoscitur. Accentus acutus est ille: qui incipit ut grauis: sed tendit in altum: Moderatus est ille: qui habet mediam naturam grauis & acuti. Circumflexus uero incipit a graui: & postea tollitur in altum: itaque recidit in grauem: sed cessit ab usu modernorum.

In primis mediisque modo regimus moderato.

Vocis accentu finis regit sub acuto.

Dicit quod moderatus accentus habet fieri modo id est apud modernos: ut in primis & in mediis syllabis. Et appellat mediam syllaba quaecumque est inter primam & ultimam. Accentus uero acutus habet fieri in ultimis syllabis tantum: Grauis accentus potest esse in quacumque syllaba.

Accentum per quem regitur uox ultima seruat.

Aut hunc iunctarum proprius tenet una duarum.

Datque grauem iure quaecumque carebit utroque.

Hos solos usu debes seruare moderno.

A. hic pbat q̄ nos non habemus nisi accētum grauem accutū
& moderatū Et dicit q̄ ultima uox. i. ultima syllaba seruat ac
cētum per quem ipsa regitur: aut una syllaba duarū iunctarum
propriis tenet hunc. s. accētum moderatū uel accutū quecunq;
syllaba carebit utroq;. i. moderato & accuto: dabit graue accē
tū & sic patet q̄ nos n̄ habē? nisi tres accēt?. Iō dicit hos solos

Accentum tibi uox monosyllaba reddit acutum.

Sūt quedam: quibus est grauis accētus quasi nullus.

Vt cōiunctiue uoces & prepositiue.

Causa huius est propter endesim quam habēt coniunctiones
super accētū p̄cedentis syllabe: & propter casuale cui deserui
unt p̄positiones. Hic specialiter distinguit accētū dictionū
in quibus est: Et hoc facit usq; ad istā prem: Accētus normas
Et p̄io ī dictōib? mōasyllabis dicit q̄ ip̄e monosyllabe dictō
nes p̄ferūt acuto accētū: ut dos & flos. Deinde dicit q̄ sūt qdā
monosyllabe dictiōes: qb? ē grauis accēt? q̄si null?. i. n̄ omni
no grauis: ut sūt cōiunctiōes & prepositiones monosyllabe.

In circūflexis extremis aut in acutis.

Vsu nō credo quicq; differre moderno.

Nec primus mediū sue modo pronuciat usus.

Circumflectēdas aliter q̄ iure grauādus:

Dictio cui tamē duplex est syllaba: seruat

Accētum supra primam: sit lōga breuisue.

Dicit q̄ dictio duarū syllabarū tm̄ seruat accētū supra primā
syllabā siue ipsa sit lōga ut ples siue breuis ut honor. Si lōga
cā ē: q̄a syllaba lōga tenet duō t̄pa Si breuis: hoc fit p̄pter eu
phoniā siue ad differētiā dictōnū īterrogatiuarū q̄ acciūt in

Ergo pro causa circumputa pone uel una. (fine)

Nō declinata super extremas acciūt.

Sic acuas alias: tacit hoc distātia uocum.

De pronomīnibus aduerbia que facis addes.

Huic acuēdo sonat: si fiat syllaba bina.

Dicit q̄ ergo q̄q̄ ponit p̄ cā: ut in uirgilio: Illius ergo ueni-
mus: circū p̄positio puta. i. sic pone in p̄pria una. i. simul nō
declinata. i. cū sint p̄es indeclinabiles. acūtur sup̄ extremas
syllabas: Causā subdit dicēs. Facit hoc distantia uocū. q. d. q̄
acuūtur in fine ad differentiā ipsarū dictionū q̄ aliud signi-
ficat ergo. s. cōiunctiōes circū uocis puta & p̄e uerborū & una
nominis quia tunc acuūtur in primis syllabis: Deinde dicit: q̄
aduerbia a p̄nominib⁹ deriuata similiter acuūtur in fine: ut il-
lic & illa: Huic etiā acuit si p̄ dieresim duarū syllabarū efficiat̄
Si proferes & dii: debet tamen ii dupla scribi.

Dicit q̄ hoc pronomen ii & hoc nomen dii debent proferri p̄
simplex i & scribi per duplex ii.

Omnis barbara uox non declinata latine.

Accentum super extremam seruabit acutum.

Nostra dat accentum data declinatio nostrum.

Nota q̄ dictionū alie sunt barbare alie grece & alie latine. De
barbaris & grecis dicit q̄ acuūtur in fine in illis casibus i q̄b⁹
nō sequūtur latinā declinationē. Causā est ut notetur differe-
tia inter ipsas & latinas Si uero ad nostrā declinationē dedu-
rant tūc faciūt accētum nostrū uidelicet in p̄ia syllaba & hoc
est quod dicit. Nostra dat accētū & cetera.

Attrahit enclitica uox accentum sibi uocis.

Premisse: q̄ eum finalis syllaba seruat.

Dicit q̄ uox enclitica ut ue ne que attrahit sibi. i. penes se ac-
cētū uocis p̄mise. i. p̄cedentis syllabe. qui quidē accētus de-
bebat cadere super primā syllabā dictionis sequentis & p̄p-
ter encliticā uocē cadit super finalem syllabā: ut cū dicitur le-
gisne. Habet autē fieri enclisis in p̄tibus indeclinabilibus. &
quia cōiunctio est magis indeclinabilis q̄ alie partes oratōis
ideo p̄ ipsā cōiunctionē fit enclisis & nō per aliam.

Accentum uocis concise littera seruat

Que seruaret eum: si uox perfecta maneret.

Que tibi si desit: huic publica regula seruit.

Regula uocali cadet tamen ipsa sequenti.

Construe lra .s. uocalis uocis. i. dictōis cōcise hoc ē syncopa-
te seruat eum accētum: qnem seruaret. si uox. i. dictio mane-
ret pfecta. i. integra. Et hoc est: uerū si uocalis remaneat in di-
ctōne quod patet in ista dictōne deū proleog: letus pleta-
tus tūc illa dictio subiaceret regule cōmuni: ut innuit iste uersus
Que tibi si desit &c. Deinde dicit q̄ regula ipsa. s. que dicta ē
superius: cadit. i. locū dabit regule cōmuni: uocali sequenti. i.
dum uocalis sequat uocalē dictōnis syncopate hoc patet in
hac dictōne audūt. Primo enim dicebamus audiuit: & cade-
bat accētus super primā syllabam di & li i licet maneat in di-
ctōne syncopata: tamen super ipsam nō cadit accētus prece-
dentis syllabe: Et hoc est quia uocalis sequitur. s. i

Accentum seruat polysyllaba uox super illam.

Que preit ex tremam: si longa sit hec aut non:

Si breuis est: sedet accentus super ante locatam.

Siue sit illa breuis uel non: tamē tenet illum.

Datis duabus regulis. s. de monosyllaba & dissyllaba dictōe
nūc de polysyllaba itēdit: Dicit ergo si penultima dictōis po-
lisyllaba fuerit lōga: accētus precedentis cadet sup illā: ut ma-
iestas Si uero fuerit breuis: cadit accētus sup ante penultimam
ut bonitas. Siue illa siue an penultima fuerit breuis ut bonitas
siue lōga ut sanitas tñ tenet illū. s. accētū hoc sup an penltimā

Accētum seruat in compositis facit & fit:

Dum uox composita uocalem seruat eandem.

Nunc .A. ponit exceptionē a regula predicta dicēs q̄ facio &
fio cōpositum taliter q̄ uocalis eadem remanet: seruat accen-
tum simplicis dictōis: ut benefacio & calefio: Si uero uocalis
mutaretur: subiaceret regule cōmuni: ut inficio.

Quando compositum festinat & inde licet sint.

Longa simul pones intus lōge atq; deinceps.

His horsum iunges: si dicas forte deorsum.

Pleraq; proferre cunctando uel ultraq; disce.

Dicit q̄ qñ cōpositum ut siqñ & nequando: & inde & deinde
intus & deintus: Longe & delonge: & deinceps licet lōga sint
in penultima syllaba: habent accentum predominantem in
antepenultima syllaba: Et hoc est: ne uideantur esse dictiōes
due: Deinde dicit his horum iūges ut deorsum. Et alii habēt
sic: utiq; deniq; pones: In his enim cadit accentus super ante
penultimam dictionem secundum priscianum.

Barbarus el acuit: obliquis regula feruit.

Quasi dicat q̄ barbara in el terminata acuitur ubiq; habent
terminationē barbarā ut michael: sed subiactē regule nostre
quia habent nostram terminationem ut michaelis.

Hec excepta solent usum mutare legendi.

Hunc etiam mutat lector: si questio fiat.

Auctor excusae se dicēs. q̄ excepta. i. exceptiōes p̄dicte solēt
mutare usum legendi: Quidam tamē cum hypallage legunt
dicentes: usum legendi solet mutare hec accepta p̄dicta. Postea
uero dicit q̄ lector mutat hunc. s. usum legendi: si questio. i. si
interrogatio fiat in littera: quia tūc dictiōes in fine acunt
scilicet quando interrogatiue ponuntur.

Grecæ per accentum debes formare latinum.

Nunc dicit q̄ nomina greca proferri debent secundū accentū
latinum: Et hoc intellige quādo reducuntur ad declinationē
latinā aliter n̄ ut patet i hoc noie helene greco & helena latio

Ccentus normas legitur posuisse uetustas.

Non tamen has credo seruādas tempore nostro.

Auctor superius dixit de accentu modernorum. Nunc
dicit de accentu antiquorum: qui non tamen esse seruandus
tempore nostro: Sed de ipso ponit regulas ueteres: ut si repe
riamus libros ueteres: eos pronunciare sciamus.

Si sit natura monosyllaba dictio longa.

Circumflectatur: sed si brevis est: acuetur

Dicit q̄ si dictio monosylla naturaliter pducatur: ut dos & flos
tunc proferitur accentu circūflexo & si breuietur: tunc proferitur
accentu acuto ut per & fer.

Si teneat primam monosyllaba dictio longam.

Sit q; suprema brevis: ueterum si iussa sequeris.

Circumflectetur prior: in reliquis acuatur

Dicit q; si dictio dissyllaba primam pducat & ultimā corrip-
at: secundū antiquos prima circumflectetur: & alia acuto accētu
profertur: ut mittat legat & mandat.

Seruabit legem polysyllaba dictio talem:

Si sit correpta penultima: que preit illi.

Si sit producta seu non tamen est acūda.

Si sit suprema brevis: & penultima lōga.

Fiat natura: sit circūflexus in illa.

Dicit q; si dictio polysyllaba corripit penultimā: tūc illa syl-
laba que preit illi .i. ante penultimā syllabā: est corripēda .i.
acuto accētu proferēda: seu sit pducta ut amabilis: seu non ut
legibilis. Deinde dicit: q; si supma .i. ultima syllaba sit brevis
penultima fiat lōga natura .i. naturaliter pducatur. tūc accētu
circūflexus sit in illa penultia syllaba: honorat & honorādu

Illic in fine circumflectes comitesq;

Hec est doctrina in istis illic istic & similib: ut illac istac. Et
dicit q; in fine .i. in finali syllaba circumflectuntur

Ultima producta tibi si sit & ante suprema.

Antesupremam acue: sic testificatur at hene.

In precedētib; uersib; dicit. A. q; si ultia & añsupma .i. penul-
timā syllaba sit pducta: deber pferri accētu acuto: ut at hene.

Sed si productam positura dat ante supream:

Hec acūdo sonat brevis: ultima lōgaq; fiat.

Nūc dicit. A. q; si penultima syllaba per positurā .i. per posi-
tionem producat hēc scilicet penultima sonat acūdo .i.
profertur accentu acuto: siue ultima sit brevis: ut amandus: si-
ue longa ut legendus.

Noster nō penitus has normas approbat usus.

Penitus dicit propter accentum circumflexum: quo moderni non utuntur. q. d. q. he regule de accētibus antiquorum apud modernos non penitus approbantur.

Barbara cōcisa uox usus & enclisis ista.

Quassant interdum facit hoc distantia uocum.

Hic. A. assignat quedā impedimenta que interdū quassant. i. destruunt regulas de accentibus antiquorū & modernorum. Et dicit q. uox. i. dictio barbara ut eman: uel cōcisa. i. synco-
pata ut celicolū pro celicolarum usus. s. loquēdi ut helena me-
dia producta licet corripī debeat uel grauari: & enclisies. En-
clisis est que attrahit accentum de una syllaba in aliam: ut de
hac dictum est superius: quassant interdū ista que diximus. &
subdit causam: facit hoc distantia uocum. i. hoc fit propter co-
eidentiam uocabulorum.

Aufat tripliciter lector distinctio plena.

Namq. fit: & media: fit subdistinctio terna.

Hic. A. determinat de accentu prout est particulariter in ora-
tione: & dicit sic: Lector. i. ille qui legit: pausat. i. accentū facit
tripliciter quasi dicat: q. tres sunt pause in modo legendi. s.
distinctio plena: media distinctio: & subdistinctio.

Si suspensiuā fieri constructio quādo

Pausat: tunc media poterit distinctio dici.

Si sit perfecta constructio: sed tamen addi.

Conuenit ut plene sentētia possit haberi.

Si lector pauset: ibi subdistinctio fieri.

Completo uel su fiet distinctio plena.

Hec est periodus mutato nomina dicta

Nūc declarat. A. illas tres pausas supradictas. Et dicit si con-
structio fiat suspensiuā: q. n. lector pausat: ibi tūc illa talis pau-
sa dī media distinctio: & debet sic figurari: & debet uox susti-
neri: donec pfectio cōstructionis inueniat. Deinde dicit q. si cō-
structio sit pfecta: ita tñ q. aliqd addi cōueniat ut sentētia pos-
sit haberi plene si lector tūc pauset: illa talis pausa debet dici

subdistinctio: & figuratur sic: Preterea dicit q̄ cōpleto uersu
uel sēsu .i. cōpleta sentētia: tūc fit pausa: que etiā alie noīe dī
dicitur periodus. Et hoc est quod dicit: hec est periodus mu
tato noīe dicta: Et talis pausa debet sic figurari: Dictag: triū
pauas: patet exēpla in hac periodo: Si quid agis: ecce media
distinctio que alio noīe dicitur coma: prudēter agas: ecce sub
distinctio q̄ alio noīe dicitur colon. & respice finē: ecce plena
distinctio: que alio noīe dicitur periodus.

Est metrum media distinctio: finis habetur.

Versus periodus: est subdistinctio punctus.

Nūc. A. docet mutare noīa dictag: pausarum Et dicit q̄ media
distinctio dī etiā metag: & intellige fm grecos. Finis uers⁹ .i.
cōstructionis totius habetur periodus: Et dī periodus a peri
quod est circū: & oda cātus: quasi circularis cātus: quia sicut ī
circulo est pfectio rotunditatis: ita ista period⁹ habet locū in
fine pfectag: constructionum. Subdistinctio alio nomine dī
citur punctus figuratus taliter.

Pro puncto sepe metras: sed non retrouerte

Sustentans pauses: sed bis metrare recuses.

Dicit. A. q̄ una dictag: distinctionū seu pausag: sepe ponitur
pro alia. Dicit. n. p puncto sepe metras. .i. sepe metru seu me
dia distinctio ponitur sepe pro puncto. .i. p subdistinctioē &
non retrouerte idest non econuerso. Et ratio est quia mino
ris ē supplere uices maioris & nō econuerso. Media enī distin
ctio cū fiat ī cōstru. tiōe suspēsiua mīor est q̄ subdistinctio q̄ fit
in oratione perfecta patet in exemplo psalmista: Manus ha
bent & non palpabunt pedes habent & non ambulabunt. &
non clamabunt in guttore suo. Nota q̄ in omnibus scriptu
ri iste tres distinctiones seu pause habentur. Sed si utantur dī
ctis scripturis secundum precepta ipsarum pausarum: tunc e
runt etiam in actū: Igitur in legendis epistolis & euangelis
necessarie sunt.

Lunbus est membr̄is distincta figura loquele.

Hec est schema tropus metaplasmus rursus earum.

Quilibet in species proprias distinguere debes.

In isto ultimo capitulo Auctor intendit de terminare de figuris locutioni. Et primo diuidit eas in generali: secundo in speciali secunda ibi. Quolibet in species. Ad prima preterea sic dicit: Figura loquele. i. figura locutionis est distincta. i. diuisa pluribus membr̄is. q. d. q. figure locutionis sunt multiplices. Et hoc declarat dicens: Hec. s. membra figure locutionis sunt schema tropus & metaplasmus. Deinde subdiuidit figuram locutionis dicens Rursus debes distinguere quilibet earum in proprias species ut patebit in

Sunt plures alie scripto uel uoce figure. (sequentibus. Hec sunt exempla: pleonasmus: acyrologia. Et cacofynteron: & eclipsis: tantologia. Amphibologia: rapinosis: macrologia. Perisologia: cacephaton aleotheta.

Nota quod triplex est figura. s. dictiois locutionis & constructionis. De figuris constructionis hic principaliter non intendit: sed figuris dictiois & locutionis. Et est sciendum quod figura dictiois fit in dictioe: ut audit per audiuit. Figura locutionis fit in modo loquendi: ut fistula per flauit buccas. i. bucce perflauerunt fistula. Figura constructionis fit in modo construendi: ut ego & tu legi. De figuris constructionis dictum est superius in capitulo de constructionibus ibi. s. Hic iubet ordo & c. & est sciendum quod iste figure dicuntur uicia annexa: & habent excusationem per tropum: de quo dicitur ibi: Multi tropi & c.

Sed nequit his solae uel barbaris associari.

Sunt etenim uicia nulla ratione redempta.

Auctor iste considerauit barbarismum & solocismum cum excusatione donatus uero non quasi dicat quod solae. idest solocismus uel barbaris idest barbarismus nequit associari predictis figuris seu uiciis annexis: eo quod sunt uicia nulla ratione redempta

Et hoc aut dicit ut caueam⁹ nobis ab eisdem q̄q̄ metaplasma⁹
excuset barbarismum: & schema solocismum.

Barbaris est uocis corruptio facta latine.

Hoc uicium facimus: dicenda domina dominus.

Barbarismus dī quasi mos barbarus Et dicuntur oēs barbari
qui nō sunt greci uel latini. q. d. q̄ barbarism⁹ est corruptio
uocis latine facta. Barbari. n. ueniētes romā corrūpēbāt pro-
prietates uocis latine. Ideo dicebāt latini: Illi cōmittūt bar-
rismū. i. hoc uiciū faciūt dicēdo: domina dominus cum me-
dia producta: que potius est corripienda.

Si tamen eloquiis commisces uerba latinis.

Barbara doctores hanc dicunt barbaralensim

Quasi dicat q̄ si latini utātur uerbis barbarorū i sermonib⁹
suis: illud tale uicium dicitur barbaralēsis. i. ratio barbarorū
sicut hic: ex mor ma mor sua dulcis & aurea forma. Donat⁹ tñ
dicit: barbarism⁹ fit i līgua latina & barbaralēsis in pegrina

Est solocismus incongrua copula uocum.

Vt si dicatur: uir bellica: sponsa pudicus

Solocism⁹ dicitur quasi neq̄ solocismentū: Soloe enim est
quedā ciuitas. Et uenientes inde cōmittebant uiciū. Nūc de-
clarat quid sit solocismus dicēs. Solocismus est incōgrua co-
pula uocū. q. d. q̄ solocismus est uiciū in contextu partiū ora-
tionis contra regulas artis grāmatice factū: ut si dicat: uir bel-
lica spōsa pudicus. deberemus enim dicere uir bellicus: spōsa
pudica. Inter solocismum & barbarismū hoc interest: quia so-
locismus habet uoces discrepantes inter se: ut uir bellica: bar-
barismus uero fit in singulis uerbis scriptis uel pñuntiatis.

Barbaris & soloe tibi sunt penitus fugiende

Dicit q̄ barbaris. i. barbarismus: & soloe. i. solocismus sūt pe-
nitius fugiendo tibi. i. non debent usitari.

Mproprie posita uox format acyrologiam.

Si dicas: requiem timeo; uel spero laborem.

Acyrologia dī ab a qđ est sine & logos sermo & cyros man^{us}
In acyrologia. i. sermo sine manu: qđ inusitatus: Nūc. A. pti-
culariter pcedit in declaratōe unuscuiusq; duodecim uiciorū
annexorū barbarismo & solocismo: que superius enumerauit
Et dicit uox. i. dictio īpprie posita format acyrologia. Si di-
cas. requiē timeo uel spero laborē ponitur improprio timeo
.i. spero & li spero ponitur pro timeo.

Dictio turpe sonās cacephatō arrigit aures.

Detur in exemplum: uel tu cum compare ludis:

Cacephaton est obscura enuntiatio uel in cōposita dictione
uel in uno uerbō: ut numerū cū nauibus equat: Et in terentio
Arrige aures pamphile.

Atq; superuacue dici debet pleonasmus.

Additio uocis: ut sic est ore locuta.

Pleonasmus est superuacue uocis additio ad plenā significatō-
nem: ut sic ore locuta est: ecce li ore superuacue additur. quia
satis intelligebatur per illā dictionē locuta.

Signat idem uerbis diuersis tantologia.

Exultans redeo: rursus: gaudensq; reuerto

Tantologia est eiusdē uerbi repetitio uiciosa: ut in exemplo
auctoris. Exultās redeo: rursus: gaudēsq; reuerto. Nā iste clau-
sule idem important licet per diuersa uerba.

Dicitur unius uerbi defectus eclipsis.

Quod poni debet: ut fiat constructio plena

Hec secum: precibus ne bonum parere precantis.

Eclipsis est quidam defect^{us} necessarie dictionis que poni de-
beret in cōstructio fiat plena. i. pfecta ut patet in littera: hec se-
cum deficit loquebatur: precibus ne bonū parere precantis:
deficit enim fit. Et dī ab e qđ est extra: & de po'lepis qđ idē
est qđ furor raris: quia qđ subtrahimus furamur.

Cum per uerba rei magne summissio fiet.

Tunc tapinosis erit: si dicas mare gurgēs.

Tapinosis est humilitas uerbi rei magne. Construe: tapino-

sis erit tūc: p qñ summissio rei magne fiet p uerba s. humilia:
ut si dicat mare gurgēs. Gurgēs est enim parue aque riuus ma
re uero est omnium capax aquarum.

Et male confusa cacosyntheton est uocitanda.

Congeries uocum: te moui prelia contra.

Discipulos cedit cum uirgis terga magister.

Cacosyntheton est uiciosa dictionum cōpositō. Cōstrue: Cō
geries. i. cōpositō uocū. i. dictionū male cōfusa. i. male ordi
nata est uocitāda cacosyntheton: Deinde ponit exēplum: Ce
dit cū uirgis discipulos &c. Iste enim dictiones cōfuse ordi
nantur: qđ patet reducēdo ipsas ad debitum ordinem.

Perisologia dicenda superflua uocum.

Additio sine ui rerum: que significantur.

Qua poterāt ibant: sed non qua non potuerūt.

Perisologia est supuacua uel supfluo additio uocū. i. dictio
num sine ulla ui rerū: ut in exemplo auctoris. Ibant qua po
terant: sed nō ibūt quo nō potuerunt: Multa enim sūt hic su
perflua: que nō habet ulla uim rerū. Bene scim? q nō ibāt
nisi p locū: p quē potuerāt supflūū ergo est hoc addere.

Cum res comprehendit uarias sententia lōga.

Macrologia datur: prologis hoc sepe uidemus.

In precedentibus metris. A. dicit q cū sentētia lōga cōprehen
dit res uarias. i. nō necessarias: tūc macrologia cōmittitur: ut
in hoc exemplo: Legati nō imperrata pace retro inde uenerāt
domū reuersi sūt: Ideo dicit: hoc sepe uideamus in prologis:
quia multa cōtinentur in plogis que nō sunt necessaria.

Amphibologia cōstructio nō manifestans.

Sensum perfecte: puto te socium superare.

Hoc fit multotiens: quia nō determino plene

Affectum mentis defectu prepediente

Siue duplex sensus ex uerbis possit haberi.

Amphibologia est ambiguitas sermonis seu dictiōis: que fit

p accusatum casu: ut si quis dicat: puto te sociu supare: Aut
per comune uerbu: ut criminatur cato: Aut p distinctione ut
uidi statu aurea hausta tenentem. Fit etia per ononima ut
si quis aciem dicat: & no addat oculoru uel exercitus uel fer
ri. Fit preterea pluribus aliis modis: quos recere oes: ne ni
mis sit: no oportet: Ononima sunt ea quorum uaria sunt si
gnificata ut acies & lira.

Confundit casus numeros genus aleo theta.

Alco theta est generale uiciu ideo no computatur cu predictis
duodecim Et habet fieri p casus: ut urbem quem statuo uestra
est: Per numeros ut quo milite celum uicerat: per genera: ut
preneste sub ispa.

Ad dendo sepe fiet metaplasmus: & eius.

Prothesis est species: epenthesi: & paragoge.

Subtrahis interdum: species tunc eius habende

Auferesis uel syncopa sunt: uel apocopa finis.

Metaplasmus est transformatio quedam recti solutiq; sermonis
in altera speciem ornat? necessitatisue causa. Subtrahit inter
dum. i. aliquando metaplasmus fit subtractioe littere uel syllabe:
Et tunc eius species sunt auferesis syncopa & apocopa. Dicto de
uiciis annexis: sequitur de figuris excusantibus dicta uicia an
nexa: Et primo de figuris excusantibus barbarismu. Secundo
solocismu: Tertia: uicia annexa secunda ibi Dat species: tertia
ibi: Multa tropi: Dicit ergo sic: Metaplasmu fiet sepe addendo
f. littera uel syllaba: & tunc ei? species sunt prothesis epenthe
sis & paragoge.

Auferesis tollit capiti sed prothesis addit.

Syncopa de medio tollit: quod epenthesi auget.

Hoc fini quod tollit apocope: dat paragoge.

Nunc declarat species metaplasmi supradictas: Et dicit q au
feresis tollit. i. aufert litteram uel syllaba de principio dictio
nis ut mitte pro dimitte: sed prothesis addit scilicet litteram
uel syllaba principio dictiois: ut gnato p nato: detulit p tulit

Syncope de medio tollit: ut audacter pro audaciter. Cui contraria est epenthesis. ut induperator pro imperator. Apocope tollit fini: ut achilli pro achillis. Cui contraria est paragoge: ut solui pro solui.

Si longam breues: debet tibi sistola dici.

Quasi dicat quod sistola committitur: si littera longa naturaliter corripitur: ut in catone: Non eodem cursu & cetera.

Estasis esse solet: si producis corripendam.

Estasis fit: quando syllaba naturaliter brevis producitur: ut in ovidio: uitam dederitis in undis.

Bis binas species habet estasis: hasque uocamus.

Cesuras: faciet pentimemerim tibi terni.

Syllaba prima pedis: ibi producis breuiandum

Cesura dicitur a cedo dis. id est diuido dis. quia per cesuram diuiditur aliquid ab illo precedente: & unitur cum sequente. Dicitur quod estasis habet quatuor species: & ipsas appellamus cesuras: Vnde uidendum est: quid sit cesura. Cesura est immutabilis extensio: que fit in principio pedis & in fine dictiois: Et nota quod nunquam fit in principio nec in ultio pedis uersus: Fit enim in principio tertii pedis quoniam enim syllaba brevis producit ut in ovidio: Mittit hypermetra de hoc modo fratribus uni: Et ista talis cesura uocatur pentimemeris: Et hoc est quod dicit: Faciet pentimemerim & cetera.

Semi uel ante preit: producet uersus secundi.

Prima pedis: ut in hoc poteris comprehendere uersus.

Quasi id est quod semipentimemeris uel ante pentimemeris fit produciendo primam syllabam secundi pedis que naturaliter brevis erat ut poteris comprehendere in hoc uersu. In scansione dicimus & cetera.

Quarti prima pedis epentimemerim tibi format.

Producendo breuem: uersus hoc denotat iste.

Id est epentimemeris fit breuem produciendo: ut in principio quarti pedis uersus iste denotat hoc. id est produciendo breuem & cetera.

Post epentimemerim dat quinti syllaba prima.

Curtam producus: sicut uersus habet iste.

Quasi. d. q̄ epentimemeris sit breuem pducēdo i principio
quinti pedis: sicut iste uersus habet. i. manifestat uel continet
curtam producus sicut uersus habet iste.

Altera cesure species: si subiiciatur.

M cum uocali uox: cuius littera prima.

Vocalis: nec in his ideo collisio fiet

O utinam populum hunc saluet gratia christi.

Positis principalibus speciebus estasis: nūc ponit minus prin-
cipales. Et dicit altera species cesure est: si uox. i. dictio cuius
penultima littera est uocalis: subiiciatur huic littere m uel uo-
cali. q. d. q̄ si aliq̄ dictio finitur in m uel in uocalē: & sequēs
incipiat a uocali: nec in his dictionibus ideo fiet collisio. i. si nō
obiiciatur aliqua dictio litterarū. exēplum ponit ipse in lit-
tera: O utinā populū hūc &c. Cū dicit o utinā ecce illa dictio
o finit in uocalē: & sequēs. s. utinā incipit a uocali: Cū uero
dicit populū hūc: ecce li populū finitur in m & sequēs. s. hūc
incipit a uocali: & neutra ipsarū abiicitur: immo remanet in
uersu ut patet. O utinam populum hunc saluet grā christi.

Syllaba diuiditur: tunc dieresis uocitatur.

Aula in medio libabant pocula bachi:

Dicit. A. q̄ si una syllaba diuiditur in duas: tunc dieresis uo-
citur idest nominatur sic illa figura: exemplum patet in lra
Aula in medio: &c. aula pro aulae.

Si iungam plures: dic sinerfim tibi factam.

Hec eadem species dicatur epinalymphe.

Fixerit eripidem ceruam uir & eneus esto.

Quasi dicat q̄ sinerfis sit: si plures uoces in unā cōglutinen-
tur que alio noīe dicitur epinalympha. De hoc patent exēpla
in lra. Fixerit eripedē p̄ eripedē. i. uelocē: uir ene? p̄ ene? i.
dur? uel crudelis: hec aut figura ē cōtraria dieresi: de q̄ dictū est

Eclipsis necat m: sed finalympha uocalem.

Tu populum alme deus saluasti a morte redemptor.

Sinalympha est qñ uocales inuicem concurrūt. & eaꝫ altera
abiicitur Exemplū ponit Auctor: Tu populū aime &ce: & hoc
est de eclipsi: Saluasti a morte redēptor: & hoc est de sinalym
pha: Eclipsis est consonācium cū uocalibꝫ aspere concurrētū
quedā ac dura collusio: ut in uirgilio: littora multū ille & ter
ris iactatus & alto: In scansione colliditur illa m cum sua uo
cali: & etiam illa uocalis e abiicitur.

Viles sunt iste pre cunctis & renuende.

Dicit qꝫ iste figure. s. eclipsi & sinalympha sūt uiles & renue
de idest euitande omnibus aliis.

Sincretis istarum solet utraqꝫ sepe uocari.

Dicit. A. qꝫ utraqꝫ p̄dictaꝫ duaꝫ figuraꝫ solet uocari. i. nomi
nari sincretis: Et dicitur a sin qđ est cum: & cretis iunctio uel
iudicium. quasi coniunctio uel cōiudicium litterarum.

Non solum uoces: sed tempora sepe uidemus.

Elidi metris: uelut hic: uale inquit iolla

Dicit. A. qꝫ nō solū uoces seu littere eliduntur. hoc est abiici
untur in metris: sed etiā tēpora ut hic: uale inquit iolla. Nam
illa syllaba le cū sit lōga duo tpa debet hñe: sed nō habet nisi
unū cū breuis efficiatur: Ista figura dicitur bōetis.

Dicitur antithesis: si lit tera ponit ur una.

Ponere cum debes aliam: sic dicimus olli.

Antithesis est littere pro līa positio: ut cū dicimꝫ olli p̄ illi
ponit. n. o p i. Et fit causa maioris sonoritis magis. n. sonat

Metathesis facies si trā spones elementū. (o q̄ i.)

Si dicasteucre cum debes dicere teucer.

Metathesis est transpositio litterarū in alienū locū nulla tñ
līa ex dictōe sublata ut si dicas teucre cū debes dicere teucer &
est ppriū nomē uiri. Ntō hic teucer gō huiꝫ teucri.

A te uitari debent species metaplasmi.

Sed pentimeneri solummodo nos decet uti.

Hic dat cautelā q̄tū ad ulū quarundā figuraꝫ: & dicit qꝫ spēs
metaplasmi de qbus dictū ē supra debēt uariari a te: Sed solū
modo nos decet uti pētimemerim. de qua dictum est.

Syncopa cum fiet: ueterum uestigia seruet.

Hic dicit: q̄ si uolum⁹ uti syncopa: debē⁹ seruare uestigia uete-
rū hoc ē cōmittere dietā figurā ī dictōib⁹ ī qb⁹ ueteres cōmisse-
runt uel in similibus & non in aliis.

At spēs tibi schema prolepsim zeuma sylepsim

Est & hypozeufis anadipolosis epinalensis.

Est hypozeufis & anaphora paranomeon.

Et cessionomaton addis & homoteleuton.

Et paranomasia polysyntheton addis hyrinos.

Iungis homoptoton his pariterq; polypoton addis.

Ultima dialeuton uel asyntheton est uocitanda.

Supi⁹ dictū ē de figuris metaplasmi excusātib⁹ barbarismū.

Nūc dicēdū ē de figuris schematis excusātib⁹ solocismū Sche-
ma n̄ diffinit cū sit equiuocū. s. in schēa lēseos. & in schema di-
aneos. Primū p̄inet ad grāmaticos reliquū ad oratores: Figu-
re schematis sunt septē que numerantur in littera.

Presumit que sunt suprema locanda prolepsis.

Cerno ducentos hinc natos hincq; nepotes.

Donat⁹. p̄lepsi ē p̄positio reg⁹ ordinariū uirgili⁹. Interea re-
get ingēti mole latios p̄cedūt castris Hic ī sp̄ali deter. de figu-
ris q̄s nūerat. Et p̄rio de p̄lepsi Sed ē sciēdū: q̄ duplex est p̄le-
psis. s. cōstructōis & locutōis. De p̄rio tractauit in. c. de regimi-
mine: hic uero intēdit de p̄lepsi locutōis: Et dicit q̄ p̄lepsi
presumit. i. p̄rio sumit: ea que sūt locāda suprema. i. ultimate
ordinata hoc patet in exemplo auctoris. Cerno ducētos &c.

Zeuma fit in uerbo si plurima clausuris uno.

Hymnus christe tibi: laus tibi: gloria detur.

Zeuma si s̄r ē duplex. i. cōstructōis & locutōis. Zeuma locu-
tōis fit q̄n pluria supposita uni uerbo attribuūtur. ut hymn⁹
christe tibi: ubi laus: tibi gloria detur: Donat⁹ zeuma est unū
uerbi conclusio diuersis clausulis aperte coniuncta.

Clasulas dissimiles ligat uno uoce sylepsis:

In te christe salus: in te sunt premia nostra.

Sillēsis est dissimilis clausula: p unū uerbū cōclutina cōcep-
tio: ut patet i lra. In te christ? &c. Et differt a zeumate: qā in
zeuma ē cōiūctio apta quantū ad congruitatem: sed in syllep-
si non Et habet fieri plurib? modis: ut patebit statim.

Cum collectiuo iūctum plurale syllepsim:

Assignant aliqui plebs ista parant equitare.

Sed magis est propria cōstructio: plebs parat ire.

Dicit q aliqui assignāt syllepsim: qñ ple uerbū iūgitur cū no-
mine collectiuo: ut ista plebs parat egitare: Deinde phibet no-
bis talē cōstructōem dicens. Sed magis est ppria &c.

Estq; syllepsis: ubi pro multis ponitur unus.

Vt cum dicis: adest rex multo milito cinctus.

Dicit q syllepsis etiā ē: ubi un? poitur p multis cū dicis: adest
rex multo milite cinct? multo milite p multis militib? ponit.

Reddit hypozeusis persone plurima uerba.

Vni: nos mūdet nos ornet gratia christi:

Hypozeusis fit. qñ plura uerba uni psonae attribuuntur: ut pa-
tet in exēplo auctoris: nos mūdet nos ornet grā xpī. Ecce illa
duo uerba mundet & ornet attribuuntur illo ntō grā.

Fiet anadiplosis uerbi geminatio: quando

Principium clausule fit idem cum fine prioris.

Nummis istorum caret alter: & alter abundat.

Anadiplosis fiet qñ eadē dictō q ē in fine prioris clausule: re-
perit in principio sequētis: ut patet in exēplo auctoris: Nummis
istor? &c. Cōstrue geminatio uerbi .i. dictōis fiet anadiplo-
sis: qñ picipiū clausule fit idē cū fine prioris .s. clausule.

Clausulis principium dat anaphora pluribus unum.

Christus mūdauit christus nos purificauit.

Anaphora ē repetitō eiusdē uerbi p picipia pluriū clausulae
ut patet in lra. Christus mūdauit xp̄s nos purificauit.

Principio finem facit epinalēsis eundem.

Nobis grata prius nō sūt nō congrua nobis

Epinalēsis est qñ picipiū clausule idē ē cū fine ut patet in lra

Nobis grata prius nō sunt nō cōgrua nobis: Ecce li nobis po

nitur in principio & in fine clausule.
Vnius est epizeusis geminato uerbi.

Significās idem me me petat ultio digna.

Epizeusis ē eiusdē uerbi cōgemiatio i eodē uersu sñ aliq dila-
tōe: ut patet i lra: me me petat &c. Ecce li me cōgeminat sine
Voces pene pares que sunt diuersa notantes (dilatione.

Dāt paranomasiā: nō curtat uera sed era.

Paranomasia fit quotiēscūq; de noīe aliud efficitur nomē ue-
re simile in uoce sed dissimile in significatōe: ut hic nō curtat
uera sed era: Pene similia sūt i uoce diuersa i significatōe. No-
ta q; paranomasia alio noīe dī annoiatio uel agnominatio:
alio noīe dicitur beffizo. Et hoc est apud uulgares: qui p mo-
dum trusse unum uerbum eliciunt ab alio.

Principium syllabe uoces iuncte retinentes.

Dāt paranomeō: uitat uim uirgo uirilem.

Paranomeon est qñ eisdem syllabis plurales dictōes i choan-
tur ut patet hic: uitat uim uirgo uirilem.

Lūctura simili uoces multe sociate.

Dāt cecionomatō: umbone repellitur umbo.

Pes pede comprimitur: ensisq; retunditur ense.

Cecionomaton est multitudo nominū cōiunctiuorū qdam
ābitu copulādi: ut hic umbone repellit umbo: Pes pede &c.

Clausula totalis tibi format homoptotō uno.

Casu cōtenta: tristes flentes lachrymātes.

Homoptotō ē cū similes cas? uerba diuersa exeūt ut flētes tri-
stes lachrymātes: hec figura dicitur alio noīe similiter cadēs.

Cum plures uoces sub fine tenētur eodem.

Omoteleuton erit: huic carmina consona subdis.

Atq; leonina simul & caudaria iūges. Homoteleutō erit
cū ples uoces seu dictōes tenēt sub eodē fine & sīp; termiant.
Huic figure subdūtur carmina cōsona i medio & i fine: & cau-
daria. s. rithimos i quib? attēdit cōsonātia finalīū syllabarū.

Per uarios casus distincta polyptoton explet.

Clausula: littoribus contraria littora: fluctus

Fluctibus esse precor: populos populis inimicos.

Polyptotō ē multitudo eorundē nominū uarietate casuum distincta: ut precor littora esse contraria littorib⁹: fluctus contrarios fluctibus: populos inimicos populis.

Longa tenēs seriem constructio fiet hyrinos:

Principio celum terras camposq; patentes.

Lucentemq; globum lune titaniaq; astra

Spiritus intus alit.

In pcedētib⁹ meritis dicit A. q^d hyrinos est series oratōis tenore suum usq; ad uitū seruās & poit exēplū uirgilii: principio celū terras cāposq; patentes Lucentemq; globum lune titaniaq; astra: Spiritus intus alit.

Diuerfas uoces coniunctio plurima iungit.

Sic polysyntheton est: mater pater neposq;.

Polysyntheton est locutio multis nexa constructionibus. ut patet in littera: mater pater neposq;.

Cum sine iunctura uoces uarie sociantur.

Dialiton faciet: rex miles plebs negat istud.

Dialitō siue asynthetō ē figura superiori cōtraria: fit. n. qū uarie dictōes sñ iuctura iuicē sociāt ut patet hic Rex miles &c.

Utra tropi species metaphora metonymia

Antonomasia catachresis uel metalepsis.

Onomatopeia uel epitheton & omozeusis.

Synecdoche uel periphrasis simul allegoria.

Addis hyperbaton istis: & hyperbole sit sociata.

Dicto de figuris excusātib⁹ barbarismū & solocismū sequit^r uideri de figuris excusātib⁹ uicia annexa: que quidē cōtinent^r sub tropo. Et est tropus dictio translata a p^pria significatōe ad n^{on} p^priā s^{ed} similitudinē ornat⁹ necessitate uel causa. Cui⁹

species sunt tredecim: quas auctor numerat in littera.
Cum res est alii similis pro nomine nomen.
Ponitur: ut si sit homo simplex: & dicitur agnus.
Debet methaphora dici translatio talis.

Hic. A. declarat primam speciem tropi quod dicitur methaphora. & est methaphora quando uerba transferuntur per similitudinem: uerbi gratia. Est aliquis homo simplex: & dicam illum hominem esse agnum per similitudinem quia agnus dei est simplex propter eius innocentiam. Methaphora fit multis modis: quos non curo specificare: cum satis pateant querentibus in auctoribus.

Fiet catachresis: ubi sub nomine res alieno.

Signatur: sic pisce carens piscina uocatur.

Catachresis est usurpatio nominis alieni: ut piscina est locus piscium nihilominus interdum sumitur pro loco piscibus carente: dumtaxat sit aquosus.

Propreunte sequens positum facit metalepsim.

Vt cum significas annos tot per tot aristas.

Metalepsis est dictio gradatim pergens ad id quod ostendi: ut cum significas annos tot per tot aristas. In quolibet. n. anno producantur ariste: & ideo per tot aristas tot annos significamus.

Plures esse modos reperimus metonymie.

Cum pro contento quod continet aut uice uersa.

Ponitur: aut factor pro facto uel retinuerit.

Metonymia est ueluti quidam denotatio. Et fit multis modis. scilicet. quando illud quod continet ponitur pro contento ut hic: Nunc pateras libate ioui aut ecouerso: ut hic. Crateras magnos statuit ut uina coronant. Aut quando factor ponitur pro facto ut sine cerere & bacho friget uetis aut ecouerso. ut uinum precamur. Fit. n. metonymia quando efficientem per effectum ponimus ut hic pigrum frigus: aut ecouerso ut hic. Iugit equos auro genitor spumantiaque: addit ora frenis.

Antonomasia solet excellentia dici.

Si proprium taceas nomen: ponens generale.

Sic dauid in sinuas nomen dicendo prophete.

Antonomasia ē significatio uice nōis posita. Et fit tribus modis. scilicet ab aīo: ut magnanimusq; achisiades a corpe: ut ipse arduus alta pulsar sydera. Et ab extrinsecis actōib;: ut ifelix puer atq; ipar cōgressus achilli. Antonomasia fit qñ nomē cōe ponit p pprio: ut cū dī ppheta itelligim; de Dauid. Et hoc fit ut Si iūgas ppriū uoci rē frgnificāti: (excellētiā denotem;.

Fiet epitheton: ut si dicas: tristia bella.

Epithetō fiet si ppriū adiūgat uoci. i. dictōi significāti illud propriū ut tristia bella bella. n. significāt tristitiā: nihilomīnus additur sibi illud propriū: cū dico tristia.

Sipartem summas pro toto uel uice uersa.

Synecdochem facies dicens: hoc est caput albens'.

Synecdoche ē significatio pleni itellēti;: cū plus minusue pñūcias. Fit. n. si ptē sumas p toto: ut pubesq; tue pubesq; troi; aut eōuerso: ut igne fontēq; ferebāt. Duplex ē synecdoche. scilicet cōstruētōis & locutiōis. Synecdoche cōstruētōis cōtinet sub schemate. & ē spēs atiptosis. De synecdoche locutiōis hic dī.

Onomatopeiam facies: si nomina summas

De sonitu tracta: sic sus scropha dicitur esse.

Onomatopeia ē nomē de sonitu factū. Sic. n. sus dī ēē scropha a sonitu: quē facit. Sic ēt tītinabulū & taratātara dicta sūt

Periphrasis circūloquiū de iure uocatur: (a sonitu & cō

Cum uerbis uertit antimetabula sensum:

Cum uerbis curas at tollere rem tibi gratam;

Aut in re turpi uerbis nō turpibus uti.

Periphrasis ē circūlocutio q fit aut ordinatōe rei cā q pulchra ē aut nō uitupāde rei q turpis ē: ut & iā priā nouo lūie titōi crocēū linquēs aurora cubile aut hic: & nimio luxu obusior uisus fit genitali auro: & succos oblimer inertes

Transcensus ueri manifestus hyperbole fiet:

Astra ferit sonus armorum clangorq; tubarum.

In pcedētib; metris. A. dicit q hypbole ē trāscensus manifestus. i. excelsus ueri. i. ueritatis. Et fit uel cā augēdi ut nūc can didior: uel minuēdi: ut testudine tardior ibat.

Vocum turbatus formabit hyperbaton ordo:

Sinthesis hinc themasis ac hystorologia subsunt.

His & anastrophe uult pariterq; parenthesis addi.

Hyperbaton est uerbū ordinē turbas e^o spēs sūt qnq; .f. hyste
rologia ul' hystorō pterō synthesis themesis anastrophe parē

Hystorō & proterō solet hystorologia dici: (thesis.

Hoc fit cum rectam seriem sentētia mutat :

Hī cererem torrere parant & frangere saxo.

Hystorō proterō ul' hystorologia fit qñ mutat ordo snie cū re
cta serie uerboꝝ ut patet i exēplo: hī cererē torrere &c. Nam
pri^o frāgere seu molire debēt cererē & granū q̄ torrere seu de

Synthesis est omni cōfusa locutio parte: (coquere.

Nos uirtute lauet: quī labem criminis ornat.

Synthesis ē hypbatō ex oī pte cōfusu: ut patet i exēplo: Nos
uirtute &c. est. n. ordo ille q̄ lauat labē crmīs: ornat nos uir

Dat themasim binas in partes dictio secta. (tute.

Est boree regio septem subiecta trioni.

Themesis ē uni^o uerbi sectio una dictōe ul' plurib^o interiectis
ut hic i līa Est boree re &c. Ecce li septētrioni ē unica dictio q̄

Dictio si subsit: cum sit precedere digna. (diuisa est.

Fiet anastrophe: surgit mare littora cōtra.

Anastrophe ē uerboꝝ tāūmodo p̄poster^o ordo ut surgit ma
re littora cōtra. ecce illa p̄positō cōtra deberet p̄poni suo calu

Inclausa clausam si cōmīscēs alienam. (ali & postponit

Inde parenthesis est: princeps quia bella minantur.

Hostes: militibus urbem premunit & amīs.

Parenthesis est interposita ratiocinatio diuise sentētie ut pa
tet in littera: princeps quia bella minantur hostes: militibus
urbem premunit & amīs.

Cum designatur aliud q̄ clausula signat:

Allegoria datur: septem species dabis illi.

Hec sunt antiphrasis charientismos & enigma

Atq; paronomea sarcasmos ac ironia

Antimon tandem sit predictis socianda.

Allegoria ē tropus: quo aliud significatur q̄ dicitur: ut latere laues: aerē uerberas. i. tps pdere uel inutiliter expēdere. Huius spēs sūt septē: quas. A. nūerat in lra: & subsequēter declarat.

Antiphrasis sermo signans contraria dicta:

Sic lucum dicis: quia raro luce nitescit.

Antiphrasis est uni? uerbi ironia. ut bellū quasi mīme bellū: lucus q̄si mīme lucēs uel raro luceſcit: p̄ea eo q̄ nemini p̄cit.

Est charientismos: cum profers dura relatu

Gratius: hinc amon nomen traxisse putamus.

Charientismos est: quo dura relatu gratius p̄feruntur: ut cum interrogantibus si quis quesierit: respondeatur: bona fortuna ex quo itelligitur nomen nos quesiuisse.

Obscurus sermo quasi mirandus enigma:

Patrem progenies occidit matris in aluo:

Quam mater genuit: generauit filia matrem.

Enigma est obscura sentētia p̄ obscurā similitudinē rerū: ut patrē p̄genies occidit matris in aluo: & de beato Thoma itelligitur. Nā ip̄e erat p̄r aiag: p̄genies uero hūana occidit eū p̄dicantē in aluo matris. s. ecclesie. Q̄ am mater genuit: p̄r matrē significatur aquam i glaciē crescere & ex eadē effluere.

Si preponantur proueria publica: dices

Esse paronomiam: lupus est sermone sub isto.

Paranomia ē accomodatū rebus tp̄ibusq; p̄uerbiū: ut lup⁹ ē fmōe sub isto. erūt. n. aliq de aliquo fabulātes. Et ecce ueni: et qdā odiosus eis ut fmō retrahatur. Alter eorū dicet hoc pro uerbiū: lupus erat in fabula: qd̄ etiā est a rusticis usuatum.

Sarcasmos solet hostilis derisio dici

Auxiliante modo dicend. significata.

Sarcasmos ē plena odio atq; hostilis derisio auxiliāte mō di
cedi significata. i. q; talis derisio fiat cū mō ut hic. En agros:
& q; bello troiane peristi Hesperia metire tacēs. Sarcasmos ē
illa figura: qua cōmittimus mordēdo aliquem in sermone.

Per uoces dictis contraria dant ironiam.

Ironia est sūmo per cōtrariū ostendēs: qđ cōmittitur: ut hic. I
nūc & meriti lectū reuerere parētis. Et dicit ab iron quod est
eleuare: qā in sermone ironico eleuamus uultum & gestum:

Urbane ludens uerbis nō concitus ira

Antifmon facies: hircos mulgere laboras.

Antifmos est figura multiplicis & numeroſe uirtutis. Antif-
mos. n. uocatur qeod rustica simplicitate caret: & faceta satis
urbāitate expositū est: ut patet hic: hircos mulgere laboras:
q; tū ualeat q; tū nihil faciat. Ecce pulchrū exemplū antifmos: ba-
uius & meui? fuerūt duo pōte pag; sciētes: & multū odiebāt
Virgiliū. uirgili? n. de hoc ppendēs: uoluit eos urbane delu-
dere: & cōposuit ista duo carmīa. Qui bauū n̄ odit: amet tua
carmīa meui. Atq; idē iūgat uulpes & mulgeat hircos. Q. d.
q; utriusq; carmina uilia erant: & tantum facit qui sequitur
ea: quantum qui iungit uulpes & mulget hircos.

Est omozeusis quando rem significabis

Ex alia: cui rem possis conferre priorem:

Que sit nota magis per eam que notior extat.

Tres species icon parabola parabola subsunt.

Omozeusis ē uni? uoce rei p similitudinē ei? q; magis ē nota de
mōstratio. h? spēs sūt tres. f. icon parabola & paradigma. &
dicitur ab omos quod est simile. & zeusis iunctio: quasi simi-
li iunctio. Subsequēter declarat easdem species.

In simili genere qui comparat efficit icon

Hec solet ex usu quandoq; parabola dici.

Sed dici poterit de iure parabola: si quis

Inter dissimiles res comparat: ut put a semen.

Est euangelium quod nutrit bona terra.

Et petra suscepit quod spine detinuerunt.

Icon est psona: inter se uel eorū: que psonis accidūt cōpara-
tio: ut os humerosq; deo similes: Interpretatur icō imago: Et
nota q̄ in exēplo p̄dicto fit cōparatio enee ad deū in pulchri-
tudine: hec figura ex usu dici solet parabola de iure i p̄prie est
rerū genere dissimiliū cōparatio: ut puta semē & ce. hoc exēplū
Similitudo exēpli patet sic: uerbū dñi p̄ceptū in corde boni
uiri nutritur: hoc est fructificat: & in corde mali uiri nō: Sed
hoc p̄ similitudinē clarius ostēditur: Semē cōparatur euange-
lio siue uerbo dñi bona terra cōparatur bona cordi. petra cō-
paratur malo cordi.

Hic paradigma facit: qui primum comparat: & post.

Assignat simile: domini sūt semina uerba.

Spine diuitie: mens arida petra uocat.

Paradigma est enarratio hortātis uel deridētis: Et fit qñ pri-
mo fit cōparatio: & postea p̄ similitudinē: illa talis compatio
declarat ut patet in lra: Nā facta est mētio de semine de spi-
nis & de petra: Et postea illi termini declarātur hoc mō Semi-
na sūt uerba dñi Spine sūt diuitie: Petra ē mēs arida: Per mo-
dū hortātis fit paradigma: ut hic: Antenor potuit mediis ela-
lapsus achiuis Illyricos penetrare sinus & ce. p̄ modū deriden-
tis. ut hic: Annon sic: Frigus penetrat: lacedemona pastor le-
damq; helenā troianas uexit ad urbes.

Lterius uox una tenens uim prepositiue.

Vt supra pro de fit protheseos paralange.

Executo sigillatim de figuris secundū ordinē donati i
barbarismo. Hic p̄ sequitur de qbusdā figuris sextū que pos-
sūt retorqueri diuersimode ad p̄dictas Dicit ergo q̄ p̄theseos
paralange est p̄positionis p̄ prepositione aliena positio: ut
supra pro de ut in uirgilio. Multa super priamo. i. de priamo.

Cum plus significas: dicis minus: hec tibi fiet.

Liptota: fit sub ea firmando negatio bīa.

Liptota est amplioris significatōis oratio: ut cū dī: nōnunq̄
legi. i. multoties legi: Et habet fieri p̄ negatōem magis affir-
mando sentētiā: ut nō mediocriter cōturbatur anim⁹ me⁹
i. ualde cōturbatur.

Describendo locum topographiam faciemus

Topographia ē loci descriptio ut ī ouidio: est fin⁹ adūcos mō
dice falcat⁹ ī arc⁹. & dī a tropo qđ ē terra & graphos scriptura

Cronographia solet certum describere tempus.

Cronographia est tēpīs descriptio ut in ouidio: Nāq; sub au
rorā ia dormitāte lucerna: Tēpore: quo cerni somnia uera so
lēt &c. Et dī a cronos temp⁹: & graphos scriptura.

Si dicatur agens patiens uel uicueversa.

Siue modo simili tibi sit cōstructio facta.

Eier hypallagium: perflauit fistula buccas.

Hypallage est ordo sūie cū uerbis mutatis: Fit. n. qñ agēs po
nit p̄ patiēte ul' econuerso ut patet ī līa: pflauit f̄stula buccas. i.
bucce pflauerūt fistulam. & dī hypal mutatō & loges termo.

Personamq; nouam formas das prosopopeiam.

Prosopopeia ē noue p̄sōe fictio. fit. n. qñ res animata & rōna
lis loquitur ad inanimatā: ul' econuerso. Vel qñ rationale lo
quitur ad irrationale uel econuerso.

Absēti sermo directus apostropha fiet.

Sic loquor absēti: scripto dum mitto salutem.

Apostropha est sermonis a p̄sona ad p̄sonā directio & fit: ut
si fact⁹ fuerit sermo de aliquo ī tertia p̄sōa: & postea dirigatur
ad eandē in sa huius exempla multa reperies in auctoribus.

Est adiectiuum substantiuo resolutum.

Aut econuerso: sic eudiadīm tibi formo:

Armatumq; uirum designo per arma uiuumq;.

Armatog; uiro decet arma uiuumq; notare.

Eudiadis ē adiectiuū in substantiū ul' substantiuū in adiectiū p
mutatio siue resolutio ut ī uirgilio. Arma uirūq; cano & ī līa
Armanūq; uirū &c. & fit duob⁹ mōis. s. cōiūcti & diuisim. cō
iūctim fit qñ adiectiū & substantiū ponitur ī līa: ut armatū
uirū: Disiūcti fit: qñ solū adiectiū ponitur ul' solū substantiū

Extra materiam describēs uana uagatur.

Auctor: & hāc plures chatim dixere figuram.

Emphasis efficitur: si fixum proprietatem.

Significans ponis: ubi debet mobile poni.

Sic loquor expresse dicens: dauus est scelus ipsum.

Emphasis est expressiua locutio: Et fit qñ ponitur aliquid subiectu & sibi aliqua pprietas ut dauus est ipsum scelus. i. ipse dauus est sceleratus: & non alius ita sicut ipse.

Et ephlegesis exponens dicta priora.

Ephlegesis est succincta expositio precedentium ut hic: Legerat h^{ec} amor nomē titulūq; libelli: & hoc fit ad exprimendā sūam

Cū recites quod turpe sonat: dic euphoniā (intentā.

Circuit hec & relique dant religioq;

Euphonia ē bōa sonoritas ī dictōe considerata ut ī hac dictōe circuit & nō circuiuit relique & nō relique: relio & nō religio: merities & nō medies.

Dicitur esse lepos sermo directus ad unum.

Vtens plurali: uelut hic: nostis bone presul.

Lepos interpretatur urbanitas loquendi: Et est lepos ad unā psonam p^{ri}aris numeri sermonis directio: ut patet ī littera Nostis bone presul. i. prelat^{us}: hec figura inuēta est causa honoris.

Pro numero numerum pro casu ponere casum

Te facit antiptosis inter se plurima iungens.

Sepius audiui tempus pro tempore poni.

Ludere ludebant ad ludendumq; uacabant.

Inq; prophetiis mutantur tempora sacris.

Antiptosis est accidentis pro accidente positio: Et fit quando ponitur casus pro casu ut urbem quā statuo uestra est. Numerus pro numero in quantum resultat improprietas in cōstructione: ut turba ruunt: uel aliter: ut multo milite idest multis militibus. Tempus pro tempore: unde uirgilius: Exaudiri gemitus pro exaudiebatur: Et ī prophetiis pōitur preteritum perfectū p futuro: ut ī danielē: Fuit yrus a siticis regionibus. i. a derit: Et hoc fit causa maioris certitudinis.

Verba per antiteton respondent ult ima primis.

Sunt daniel nœ iob rector castusq; maritus.

Antitetō put sumit subsequentiū ad pcedētia retributio: ut cū singula singulis correspondēt. ut patet i lra Sūt daniel & cē. Cast⁹ reducit ad li daniel: rector ad nœ: maritus ad iob.

Respondens ad ea tibi que sunt obicienda.

Das antipophoram: cum nil tamen obiiciatur.

Antipophora ē tacite obiectōi p lata respōtio: & hoc sonat in lra exēplū habetur in ouidio. f. Omnia nāq; tuo senior te querere misso: Rettulerat nato nestor: at ille mihi.

Sensus opppositos notat anticlipsis eodem.

Ve bo: non obsto sed toto posse resisto.

Anticlipsis est oppositio cōtinue sentētie i oratōe cōtraria: ut patet i lra: nō obsto sed toto posse resisto. Et dicitur ab anti contra: & clasis sententia:

Cum uerbis uertit antimetabola sensum.

Non ut edas uiuis: sed edas ut uiuere possis.

Antimetabula ē i oratōe cōtinuatō fmōis sentētia pmutata ut patet i lra: Nō ut edas uiuis: sed & cē. littera est plana.

Incipimus quicquam fari quandoq;: sed illud

Ultio desinimus intercipimusq; tacendo.

Vult aposiopasis dici defectio talis

Aposiopasis i colorib⁹ rethorice dī p cissio: Aposioposis ē sententia p orōe interpretatio. Et fit qñ incipim⁹ fari q; q; & ultro .i. uoluntarie desinim⁹: illd⁹ quoq; q; cepim⁹ illud tacēdo: ut in exēplo terentii: Ego ne illā: q; me que illū & cē. & hic. Nunqd ego recolo que tu. sed dicere nolo.

Est euphonismos pro uerbo ponere uerbum:

Exultat domini laudem mea lingua super ni.

Euphonismos ē ppositio uerbi p uerbo ut in psalterio Exultat lingua mea iustitiā tuam. i. cū exultatōe decātauit: hoc etiam patet in lra. Exultat domini laudem:

Contingens uerbi mutat sineptesis: ecce.

Vnica mulier facta fuit: que sunt modo plures.

Ista sed in nostrum mutatio non uenit usum.

Sineptesis est accidētis pmutatio in orōe diuersa. Et fit duobus mōis: Prio mō qñ fit pmutatio numeroꝝ ut patet in lra

Vnica mulier facta fuit: q̄ sūt mō plures: & cōtinetur sub syllep̄si. Secūdo mō qñ fit pmutatio psonaꝝ: ut hic: dñi est sal⁹

& sup̄ populū tuū bñdictio tua. Et hec species reducit ad apostrophā. No. q̄ hec figura nobis nō licet iō dic. Ista sed i nīm:

Dicuntur bine species sineptesis esse.

Scilicet hec: & ea qua personam uariamus.

Nobis parce deus: nostros lauet ille reatus:

Quasi. d. q̄ sineptesis fit duob⁹ mōis: ut dixim⁹ añ: Cōstrue Species sineptesis dicūtur esse bine. s. hec supple de q̄ dictū est in pcedētib⁹ uersib⁹: & ea qua. i. p quā uariam⁹. i. mutem⁹ psona ut patet ibi: Nobis parce de⁹: nostros lauet ille reatus: Ecce primo in secunda psona loquimur. cum dicimus parce. Deinde in tertia: cum dicimus lauet.

Vult oliopomenon ex dictis plura notare.

Moto sermone: sic plura licet memorare:

Vrit amor paridem: nuptam rapit: armat atridem.

Vltio: pugnatur: fit machina: troia crematur.

Oliopomeon est sub paucis uerbis multoꝝ cōprehēsiō: ut patet in textu auctoris: in quo p duos uersiculos historia troiana cōtinetur: Et dī ab aliō quod est totū & poio poiis: & me ne defectus: quasi totius fictio cum defectu.

Exponens erit omopheſis non nota per eque.

Vel magis ignota: alchitrop dic esse cauillam.

Que tenet alidadam cum ual dagora sociatam:

Omopheſis est expositio ignoti p magis uel eque ignotū: ut cū dī. qd sit homo: respōdeatur antropos: Idē ē in exēplo lit

tere. Pro cuius euidētia nota q̄ in astrolabio sunt quędam tas-
bule ad modum ligne uel lapidis dispositę: quarum una dici-
tur alidada: & alia ualdagora: que adinuicē cōiunctę sunt me-
diante cauilla que dicitur alchitrop.

Sepe prius dicta geminat tibi theologia.

Epimēonq; uocat hec si repetiti fia t:

Vt quod dicitur sic certius esse probetur.

Exspectando dauid expectans sic geminauit.

Epimenon est eiusdem dictionis repetitio immediata: ut in
psalmo: Expectans expectaui dominum: Hec figura multum
reperitur in sacra pagina. ideo dicit: theologia geminat tibi te-
pe dicta prius. Et hoc fit: ut id quod dicitur: sic p̄betur esse cer-
tius: Deinde ponit exemplum dauid prophete dicens: Expe-
ctando dauid &cetera.

Si quę sūt hominis: assignetur deitati.

Antroposbatos est: sic sepe dei legis iram.

Antroposbatos est cum humane proprietates assignantur in
esse deo sic: Tu sepe legis dei iram: ut in psalmista: Domine
ne in furore tuo arguas me neq; in ira tua corripas me: Irasci
enim in furore ad homines spectat & non ad deum.

Si sūt res aliquę concordī federe nexę:

Id quod inest uni reliquam dices operari.

Sic liguam cordi cōcordem dic meditari.

Ac omopatio istam dic esse figuram:

Omopation uel omopassion est attributio unius partis alteri
ut innuit littera. Cōstrue igitur sic: Si aliquę res sunt nexę &
coniunctę concordī federe: tu dices reliquam .i. alteram earū
operari id quod inest uni ipsarum rerum: Deinde exemplifi-
cat dicens. Sic liguam cordi concordem dic meditari: Lingua
enim & cor sunt res coniunctę concordī federe: nam lingua p̄-
ferre habet: cor uero meditari. Si ergo attribuo proprietatem
cordis lingue uel econuerso: cōmitto figuram predictam: ut di-
cendo: lingua meditatur & cor loquitur. &cetera.

Nil reor assertum quod non queat esse tenendum.

Pluraq; signavi que non debes imitari.

Quonia exigitur mod' sciēdi i sciētia demōstrata hic ē q. A. finitur' ppositū & cōcludēs. docet modū itelligēdi ea q dixit Et qā triplex ē grāmatica. s. pceptiua pmissiua & phibitiua: iō cōcludēs se excusat pceptiua pcepisse: pmissiua pmississe: & phibitiua phibuisse. Cōstrue: Nil reor assertū. i. cōfirmatū in isto opere: qd n qat eē tenēdū ul sic Nil reor esse tenēdū qd n queat eē assertū. i. cōfirmatū p auctores seu p aliquos auctōr.

Octrinale dei uirtute iuuante peregi:

Grates reddo tibi genitor deus & tibi christe.

Nate dei deus: atq; tibi deus alitus alme

Quas tres personas in idem credo deitatis.

Quia nō est opus rectū: cuius deus non est finis & initium. Hic A. cognoscēs regratiatur deo patri deo filio & deo spiritu sancto. A. quo incipit: p quē mediauit: & in quo op' suum debite cōsumauit. Cōstrue sic ergo: Ego peregi. i. expleui doctrinale scilicet quod in principio hui' operis dixi me pare scribere: uirtute dei. i. uirtute que est deus iuuante hoc est causante: Est enim deus causa omnium bonorum per se: Vñ o genitor deus ego reddo tibi grates. i. gratias. Et o christe nate dei deus oppositiue tibi reddo grates. Atq; pro & o alitus alme. i. spiritu sancte deus: ego reddo tibi grates: Quas tres personas scilicet patris & filii & spiritus sancti: ego credo in idem deitatis. i. in unam deitatem diuinitatis: Ac si diceret: q's tres psonas ego credo eē unicū deū licet alia psoa sit p'ris alia filii & alia psona spiritus sancti. Cui quidem soli deo tenemini gratiarum actiones reddere: quia nos deducit per gratum principiu & aptū mediū & ad finē felicissimū: Et sic finit expositio doctrinalis.

Allexādrī grāmatici opus itēptatum a uiro eruditissimo grāmatico Domino Lodouico de guaschis. Impressum Venetiis per Iohānem de nœrdlinge & hēricum de harlem socios Anno salutis Millesimoquadringentesimo Octogesimo tertio die uicesimo quinto mensis uero Aprilis.

Prim^{us} q^untern^{us}.

primum uacat
Scribere clericulis
construe his
cum rectus
uerfibus his

Secundus.
dicitur deriuatim
excipiuntur etiam
est secundum
genitiuum q^u

Tertius.
tamen quandoq^{ue}
quidam pro certo
cum dedit
urbs plebs

Quartus.
ego egonis
tu declinas
frenum datur
bacillus copo.

Quintus.
dextro post
iunior atq^{ue}
proficit ad
rigena que

Sextus
in hac parte
Auctor dicit
dicit q^u noia
uidtrices turbe

Septimus.
a breuies
preteritum in bi
quasi dicat
in hac pte

Octauus.

ortus & oriturus
dicit auctor q^u
dicit. A. q^u ista
in passiuo uero

Nonus.
sicut homo
dicit q^u con
ante q^u patet
& forma mulierum

Decimus.
hic datur
exuo cum
ablatiuorum reg
nec doce ex

Undecimus
cum notat
et relatum
ipsa petenda
dicit q^u si

Duodecimus
ueni in scan
dicit q^u u
ex ui nature
sona que seque

Tredecimus
per plangere
uilis dom^{us}
dulcedo peccati
ut pera

.Xiiii.
Sed libanum
additur his
a pernicor
Compositio uel

Quindecimus.

.i. notatius
dam syllaba
dicit q^u ergo
dicit q^u quando

Sextusdecimus
Curta producens
Sincopa cum fiet
nitur in principio
species sunt
uocum turbatus

Sms

20 falo & magli maricotto.

